

N A R O D O W E C E N T R U M N A U K I

Sprawozdanie z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki

Rok 2024

Kraków, marzec 2025 r.

Wprowadzenie

Narodowe Centrum Nauki (Centrum) jest od 2011 r. jednym z głównych filarów systemu finansowania nauki w Polsce. Zasadniczym przedmiotem działalności agencji jest finansowanie badań podstawowych realizowanych w podmiotach naukowych w Polsce, przy zachowaniu jak najlepszych standardów oceny jakości projektów badawczych oraz ich efektów, a tym samym dbałość o stały rozwój potencjału badawczego naukowców zaangażowanych w ich wykonanie.

Proces przyznawania finansowania projektom badawczym opiera się na dwuetapowej¹ ewaluacji wniosków składanych w konkursach NCN przebiegającej według ściśle określonych procedur, których regularna ocena służy jego usprawnianiu i poprawie. Umożliwiają to m.in. badania ewaluacyjne prowadzone rokrocznie od 2017 r., których przedmiotem jest wieloaspektowa ocena konkursów ogłaszanych przez NCN oraz całego systemu oceniania i rozliczania projektów badawczych.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2024 r. przeprowadzono ocenę zrealizowanych zadań pod kątem sześciu kryteriów ewaluacyjnych. Kryteria te zostały sformułowane na podstawie rozwiązań stosowanych w europejskich instytucjach naukowych, w tym European Science Foundation² oraz własnych doświadczeń w zakresie realizacji działań ewaluacyjnych.

I. **Kryterium doskonałości naukowej**

Doskonałość naukowa jest ściśle powiązana z jakością procedur stosowanych w systemie grantowym. Eksperti powołani według jasnych kryteriów, działający zgodnie z zasadami wykluczającymi stronniczość oraz konflikt interesów, dokonują wyboru najlepszych projektów badawczych, a następnie oceniają jakość ich realizacji oraz uzyskane efekty naukowe.

II. **Kryterium transparentności**

Decyzje podejmowane na podstawie precyzyjnie określonych warunków konkursów, zgodnie z przyjętymi procedurami są gwarancją transparentności grantowego systemu finansowania nauki. Ich szczegółowa treść jest podawana do publicznej wiadomości najpóźniej w chwili ogłoszenia konkursu.

III. **Kryterium równego traktowania i poufności**

O przyznaniu środków na realizację badań decydują wyłącznie kryteria merytoryczne, zaś podstawą rozliczenia wykonania projektów są jedynie kryteria merytoryczne i finansowe. Wnioski składane w konkursach NCN są oceniane na podstawie jednakowych kryteriów oceny, bez względu na dyscyplinę naukową. Każdy wnioskodawca jest informowany o wyniku oceny, a dane zawarte we wniosku są poufne na wszystkich etapach procesu. Eksperti naruszający zasady etyczne mogą zostać wykluczeni na każdym etapie oceny wniosków.

IV. **Kryterium wydajności i sprawnej organizacji**

Całościowy proces oceny wniosków złożonych w konkursach NCN oraz raportów końcowych z wykonania badań ma prosty i wydajny przebieg, jest realizowany bez zwłoki, zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym.

V. **Kryterium dostosowania oferty do potrzeb środowiska naukowego**

Udział środowiska naukowego jest integralnym i niezbędnym elementem systemu finansowania nauki w Polsce. Warunki konkursów NCN odpowiadają potrzebom aktywnych naukowców zdolnych uczestniczyć w konkursowym systemie finansowania projektów badawczych w ramach obowiązujących procedur konkursowych.

VI. **Kryterium trwałości efektów i ich wpływu na rozwój nauki w Polsce**

Efekty badań naukowych finansowanych przez NCN mają charakter trwałe, rozumiany jako zdolność do wykorzystania wyników przeprowadzonych badań po zakończeniu okresu ich

¹ Z wyjątkiem konkursów MINIATURA i PRELUDIUM BIS, w których ocena jest jednoetapowa.

² <https://www.esf.org/>

finansowania oraz jako kreowanie postaw w środowisku naukowym w zakresie aktywnego uczestnictwa w konkursowym finansowaniu nauki w Polsce.

Układ niniejszego dokumentu jest zgodny z kolejnością kryteriów ewaluacyjnych. Przedstawione wnioski są efektem analizy danych pochodzących z dwóch głównych źródeł, których charakterystykę prezentuje poniższa grafika.

Struktura treści dokumentu na podstawie użytych źródeł danych

Wyniki badań opinii (pomiary wewnętrzne)

Badanie ankietowe trzech grup ekspertów NCN:

Członkowie Zespołów Ekspertów (ZE)

- eksperci wewnętrzni NCN, oceniający wnioski badawcze

Eksperti zewnętrzni (Recenzenci)

- eksperci zewnętrzni NCN, oceniający wnioski badawcze

Członkowie Zespołów Stałych (ZS)

- eksperci wewnętrzni NCN, oceniający raporty końcowe

Wyniki analiz na podstawie danych zastanych

Analiza wewnętrznych baz danych

Analiza zewnętrznych źródeł danych

Analiza treści publikacji zewnętrznych podmiotów

Zbiorne zestawienie wniosków podsumowujących działania ewaluacyjne zrealizowane w 2024 r. znajduje się w części *Główne wnioski z ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Narodowym Centrum Nauki w 2024 r.* Będą one istotnym punktem odniesienia w dyskusjach członków Rady NCN i pracowników Centrum, w perspektywie planowania dalszych działań NCN.

Uzupełnieniem informacji znajdujących się w głównej części dokumentu są dane w załącznikach.

Załącznik A zawiera informacje na temat publikacji naukowych wykazanych przez kierowników w raportach końcowych. Stanowią one kluczowy efekt realizacji projektów z zakresu badań podstawowych. Warto podkreślić, że zgodnie z Declaration on Research Assessment (DORA), podpisaną przez NCN w 2018 r. w San Francisco, ocena efektów pracy naukowców opiera się na kryteriach merytorycznych, a nie ilościowych. Niemniej jednak monitorowana jest efektywność

wykorzystania środków finansowych na podstawie określonych wskaźników, które mają charakter kontekstowy, a nie kluczowy. Uwzględniając specyfikę różnych dyscyplin naukowych, analiza aktywności publikacyjnej została przeprowadzona w podziale na poszczególne panele tematyczne. Załącznik B przedstawia wykaz konkursów międzynarodowych ogłaszanych przez NCN w latach 2011-2024, natomiast Załącznik C zawiera wartości wskaźników monitorujących działalność NCN w zakresie oceny oferty konkursowej, realizacji procedur konkursowych oraz efektów sfinansowanych projektów badawczych w latach 2011-2024.

Sprawozdanie z ewaluacji działalności Narodowego Centrum Nauki za rok 2024 zawiera informacje na temat finansowania badań podstawowych, wraz z oceną ich wpływu na rozwój nauki w Polsce w perspektywie 14 lat działalności NCN. Na przestrzeni ostatnich lat badania ewaluacyjne poszerzano o kolejne aspekty służące zwiększeniu szczegółowości oceny obu procesów, tj. oceny wniosków badawczych i efektów zakończonych projektów. Dokładny opis oraz rozliczenie finansowe działań zrealizowanych przez NCN w 2024 r., zgodnie z przyjętym planem działalności, zawiera *Sprawozdanie z działalności Narodowego Centrum Nauki za rok 2024*.

Przed lekturą dokumentu warto przypomnieć podstawowe założenia funkcjonowania Centrum. Celem działalności NCN jest finansowanie badań podstawowych przy wykorzystaniu wypracowanego systemu środowiskowej oceny wniosków badawczych i raportów końcowych (peer review). Centrum powołuje ekspertów z różnych dziedzin nauki, których zadaniem jest rzetelna, wnikliwa i bezstronna ocena wniosków składanych w konkursach NCN oraz raportów z realizacji projektów. Proces ten przebiega zgodnie z regulacjami przyjętymi przez Radę NCN. Eksperci działają niezależnie, opierając swoje oceny na osobistych kompetencjach, doświadczeniu i najlepszej wiedzy.

W zależności od pełnionej funkcji, eksperci NCN dzielą się na:

- członków Zespołów Ekspertów (ZE) – wybieranych przez Radę NCN w każdej edycji konkursów spośród wybitnych naukowców, a następnie powoływanych przez dyrektora NCN do oceny wniosków w danym panelu dziedzinowym lub grupie nauk. Na pierwszym etapie eksperci oceniają wnioski indywidualnie, a podczas posiedzeń zespołów dokonują wspólnej oceny i podejmują kolegiałne decyzje, w tym o rekomendowaniu projektów do finansowania,
- ekspertów zewnętrznych (recenzentów) – specjalistów wskazywanych przez koordynatorów dyscyplin z uwzględnieniem rekomendacji członków Zespołu Ekspertów po zakończeniu pierwszego etapu oceny. W konkursach, w których przewidziano drugi etap oceny recenzenci przygotowują indywidualne opinie na podstawie danych zawartych we wniosku i załącznikach,
- członków Zespołów Stałych (ZS) – wybieranych przez Radę NCN spośród wybitnych naukowców i powoływanych przez dyrektora NCN do oceny merytorycznej raportów końcowych z realizacji grantów. W przeciwieństwie do pozostałych ekspertów, członkowie ZS są powoływani na okres 12 miesięcy, stąd roboczo przyjęta nazwa tych gremiów.

Eksperci NCN zobowiązani są do dbania o rozwój nauki w Polsce poprzez wspieranie badań naukowych o najwyższej wartości merytorycznej, zasługujących na promocję i finansowanie. W swojej pracy przestrzegają zasad poufności dotyczących całego procesu przygotowania ocen wniosków badawczych. Działają zgodnie z zasadami etycznymi przyjętymi przez Radę NCN, zapewniając uczciwość i transparentność procedur.

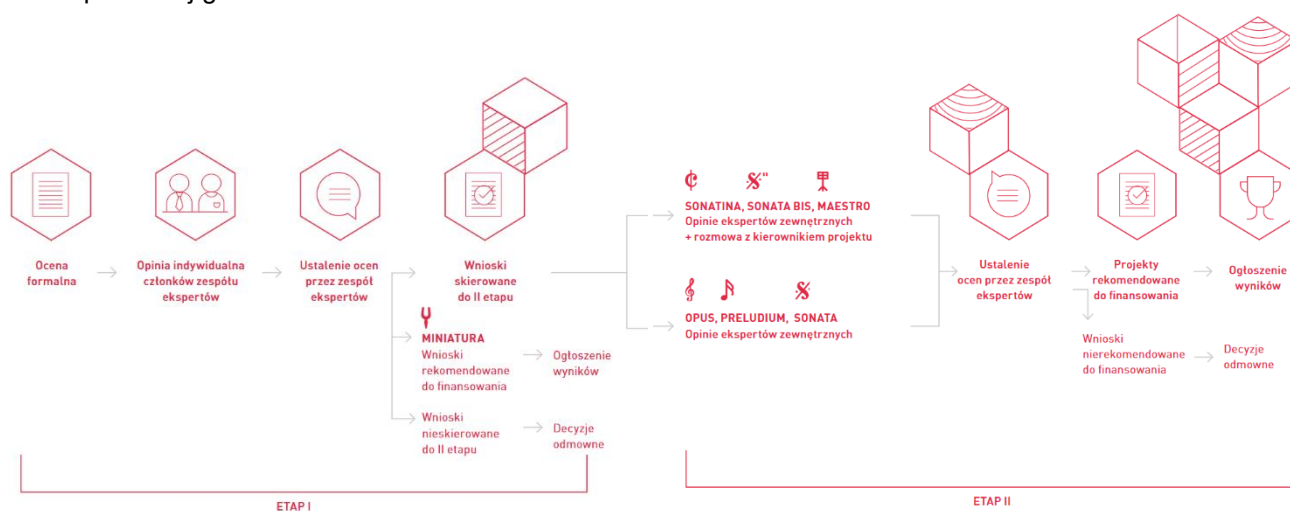
Ocena wniosków złożonych w krajowych konkursach NCN rozpoczyna się od weryfikacji formalnej, przeprowadzanej przez koordynatorów dyscyplin. Na tym etapie sprawdzana jest kompletność dokumentacji oraz zgodność wniosku z wymaganiami konkursowymi. Następnie Zespoły Ekspertów dokonują oceny merytorycznej, która przebiega w dwóch etapach.

Na pierwszym etapie wnioski są oceniane indywidualnie przez członków Zespołów Ekspertów. Oceny te stanowią podstawę do dyskusji podczas pierwszego posiedzenia panelowego. Decyzja o odrzuceniu

wniosku lub zakwalifikowaniu go do kolejnego etapu jest podejmowana kolegiально. Zespoły Ekspertów sporządzają listy wniosków rekomendowanych do II etapu oceny lub – w przypadku konkursów PRELUDIUM BIS i MINIATURA, w których ocena merytoryczna jest jednoetapowa – listy wniosków rekomendowanych do finansowania.

Przebieg drugiego etapu oceny zależy od rodzaju konkursu. W konkursach OPUS, PRELUDIUM, SONATA, SONATA BIS i MAESTRO wnioski są oceniane przez ekspertów zewnętrznych (recenzentów). Ich opinie są następnie omawiane przez Zespoły Ekspertów podczas drugiego posiedzenia panelowego. W konkursach SONATINA, SONATA BIS i MAESTRO drugi etap obejmuje także rozmowę kwalifikacyjną. Na zakończenie Zespoły Ekspertów ustalają końcowe oceny wniosków i sporządzają listy rankingowe, wskazując projekty rekomendowane do finansowania.

Dla lepszego zobrazowania procesu, schemat oceny wniosków w konkursach krajowych przedstawiono na poniższej grafice.

Zródło: Opracowanie Narodowego Centrum Nauki

Z uwagi na obszerność sprawozdania, w tym liczne grafiki, do opisu poszczególnych zagadnień w większości przypadków zastosowano formy gramatyczne w rodzaju męskim (np. „naukowiec”, „wnioskodawca”, „laureat”, „respondent”, „kierownik projektu”), jako ogólne określenia odnoszące się do wszystkich osób obecnych w systemie grantowym NCN, niezależnie od płci, stopnia i tytułu naukowego, tytułu zawodowego czy afiliacji. Takie ujednolicenie ma na celu zachowanie przejrzystości prezentowanych danych. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że Centrum przywiązuje wagę do równego traktowania wszystkich osób uczestniczących w systemie grantowym oraz poszanowania różnorodności w środowisku naukowym.

Główne wnioski z ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Narodowym Centrum Nauki w 2024 r.

Kryterium doskonałości naukowej (I)

Eksperci oceniający wnioski składane w konkursach NCN na wszystkich etapach oceny oraz raporty końcowe ze zrealizowanych badań są wybierani przez Radę NCN na podstawie dorobku naukowego, doświadczenia w charakterze recenzenta lub eksperta oceniającego wnioski, a także doświadczenia w realizacji projektów badawczych w roli kierownika projektu. Współpraca pomiędzy ekspertami ma prawidłowy przebieg na każdym z etapów oceny właściwych obu procesom (oceny wniosków i raportów końcowych). Eksperci wszystkich grup wysoko oceniają współpracę z NCN i są zainteresowani jej kontynuacją.

Kryterium transparentności (II)

Głównym narzędziem oceny eksperckiej w grantowym systemie finansowania nauki są właściwie opracowane procedury działania. Członkowie Zespołów Ekspertów i Zespołów Stałych uczestniczący w ewaluacji pozytywnie oceniają przebieg wszystkich etapów merytorycznej oceny wniosków oraz raportów końcowych. Dobrze oceniony został również proces oceny wniosków interdyscyplinarnych oraz wniosków według procedury LAP. Eksperci zewnętrzni (recenzenci) są zadowoleni ze stopnia dopasowania tematyki ocenianych projektów do własnych zainteresowań naukowych, zakresu informacji zawartych we wniosku oraz jakości formularza recenzenckiego.

Kryterium równego traktowania i poufności (III)

Standaryzacja przebiegu oceny wniosków oraz raportów końcowych na podstawie kryteriów oceny obowiązujących w danym konkursie zapewnia powtarzalność obu procesów. Przeprowadzone badania ewaluacyjne wskazują, że zdecydowana większość członków Zespołów Ekspertów, recenzentów oraz członków Zespołów Stałych nie stwierdziła w tym kontekście trudności w przygotowaniu ocen wniosków oraz raportów końcowych. Eksperci wszystkich grup przestrzegają zasad etycznych, działając zgodnie z właściwymi procedurami.

Kryterium wydajności i sprawnej organizacji (IV)

Zapewnienie optymalnych warunków do przeprowadzania oceny wniosków oraz raportów końcowych należy do zadań Centrum. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji wskazują, że członkowie Zespołów Ekspertów, Zespołów Stałych oraz eksperci zewnętrzni pozytywnie oceniają techniczno-organizacyjne aspekty pracy, czas przeznaczony na ocenę wniosków i raportów końcowych oraz klarowność zasad wynagradzania. Recenzenci pozytywnie oceniają funkcjonalność systemu Obsługa Strumieni Finansowania (OSF). Eksperci wszystkich grup zgłaszają zastrzeżenia dotyczące niskiego poziomu wynagrodzenia.

Kryterium dostosowania oferty do potrzeb środowiska naukowego (V)

Wysoka liczba składanych wniosków w kontekście dostępnych środków oraz wzrost oczekiwań finansowych wnioskodawców związanych z coraz wyższymi kosztami prowadzenia badań wpływają na obecność stale rosnącej luki finansowej Centrum. Jest to spowodowane niewystarczającym wzrostem dotacji celowej, która jedynie częściowo zabezpiecza zgłaszane zapotrzebowanie w zakresie finansowania badań podstawowych. Przeprowadzone badania ewaluacyjne wskazują, że największy udział w kosztach projektów stanowią wynagrodzenia zespołów badawczych. Skuteczność pozyskiwania grantów różni się w zależności od dyscypliny, przy czym najwyższy poziom finansowania uzyskują naukowcy z nauk ścisłych i przyrodniczych.

Centrum odpowiada na potrzeby badaczy na różnych etapach kariery, jednak najliczniejszą grupę wnioskodawców startujących w konkursach NCN stanowią młodzi naukowcy. NCN oferuje ułatwienia, których celem jest poprawa skuteczności we wnioskowaniu o finansowanie projektów naukowych. Należy do nich regulacja obniżająca pensum dydaktyczne w konkursach SONATA i SONATA BIS, której wykorzystanie wskazuje na poprawę jakości realizowanych projektów. Mimo działań podejmowanych na rzecz wyrównywania szans, nadal obecne są bariery³ w pozyskiwaniu grantów, przy czym udział obu płci w systemie grantowym jest niemal równy.

Wspieranie młodych naukowców, np. poprzez ogłaszanie konkursu MINIATURA, jest istotnym elementem działalności NCN. Mimo to wielu laureatów potrzebuje dodatkowego wsparcia w zakresie wnioskowania o większe granty, co wskazuje na potrzebę zaangażowania w roli mentorów doświadczonych badaczy, celem poprawy szans młodych na dalszy rozwój naukowy.

Rozkład finansowania w ujęciu regionalnym wykazuje znaczące zróżnicowanie. Jest to związane m.in. z rozmieszczeniem jednostek naukowych na terenie kraju, skalą działalności badawczej oraz potencjałem naukowym poszczególnych podmiotów. Największą skutecznością w pozyskiwaniu grantów charakteryzują się jednostki PAN, podczas gdy uczelnie wyższe (z wyjątkiem uczelni badawczych) są bardziej pod tym względem zróżnicowane. Instytuty badawcze i inne podmioty rządziej uzyskują finansowanie.

Kryterium trwałości efektów (VI)

Narodowe Centrum Nauki podejmuje konsekwentne działania na rzecz wzmacniania potencjału środowiska naukowego w Polsce, rozwijając współpracę międzynarodową i wspierając młodych naukowców. Centrum systematycznie powiększa liczbę programów umożliwiających udział w międzynarodowych przedsięwzięciach badawczych osób afiliowanych w polskich jednostkach, sprzyjając ich integracji ze środowiskiem naukowym na świecie. Dodatkowo mobilność badaczy jest wspierana poprzez finansowanie zatrudnienia wybitnych naukowców z zagranicy w instytucjach działających w Polsce.

Współpraca z innymi podmiotami sektora nauki w kraju i za granicą przyczynia się do zwiększenia wykorzystania dostępnych środków finansowych. NCN konsekwentnie stymuluje rozwój badań w Polsce, zachęcając naukowców do aplikowania o prestiżowe granty Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERC). W tym celu podejmuje działania wspierające, np. wprowadzając nowe zasady aplikacji do konkursu MAESTRO.

Ocena wniosków w NCN odbywa się z udziałem ekspertów zagranicznych, czemu sprzyja obsługa procesu w języku angielskim. Takie rozwiązanie ogranicza wpływ lokalnych uwarunkowań i przyczynia się do zwiększenia międzynarodowej rozpoznawalności naukowców prowadzących badania w Polsce oraz efektów ich pracy.

Młodzi naukowcy stanowią istotną grupę wnioskodawców w konkursach NCN, a ich udział w przyznanym finansowaniu systematycznie rośnie. Otrzymują oni wsparcie poprzez możliwość zatrudnienia w realizowanych projektach oraz programy rozwijające ich mobilność i kompetencje badawcze. Mimo wysokiej skuteczności w pozyskiwaniu grantów, w przypadku niepowodzenia częściej niż doświadczeni naukowcy rezygnują z ponownego aplikowania, co może mieć wpływ na osłabienie ich dalszej aktywności naukowej. Zdobywanie doświadczenia w zespołach badawczych pozwala im rozwijać umiejętności i zwiększa szanse na skuteczne pozyskiwanie finansowania w przyszłości.

³ Informacje na temat zidentyfikowanych barier w pozyskiwaniu finansowania projektów badawczych w ramach działań ewaluacyjnych prowadzonych przez NCN w latach ubiegłych znajdują się pod adresami:
https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/funkcjonowanie_kobiet_i_mezczyzn_w_nauce_wyniki_sondazu_ncn.pdf
https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/statystyki/2020_06_29_raport_z_badiani_ankietowego_erc.pdf

I. Kryterium doskonałości naukowej

Grantowy system finansowania nauki opiera się w znaczącej mierze na uczestnictwie wysokiej klasy ekspertów naukowych w procesie oceny zarówno wniosków badawczych składanych w konkursach, jak i raportów końcowych ze zrealizowanych projektów. Wybór właściwych osób poprzedza ocena ich kompetencji naukowych oraz doświadczenia, powołanie zaś następuje w trybie poufnym przez członków Rady NCN, z wykluczeniem ewentualnego konfliktu interesów. W przypadku zaistnienia takiego konfliktu w danej edycji konkursów, eksperta we właściwym panelu wyznacza inny członek Rady NCN wskazany przez przewodniczącego Komisji Głównej lub przewodniczącego Rady NCN.

Zgodnie z procedurami konkursowymi obowiązującymi w Narodowym Centrum Nauki, składane wnioski są oceniane przez członków Zespołów Ekspertów (uczestników spotkań panelowych) oraz recenzentów zewnętrznych. Proces ten jest zazwyczaj dwuetapowy⁴, z których każdy kończy się podjęciem ustaleń podczas posiedzeń panelowych. Końcowym efektem prac są podawane do wiadomości publicznej listy rankingowe projektów zakwalifikowanych do finansowania.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2024 r. naukowców pełniących rolę ekspertów NCN objęto badaniem ewaluacyjnym, którego celem było uzyskanie opinii na temat systemu grantowego agencji oraz ocena jakości poszczególnych etapów wykonywanej pracy.

Wybór ekspertów oceniających wnioski składane w konkursach NCN odbywa się na podstawie kryterium doskonałości naukowej. Jego kluczowe składowe to dorobek naukowy oraz doświadczenie w pełnieniu funkcji kierownika projektu, recenzenta lub eksperta uczestniczącego w grantowym systemie finansowania nauki.

Proces wyboru projektów naukowych skierowanych do finansowania podlega wewnętrznej ewaluacji. Podstawą oceny jest badanie ankietowe prowadzone wśród członków Zespołów Ekspertów oceniających jakość merytoryczną wniosków składanych w konkursach NCN w danym roku. Odbywa się ono za pośrednictwem kwestionariusza wysyłanego drogą mailową do uczestników spotkań panelowych. Udział w badaniu ewaluacyjnym ma charakter dobrowolny, dlatego liczba respondentów w poszczególnych latach jest zmienna⁵.

Podstawą wyboru ekspertów do oceny projektów badawczych jest kryterium doskonałości naukowej sformułowane przez Radę NCN⁶, która ustala skład zespołu w danej edycji konkursu, biorąc pod uwagę liczbę i tematykę złożonych wniosków, a także konieczność zapewnienia sprawnej organizacji postępowania. Rada NCN określiła minimalne wymagania stawiane kandydatom na członków Zespołów Ekspertów, zgodnie z którymi funkcje ekspertów mogą pełnić wybitni naukowcy zagraniczni lub krajowi (przede wszystkim laureaci konkursów NCN), mający przynajmniej stopień naukowy doktora. Funkcji ekspertów nie mogą pełnić naukowcy składający w danej edycji konkursów wniosek o finansowanie projektu naukowego. Kandydaci do Zespołów Ekspertów wskazywani są z uwzględnieniem ich kompetencji, ewentualnych konfliktów interesów oraz dotychczasowego doświadczenia w pracach Zespołów Ekspertów lub innych zespołów oceniających wnioski badawcze. Członkiem Zespołu Ekspertów można być nie częściej niż w trzech następujących po sobie edycjach konkursów i najwyżej pięciokrotnie w ciągu dwóch lat. W konkursie na działanie naukowe członkiem Zespołu Ekspertów

⁴ Nie dotyczy konkursów MINIATURA i PRELUDIUM BIS (ocena jednoetapowa).

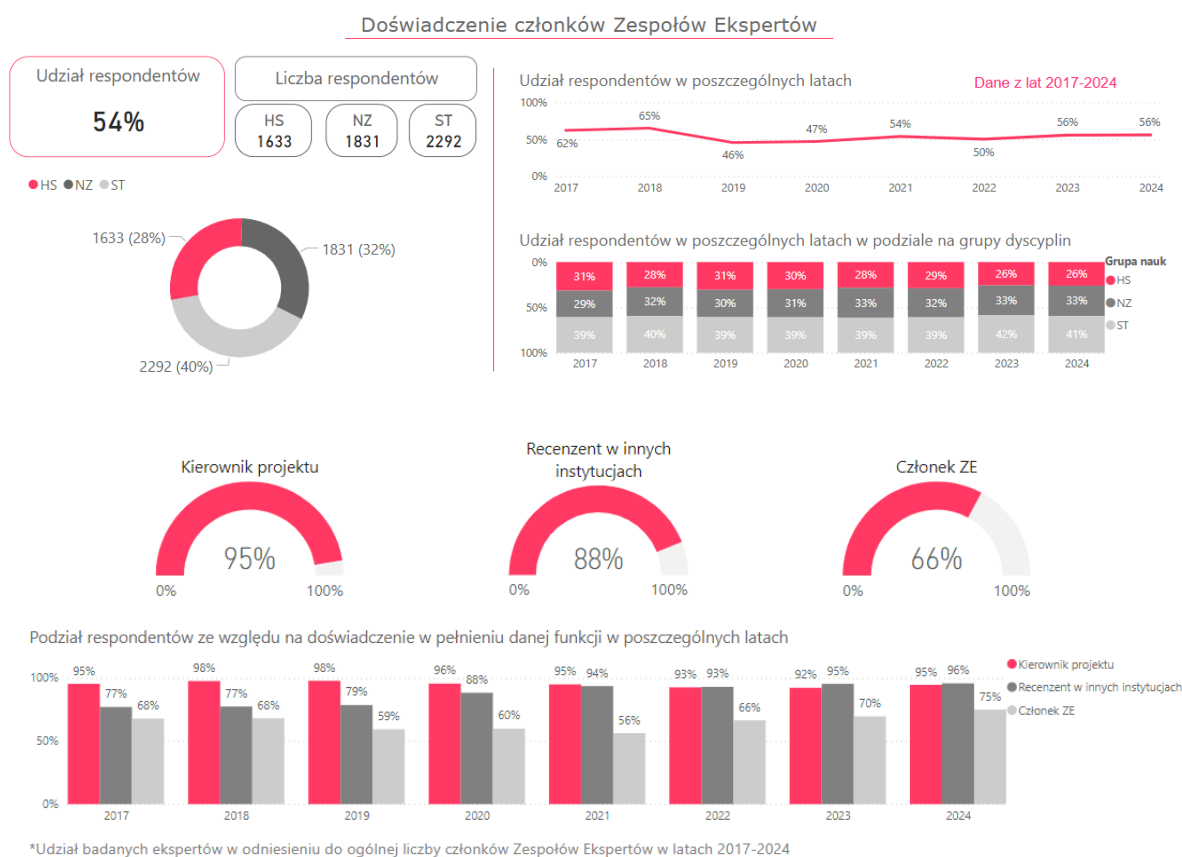
⁵ Kwestionariusz ankiety skierowano do naukowców powołanych do prac Zespołów Ekspertów oceniających wnioski złożone w konkursach krajowych NCN (z wyłączeniem konkursu MINIATURA) w ramach edycji konkursów rozstrzygniętych w skali danego roku. Liczba potencjalnych respondentów nie jest równa liczbie wszystkich ekspertów zaangażowanych w prace Zespołów Ekspertów, ponieważ dany ekspert mógł oceniać wnioski w różnych edycjach konkursów w danym roku. W 2017 r. do badania ewaluacyjnego zaproszono 1108 ekspertów, z których 688 (62%) wzięło udział, w 2018 r. odpowiednio 1121 – 729 (65%), w 2019 r. 1247 – 568 (46%), w 2020 r. 1376 – 647 (47%), w 2021 r. 1350 – 725 (54%), w 2022 r. 1467 – 735 (50%), w 2023 r. 1498 – 833 (56%) oraz w 2024 r. 1506 – 841 (56%).

⁶ Uchwała Rady NCN nr 107/2022 z dnia 13 października 2022 r. (z późniejszymi zmianami w par. 6 i 7 wprowadzonymi Uchwałą nr 118/2024 z dnia 3 grudnia 2024 r.) w sprawie zmian w zasadach tworzenia i powoływania Zespołów Ekspertów Narodowego Centrum Nauki.

można być najwyżej w czterech następujących po sobie edycjach i po przerwie trwającej co najmniej jedną edycję tego konkursu. Członkiem Zespołu Ekspertów oceniającego rozliczanie środków finansowych przyznanych na badania (Zespołu Stałego⁷) można być najwyżej w trzech następujących po sobie kadencjach i po przerwie trwającej co najmniej jedną kadencję. Członkowie Rady wskazują kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz kandydatów na przewodniczących zespołów. Koordynatorzy dyscyplin przesyłają do akceptacji komisjom rady listy kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz kandydatów na przewodniczących. Ostateczne składy Zespołów Ekspertów zatwierdzane są przez Radę NCN stosowną uchwałą.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w latach 2017-2024 uczestniczyło 5756 członków Zespołów Ekspertów reprezentujących trzy grupy dyscyplin. Najwięcej respondentów należy rokrocznie do nauk ST (największa liczba paneli i składanych wniosków), co jednocześnie oznacza największy udział tej grupy, natomiast udział HS i NZ jest bardziej do siebie zbliżony. W 2024 r. udział naukowców w podziale na poszczególne grupy dyscyplin był niemal identyczny jak w roku poprzednim⁸ (Rys. 1.1).

Rysunek 1.1 Doświadczenie członków Zespołów Ekspertów w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Niemal wszyscy eksperci ankietowani w latach 2017-2024 mieli doświadczenie kierownika projektu badawczego (95%), zdecydowana większość z nich pełniła również funkcję recenzenta w innych instytucjach grantowych (88%) oraz w poprzednich latach – członka Zespołu Ekspertów NCN (66%). Wyniki badania przeprowadzonego w tym zakresie w 2024 r. są zbliżone do uzyskanego w roku

⁷ Eksperti oceniający poprawność wydatkowania środków finansowych przyznanych na badania powoływani są na stałą kadencję, nie zaś na daną edycję konkursów, stąd w celu zwiększenia przejrzystości opracowania są nazywani ekspertami Zespołów Stałych.

⁸ Różnice w sumowaniu wartości procentowych wynikają z zastosowania zasady zaokrągleń.

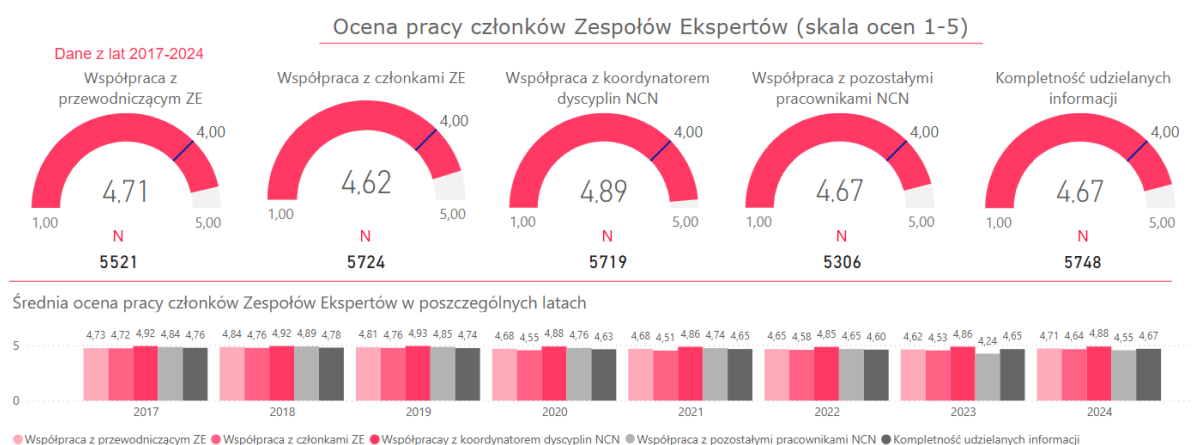
ubiegłym. Zwraca uwagę wzrost udziału naukowców z doświadczeniem członka Zespołu Ekspertów, co jest naturalną konsekwencją kilkunastoletniego już istnienia agencji.

Członkowie Zespołów Ekspertów bardzo dobrze oceniają wszystkie aspekty merytorycznej oceny wniosków.

Członkowie Zespołów Ekspertów w przeprowadzonym badaniu ewaluacyjnym wyrazili opinię na temat aspektów merytorycznej oceny wniosków. W skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa, oceniali współpracę z przewodniczącymi panelu, innymi członkami zespołów, koordynatorami dyscyplin oraz pozostałymi pracownikami NCN, a także kompletność udzielanych im informacji.

Podobnie jak w latach ubiegłych, respondenci bardzo pozytywnie zaopiniowali każdy wymieniony aspekt pracy w ramach posiedzeń Zespołów Ekspertów. Średnia ocena poszczególnych elementów badanych w tym zakresie w latach 2017-2024 oscyluje w granicach 4,62-4,89 (Rys. 1.2).

Rysunek 1.2 Ocena pracy członków Zespołów Ekspertów w latach 2017-2024

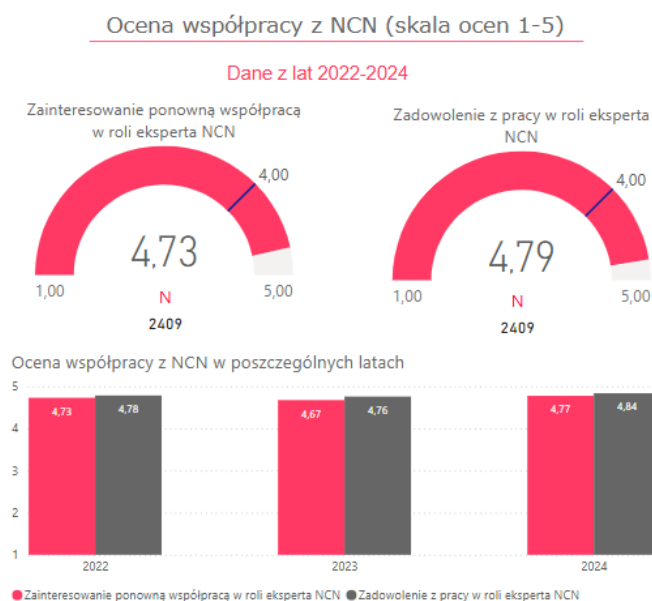

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Członkowie Zespołów Ekspertów bardzo dobrze oceniają współpracę z NCN i są zainteresowani jej ponownym podjęciem.

W 2024 r. po raz trzeci w arkuszu ewaluacyjnym znalazło się pytanie o ocenę współpracy członków Zespołów Ekspertów z Centrum. Respondenci wypowiadali się na temat zadowolenia z pracy w roli eksperta oraz zainteresowania ponownym uczestnictwem w grantowym systemie oceny wniosków w NCN. W obu przypadkach po raz kolejny odnotowano bardzo dobre wyniki – odpowiednio 4,79 oraz 4,73 w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa (Rys. 1.3).

Rysunek 1.3 Ocena współpracy członków Zespołów Ekspertów z NCN w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

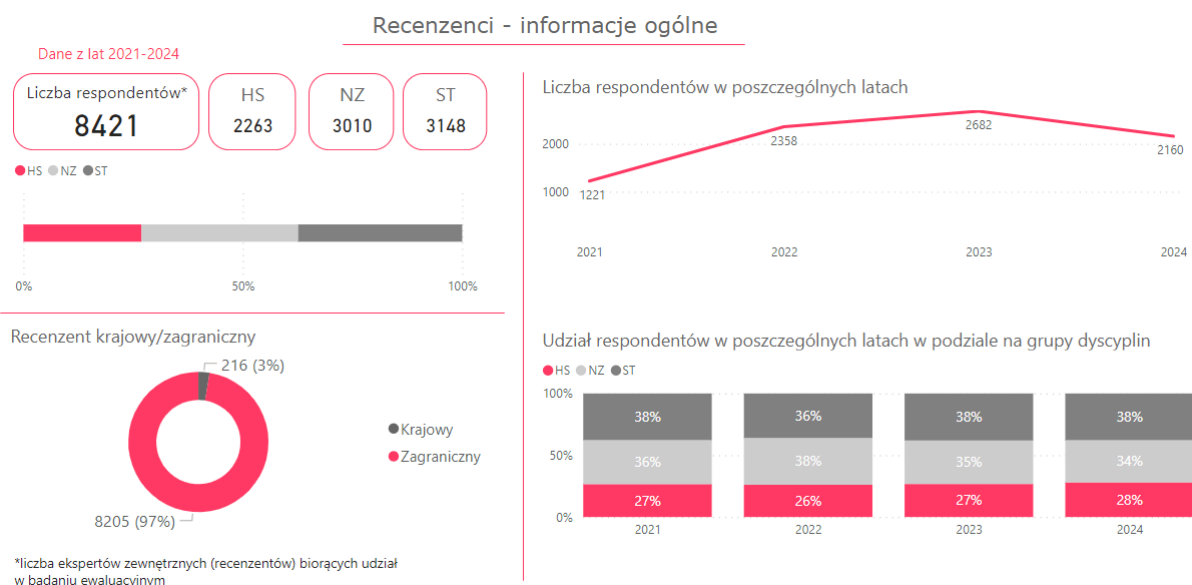
Eksperci zewnętrzni (recenzenci) mają doświadczenie w recenzowaniu artykułów naukowych, recenzowaniu projektów badawczych oraz w kierowaniu realizacją projektów badawczych. Część respondentów w tej grupie pełniła w poprzednich latach rolę recenzenta lub członka Zespołu Ekspertów NCN.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2024 r. badaniem ewaluacyjnym objęto ekspertów zewnętrznych (recenzentów)⁹. Jego celem była ocena jakości współpracy z NCN oraz identyfikacja ewentualnych trudności. Uczestnictwo w badaniu miało charakter dobrowolny, a kwestionariusz ankiety uwzględnił indywidualny charakter pracy tej grupy ekspertów. Udział osób reprezentujących poszczególne grupy dyscyplin był zbliżony do wyników uzyskanych w poprzednich latach. Najniższy odsetek ankietowanych odnotowano w grupie HS (28%) (Rys. 1.4).

Recenzentami wniosków badawczych w konkursach NCN od początku prowadzenia badań ewaluacyjnych, tj. w latach 2021-2024 r. byli głównie naukowcy zagraniczni (więcej informacji na ten temat w rozdziale VI). Stanowili oni 97% wszystkich ankietowanych respondentów w tej grupie.

⁹ W ciągu czterech lat prowadzenia badań ewaluacyjnych (2021-2024) kwestionariusz ankiety w formie otwartego linku wypełniło 8421 recenzentów. Uczestnictwo w badaniu miało charakter dobrowolny.

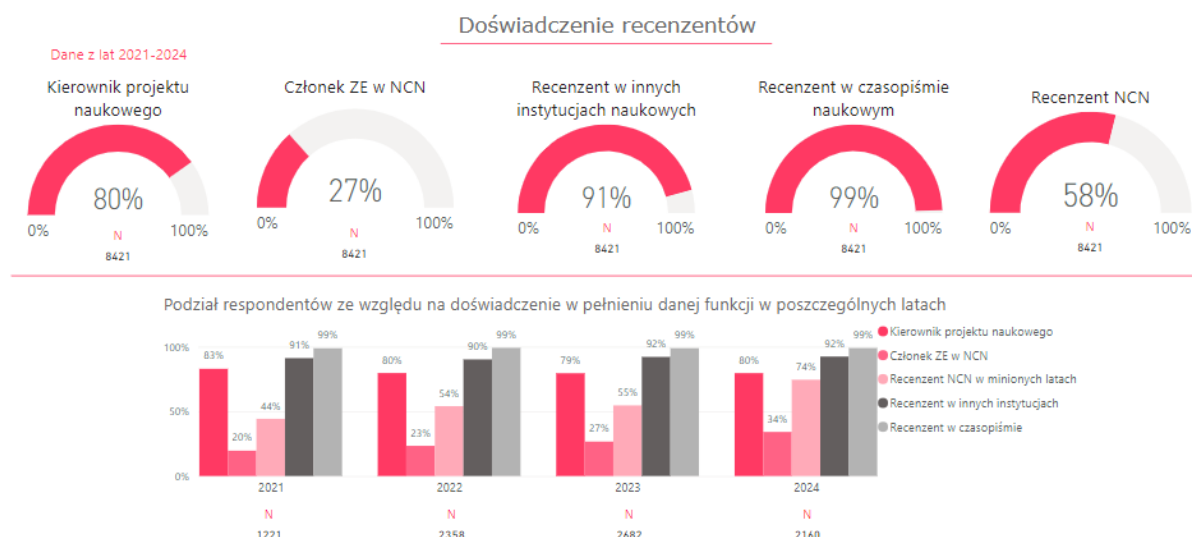
Rysunek 1.4 Informacje ogólne na temat ekspertów zewnętrznych (recenzentów) w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Badanie ewaluacyjne obejmowało również zagadnienia związane z doświadczeniem ekspertów zewnętrznych. Uzyskane odpowiedzi (średnia z czterech lat) wskazują, że niemal wszyscy ankieterzy byli recenzentami w czasopiśmie naukowym (99%), zdecydowana większość pełniła funkcję recenzenta w innych instytucjach grantowych (91%) oraz kierownika projektu naukowego (80%). Wcześniejszym doświadczeniem we współpracy z NCN wykazał się znacząco mniejszy odsetek badanych. Funkcję członka Zespołu Ekspertów sprawowało 27%, zaś rolę recenzenta NCN – 55% respondentów (Rys. 1.5). W 2024 r. odsetek respondentów, którzy wykazali się doświadczeniem w charakterze recenzenta wniosków składanych w konkursach NCN wzrósł w porównaniu do roku ubiegłego o 19 p.p.

Rysunek 1.5 Doświadczenie ekspertów zewnętrznych (recenzentów) w latach 2021-2024

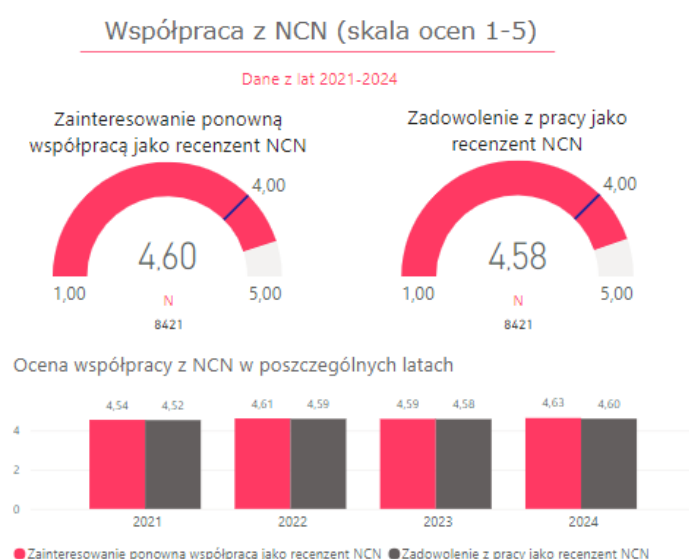
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Eksperci zewnętrzni (recenzenci) wysoko oceniają współpracę z NCN i są zainteresowani jej kontynuacją.

Praca ekspertów zewnętrznych (recenzentów) ma charakter indywidualny. Koordynator dyscyplin wysyła zaproszenie do wykonania recenzji oraz odpowiada na ewentualne pytania. Na etapie wypłaty wynagrodzenia zdarza się, że recenzenci mają kontakt z pracownikami Zespołu Wsparcia Ekspertów.

W ostatniej części kwestionariusza ewaluacyjnego poproszono recenzentów o ogólną ocenę współpracy z NCN oraz zapytano o chęć ponownego jej podjęcia (Rys. 1.6). W obu przypadkach oceny dokonywano na podstawie 5-stopniowej skali, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa. Średni wynik uzyskany w ciągu czterech lat prowadzenia badań ankietowych jednoznacznie wskazuje na wysoki poziom zadowolenia respondentów ze współpracy z NCN (4,58) oraz na zainteresowanie jej kontynuacją (4,60).

Rysunek 1.6 Ocena współpracy recenzentów z NCN w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Na pytanie o pozytywne aspekty pracy w charakterze recenzenta w NCN respondenci wskazywali na możliwość poznania nowych trendów w nauce oraz wspierania młodych naukowców i ich innowacyjnych projektów. Wskazywali na możliwość zapoznania się z życiem naukowym innego kraju oraz ze standardami oceny wniosków badawczych (w przypadku recenzentów zagranicznych). Wyrażali satysfakcję z możliwości wniesienia wkładu w rozwój nauki oraz wykorzystania swojego doświadczenia naukowego. Docenili również system OSF oraz wysokie standardy organizacyjne agencji na tle jej odpowiedników z innych krajów UE.

Eksperci Zespołów Stałych oceniający raporty końcowe są wybierani przez Radę NCN na podstawie ich dorobku naukowego, doświadczenia w charakterze recenzenta lub eksperta oceniającego wnioski oraz doświadczenia w realizacji projektów badawczych.

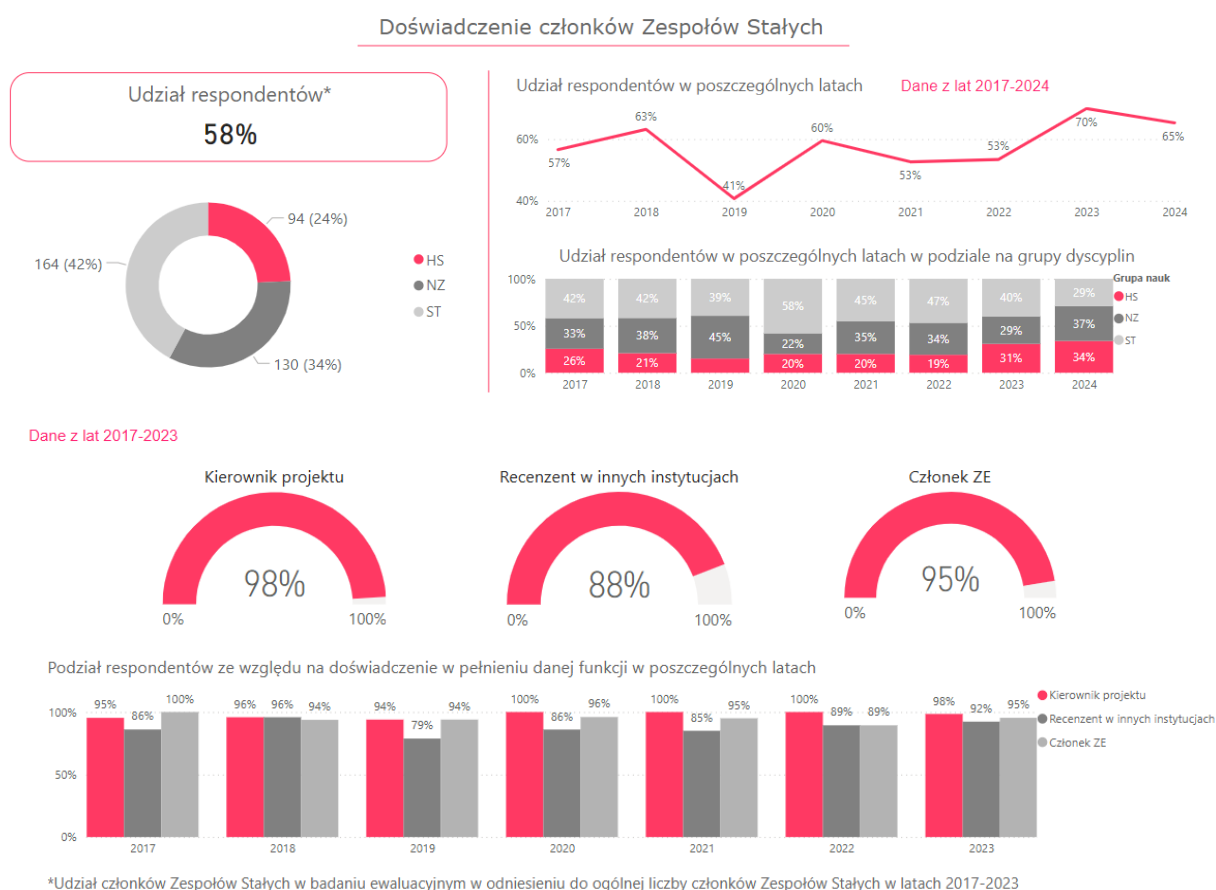
Badaniem ewaluacyjnym po raz kolejny objęto również członków Zespołów Stałych (ZS) oceniających raporty końcowe, którzy wybierani są przez Radę NCN spośród krajowych naukowców na podstawie ich doświadczenia i dorobku naukowego. Liczba osób biorących udział w badaniu ankietowym w poszczególnych latach nie jest jednakowa z uwagi na jego dobrowolny charakter¹⁰. W badaniach

¹⁰ Kwestionariusz ankiety skierowano do ekspertów powołanych do prac Zespołów Stałych oceniających raporty końcowe w ramach edycji konkursów rozstrzygniętych w skali danego roku. W 2017 r. do badania ewaluacyjnego zaproszono 76 naukowców, z których wzięło udział 43 osoby (57%), w 2018 r. odpowiednio 76 – 48 (63%), w 2019 r. 81 – 33 (41%), w 2020 r. 84 – 50 (60%), w 2021 r. 76 – 40 (53%), w 2022 r. 88 – 47 (53%), w 2023 r. 96 – 65 (70%) oraz w 2024 r. 95 – 62 (65%).

prowadzonych w latach 2017-2024 na pytania zawarte w kwestionariuszu odpowiedziało 388 osób, co stanowi 58% ogółu. W 2024 r. kwestionariusz wypełniło 65% naukowców. Inaczej niż w latach ubiegłych, w ujęciu procentowym najwięcej ankieterowanych reprezentowało grupę NZ (37%), na drugim miejscu byli naukowcy z HS (34%), zaś najmniej licznie wypowiedzieli się eksperci z ST (29%).

W 2024 r. podobnie jak we wcześniejszych latach, niemal wszyscy eksperci oceniający raporty końcowe pełnili funkcję kierownika projektu badawczego (98%), nieco rzadziej byli oni w przeszłości członkami Zespołów Ekspertów NCN (97%) oraz recenzentami w innych instytucjach naukowych (90%) (Rys.1.7).

Rysunek 1.7 Doświadczenie członków Zespołów Stałych w latach 2017-2024

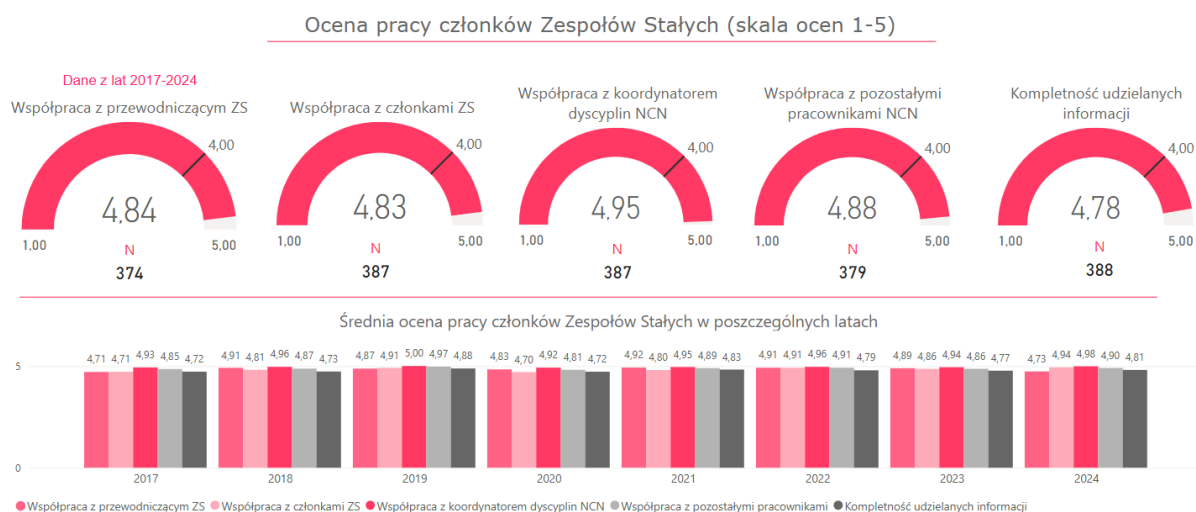
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Członkowie Zespołów Stałych pozytywnie oceniają wszystkie aspekty merytorycznej oceny raportów końcowych.

Podobnie jak w przypadku Zespołów Ekspertów, członkowie Zespołów Stałych oceniali współpracę z przewodniczącym i innymi członkami zespołu, koordynatorami dyscyplin, pozostałymi pracownikami NCN oraz kompletność udzielanych im informacji. Poszczególne aspekty oceniano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa (Rys. 1.8).

Ankieterowani eksperci wskazali na wysoką jakość pracy w ramach posiedzeń Zespołów Stałych. Średnia ocena każdego aspektu w perspektywie 8 lat prowadzenia badań waha się w granicach 4,78 (kompletność informacji) do 4,95 (współpraca z koordynatorem dyscyplin). Biorąc pod uwagę rok 2024, respondenci najwyżej ocenili współpracę z koordynatorem dyscyplin NCN (średnia ocen 4,98). Została doceniona również współpraca z innymi ekspertami ZS (4,94) oraz z pozostałymi pracownikami biura NCN (4,90) (Rys. 1.8).

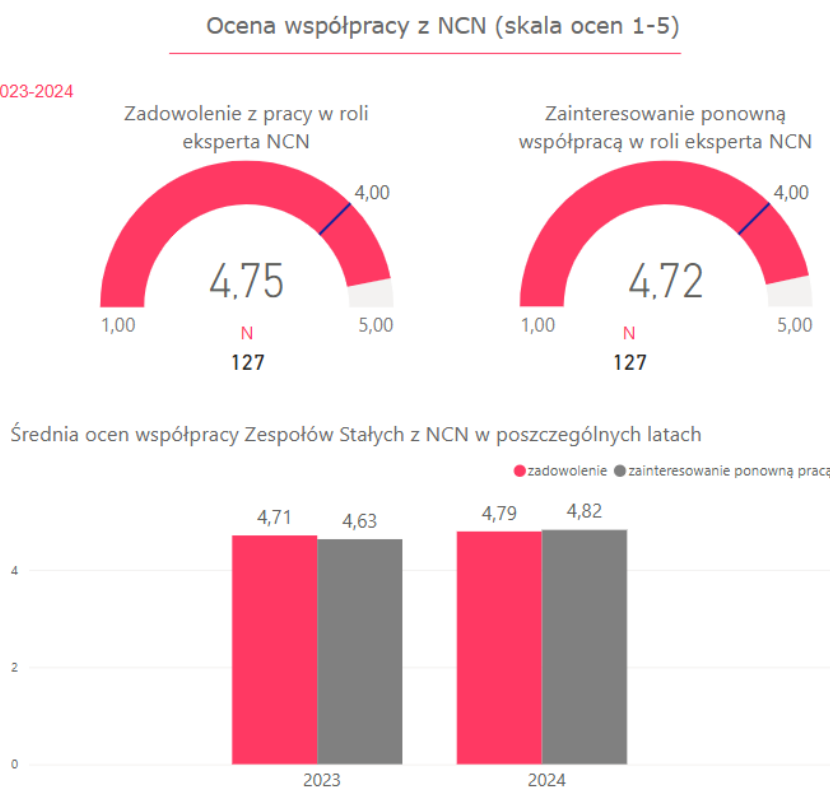
Rysunek 1.8 Ocena pracy członków Zespołów Stałych w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W 2024 r. po raz drugi dokonano oceny zadowolenia z pracy w roli eksperta Zespołów Stałych oraz zainteresowania ponowną współpracą z NCN. W obu przypadkach odpowiedzi były bardzo pozytywne, osiągając w skali od 1 do 5 średnie wartości odpowiednio 4,75 oraz 4,72 (Rys. 1.9).

Rysunek 1.9 Ocena zadowolenia ze współpracy z NCN członków Zespołów Stałych w latach 2023-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

II. Kryterium transparentności

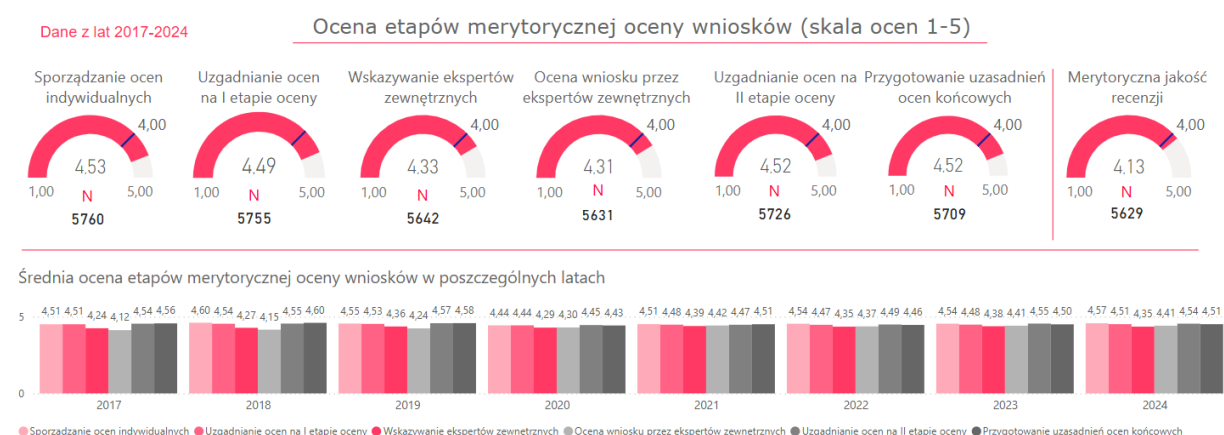
Transparentne procesy oceny wniosków składanych w konkursach NCN oraz oceny raportów końcowych ze zrealizowanych badań zapewniają ich prawidłowy przebieg na każdym kolejnym etapie. Sprawdzone schematy działań zaczerpnięte z doświadczeń europejskich agencji grantowych dobrze sprawdzają się również w działalności Centrum. Wzorcowa jakość stosowanych procedur, które są podstawą grantowego systemu finansowania nauki zapewnia wysokie standardy oceny. Ogłoszenie konkursu oznacza każdorazowo podanie do publicznej wiadomości szczegółowych zasad oceny wniosków¹¹.

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają przebieg wszystkich etapów merytorycznej oceny wniosków.

W przeprowadzonym w 2024 r. badaniu ewaluacyjnym ponownie poddano ocenie jakość przebiegu sześciu etapów oceny wniosków składanych w konkursach NCN. Należą do nich: sporządzenie oceny indywidualnej, uzgodnienie oceny na I etapie, wskazanie ekspertów zewnętrznych (recenzentów), sporządzenie oceny przez ekspertów zewnętrznych, uzgodnienie oceny na II etapie oraz przygotowanie uzasadnienia oceny końcowej. Członkowie Zespołów Ekspertów (naukowcy biorący udział w panelach) wyrazili również opinię na temat merytorycznej jakości recenzji przygotowywanych przez ekspertów zewnętrznych, oceniając je w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa (Rys. 2.1).

Ankietowani¹² pozytywnie ocenili przebieg wszystkich etapów merytorycznej oceny wniosków. Średni wynik dla każdego z nich w perspektywie ośmiu lat prowadzenia badań zawiera się w przedziale od 4,31 (ocena wniosku przez ekspertów zewnętrznych) do 4,53 (sporządzanie ocen indywidualnych). Uzyskane w 2024 r. dane są na zbliżonym poziomie (4,35-4,57). Średnia ocena merytorycznej jakości recenzji w latach 2017-2024 to 4,13, zaś w 2024 r. aspekt ten został oceniony na poziomie 4,18. Należy zauważyć, że dla członków Zespołów Ekspertów recenzje mają charakter nierozstrzygujący i traktowane są pomocniczo jako eksperckie opinie na dany temat. W przypadku uzgadniania oceny wniosków badawczych dyskusja toczy się w trakcie posiedzenia panelu na II etapie oceny i prowadzi do wspólnego wypracowania decyzji końcowej.

Rysunek 2.1 Ocena przebiegu poszczególnych etapów merytorycznej oceny wniosków złożonych do NCN w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

¹¹ Przewodnik dla ekspertów oceniających wnioski jest dostępny pod adresem: <https://www.youtube.com/watch?v=xoBxwLsalk8>

¹² Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Ekspertów zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 62% (2017), 65% (2018), 46% (2019), 47% (2020), 53% (2021), 50% (2022), 56% (2023) oraz 56% (2024).

Przeważająca liczba ekspertów nie miała żadnych negatywnych uwag odnoszących się do poszczególnych etapów procesu oceny wniosków. Ogólna ocena pracy podczas posiedzeń panelowych była dobra. W odpowiedziach otwartych podkreślano profesjonalizm, wysoki poziom zaangażowania i brak stronniczości uczestniczących w nich ekspertów. Doceniono m.in. przejrzyste instrukcje oraz dobrze zaplanowane spotkania. System oceny projektów określono jako harmonijny, prowadzony przez dobrze przygotowanych przewodniczących wspieranych przez pracowników biura NCN. Respondenci szczególnie podkreślali płynność i skuteczność w osiąganiu porozumień w dyskusjach pomiędzy panelistami.

Niektóre komentarze wskazywały na potrzebę większej transparentności w procesie recenzji, na przykład poprzez ujawnianie tożsamości recenzentów zewnętrznych, aby lepiej zrozumieć kontekst ich opinii.

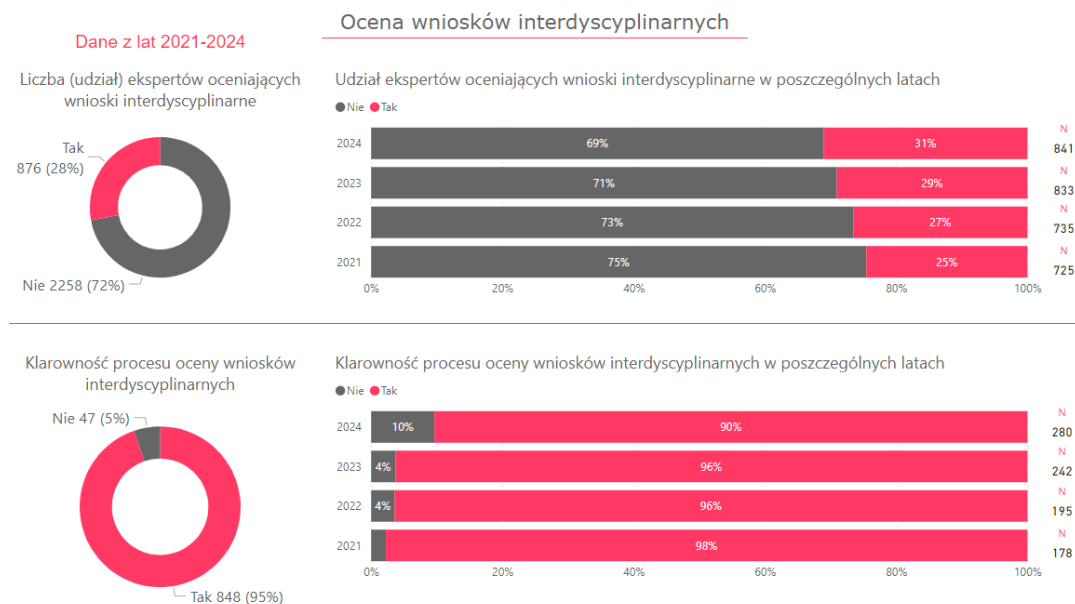
Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają proces oceny wniosków interdyscyplinarnych.

Wnioski badawcze, w których znalazło się co najmniej jedno pomocnicze określenie identyfikujące z innym panelem niż ten, w którym zostały złożone oraz wnioski uznane przez przewodniczącego Zespołu Ekspertów jako wymagające przygotowania dodatkowych opinii indywidualnych przez ekspertów z innych dyscyplin, są zaliczane do wniosków interdyscyplinarnych. Eksperti do ich oceny są wybierani przez koordynatorów dyscyplin spośród naukowców powołanych w danej edycji konkursów.

W przeprowadzonym badaniu członkowie Zespołów Ekspertów odpowiadali na pytanie o udział w ocenie wniosków interdyscyplinarnych. Respondenci, którzy udzielili odpowiedzi twierdzącej proszeni byli o wyrażenie opinii na temat klarowności procesu. Spośród wszystkich ekspertów panelowych biorących udział w badaniu ankietowym w latach 2021-2024 – 27% oceniało wnioski interdyscyplinarne. Niemal wszyscy respondenci biorący udział w tym procesie wskazali na jego klarowność (95%) (Rys. 2.2). W badaniu przeprowadzonym 2024 r. wskaźnik ten spadł (w porównaniu do 2021 r. o 8 p.p., natomiast w porównaniu do lat 2022-2023 o 6 p.p.), wynosząc 90%.

W odpowiedziach otwartych zebranych w ostatnim badaniu ankietowym większość respondentów nie wyraziła żadnych uwag, ani zastrzeżeń związanych z procedurą oceny wniosków interdyscyplinarnych. Część z nich podkreślała, że proces przebiega dobrze. Pojedyncze osoby zgłaszały potrzebę bardziej wyraźnego opisu aspektów interdyscyplinarnych projektu. Zdaniem niektórych zwiększenie liczby recenzentów wniosku mogłoby wspomóc proces oceny, zwłaszcza w przypadku projektów interdyscyplinarnych o dużym stopniu złożoności.

Rysunek 2.2 Ocena procesu ewaluacji wniosków interdyscyplinarnych w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Członkowie Zespołów Ekspertów pozytywnie oceniają udział w procesie oceny wniosków według procedury LAP

Procedura agencji wiodącej (Lead Agency Procedure, LAP) stosowana w europejskich instytucjach finansujących naukę ma na celu ułatwienie występowania z wnioskiem o środki finansowe na realizację wspólnych projektów międzynarodowym zespołem badawczym oraz usprawnienie procesu oceny wniosków przez instytucje finansujące badania naukowe.

Wnioski badawcze składane przez grupy naukowców z różnych krajów są oceniane w jednej instytucji (agencji wiodącej) w ramach konkursu stanowiącego stały element oferty danej agencji¹³. Wyniki oceny merytorycznej z agencji wiodącej są zatwierdzane przez zagraniczne agencje grantowe, które przyznają finansowanie projektom rekomendowanym w wyniku tej oceny. Obowiązuje więc zasada zaufania co do jakości oceny agencji wiodącej.

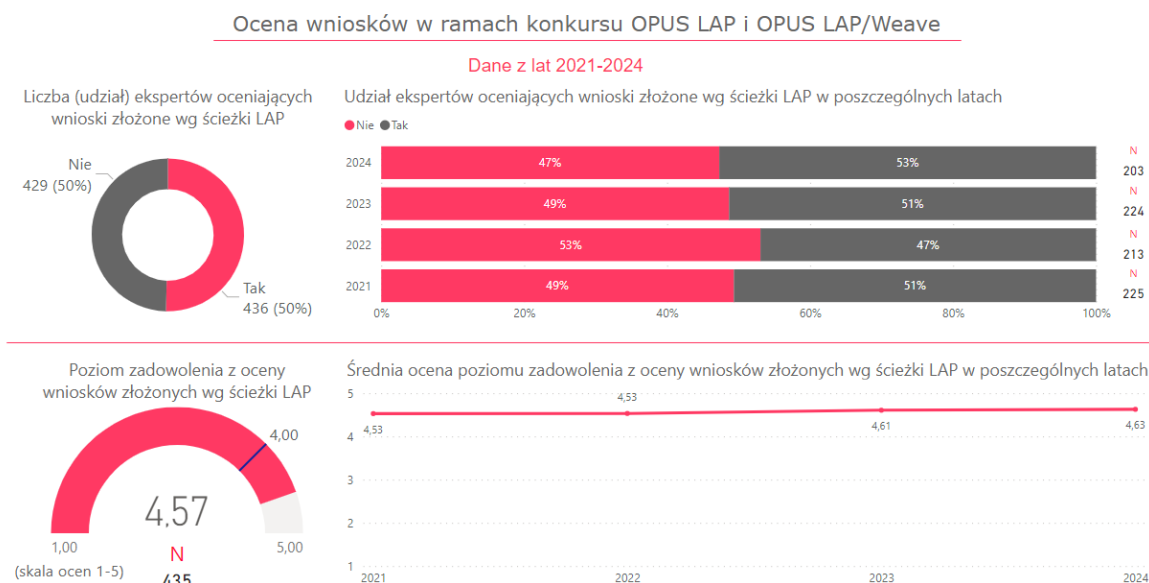
W badaniach ankietowych prowadzonych w latach 2021-2024 poproszono członków Zespołów Ekspertów deklarujących ewaluację wniosków w ramach konkursu OPUS o ocenę tego procesu w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę bardzo złą, natomiast 5 – bardzo dobrą.

Spośród wszystkich osób oceniających wnioski w ramach jesiennej edycji konkursu OPUS w latach 2021-2024, połowa ekspertów (50%) oceniała również wnioski złożone według procedury LAP i byli oni zadowoleni z udziału w tym procesie (średnia ocen 4,57) (Rys. 2.3). W kolejnych latach ocena tego aspektu nieco wzrosła.

Kilka komentarzy w tym zakresie wskazywało, że ocena projektów według procedury LAP jest bardziej skomplikowana niż w standardowym OPUSIE ze względu na jej wieloetapowy przebieg, stąd dobrze przyjęte byłoby dodatkowe wsparcie finansowe dla ekspertów oceniających tego typu wnioski.

¹³ Ocena wniosków złożonych wg procedury LAP została po raz pierwszy przeprowadzona w NCN jako agencji wiodącej w 39. edycji konkursów, której rozstrzygnięcie nastąpiło w 2021 r.

Rysunek 2.3 Ocena wniosków złożonych zgodnie z procedurą LAP w ramach konkursów OPUS LAP rozstrzygniętych w latach 2021-2024

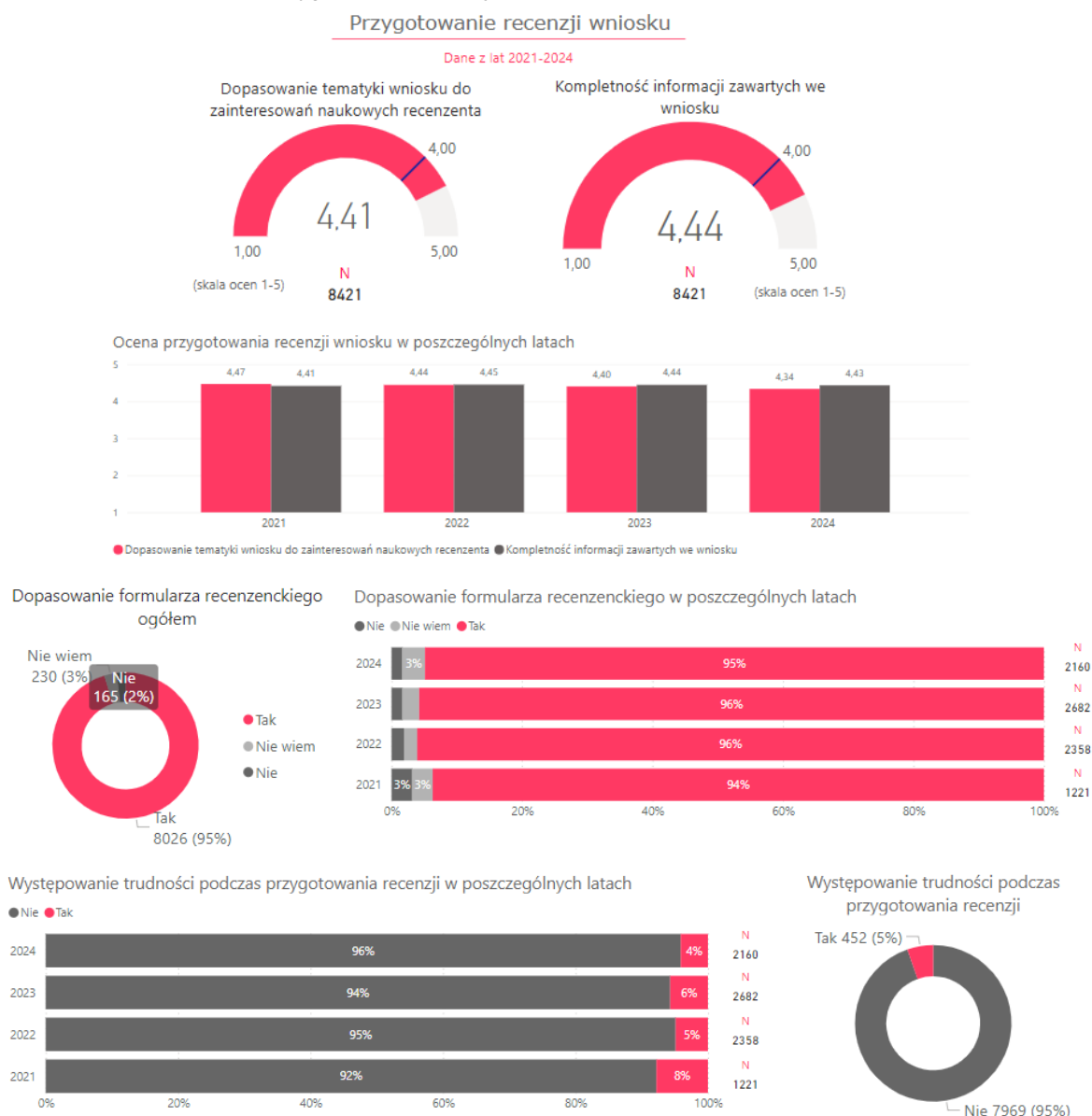
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Eksperci zewnętrzni (recenzenci) dobrze oceniają stopień dopasowania tematyki ocenianego wniosku do ich zainteresowań naukowych, kompletność informacji zawartych we wniosku oraz dopasowanie formularza recenzenckiego.

Jednym z etapów oceny wniosków składanych w konkursach NCN jest wykonanie recenzji przez ekspertów zewnętrznych reprezentujących dany obszar działalności naukowej. W przeprowadzonych badaniach ankietowych po raz czwarty zapytano o stopień dopasowania tematyki wniosków do zainteresowań naukowych recenzujących je osób, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa. Uzyskany wynik (średnia ocen 4,41) wskazuje na wysoki stopień dopasowania (Rys. 2.4). Ankietowani oceniali ponadto jakość formularza recenzenckiego oraz kompletność informacji niezbędnych do wykonania recenzji. Mieli również za zadanie zasygnalizowanie ewentualnych trudności.

Respondenci bardzo dobrze ocenili dopasowanie formularza recenzenckiego do potrzeb związanych z wykonaniem recenzji wniosku (95% odpowiedzi pozytywnych) oraz kompletność informacji zawartych we wniosku niezbędnych do jej przygotowania (średnia 4,44 w 5-stopniowej skali ocen). W 2024 r., podobnie jak w latach ubiegłych, eksperci zewnętrzni nie mieli trudności z przygotowaniem recenzji (dotyczy 95% tej grupy respondentów). Nieliczne uwagi dotyczyły długości i złożoności formularza, w tym zbyt szczegółowego CV kierownika projektu.

Rysunek 2.4 Ocena procesu przygotowania recenzji wniosku w latach 2021-2024 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

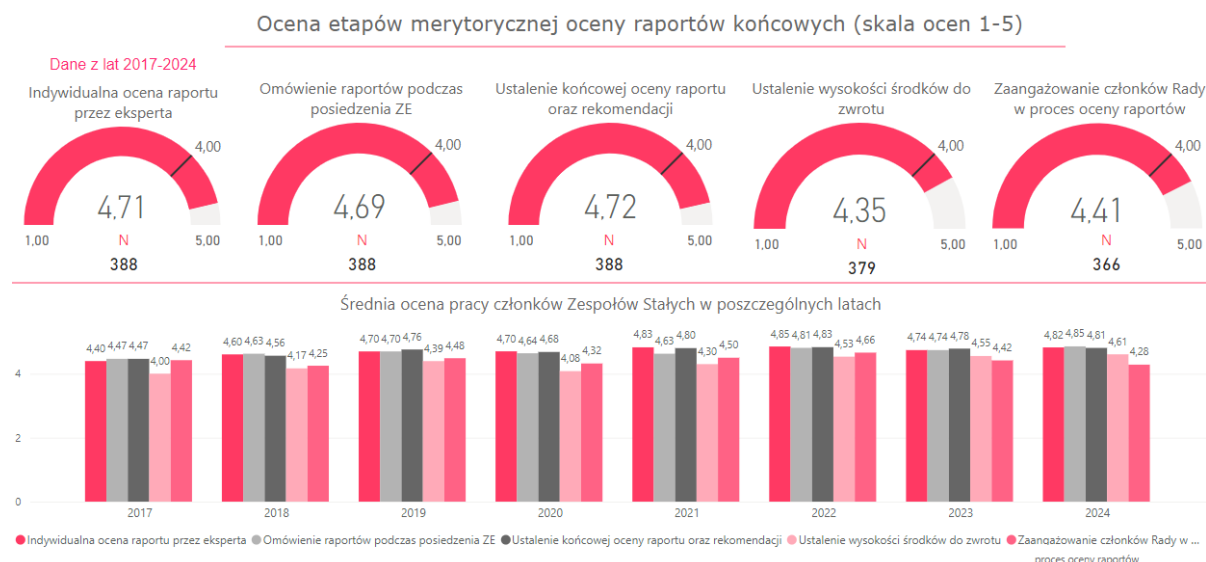
Członkowie Zespołów Stałych dobrze oceniają przebieg poszczególnych etapów merytorycznej oceny raportów końcowych.

W ramach badania ewaluacyjnego do ekspertów Zespołów Stałych po raz kolejny skierowano prośbę o ocenę przebiegu poszczególnych etapów oceny merytorycznej raportów końcowych (Rys. 2.5). Należą do nich indywidualna ocena ekspertów, omówienie raportu końcowego podczas posiedzenia Zespołu Stałego, ustalenie końcowej oceny raportu oraz rekomendacje uznania umowy za wykonaną/wykonaną ze stwierdzonymi nieprawidłowościami/niewykonaną, ustalenie wysokości środków do zwrotu w przypadku uznania umowy za wykonaną z nieprawidłowościami, a także współpraca z członkami Rady NCN w ramach oceny raportów końcowych. Respondenci oceniali poszczególne aspekty w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

Dane uzyskane w latach 2017-2024 wskazują na pozytywną ocenę badanych aspektów (średnie ocen w granicach 4,35-4,72). W 2024 r. ankietowani eksperci ponownie dobrze ocenili wszystkie etapy

merytorycznej oceny raportów końcowych¹⁴, podkreślając transparentność procesu i jego staranność oraz wysoką jakość pracy innych ekspertów Zespołów Stałych, w tym rzeczowość dyskusji, sprawność organizacyjną przewodniczącego, a także zaangażowanie członków Rady NCN. Ten ostatni element w 2024 r. został oceniony nieznacznie niżej (4,28) niż w roku ubiegłym, co prawdopodobnie było efektem deklarowanych trudności komunikacyjnych niektórych ekspertów z członkami Rady NCN.

Rysunek 2.5 Ocena przebiegu poszczególnych etapów oceny merytorycznej raportów końcowych w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Aspekt dotyczący konieczności ustalenia wysokości środków do zwrotu w przypadku uznania umowy za wykonaną z nieprawidłowościami uzyskał średni wynik 4,35 i jest on najniższy spośród wszystkich badanych w tym zakresie na przestrzeni 8 lat prowadzenia ewaluacji. Ekspersi wskazywali na problematyczność tego elementu oceny z uwagi na brak powiązania poniesionych kosztów wykazanych w raportach końcowych z wykonaniem poszczególnych zadań badawczych.

W 2024 r. w odpowiedziach otwartych zwracali także uwagę na czasochłonność przygotowania oceny projektów wykraczających poza obszar ich specjalizacji naukowej oraz na trudności związane z oceną zbyt dużej liczby raportów. Wskazywano na niewystarczającą reprezentację ekspertów w niektórych dyscyplinach. Sugerowane usprawnienia obejmują wcześniejsze udostępnianie raportów do oceny, wprowadzenie dwóch recenzji dla każdego raportu oraz uproszczenie oceny działań naukowych zrealizowanych w ramach konkursu MINIATURA.

¹⁴ Informacje na temat udziału członków Zespołów Stałych w badaniach ewaluacyjnych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach wynoszą: 57% – 2017, 63% – 2018, 41% – 2019, 60% – 2020, 53% – 2021, 53% – 2022, 70% – 2023 oraz 65% – 2024.

III. Kryterium równego traktowania i poufności

Podstawą oceny wniosków oraz raportów końcowych w konkursach NCN są kryteria oceny, które standaryzują zarówno wybór projektów do finansowania, jak i proces rozliczania końcowych efektów przeprowadzonych badań. Dbłość o zachowanie wysokich standardów etycznych wszystkich etapów oceny gwarantuje równy dostęp do prowadzenia badań naukowcom w każdej dziedzinie. Wnioski składane w konkursach NCN są oceniane według tych samych zasad, zaś o przyznaniu środków decydują wyłącznie kryteria merytoryczne. Podstawą rozliczenia zakończonych projektów są z kolei kryteria merytoryczne i finansowe. Badania ewaluacyjne przeprowadzone po raz kolejny wśród członków Zespołów Ekspertów, recenzentów oraz członków Zespołów Stałych pozwoliły sformułować w tym zakresie istotne wnioski.

Zdaniem większości członków Zespołów Ekspertów ocena wniosków badawczych na podstawie obowiązujących kryteriów oceny nie powoduje trudności.

Dobrze sformułowane kryteria oraz właściwie dopasowany rozkład wag umożliwiają standaryzację oceny wniosków przy zachowaniu trybu oceny eksperckiej. Przeprowadzone badanie ewaluacyjne miało na celu ocenę definicji poszczególnych kryteriów oraz przyznanych im wag w formularzu oceny (Rys. 3.1).

Członków Zespołów Ekspertów poproszono o ocenę kryteriów stosowanych w procesie ewaluacji wniosków. Zadano pytania czy w formularzu oceny znajdują się kryteria problematyczne (zbędne, ze zbyt dużą wagą, ze zbyt małą wagą, niejednoznaczne) oraz czy ich zdaniem brakuje jakiegoś kryterium. Jednocześnie poproszono o wskazanie, które kryterium sprawiło ekspertowi trudności, o ile taka sytuacja miała miejsce.

W badaniach przeprowadzonych w latach 2017-2024 na brak trudności z oceną wniosków na podstawie obowiązujących kryteriów wskazało 76% respondentów (Rys. 3.2).

W każdym roku ewaluacji prowadzonej w latach 2017-2024 część ankietowanych ekspertów¹⁵ wskazywała na obecność w formularzu oceny wniosków badawczych kryteriów niejednoznacznych, ze zbyt dużą lub ze zbyt małą wagą, a także zbędnych i brakujących. W 2024 r. ponownie spadł udział niemal wszystkich wymienionych aspektów, co oznacza jeszcze lepsze niż w latach ubiegłych dopasowanie poszczególnych kryteriów. Największą różnicę rok do roku odnotowano w odniesieniu do kryteriów ze zbyt dużą (spadek o 6 p.p.) i ze zbyt małą wagą (spadek o 4 p.p.). Warto zauważyć, że w kolejnych latach ocena adekwatności kryteriów oceny ulegała systematycznej poprawie. Najbardziej znaczącą różnicę widać w udziale wskazań na kryteria niejednoznaczne, który w porównaniu do roku 2017 spadł aż o 30 p.p.

Poprawa ocen widoczna w uzyskanych odpowiedziach jest następstwem kolejnych ulepszeń wprowadzanych do formularza oceny wniosków, w tym zmian udziału wag poszczególnych składowych oceny. Warto tu wspomnieć o dodanym w 2023 r. CV narracyjnym kierownika projektu w sekcji „przebieg kariery naukowej”. Wśród ekspertów oceniających wnioski w latach 2023-2024, 49% respondentów wskazało na przydatność informacji umieszczonych w CV narracyjnym. Ocenili oni pozytywnie również użyteczność omawianej sekcji (średnia ocena 4,18) (Rys. 3.2).

¹⁵ Informacje na temat udziału członków Zespołu Ekspertów w badaniach ewaluacyjnych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach wynoszą: 62% – 2017, 65% – 2018, 46% – 2019, 47% – 2020, 53% – 2021, 50% – 2022, 56% – 2023 oraz 56% – 2024.

Rysunek 3.1 Kryteria oceny wniosków w konkursach NCN rozstrzygniętych w 2024 r.

Kryteria oceny wniosków w konkursach NCN rozstrzygniętych w 2024 r.

OPUS

A. Ocena projektu (65%)

- poziom naukowy
- możliwość wykonania
- potencjalny wpływ

B. Kwalifikacje i osiągnięcia kierownika projektu (kierowników projektów) (35%)

PRELUDIUM

A. Ocena projektu (80%)

- poziom naukowy
- możliwość wykonania
- potencjalny wpływ

B. Kwalifikacje i osiągnięcia wykonawców projektu (20%)

B1. Kwalifikacje i osiągnięcia kierownika projektu nieposiadającego stopnia doktora (10%)

B2. Kwalifikacje i osiągnięcia opiekuna naukowego (10%)

MAESTRO

A. Ocena projektu (60%)

- poziom naukowy
- możliwość wykonania
- potencjalny wpływ

B. Kwalifikacje i osiągnięcia kierownika projektu (40%)

SONATINA

A. Ocena projektu (70%)

- poziom naukowy
- możliwość wykonania
- potencjalny wpływ

B. Kwalifikacje i osiągnięcia kierownika projektu (25%)

C. Planowany staż zagraniczny (5%)

SONATA BIS

A. Ocena projektu (65%)

- poziom naukowy
- możliwość wykonania
- skład i zasadność powołania nowego zespołu badawczego
- potencjalny wpływ

B. Kwalifikacje i osiągnięcia kierownika projektu (35%)

SONATA

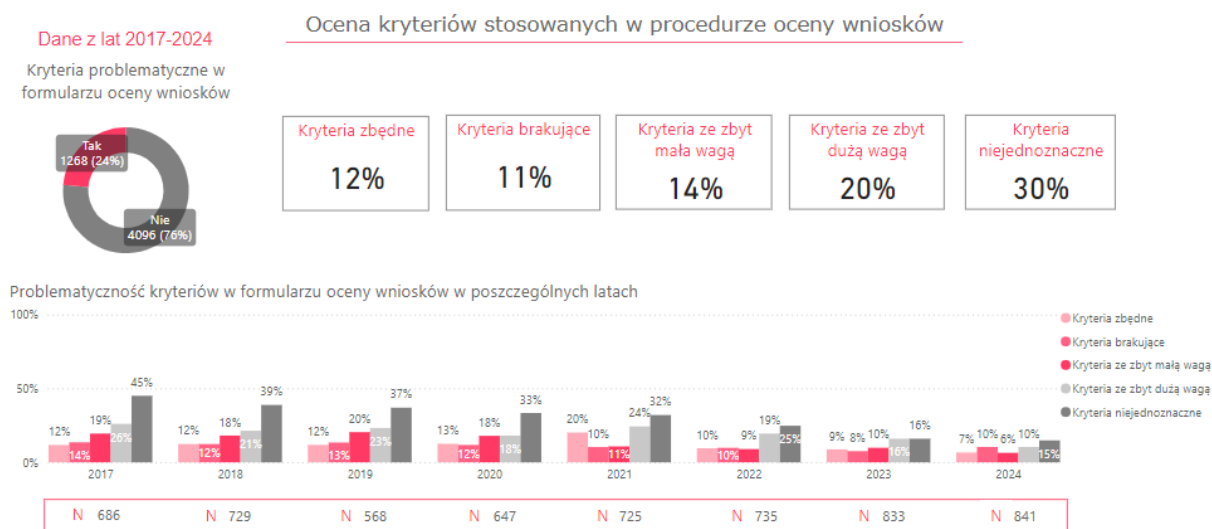
A. Ocena projektu (70%)

- poziom naukowy
- możliwość wykonania
- potencjalny wpływ

B. Kwalifikacje i osiągnięcia kierownika projektu (30%)

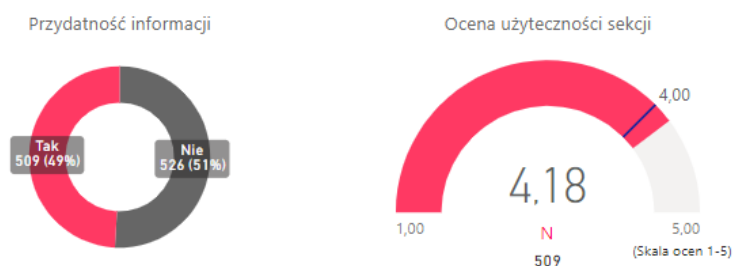
Rysunek 3.2 Ocena kryteriów przyjętych w procedurze oceny wniosków* w latach 2017-2024

*Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi

Ocena sekcji "Przebieg kariery naukowej" w formularzu oceny wniosków

Dane z lat 2023-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Zdecydowana większość uczestników badania ewaluacyjnego wyraziła pozytywne opinie na temat obecnego systemu, doceniając zarówno sprawiedliwość, jak i transparentność całego procesu oceny projektów zaznaczając, że wciąż istnieje potrzeba dalszego rozwoju w zakresie doskonalenia jakości procedur.

W komentarzach zgłoszonych w 2024 r. pojawił się postulat doprecyzowania definicji takich pojęć jak "międzynarodowe uznanie" czy „jakość naukowa kierownika projektu (PI)”. Przykłady mogłyby pomóc w standaryzacji ocen i skrócić czas potrzebny na kalibrację podczas dyskusji panelowych. Proponowano uwzględnienie dodatkowych kryteriów oceny, takich jak wpływ społeczny, doświadczenie aplikanta w prowadzeniu doktorantów, czy budowaniu zespołów badawczych przez wnioskodawców. Niektórzy respondenci sprzeciwiają się ograniczeniu umieszczania w CV maksymalnie 10 publikacji sugerując, że powinno się brać pod uwagę pełen dorobek naukowy, szczególnie w przypadku starszych stażem naukowców. Obecny system oceny budżetu typu "Tak/Nie" jest zdaniem części respondentów zbyt jednoznaczny. Pojawiła się rekomendacja wprowadzenia skali (np. od 1 do 5) oraz możliwość zasugerowania cięć budżetowych, bez konieczności odrzucenia wniosku.

Według zdecydowanej większości ankietowanych ekspertów zewnętrznych (recenzentów), ocena wniosków na podstawie obowiązujących kryteriów nie sprawia trudności.

W badaniu ankietowym skierowanym do ekspertów zewnętrznych (recenzentów) zapytano o ocenę projektów badawczych w kontekście obowiązujących kryteriów. Na podstawie 5-stopniowej skali, gdzie

1 oznaczało kryterium problematyczne zaś 5 łatwe, recenzenci oceniali osiągnięcia naukowe kierownika projektu, jakość projektu, jego wykonalność, aspekty etyczne oraz plan zarządzania danymi.

Z otrzymanych w latach 2021-2024 odpowiedzi wynika, że ocena projektu nie sprawia recenzentom większych trudności (Rys. 3.3). Kryterium uznawanym za najłatwiejsze jest jakość projektu ze średnią 4,45, zaś ocena pozostałych waha się w granicach 4,03-4,29. Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2024 r. najniższą ocenę uzyskało kryterium plan zarządzania danymi (4,03). Zgodnie z obowiązującą procedurą recenzenci nie są zobowiązani do oceny projektu w tym aspekcie. Mają wgląd w część wniosku dotyczącą zarządzania danymi i dobrowolnie mogą zgłaszać uwagi.

Rysunek 3.3 Ocena kryteriów przyjętych w procedurze recenzji wniosków w latach 2021-2024

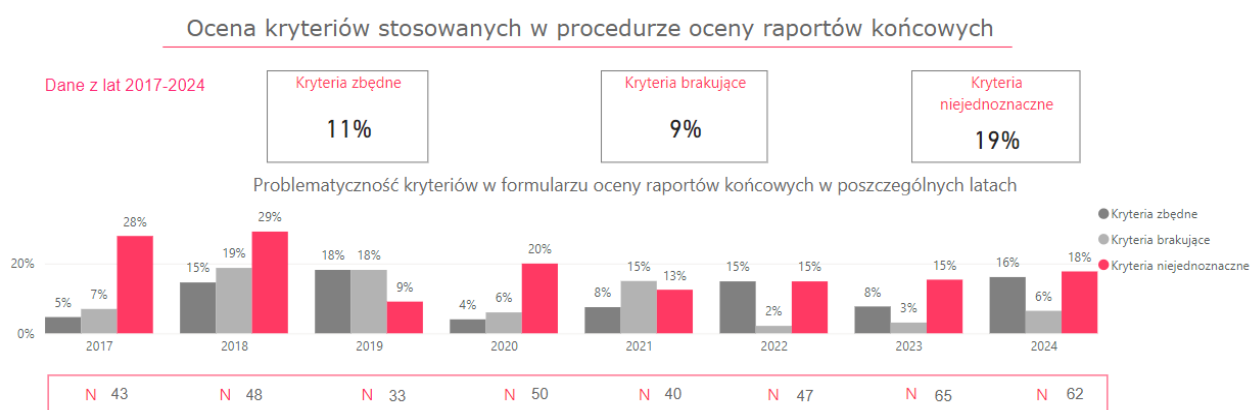
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Według zdecydowanej większości członków Zespołów Stałych, ocena raportów końcowych na podstawie obowiązujących kryteriów nie sprawia trudności.

Ocena wyników zakończonych projektów badawczych jest jednym z podstawowych zadań Narodowego Centrum Nauki. W ramach przeprowadzonego badania poddano ewaluacji kryteria oceny raportów końcowych. Eksperti Zespołów Stałych zostali zapytani o kryteria zbędne, niejednoznaczne i brakujące oraz o ewentualne trudności z oceną raportów końcowych w kontekście obowiązujących wytycznych.

W badaniach prowadzonych w latach 2017-2024 na obecność kryteriów niejednoznacznych wskazało 19% ankietowanych ekspertów, 11% wskazało występowanie kryteriów zbędnych, a według 9% należy wprowadzić inne kryteria (wskazania respondentów na „kryteria brakujące”). W porównaniu do średniej z 8 lat prowadzenia badań, w 2024 r. udział wskazań na występowanie kryteriów brakujących i niejednoznacznych jest niższy odpowiednio o 3 p.p. i 1 p.p., zaś w przypadku kryteriów zbędnych jest wyższy o 5 p.p.

Rysunek 3.4 Ocena kryteriów przyjętych w procedurze oceny raportów końcowych* w latach 2017-2024

*Istniała możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W załączonych komentarzach w 2024 r. wielu respondentów zwracało uwagę, że ocena zasadności wydatkowania środków jest zbędna, jeśli uprzednio została sprawdzona formalnie przez pracowników NCN. Zgłaszano trudności z oceną planu zarządzania danymi (Data Management Plan, DMP) oraz umiędzynarodowienia wyników badań. Niektórzy respondenci postulowali wypracowanie brakujących definicji oraz bardziej szczegółowych kryteriów oceny, np. dotyczących efektywności wydatkowania środków, czy jakości publikacji (np. poprzez uwzględnienie kwartyłu czasopism). Proponowano bardziej szczegółowe powiązanie publikacji z wynikami projektu i zadaniami badawczymi, co mogłoby ułatwić podjęcie decyzji, również tych o ewentualnych zwrotach środków. Respondenci wskazują również na potrzebę zajęcia jednoznacznego stanowiska NCN wobec czasopism „drapieżnych” oraz wprowadzenia rekomendacji dotyczących ich oceny. Niektórzy ankietowani sugerowali uwzględnienie jakości wykonania wcześniejszych projektów w procesie przyznawania nowych grantów, co mogłoby promować rzetelność i wysoki standard ich realizacji. Postulowano, aby oceny raportów końcowych wraz z uzasadnieniem były automatycznie udostępniane kierownikom projektów¹⁶ w celu zapewnienia większej transparentności procesu oraz możliwości wyciągnięcia przez nich wniosków. Pojawiła się propozycja ograniczenia dostępu ekspertów oceniających raporty końcowe do danych wrażliwych, takich jak PESEL, rok urodzenia czy telefon, które nie są niezbędne do oceny merytorycznej oraz omawiania jedynie tych raportów, co do których są wątpliwości.

Eksperci NCN oceniający wnioski składane w konkursach NCN, eksperci recenzujący wnioski, a także eksperci oceniający raporty końcowe przestrzegają zasad etycznych NCN, działając zgodnie z właściwymi procedurami.

Jednym z przedmiotów ewaluacji jest ocena przestrzegania zasad etycznych przez ekspertów biorących udział w ocenie projektów na wszystkich etapach tego procesu. Zasady etyczne pomagają w unikaniu stronniczości i zarządzaniu ewentualnymi konfliktami interesów wśród członków Zespołów Ekspertów oraz Zespołów Stałych.

Od 2017 r. są one monitorowane na podstawie dwóch wskaźników: poziomu zadowolenia z przestrzegania zasad etycznych podczas posiedzeń ekspertów¹⁷ oraz naruszenia zasad etycznych w trakcie posiedzeń ekspertów (odpowiedź respondentów „tak” lub „nie”).

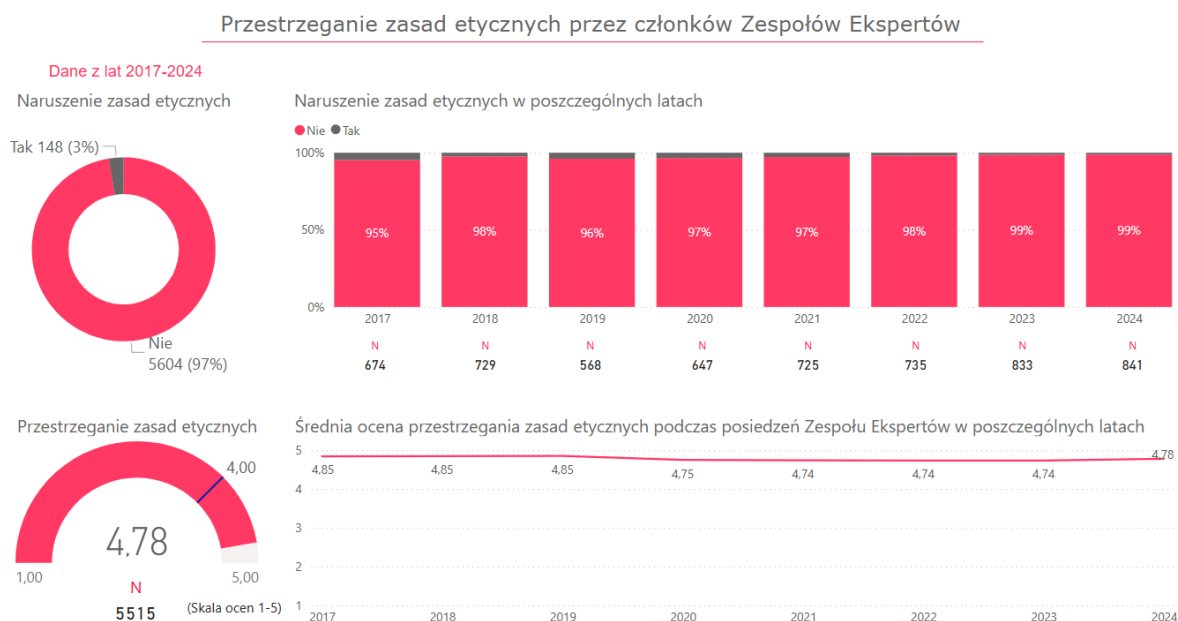
Przestrzeganie zasad etycznych w procesie oceny wniosków badawczych zostało ocenione w latach 2017-2024 przez członków Zespołów Ekspertów na poziomie 4,78 (Rys. 3.5). Taką samą średnią

¹⁶ Od 33. edycji konkursów oceny raportów końcowych są udostępniane kierownikom projektów w systemie OSF.

¹⁷ Poziom zadowolenia oceniano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, a 5 – najwyższa, z możliwością wstrzymania się od głosu.

uzyskano w 2024 r. W latach 2017-2024 97% ankietowanych nie odnotowało naruszenia zasad etycznych, zaś w roku 2024 wartość tego wskaźnika wyniosła aż 99%.

Rysunek 3.5 Przestrzeganie zasad etycznych* przez członków Zespołów Ekspertów w latach 2017-2024

*Respondenci mieli możliwość pominięcia odpowiedzi na pytanie o przestrzeganie zasad etycznych, nie było natomiast możliwości wstrzymania się od odpowiedzi na pytanie dotyczące ich naruszenia. Wyjątek stanowiło pierwsze badanie ewaluacyjne w 2017 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Eksperti zewnątrzni (recenzenci), podobnie jak wcześniej członkowie Zespołów Ekspertów oraz Zespołów Stałych, zostali w 2021 r. włączeni w ewaluację zasad etycznych obowiązujących przy współpracy z NCN.

W odpowiedzi na pytanie o ich ewentualne naruszenie (odpowieź „tak” lub „nie”) aż 99% ankietowanych w latach 2021-2024 odpowiedziało przecząco. Należy zauważyć, że jest to znakomity wynik, potwierdzający wysokie standardy współpracy z recenzentami (Rys. 3.6).

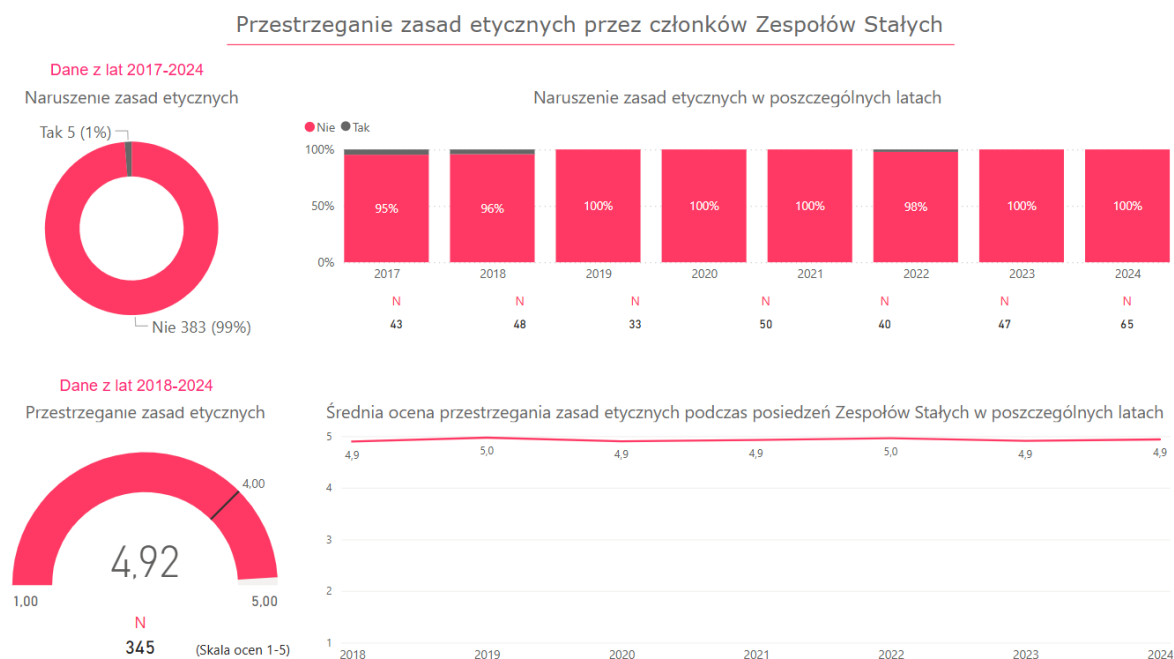
Rysunek 3.6 Przestrzeganie zasad etycznych podczas współpracy recenzentów z NCN w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Równie wysoko przestrzeganie zasad etycznych oceniają członkowie Zespołów Stałych podczas własnych posiedzeń. W 2024 r. ocena ta wyniosła aż 4,94¹⁸, a średnia ocen z lat 2018-2024 to 4,92 (Rys. 3.7). Od początku prowadzenia badania (w latach 2017-2024) zaledwie 1% respondentów wskazało na naruszenie zasad etycznych. W każdym ze zgłoszonych przypadków podjęto działania minimalizujące wpływ zdarzenia na efekt oceny realizacji projektu badawczego. W 2024 r., podobnie jak w roku ubiegłym, nie odnotowano naruszenia zasad etycznych.

Rysunek 3.7 Przestrzeganie zasad etycznych* przez członków Zespołów Stałych w latach 2017-2024

* Pytanie dotyczące naruszenia zasad etycznych przez członków Zespołów Stałych jest obecne w kwestionariuszu ewaluacyjnym od 2017 r., natomiast pytanie odnoszące się do przestrzegania zasad etycznych zostało dodane w 2018 r. i respondenci mogą je pominąć.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W przypadku nieprzestrzegania zasad etycznych mogą być podjęte w stosunku do ekspertów kroki prowadzące do rozwiązania umowy o współpracy, odwołania z funkcji członka Zespołu Ekspertów lub Zespołu Stałego, a także zgłoszenia naruszenia do Komisji Rzetelności, zgodnie z zapisami Kodeksu Narodowego Centrum Nauki.

Zgodnie z zarządzeniem Dyrektora NCN w sprawie wprowadzenia zasad etycznych Ekspertów NCN¹⁹, każdy naukowiec zatrudniony do oceny wniosków badawczych poświadczają swoim podpisem, że przeczytał i zrozumiał treść zapisów dotyczących zasad zachowania poufności i nieujawniania danych oraz zasad dotyczących rzeczywistego i potencjalnego konfliktu interesów (§ 3 ust. 3 zasad etycznych).

¹⁸ Ocen dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa.

¹⁹ Zarządzenie nr 104/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie wprowadzenia zasad etycznych ekspertów NCN z dnia 30.12.2020 r.

IV. Kryterium wydajności i sprawnej organizacji

Sprawny przebieg procesu oceny wniosków składanych w konkursach NCN oraz procesu oceny raportów końcowych jest w głównej mierze uzależniony od właściwej organizacji pracy. Przestrzeganie harmonogramów ogłaszanych konkursów, optymalizacja czasu przeznaczonego na poszczególne etapy prac ekspertów oraz właściwe wsparcie techniczne są kluczowe dla działań wszystkich zaangażowanych stron. Sformułowanie wniosków podsumowujących powyższe aspekty pracy agencji umożliwiła analiza danych wewnętrznych oraz wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych.

Konkursy ogłaszane przez Narodowe Centrum Nauki są realizowane terminowo.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2024 r. konkursy krajowe zostały ogłoszone zgodnie z przyjętym harmonogramem. Proces oceny wniosków w każdym przypadku zakończono w określonym przez ustawę o NCN terminie 6 miesięcy od daty zamknięcia naboru. Szczegółowe dane na ten temat są corocznie publikowane w sprawozdaniu z działalności NCN²⁰.

Członkowie Zespołów Ekspertów dobrze oceniają techniczno-organizacyjne aspekty pracy, ilość czasu przeznaczonego na poszczególne etapy merytorycznej oceny wniosków oraz klarowność zasad wynagradzania. Mają zastrzeżenia do niskiego poziomu wynagrodzenia.

Sprawny przebieg procesu oceny składanych wniosków wiąże się z koniecznością zapewnienia ekspertom odpowiednich warunków pracy, dlatego w przeprowadzonym badaniu kolejny już raz dokonano ewaluacji poziomu zadowolenia w kontekście techniczno-organizacyjnych aspektów posiedzeń. Członkowie Zespołów Ekspertów w skali od 1 do 5 oceniali funkcjonalność systemu OSF, komfort pracy podczas spotkań, wyposażenie techniczne sal panelowych, jakość usług hotelowych, jakość usług cateringowych oraz aspekty organizacyjne podczas pracy w trybie zdalnym.

Funkcjonalność systemu OSF, za pośrednictwem którego w formie elektronicznej składany jest wniosek, została oceniona w ciągu 8 lat prowadzenia badań średnio na poziomie 4,33. W 2024 r. wartość ta wyniosła 4,42 (Rys. 4.1).

Średnie ocen uzyskanych w latach 2017-2024 wskazują na wysoki poziom zadowolenia członków Zespołów Ekspertów z poszczególnych aspektów pracy. Podczas spotkań stacjonarnych respondenci najwyżej ocenili komfort pracy podczas posiedzeń (4,68) oraz obsługę paneli od strony zaplecza technicznego (4,59). Pozytywnie zostały ocenione również pozostałe aspekty, takie jak jakość usług hotelowych i cateringowych (w obu przypadkach średnia ocen to 4,38).

W odpowiedziach otwartych ankietowani podkreślali profesjonalizm i zaangażowanie pracowników NCN w zakresie spraw merytorycznych i administracyjnych. Aspekty organizacyjne oceniono ogólnie bardzo pozytywnie, doceniając dobrą koordynację spotkań oraz jakość infrastruktury. Nieliczne zastrzeżenia dotyczyły odległości hotelu zakwaterowania od siedziby NCN. W tym kontekście postulowano zorganizowanie dedykowanego dla ekspertów transportu w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy tymi lokalizacjami. Sugerowano również wprowadzenie bardziej zróżnicowanej oferty cateringowej z uwagi na preferencje dietetyczne ekspertów.

Ocena posiedzeń realizowanych w trybie zdalnym jest na zbliżonym poziomie do posiedzeń stacjonarnych (średnia ocen w latach 2020-2024 wyniosła 4,61). Eksperti zwracali uwagę na potrzebę poprawy jakości nagłośnienia podczas spotkań hybrydowych. Niektórzy postulowali zmianę platformy Webex na Teams lub Zoom, jako bardziej ich zdaniem niezawodnych.

²⁰ Dokumenty dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej NCN pod adresem: <https://ncn.gov.pl/bip/dzialalnosc/plany-sprawozdania-i-inne-dokumenty>

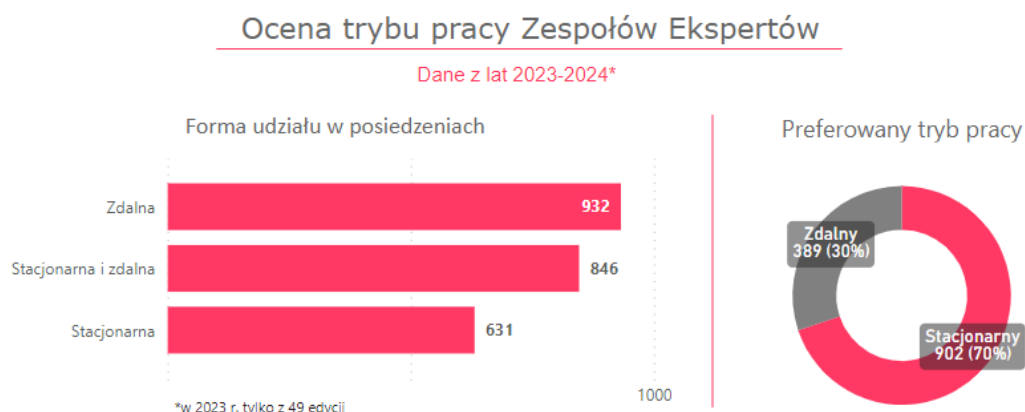
Rysunek 4.1 Ocena techniczno-organizacyjnych aspektów pracy Zespołów Ekspertów w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Pod koniec 2023 r. (od 49. edycji konkursów) do kwestionariusza ankiety skierowanej do członków Zespołów Ekspertów dodano pytanie o preferowany tryb pracy. Uzyskane wyniki wskazują, że większość respondentów jest zwolennikami stacjonarnego udziału w posiedzeniach panelowych (70%), w porównaniu do trybu zdalnego (30%) (Rys. 4.2). Wiele ekspertów uznało, że pierwsze spotkanie w formie stacjonarnej, a drugie zdalnie to także efektywny model. Ułatwia on interakcję i dyskusję w początkowej fazie, a następnie oszczędza czas i koszty. Respondenci, którzy preferują uczestnictwo osobiste są zgodni, że w przypadku krótkich spotkań lub braku wyraźnej konieczności osobistej obecności, zdalna forma również może być efektywna.

Rysunek 4.2 Ocena trybu pracy członków Zespołów Ekspertów w latach 2023-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Dbając o należyłą jakość procedur konkursowych, ewaluacji poddano również ilość czasu przeznaczanego na ocenę wniosków badawczych. Respondenci oceniali ten aspekt na podstawie 4-stopniowej skali²¹ w zakresie indywidualnej oceny na I etapie, omawiania wniosku na posiedzeniu Zespołu Ekspertów oraz przygotowania uzasadnienia oceny końcowej (Rys. 4.3).

Uzyskane wyniki jednoznacznie wskazują, że ilość czasu przeznaczanego na poszczególne etapy oceny wniosków jest wystarczająca. Średnie ocen z roku 2024 są nieco wyższe niż w latach 2021-2023²² (3,64-3,66) i zauważalnie wyższe niż w początkowych latach prowadzenia badań (2017-2020). Większość respondentów nie zgłaszała zastrzeżeń w tym zakresie również w odpowiedziach na pytania otwarte.

Rysunek 4.3 Ocena ilości czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny wniosków w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

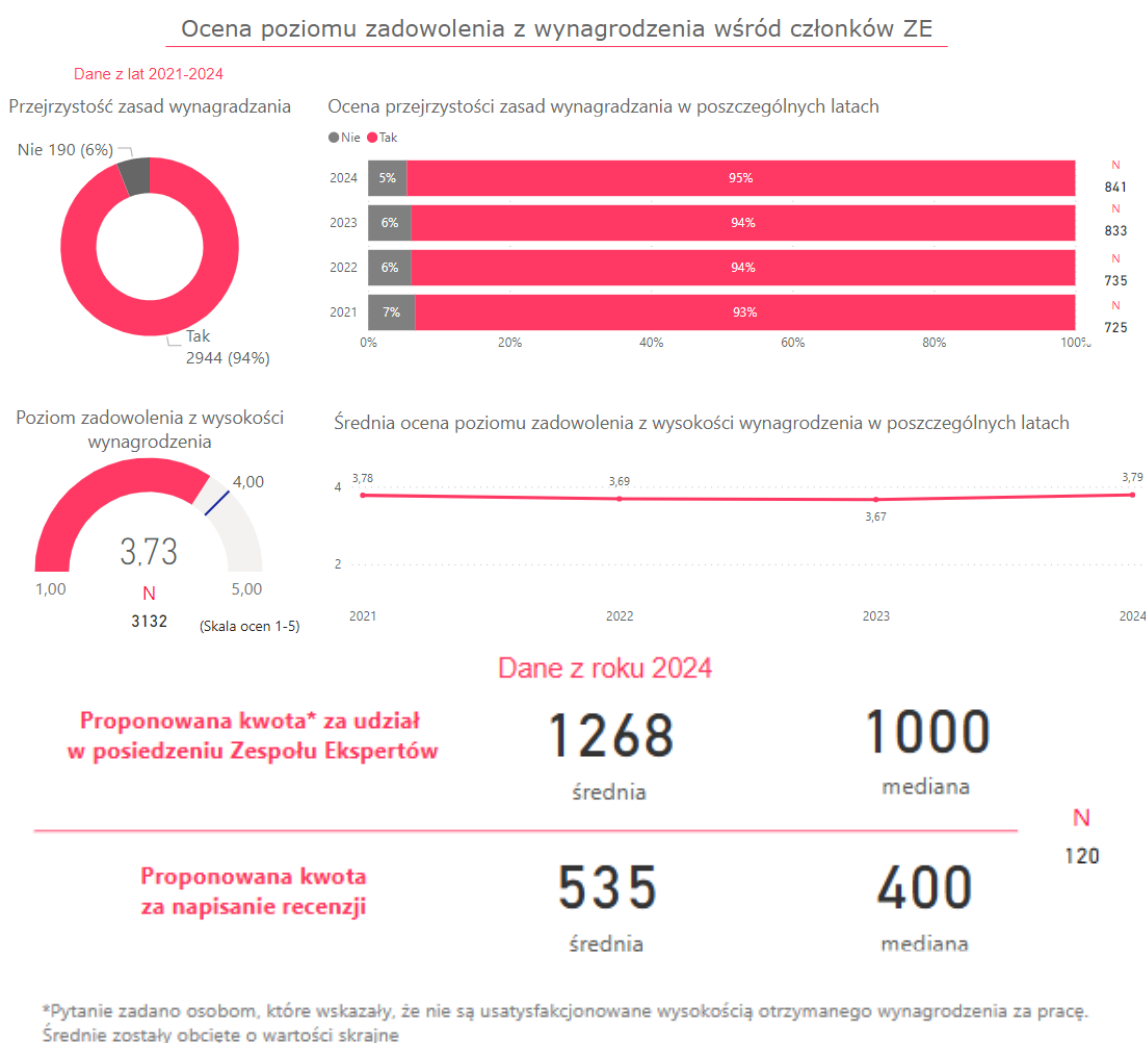
²¹ Ocen dokonywano w skali od 1 do 4, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 4 – najwyższa. Zastosowana tu odmienna skala wynika z faktu włączenia do kwestionariusza pytania w jego oryginalnej formie, zgodnie z tym jak zostało ono sprecyzowane w innym opracowaniu. W efekcie użyto skali 1-4, zamiast standardowej 1-5.

²² Informacje na temat udziału członków Zespołu Ekspertów w badaniach ewaluacyjnych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach wynoszą: 62% – 2017, 65% – 2018, 46% – 2019, 47% – 2020, 53% – 2021, 50% – 2022, 56% – 2023 oraz 56% – 2024.

W 2024 r. po raz kolejny zapytano ankietowanych ekspertów o przejrzystość zasad wynagradzania oraz poziom zadowolenia z wysokości wynagrodzenia. Podstawą oceny była skala od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa. Wśród respondentów badania ankietowego w latach 2021-2024 94% uznało, że zasady wynagradzania są przejrzyste, zaś średni poziom zadowolenia wynosi 3,73 (Rys. 4.4).

Dodatkowo do ankietowanych skierowano prośbę o wskazanie oczekiwanej kwoty wynagrodzenia za udział w posiedzeniu ekspertów oraz wykonanie recenzji indywidualnej. W pierwszym przypadku średnie proponowane wynagrodzenie brutto to 1306 zł za dzień pracy, zaś w drugim – 514 zł brutto. Zgłoszone propozycje są około dwukrotnie wyższe od stawek obecnie obowiązujących w NCN, gdzie za jeden dzień uczestnictwa w posiedzeniu Zespołu Ekspertów agencja płaci 540 zł brutto (360 zł brutto w przypadku panelu zdalnego), natomiast za sporządzenie indywidualnej oceny wniosku – 300 zł brutto²³.

Rysunek 4.4 Ocena zadowolenia z wynagrodzenia wśród członków Zespołów Ekspertów w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

²³ Dane na podstawie Zarządzenie nr 2/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzeń Ekspertów za wykonywanie czynności zleconych przez Centrum z dnia 10.01.2024 r. Zgodnie z zarządzeniem nr 50/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki od 54. edycji konkursów, której rozstrzygnięcie nastąpi w 2025 r. wysokość wynagrodzenia za przygotowanie indywidualnej oceny wniosku na pierwszym etapie wzrosło z 200 do 300 zł brutto.

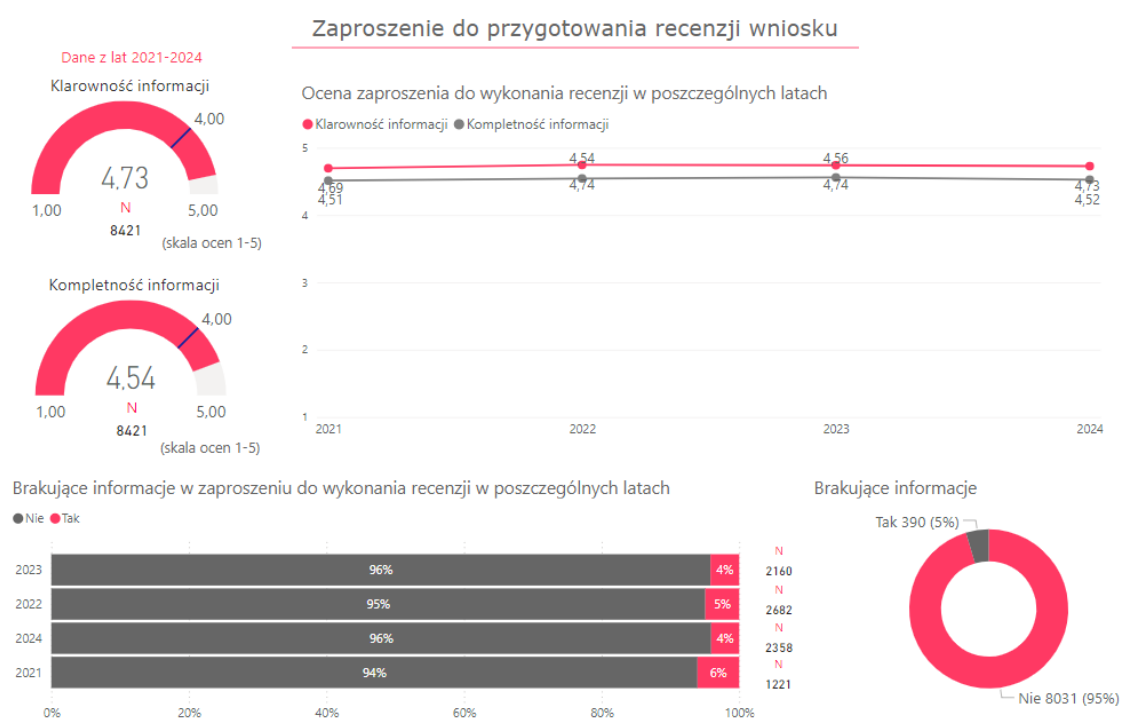
Zdaniem ekspertów zewnętrznych (recenzentów) informacje zawarte w zaproszeniu są kompletne i zrozumiałe. Pozytywnie oceniają oni funkcjonalność systemu OSF oraz ilość czasu przeznaczanego na wykonanie recenzji. Zgłaszają zastrzeżenia do niskiego poziomu wynagrodzenia.

Wysłanie zaproszenia do wykonania recenzji projektu badawczego inicjuje kontakt NCN z ekspertem zewnętrznym. Na podstawie informacji dotyczących tematyki planowanych badań, wysokości wynagrodzenia oraz szacowanej ilości czasu potrzebnego do przygotowania recenzji ekspert podejmuje pozytywną bądź odmowną decyzję. Jest to moment kluczowy, dlatego zaproszenie powinno być klarowne i zawierać wszystkie niezbędne informacje.

Uczestnicy badania ewaluacyjnego w tej grupie po raz kolejny odpowiadali na trzy pytania odnoszące się do formuły zaproszenia. Na 5-stopniowej skali, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa, oceniali klarowność i kompletność informacji, a poprzez wybór jednej z dwóch opcji – „tak” lub „nie” – odpowiadali na pytanie o ewentualnie brakujące informacje.

Z odpowiedzi recenzentów ankietowanych w latach 2021-2024 wynika, że informacje zawarte w zaproszeniu są zrozumiałe (średnia ocen 4,73) i kompletne (średnia ocen 4,54). Według 95% respondentów nie ma też braków informacyjnych (Rys. 4.5).

Rysunek 4.5 Ocena zaproszenia do przygotowania recenzji wniosku w latach 2021-2024

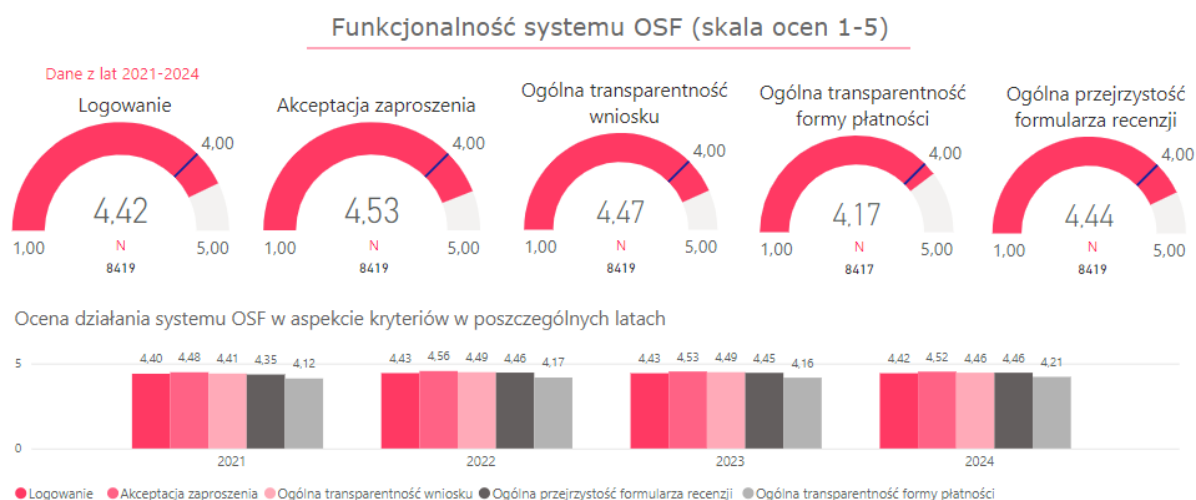

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W odpowiedziach otwartych większość respondentów również nie zgłaszała problemów ze zrozumieniem informacji zawartych w zaproszeniu zaznaczając, że wszystko było klarowne i nic nie budziło wątpliwości. Zgłaszano propozycje dodania informacji na temat wysokości podatku oraz terminu wypłaty wynagrodzenia. Postulowano również dodanie bardziej szczegółowych informacji o projekcie, takich jak metodyka, hipotezy, cele.

Eksperci zewnętrzni, w odróżnieniu od ekspertów oceniających wnioski oraz raporty końcowe, pracują wyłącznie indywidualnie, przy wsparciu systemu OSF. W badaniu ewaluacyjnym prowadzonym w latach 2021-2024 recenzenci oceniali funkcjonalność systemu na podstawie 5-stopniowej skali, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa. Ewaluacji poddano następujące składowe: logowanie do systemu (średnia ocen 4,42), akceptacja zaproszenia (4,53), ogólna transparentność wniosku (4,47), ogólna przejrzystość formularza recenzji (4,44) oraz transparentność formy płatności (4,17) (Rys. 4.6). Otrzymane wartości wskazują, że funkcjonalność systemu, także w 2024 r., została oceniana dobrze w odniesieniu do wszystkich badanych aspektów.

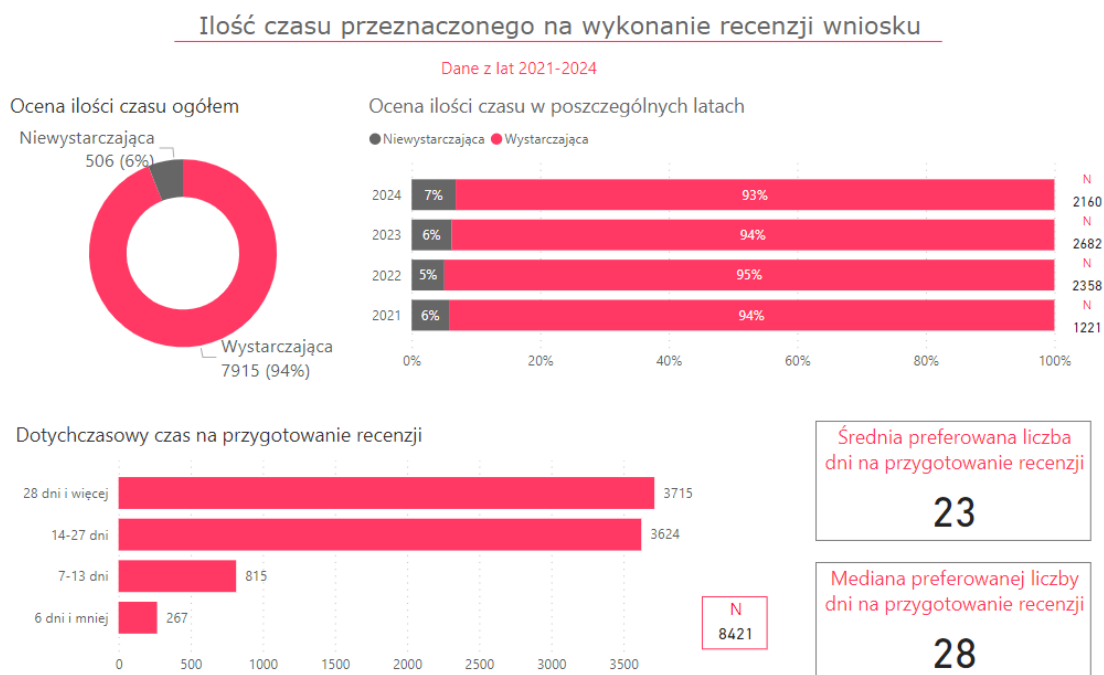
Rysunek 4.6 Ocena funkcjonowania systemu OSF przeprowadzona przez recenzentów w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wzorem lat poprzednich, w badaniu ankietowym skierowanym do recenzentów znalazło się pytanie o ilość czasu potrzebnego do przygotowania recenzji. Ankietowani mieli do wyboru jedną z czterech opcji: „6 dni i mniej”, „7-13 dni”, „14-27 dni”, „28 dni i więcej”. Zapytano o ocenę ilości czasu przeznaczonego na recenzję oraz poproszono o wskazanie jaki przedział czasowy byłby optymalny. Wśród udzielonych odpowiedzi przeważały dwa wskazania: „14-27 dni” oraz „28 dni i więcej” (Rys. 4.7). Biorąc pod uwagę średnią preferowaną liczbę dni obliczoną na podstawie odpowiedzi respondentów (23), można przyjąć, że ilość czasu przeznaczonego na przygotowanie recenzji jest odpowiednia. Na pytanie o ocenę ilości czasu, 94% ankietowanych w latach 2021-2024 odpowiedziało, że jest wystarczająca. Podobną wartość (93%) odnotowano w 2024 r.

Rysunek 4.7 Ocena ilości czasu przeznaczanego na wykonanie recenzji wniosku w latach 2021-2024

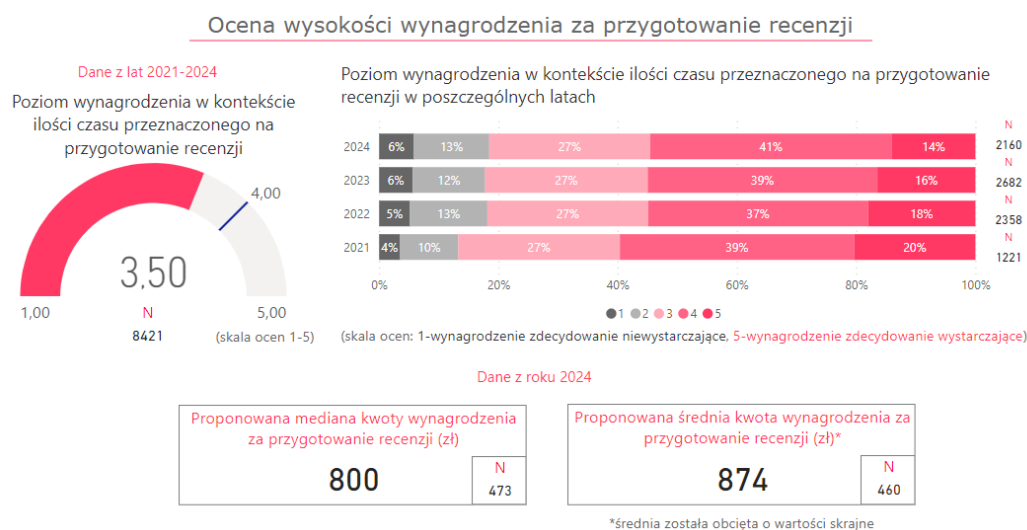

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W 2024 r. po raz czwarty poddano ewaluacji także wysokość wynagrodzenia ekspertów zewnętrznych (400 zł brutto²⁴) w odniesieniu do ilości czasu potrzebnego do przygotowania recenzji. Podstawą oceny była 5-stopniowa skala, gdzie 1 oznaczało „zdecydowanie niewystarczające”, a 5 – „zdecydowanie wystarczające”. Osoby, które wskazały odpowiedź „raczej niewystarczające” (2) lub „zdecydowanie niewystarczające” (1) poproszono o podanie satysfakcjonującej kwoty. Otrzymane odpowiedzi wskazują, że średnia oczekiwana wysokość wynagrodzenia wynosi 874 zł brutto. W ciągu czterech lat prowadzenia badań średnia ocena poziomu wynagrodzenia to 3,50 (Rys. 4.8). Niektórzy ankietowani wnioskowali o bardziej szczegółowe informacje na temat zasad związanych z wynagrodzeniem za wykonanie recenzji.

²⁴ Dane na podstawie Zarządzenie nr 2/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzeń ekspertów za wykonywanie czynności zleconych przez Centrum z dnia 10.01.2024 r.

Rysunek 4.8 Ocena zadowolenia z wysokości wynagrodzenia za przygotowanie recenzji w latach 2021-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

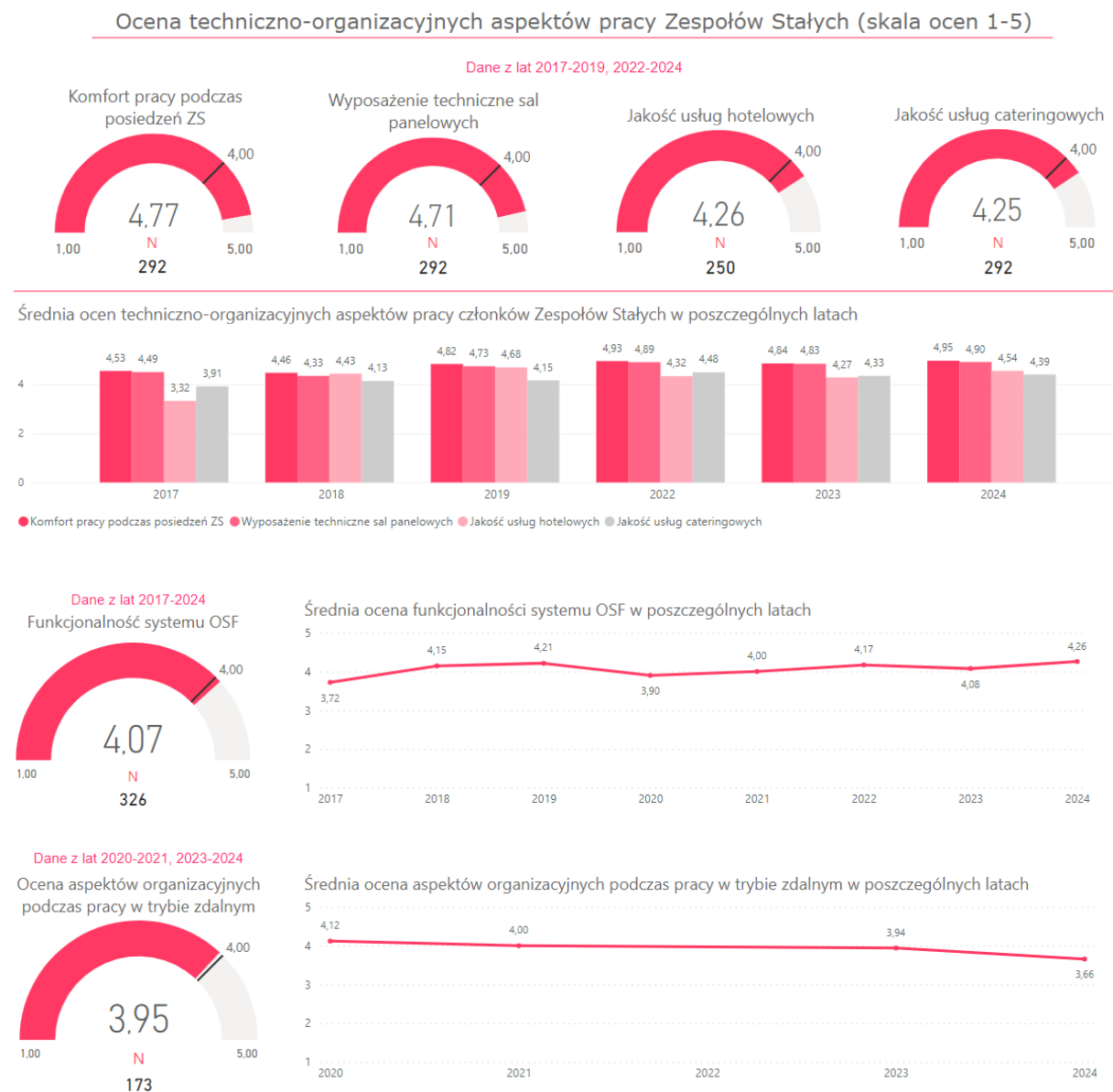
Członkowie Zespołów Stałych pozytywnie oceniają techniczno-organizacyjne aspekty pracy, w tym ilość czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny raportów końcowych oraz przejrzystość zasad wynagradzania. Zgłaszają zastrzeżenia do niskiego poziomu wynagrodzenia.

Członkowie Zespołów Stałych również oceniali techniczno-organizacyjne aspekty pracy, takie jak: komfort pracy podczas posiedzeń, wyposażenie techniczne sal panelowych, jakość usług hotelowych i cateringowych, funkcjonalność systemu OSF oraz aspekty organizacyjne podczas pracy w trybie zdalnym. Podstawą oceny, tak jak w latach ubiegłych, była skala od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa (Rys. 4.9).

W badaniach prowadzonych w latach 2017-2019 oraz 2022-2024 komfort pracy (4,77) oraz wyposażenie sal panelowych (4,71) zostały ocenione najwyżej. Jakość usług hotelowych i cateringowych oceniono odpowiednio na poziomie 4,26 i 4,25. Średnia ocena funkcjonalności systemu OSF z 8 lat prowadzenia ewaluacji wynosi 4,07 (2017-2024). Uczestnicy badania w 2024 r. wysoko ocenili wszystkie wymienione aspekty.

Zdaniem części ekspertów Zespołów Stałych lokalizacja hotelu jest niedogodna, pomimo wysokiej oceny jakości samej usługi. Postulowano również poprawę nagłośnienia podczas posiedzeń zespołów prowadzonych w formie hybrydowej oraz stabilności łącza Wi-Fi. Zgłaszano potrzebę optymalizacji systemu OSF, aby był bardziej czytelny i łatwiejszy w użyciu, szczególnie w kontekście wyświetlania raportów i dostępu do publikacji.

Rysunek 4.9 Ocena techniczno-organizacyjnych aspektów pracy Zespołów Stałych w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W 2024 r. po raz drugi zapytano ekspertów Zespołów Stałych o preferowany tryb pracy. Uzyskane wyniki wskazują, że 88% ogółu ankietowanych wybrało tryb stacjonarny (Rys. 4.10). W trakcie posiedzeń zorganizowanych w latach 2023-2024 dominowała mieszana forma udziału.

Pojawiły się opinie, że posiedzenia hybrydowe są nieco mniej efektywne i sprawiają pewne trudności komunikacyjne pomiędzy osobami uczestniczącymi stacjonarnie i zdalnie. Większość respondentów z tej grupy uważała, że lepszym rozwiązaniem byłoby przejście na spotkania stacjonarne lub wyłącznie zdalne.

Rysunek 4.10 Ocena trybu pracy członków Zespołów Stałych w latach 2023-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Ekspert Zespołów Stałych oceniali również ilość czasu przeznaczanego na poszczególne etapy merytorycznej oceny raportów końcowych, takich jak: indywidualna ocena raportu, omówienie raportu podczas posiedzenia Zespołu Stałego, ustalenie końcowej oceny raportu oraz rekomendacje. Podstawą oceny była 4-stopniowa skala²⁵, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 4 – najwyższa. W każdym z ocenianych w latach 2017-2024 aspektów eksperci²⁶ zadeklarowali wysoki poziom zadowolenia z ich przebiegu (3,56-3,73) (Rys. 4.11).

Rysunek 4.11 Ocena ilości czasu przeznaczanego na poszczególne etapy oceny merytorycznej raportów końcowych w latach 2017-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W 2024 r. w kwestionariuszu ankiety skierowanej do członków Zespołów Stałych po raz drugi znalazła się ocena zadowolenia z poziomu wynagrodzenia. Anketowani odpowiadali na pytanie o przejrzystość zasad wynagradzania, które okazały się klarowne dla 86% wszystkich dotychczasowych uczestników badania (Rys. 4.12). Ponadto określano poziom zadowolenia z wysokości wynagrodzenia w skali od

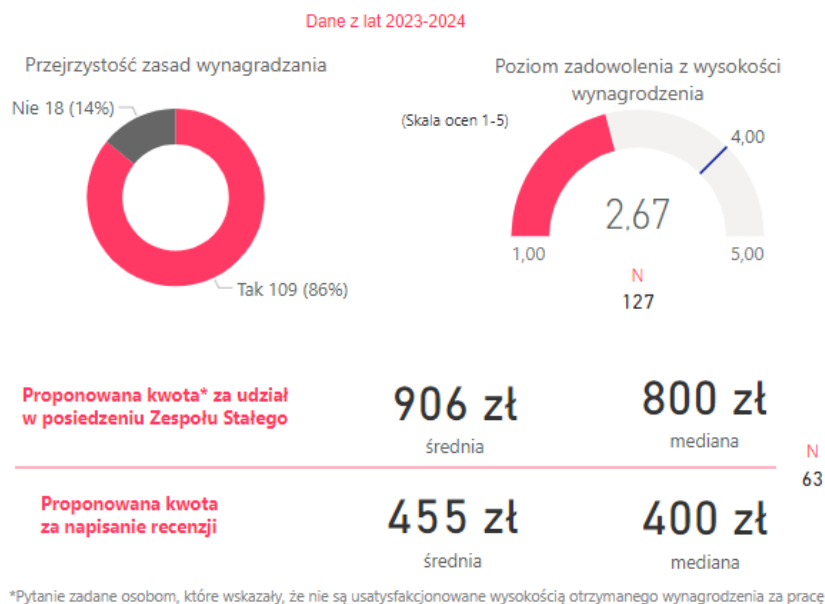
²⁵ Zastosowana tu odmienna skala wynika z faktu włączenia do kwestionariusza pytania w jego oryginalnej formie, zgodnie z tym jak zostało ono sprecyzowane w innym opracowaniu. W efekcie użyto skali 1–4, zamiast standardowej 1–5.

²⁶ Informacje na temat badanej próby członków Zespołu Stałych zostały zawarte w rozdziale I. Wartości współczynników zwrotu odpowiedzi w poszczególnych latach to: 57% (2017), 63% (2018), 41% (2019), 60% (2020), 53% (2021), 53% (2022), 70% (2023) oraz 65% – 2024.

1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, natomiast 5 – najwyższa. Otrzymane wyniki (średnia z dwóch lat – 2,67) świadczą o niskim poziomie satysfakcji finansowej. Oczekiwana średnia kwota wynagrodzenia w 2024 r. to według wskazań 906 zł brutto za jednorazowy udział w posiedzeniu zespołu oraz 455 zł brutto za przygotowanie recenzji raportu końcowego. Zgłoszone propozycje są około dwukrotnie wyższe od obecnie obowiązujących stawek w NCN, gdzie za uczestnictwo w posiedzeniu Zespołu Stałych agencja płaci ekspertom 540 zł brutto (360 zł brutto w przypadku posiedzeń zdalnych), natomiast za sporządzenie oceny indywidualnej raportu końcowego – 200 zł brutto²⁷.

Rysunek 4.12 Ocena zadowolenia z wynagrodzenia wśród członków Zespołów Stałych w latach 2023-2024

Ocena zadowolenia z wynagrodzenia wśród członków Zespołów Stałych

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

²⁷ Dane na podstawie Zarządzenie nr 2/2024 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzeń Ekspertów za wykonywanie czynności zleconych przez Centrum z dnia 10.01.2024 r.

V. Kryterium dostosowania oferty konkursowej do potrzeb środowiska naukowego

Zmiany zachodzące w systemie finansowania nauki w Polsce są pochodną potrzeb zgłaszanych przez środowisko naukowe podlegających bieżącej weryfikacji. Stąd też oferta konkursowa NCN jest regularnie modyfikowana celem dostosowania do uzasadnionych postulatów potencjalnych beneficjentów oraz w odniesieniu do zagadnień wymagających zmian z racji m.in. nowych uwarunkowań prawnych, sytuacji społecznej lub okoliczności zaistniałych wewnątrz środowiska naukowego. Podejmowaniu decyzji o wprowadzeniu jakichkolwiek zmian towarzyszą wyłącznie względy merytoryczne, uzasadnione i potwierdzone przez analizę danej sytuacji.

Poniższe wnioski sformułowano na podstawie danych wewnętrznych NCN dotyczących kosztów projektów zakwalifikowanych do finansowania, rozkładu typów kosztów ponoszonych w projektach badawczych realizowanych w ramach konkursu OPUS oraz dostosowania oferty konkursowej NCN do potrzeb środowiska naukowego. Analizie poddano też skuteczność pozyskiwania środków finansowych w poszczególnych grupach dyscyplin: Naukach Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS), Naukach o Życiu (NZ) i Naukach Ścisłych i Technicznych (ST).

Narodowe Centrum Nauki zmaga się ze stale zwiększającą się luką finansową pomiędzy dostępnymi środkami, a kosztami realizacji projektów badawczych, co wynika zarówno z inflacji (rosnące koszty prowadzenia badań, zakupu aparatury itd.), jak i ograniczonego wzrostu dotacji celowej, której wysokość nie jest dopasowana do sytuacji rynkowej i nie pozwala na zwiększenie realnego poziomu finansowania badań.

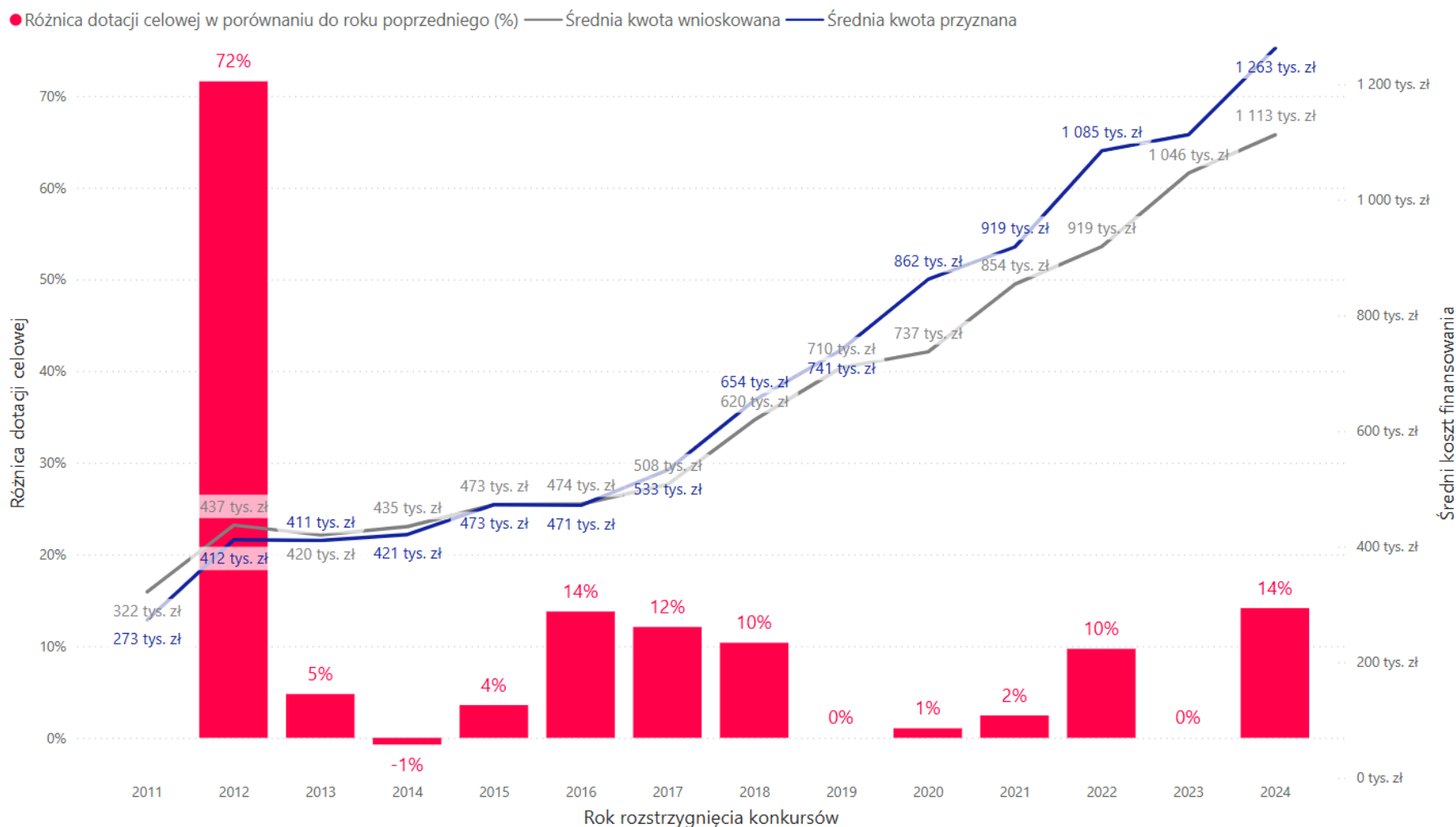
Niedobór funduszy na finansowanie projektów badawczych, których Centrum jest dysponentem, to od kilku lat kluczowe wyzwanie agencji. Wiąże się ono m.in. z systematycznym wzrostem planowanych budżetów wniosków składanych w krajowych konkursach NCN²⁸.

Od początku istnienia Centrum obserwowany jest stały wzrost średnich kosztów projektów badawczych. W 2018 r. tempo tego wzrostu przyspieszyło, osiągając w 2024 r. średnią wartość ponad 1,2 mln zł za pojedynczy projekt badawczy zakwalifikowany do finansowania, co stanowi najwyższy wynik w historii NCN. Sytuacja ta potwierdza silny trend rosnących potrzeb finansowych wśród naukowców (Rys. 5.1). Od konkursów rozstrzygniętych w 2017 r. różnica między średnią kwotą wnioskowaną, a przyznaną stale się powiększa, osiągając w 2024 r. wartość około 150 tys. zł na korzyść kwoty przyznanej. Warunki większości konkursów NCN nie określają minimalnej ani maksymalnej łącznej wysokości środków finansowych, o które można się ubiegać. Oznacza to, że Zespoły Ekspertów decydują o finansowaniu najlepszych pomysłów badawczych niezależnie od wartości projektów, jeżeli uznają, że koszty ich realizacji są uzasadnione w stosunku do przedmiotu i zakresu badań oraz poparte rzetelną kalkulacją.

Wzrost wartości budżetu projektów badawczych jest szczególnie widoczny w przypadku konkursu OPUS, który jest najbardziej kosztochłonny w ofercie NCN i otwarty dla naukowców na każdym etapie kariery. Porównując dane z pierwszych lat działalności NCN z aktualną sytuacją, widać wyraźną tendencję wzrostu średniego kosztu projektu (Rys. 5.2).

²⁸ Z analiz wyłączono konkursy MINIATURA oraz TANGO ze względu na inny zakres możliwego finansowania oraz różny przebieg procesu oceny. W ramach konkursu MINIATURA można uzyskać środki finansowe w wysokości od 5000 do 50 000 zł na realizację działań naukowych trwających do 12 miesięcy. Ocena merytoryczna wniosków jest jednoetapowa i polega na sporządzeniu indywidualnych ocen, wykonywanych niezależnie przez trzech członków Zespołu Ekspertów. Konkurs TANGO wspiera projekty finansowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, zakładające wdrażanie w praktyce gospodarczej i społecznej wyników uzyskanych w rezultacie badań podstawowych.

Rysunek 5.1 Różnica w wysokości dotacji celowej (w %) w porównaniu do roku poprzedniego oraz średnia kwota finansowania (w tys. zł) wnioskowana i przyznana w krajowych konkursach NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem konkursu MINIATURA i TANGO. Wartości dla 2023 r. (dotyczy 49. edycji) zostały skorygowane o projekty badawcze zakwalifikowane do finansowania w ramach list rezerwowych ogłoszonych w 2024 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W konkursie OPUS w 2011 r. średni koszt projektu w poszczególnych panelach tematycznych był znacznie niższy niż obecnie. Najmniej kosztochłonne były projekty w grupie Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS), których średnia wartość oscylowała wokół 200 tys. zł. Koszty projektów w grupach Nauk o Życiu (NZ) oraz Nauk Ścisłych i Technicznych (ST) wynosiły średnio od 300 do 700 tys. zł. W 2024 r. różnice te stały się wyraźniejsze, wahając się w granicach od 500 tys. do 700 tys. zł w dyscyplinach naukowych ST1, HS1-2, HS4-5, a nawet przekraczając 2 mln zł w przypadku badań eksperymentalnych prowadzonych w rygorystycznych warunkach laboratoryjnych (NZ 1-7) (Rys. 5.2).

Wzrost średniego kosztu pojedynczego projektu wpływa na ogólny wzrost planowanych budżetów oraz na wyższą wartość przyznawanego finansowania, pomimo mniejszej liczby złożonych i zakwalifikowanych do finansowania wniosków²⁹. Począwszy od konkursów krajowych rozstrzygniętych w 2018 r. łączne koszty badań naukowych rosną, wyraźnie przekraczając kwotę 7 mld zł w 2020 r., co jest m.in. następstwem wprowadzenia możliwości realizacji 4-letniego projektu badawczego w ramach konkursu OPUS³⁰. W 2024 r. sumaryczna wartość złożonych wniosków wzrosła do ponad 9,3 mld zł, mimo że ich liczba była podobna jak w roku poprzednim (Rys 5.3).

Tempo wzrostu planowanych kosztów projektów nie jest zgodne z tempem wzrostu rocznego budżetu NCN przeznaczanego na finansowanie badań naukowych (tzw. dotacja celowa). W latach 2016-2018 odnotowano wyraźne zwiększenie dotacji celowej³¹. Kolejna podwyżka miała miejsce w 2022 r., kiedy wzrosła ona o 10% (123 mln zł) w porównaniu do roku poprzedniego, należy przy tym zaznaczyć, że wzrost ten był niższy niż średnioroczny poziom inflacji w Polsce, wynoszący w 2022 r. 14,4%. W 2023 r. dotacja została utrzymana na poziomie z 2022 r., natomiast w 2024 r. wzrosła o 14% (197 mln zł), co pozwoliło na częściowe wyrównanie jej wartości do poziomu inflacji (średnioroczna inflacja w 2023 r. wyniosła 11,4%, a w 2024 r. – 3,7%³²). Skumulowana wartość inflacji dla lat 2023-2024 wyniosła 15,4%³³, dlatego biorąc pod uwagę zwiększenie budżetu NCN w tych latach, mamy do czynienia raczej z jego waloryzacją, niż realnym zwiększeniem poziomu finansowania. Niemniej jednak takie wyrównanie pozwoliło przekazać ponad 1,8 mld zł na finansowanie projektów badawczych w konkursach rozstrzygniętych w 2024 r., co stanowi najwyższą wartość środków przyznanych w jednym roku w całej historii NCN.

²⁹ Analiza aktywności naukowców składających wnioski w konkursach NCN w latach 2011-2024 wskazuje na różnice w zapotrzebowaniu na finansowanie badań podstawowych w perspektywie 14 lat działalności agencji. Największa liczba wniosków została złożona w konkursach rozstrzygniętych w latach 2012, 2014 i 2015, natomiast najwięcej zakwalifikowano do finansowania w 2012 r. Brak ograniczeń dotyczących roli kierownika projektu powodował składanie rekordowo dużej liczby wniosków, w porównaniu z kolejnymi latami po wprowadzeniu obowiązującej do dziś regulacji. Ograniczenia w pełnieniu roli kierownika we wnioskach składanych do NCN obowiązują od 17. edycji konkursów (ogłoszonych w marcu 2015 r. i rozstrzygniętych w listopadzie 2015 r.). Wprowadzone regulacje precyzują, że w danej edycji konkursów (tj. w konkursach, do których nabór wniosków zamykany jest w tym samym dniu) można występować w charakterze kierownika projektu tylko w jednym składanym wniosku, natomiast kierownicy w danym projekcie mogą być wykonawcami w innych, w tej samej edycji konkursów. Kierownikiem projektu nie może być osoba, która w chwili złożenia wniosku – a) kieruje więcej niż dwoma projektami badawczymi finansowanymi przez NCN, b) kieruje dwoma projektami badawczymi finansowanymi przez NCN, a inny wniosek, w którym występuje w roli kierownika projektu, znajduje się w procesie oceny. Dodatkowo kierownik projektu jest zobowiązany przebywać na terenie Polski co najmniej przez połowę czasu trwania projektu. Do okresu tego zalicza się niezbędne dla realizacji projektu wyjazdy służbowe, w szczególności związane z badaniami terenowymi, udziałem w konferencjach naukowych czy przeprowadzaniem kwerend. W związku ze stagnacją finansową od 49. edycji konkursów (czyli od marca 2023 r.) zostało wprowadzone kolejne ograniczenie w pełnieniu roli kierownika. Łączna liczba projektów NCN kierowanych przez daną osobę i wniosków złożonych w NCN, będących w ocenie lub zakwalifikowanych do finansowania, w których ta osoba wskazana jest jako kierownik projektu, nie może przekraczać dwóch. Liczba ta ulega zwiększeniu do trzech w przypadku, gdy dana osoba kieruje co najmniej jednym projektem finansowanym w międzynarodowym konkursie NCN lub złożyła co najmniej jeden wniosek do międzynarodowego konkursu NCN. Do limitów tych nie wlicza się projektów ani wniosków z konkursów PRELUDIUM BIS i *Dioscuri*.

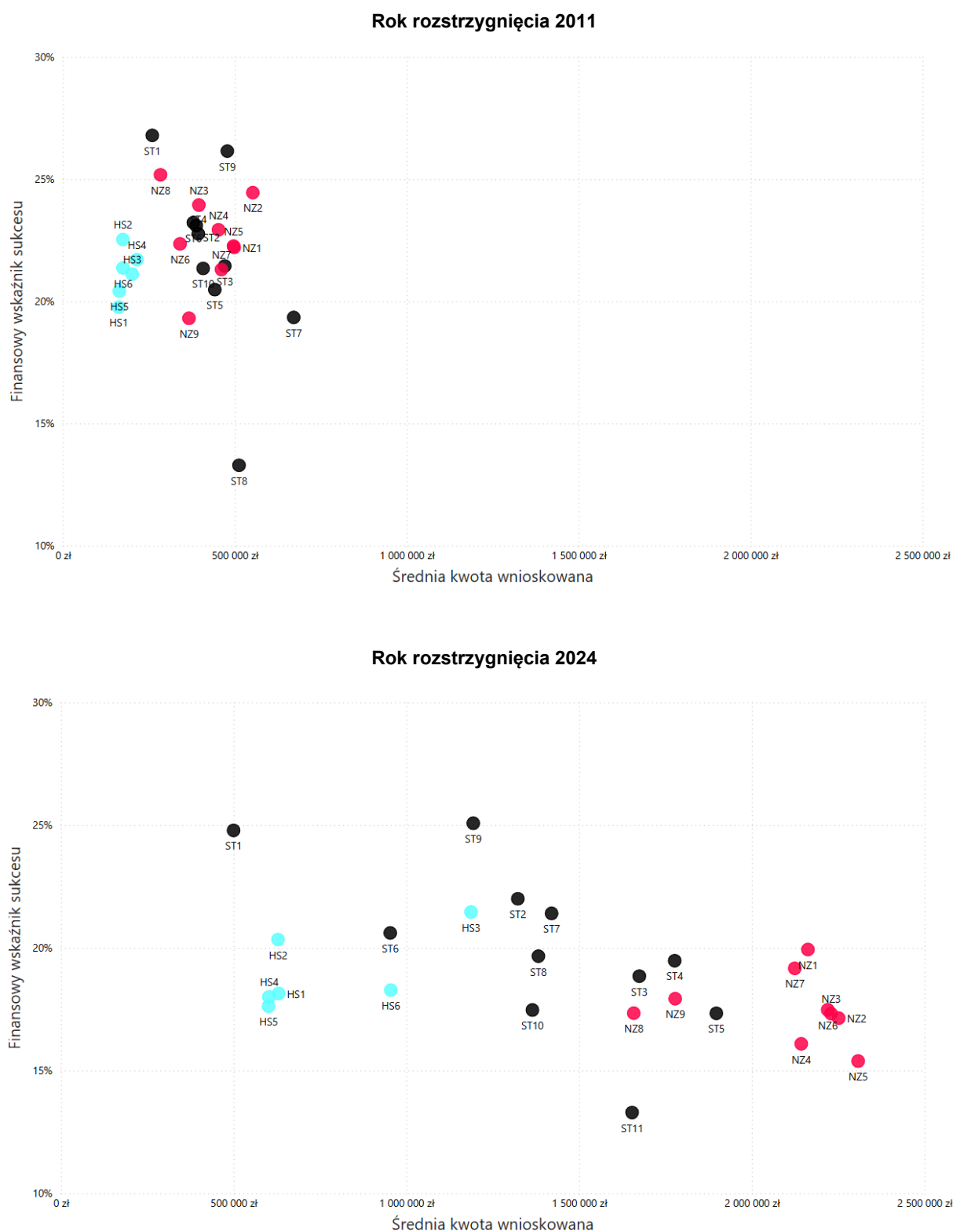
³⁰ Regulacja ta została wprowadzona od 35. edycji konkursów, czyli od września 2019 r., przy czym rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w 2020 r.

³¹ Szczegółowe informacje na temat budżetu NCN w poszczególnych latach znajdują się w dokumentach: *Sprawozdanie z działalności NCN i Plan działalności NCN w układzie rocznym*.

³² Dane na temat średniorocznego poziomu inflacji na podstawie komunikatów Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia: 13.01.2023 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2022 r., z dnia 15.01.2024 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2023 r., z dnia 15.01.2025 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2024 r.

³³ Zgodnie ze wzorem na skumulowany wzrost cen bazując na wartości średniorocznej inflacji $= (1+0.114) \times (1+0.037) - 1$

Rysunek 5.2 Średnia kwota złożonego wniosku w stosunku do finansowego wskaźnika sukcesu w ramach konkursu OPUS w edycjach rozstrzygniętych w 2011 r. i 2024 r. w podziale na panele tematyczne NCN

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Chcąc lepiej zrozumieć skalę stagnacji finansowej Centrum, warto porównać dane z okresu dynamicznego wzrostu kosztów projektów badawczych (w latach 2018-2024) z tempem wzrostu dotacji celowej. W tym czasie dotacja celowa wzrosła o blisko 30%, podczas gdy kwota potrzeb finansowych związanych z realizacją badań zwiększyła się o prawie 92% (Rys. 5.3).

Relację między zapotrzebowaniem naukowców (liczbą i wartością składanych wniosków), a uzyskanym wsparciem z NCN (liczbą i wartością wniosków zakwalifikowanych do finansowania) można analizować poprzez porównanie łącznych wskaźników sukcesu – liczbowego³⁴ i finansowego³⁵ – dla konkursów krajowych rozstrzygniętych w danym roku. NCN uznaje za optymalny poziom wskaźników sukcesu utrzymujących się w przedziale 25-30%³⁶. W 2024 r. wskaźnik finansowy przewyższył wskaźnik liczbowy o 3 p.p. (Rys. 5.4). Ostatecznie agencja pokryła 20% potrzeb finansowych, natomiast finansowanie uzyskało jedynie 17% projektów. Wynik ten jest lepszy niż w roku poprzednim, przy czym należy zaznaczyć, że dane statystyczne za 2023 r. zostały podwyższone dzięki rozszerzeniu listy laureatów o kierowników projektów umieszczonych na tzw. listach rezerwowych³⁷. Po raz pierwszy takie listy wprowadzono w konkursach OPUS 25 i PRELUDIUM 22 (49. edycja konkursów).

Pierwsze wyniki konkursów OPUS 25 i PRELUDIUM 22 ogłoszono w listopadzie 2023 r. Łączna wartość przyznanych środków wyniosła nieco ponad 338 mln zł, a liczbowy wskaźnik sukcesu osiągnął rekordowo niski poziom, tj.: 8% dla OPUS i 11% dla PRELUDIUM. Już wówczas rozpoczęto intensywne działania na rzecz zwiększenia budżetu NCN, co zaowocowało utworzeniem list rezerwowych dla projektów, które przeszły pełną procedurę oceny lecz nie otrzymały finansowania z powodu niewystarczających środków. Listy rezerwowe wprowadzono także w konkursach SONATA BIS 13 i MAESTRO 15, których wyniki ogłoszono w lutym 2024 r. W konkursie MAESTRO wg pierwotnej listy rankingowej finansowanie otrzymało 7 projektów, co przełożyło się na liczbowy wskaźnik sukcesu na poziomie 13%. W konkursie SONATA BIS zakwalifikowano jedynie 38 projektów, a liczbowy wskaźnik sukcesu spadł do najniższego poziomu w jego historii – 9%.

Dzięki waloryzacji dotacji celowej w 2024 r. sfinansowano dodatkowo 322 projekty o łącznej wartości ponad 400 mln zł. W efekcie liczbowy wskaźnik sukcesu, uwzględniający zarówno pierwotne, jak i rezerwowe listy rankingowe, wzrósł do 14% w konkursie OPUS 25, 17% w PRELUDIUM 22, 34% w MAESTRO 15 oraz 24% w SONATA BIS 13.

Mając na uwadze powyższe dane należy wyraźnie zaznaczyć, że brak systematycznego wzrostu dotacji celowej w kolejnych latach działalności NCN może prowadzić do dalszego spadku wartości liczbowego wskaźnika sukcesu, podobnie jak miało to miejsce w 2023 r. po skokowym zwiększeniu dotacji w 2022 r. Jednocześnie NCN jest zobligowany do bieżącego dostosowywania warunków konkursów do zmieniających się realiów sektora nauki, co skłania Radę NCN m.in. do rewizji stawek wynagrodzeń określonych w zasadach konkursowych. Może to z kolei wpłynąć na dalszy, zauważalny wzrost wartości składanych wniosków.

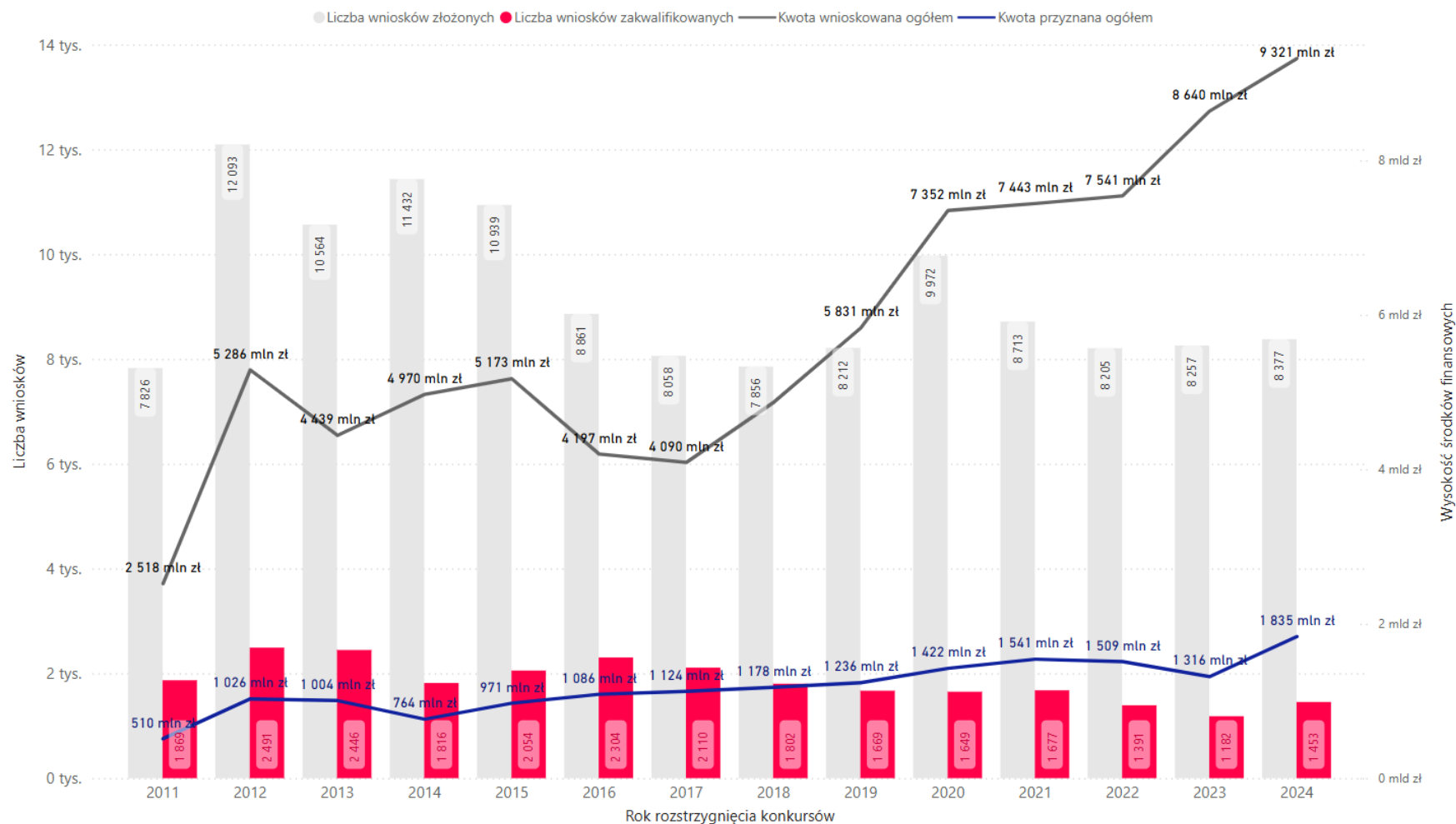
³⁴ Liczbowy wskaźnik sukcesu oznacza udział liczby wniosków zakwalifikowanych do finansowania w stosunku do liczby wniosków złożonych. Przedstawiany jest w wartościach procentowych.

³⁵ Finansowy wskaźnik sukcesu oznacza udział kwoty wniosków zakwalifikowanych do finansowania w stosunku do kwoty wniosków złożonych. Przedstawiany jest w wartościach procentowych.

³⁶ Za *Planem działalności NCN na 2024 r.*

³⁷ Wzrost o 6 p.p. wartości liczbowego wskaźnika sukcesu i 7 p.p. w zakresie finansowego wskaźnika sukcesu w odniesieniu do wartości przedstawionych w *Sprawozdaniu z ewaluacji działalności NCN w 2023 r.*

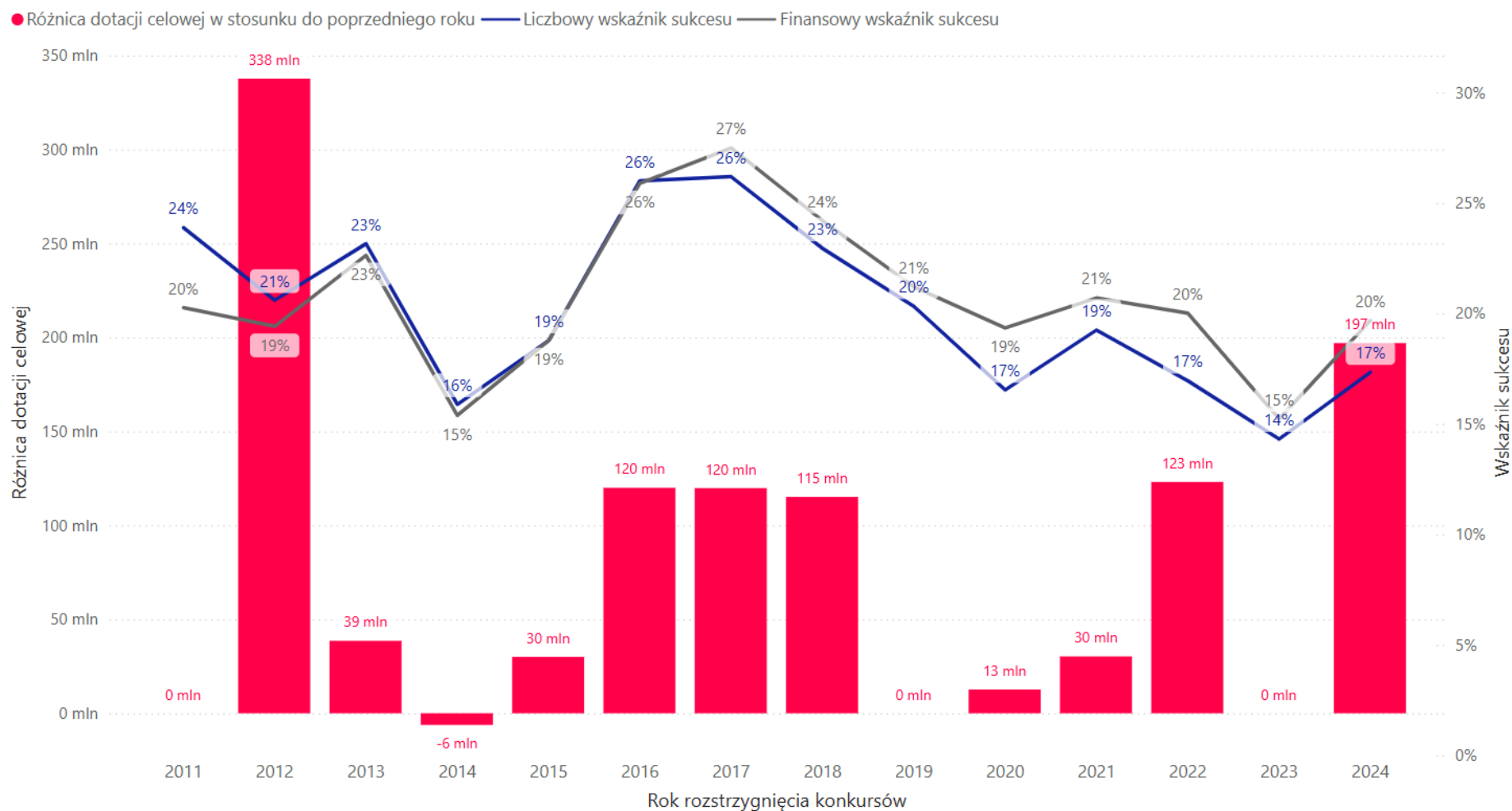
Rysunek 5.3 Liczba wniosków złożonych i zakwalifikowanych do finansowania oraz kwota przyznanego finansowania w krajowych konkursach NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem konkursu MINIATURA i TANGO. Wartości dla 2023 r. (dotyczy 49. edycji) zostały skorygowane o projekty badawcze zakwalifikowane do finansowania w ramach list rezerwowych ogłoszonych w 2024 r.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.4 Wzrost wysokości dotacji celowej (w mln zł) w porównaniu do roku poprzedniego oraz liczbowy i finansowy wskaźnik sukcesu (w %) dla krajowych konkursów NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem konkursu MINIATURA i TANGO. Wartości dla 2023 r. (dotyczy 49. edycji) zostały skorygowane o projekty badawcze zakwalifikowane do finansowania w ramach list rezerwowych ogłoszonych w 2024 r.

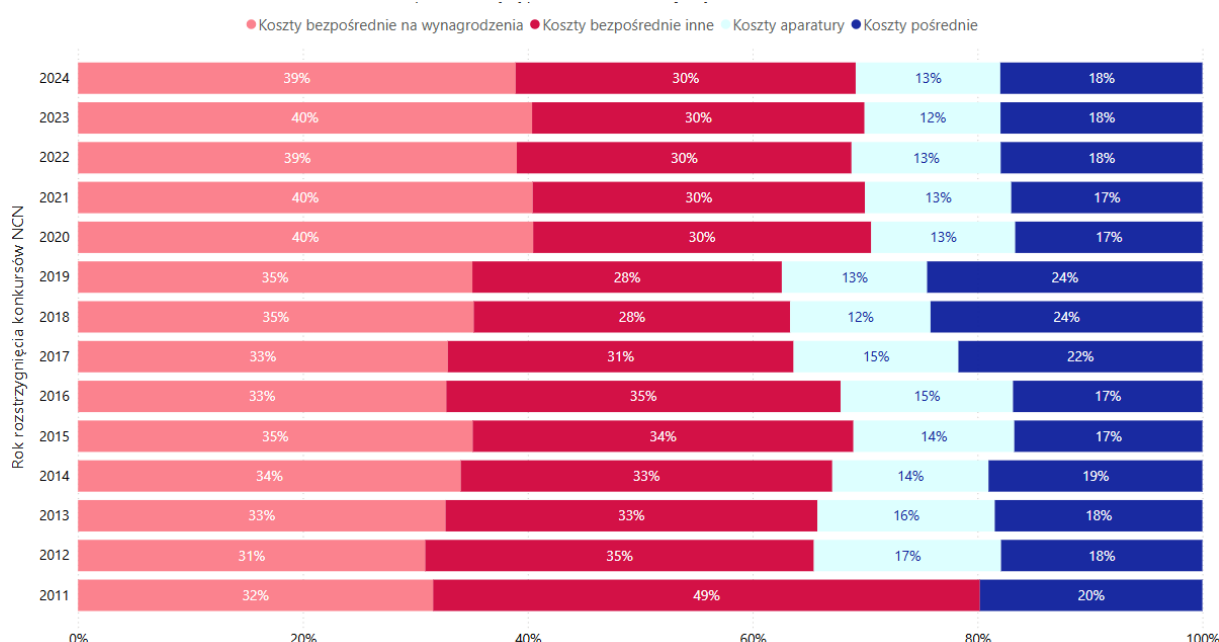
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Koszty bezpośrednie przeznaczone na wynagrodzenia dla członków zespołów badawczych stanowią największy udział w typach kosztów w procesie realizacji projektów naukowych.

Rosnąca liczba składanych wniosków oraz związany z tym wzrost potrzeb finansowych naukowców (Rys. 5.1, 5.2, 5.3) wymaga monitorowania struktury kosztów we wnioskach zakwalifikowanych do finansowania. Na koszty projektu składają się koszty bezpośrednie i koszty pośrednie. Koszty bezpośrednie są związane bezpośrednio z realizacją projektu, czyli koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi, koszty aparatury oraz inne koszty bezpośrednie.

Na przykładzie konkursu OPUS ogłaszanego nieprzerwanie od 2011 r. przedstawiono udział poszczególnych typów kosztów w podziale na lata (Rys. 5.5). Do końca 2024 r. przeprowadzono 28 edycji tego konkursu, z czego 27 zostało już rozstrzygniętych, co pozwoliło na sfinansowanie 11 174 wniosków o łącznej wartości ponad 9,7 mld zł. OPUS jest kluczowym konkursem całego systemu grantowego agencji, gdyż jego budżet stanowi ponad połowę wszystkich środków przyznawanych przez NCN w skali roku. W 2024 r. wartość projektów zakwalifikowanych do finansowania wyniosła 61% całkowitego budżetu przeznaczanego na projekty badawcze w konkursach krajowych.

Rysunek 5.5 Udział procentowy typów kosztów w projektach badawczych finansowanych w ramach konkursu OPUS w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Największą część kosztów realizowanych projektów stanowią koszty bezpośrednie przeznaczone na wynagrodzenia członków zespołów badawczych. Ich udział zwiększył się wyraźnie w edycjach rozstrzygniętych w latach 2020-2024, osiągając około 40% ogółu planowanych wydatków. Wzrost ten jest związany m.in. z wprowadzeniem możliwości realizacji 4-letnich projektów badawczych w ramach konkursu OPUS. Zmiana warunków w tym zakresie obowiązuje od 35. edycji ogłoszonej we wrześniu 2019 r. i rozstrzygniętej w maju 2020 r. W edycjach konkursu rozstrzygniętych w latach 2020-2024 aż 54% finansowanych projektów miało zaplanowany 4-letni okres realizacji, a ich łączny budżet stanowił 66% wszystkich środków przyznanych w tych edycjach. W 2024 r. udział 4-letnich projektów wzrósł zarówno pod względem liczby (59%), jak i wartości przyznanych środków (70%) w całkowitej puli finansowanych projektów badawczych.

Od 2014 r. obserwuje się wzrost udziału stypendiów naukowych finansowanych w ramach kosztów bezpośrednich w konkursie OPUS. Podobny trend dotyczy stanowisk typu post-doc wprowadzonych od

17. edycji konkursu (rozstrzygniętej w 2015 r.) oraz pełnoetatowego zatrudnienia kierownika projektu, choć w tym ostatnim przypadku wzrost jest mniej wyraźny (Rys. 5.6). W 2024 r. etatowe stanowisko kierownika zaplanowano w 16% przyznanych grantów, najczęściej w instytutach PAN i instytutach badawczych (ok. 25% projektów), podczas gdy na uczelniach wyższych rozwiązanie to było mniej popularne i obejmowało jedynie 12% projektów.

Szczegółowe omówienie finansowania stypendiów naukowych i stanowisk typu post-doc znajduje się w rozdziale VI niniejszego dokumentu.

Drugą pod względem kosztochłonności kategorią w projektach naukowych są koszty bezpośrednie inne, obejmujące wydatki niezwiązane z wynagrodzeniami, ani też z zakupem aparatury badawczej. Ich najwyższy udział odnotowano w pierwszej edycji konkursu OPUS (rozstrzygniętej w 2011 r.) – wyniósł on wówczas 49%. W kolejnych latach wskaźnik ten stopniowo spadał i w latach 2020-2024 utrzymywał się na poziomie 30% ogółu przyznanych środków. Do omawianej kategorii kosztów zaliczają się: materiały i drobny sprzęt, usługi obce, wyjazdy służbowe, wizyty i konsultacje, inne koszty niemieszczące się w pozostałych kategoriach oraz środki przeznaczone dla wykonawców grupowych.

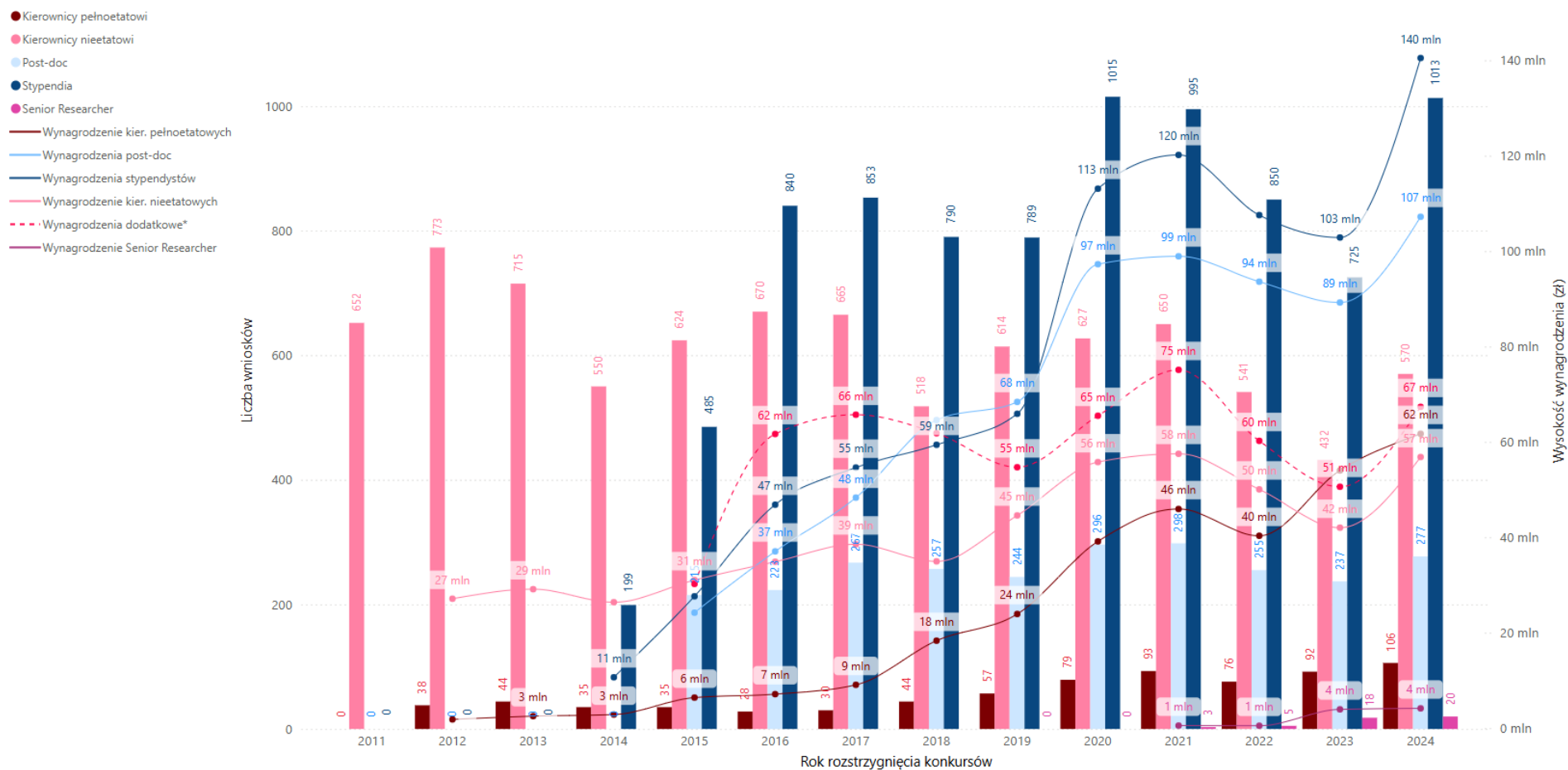
Koszty pośrednie obejmujące m.in. wydatki związane z udostępnieniem publikacji i danych badawczych w otwartym dostępie stanowiły w latach 2011-2024 średnio 19% ogółu przyznanych środków. Ich udział w konkursach rozstrzygniętych w latach 2020-2024 zmniejszył się w porównaniu do lat 2017-2019, powracając do poziomu z lat 2012-2016. Było to wynikiem zmian w warunkach konkursowych, które ograniczyły maksymalną dopuszczalną wysokość kosztów pośrednich w składanych wnioskach³⁸. Regulacja ta miała na celu bardziej efektywne wykorzystanie dostępnych środków poprzez skierowanie ich przede wszystkim na wsparcie zespołów badawczych, a nie jednostek naukowych.

Najmniejszy udział w całości kosztów projektów realizowanych w ramach konkursu OPUS mają koszty zakupu aparatury badawczej, które w latach 2012³⁹-2024 stanowiły średnio 13% przyznanych środków. Ich udział spadł z poziomu 17% w 2012 r. do ok. 13% w latach 2019-2024, co związane jest z ograniczeniami budżetowymi w tym obszarze kosztów.

³⁸ Począwszy od edycji konkursu OPUS rozstrzygniętej w 2020 r. (od 18.) koszty pośrednie stanowią łącznie maksymalnie 20% kosztów bezpośrednich. W edycjach konkursu OPUS rozstrzygniętych w roku 2019 (16. i 17. edycja), w roku 2018 (14. i 15. edycja) i 13. edycji rozstrzygniętej w 2017 r. maksymalna wysokość kosztów pośrednich stanowiła 40% kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania. Z kolei w edycjach konkursu OPUS rozstrzygniętych w 2017 r. (12. edycja) oraz w 2016 r. (11. edycja) maksymalna wysokość kosztów pośrednich stanowiła 30% kosztów bezpośrednich z wyłączeniem kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania. W 2015 r. w 9. i 10. edycji konkursu OPUS limit kosztów pośrednich był najniższy w historii i wynosił 20% kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania. W pozostałych początkowych edycjach konkursu, począwszy od 2. edycji, gdy wprowadzono możliwość finansowania kosztów pośrednich po edycję 8., ogłoszoną w 2015 r., koszty pośrednie nie mogły przekraczać 30% wartości kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kosztów aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania.

³⁹ W warunkach konkursowych w 2011 r. (edycja 1. i 2.) nie wyodrębniono kategorii – koszty zakupu aparatury badawczej, które stanowiły część składową innych kosztów bezpośrednich.

Rysunek 5.6 Rozkład wynagrodzeń odnoszących się do wybranych typów zatrudnienia w projektach badawczych zakwalifikowanych do finansowania w ramach konkursu OPUS w latach 2011-2024

*Wynagrodzenia dodatkowe z wyłączeniem wynagrodzeń kierowników nietatowych.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

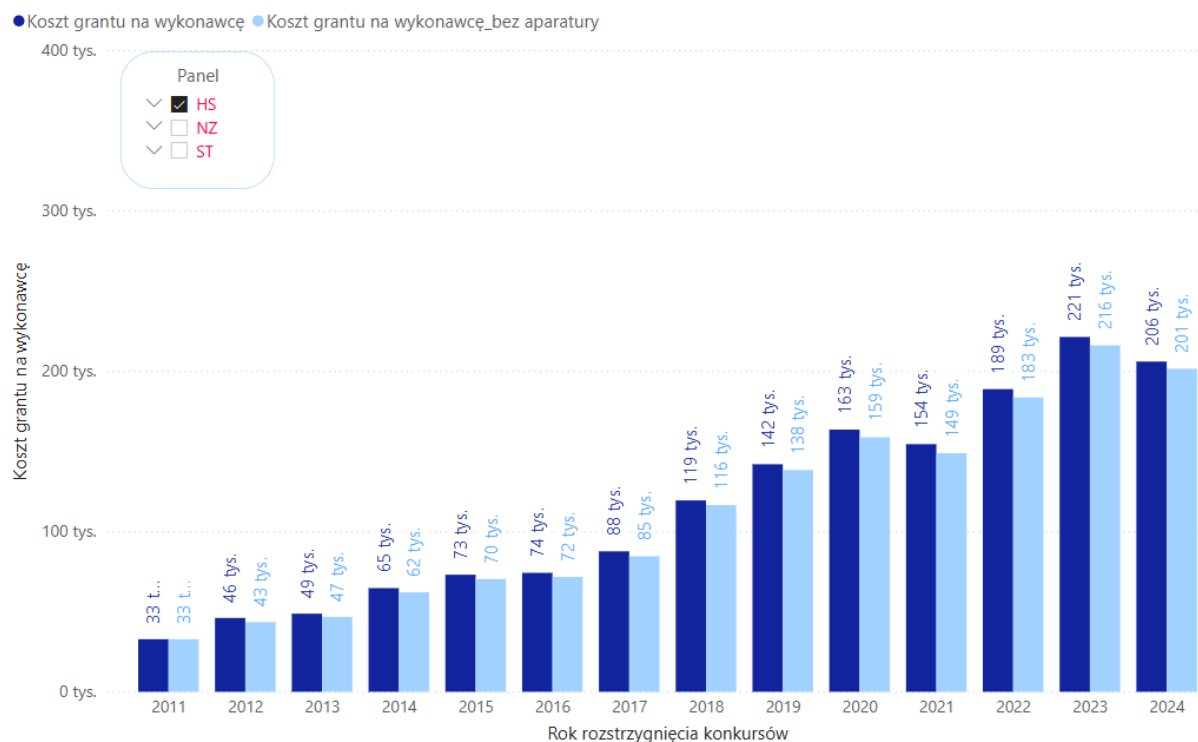
Podział kwoty projektu badawczego na liczbę wykonawców w ramach jednego konkursu jest metodą normalizacji, która umożliwia bardziej obiektywną ocenę struktury finansowania oraz jej zmian w czasie, szczególnie w kontekście porównywania pomiędzy sobą grup dyscyplin. Można dzięki temu dokonać analizy rozdziału środków na obszary nauki oraz sprawdzić jak zmieniają się proporcje finansowania w kolejnych latach.

Analiza wartości przedstawionych na rysunkach 5.7, 5.8 i 5.9 wskazuje na wyraźne różnice w kosztach grantów konkursu OPUS w przeliczeniu na liczbę wykonawców, w zależności od grupy dyscyplin. We wszystkich trzech grupach – Naukach Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS), Naukach o Życiu (NZ) oraz Naukach Ścisłych i Technicznych (ST) – obserwuje się systematyczny wzrost kosztów w latach 2011-2024 r., jednak tempo tego wzrostu jest zróżnicowane.

Najniższe wartości odnotowano w naukach HS, gdzie w 2024 r. koszt grantu OPUS na wykonawcę wyniósł 206 tys. zł. Wzrost ten jest stabilny i mniej dynamiczny niż w pozostałych grupach, co wynika z niższego zapotrzebowania na kosztowną aparaturę. W dyscyplinach NZ koszty badań są najwyższe. W 2024 r. wyniosły 351 tys. zł na wykonawcę, co jest odzwierciedleniem dużych potrzeb w zakresie specjalistycznego sprzętu, materiałów badawczych i infrastruktury laboratoryjnej. Wzrost kosztów w NZ jest szczególnie wyraźny od 2018 r., co wskazuje na rosnące wymagania finansowe w tej grupie. W dyscyplinach ST poziom finansowania sytuuje się pośrednio, osiągając w 2024 r. 262 tys. zł na wykonawcę projektu.

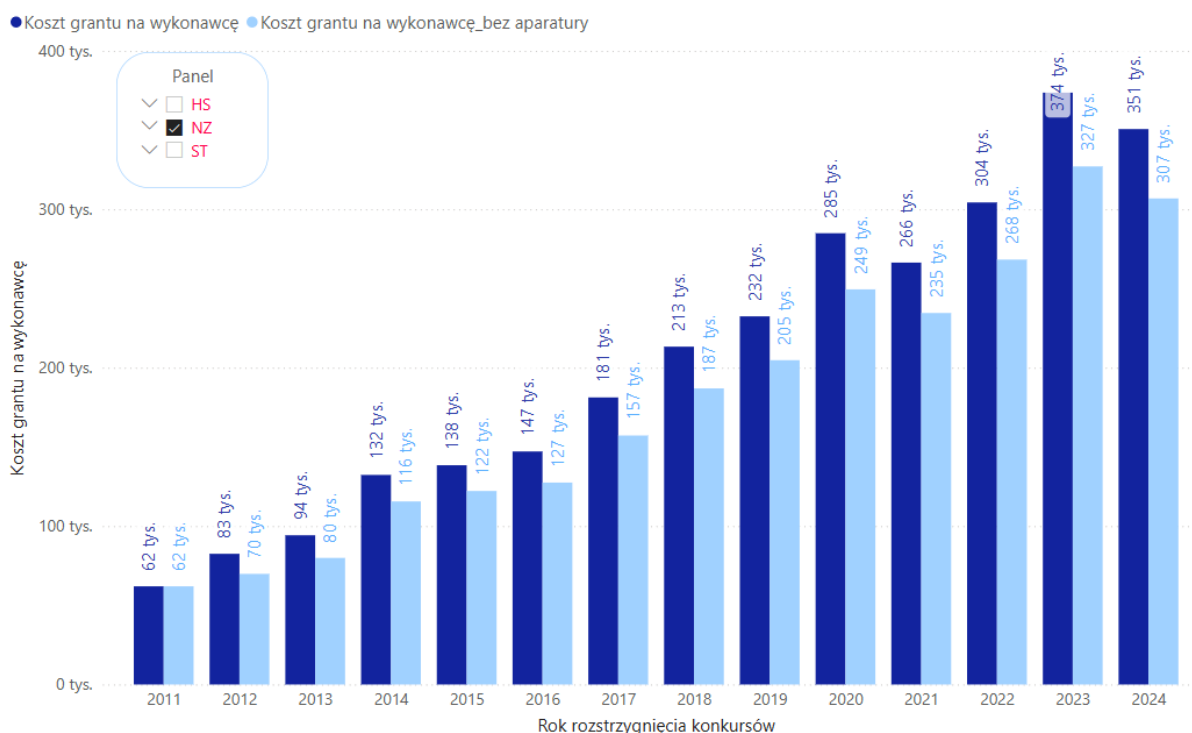
Różnica pomiędzy całkowitym kosztem grantu OPUS na wykonawcę, a kosztem grantu bez uwzględnienia aparatury jest szczególnie widoczna w grupach dyscyplin NZ i ST, gdzie zakup sprzętu odgrywa kluczową rolę. W naukach HS różnica ta jest najmniejsza co wskazuje, że środki finansowe są tam w większym stopniu przeznaczane na wynagrodzenia i inne koszty bezpośrednie.

Rysunek 5.7 Koszt grantu OPUS w przeliczeniu na liczbę wykonawców w latach 2011-2024 w grupie Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS)

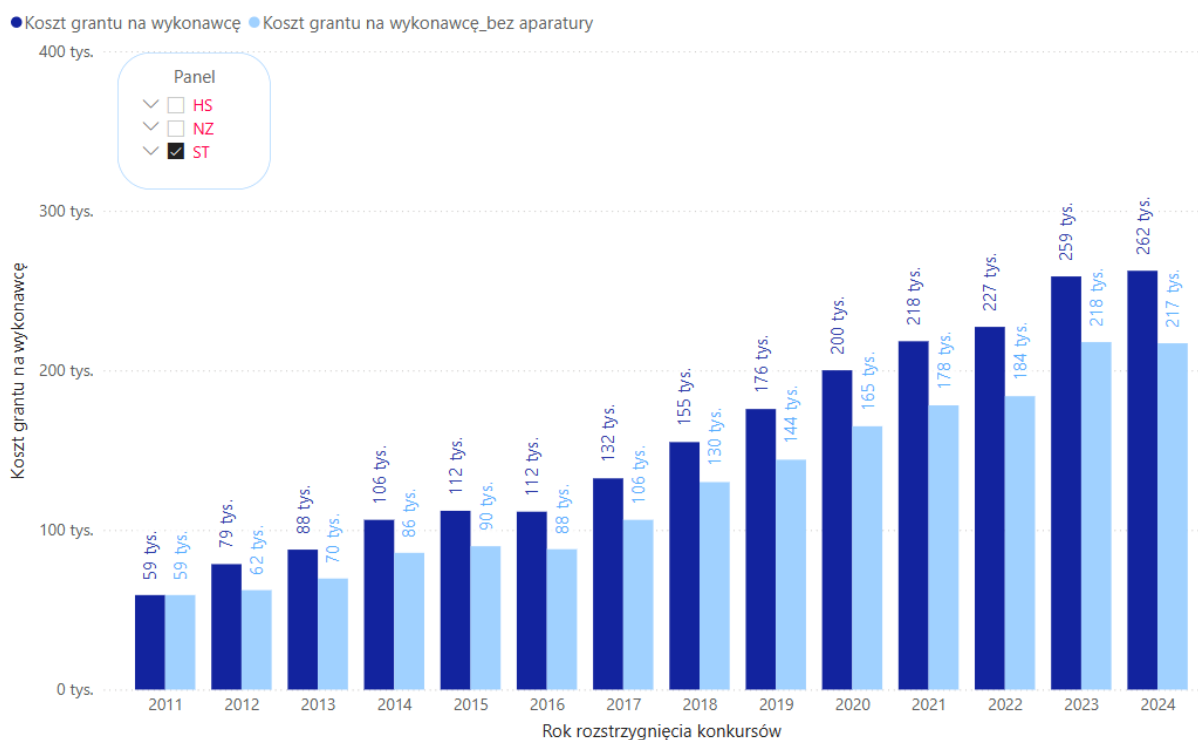
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.8 Koszt grantu OPUS w przeliczeniu na liczbę wykonawców w latach 2011-2024 w grupie Nauk o Życiu (NZ)

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.9 Koszt grantu OPUS w przeliczeniu na liczbę wykonawców w latach 2011-2024 w grupie Nauk Ścisłych i Technicznych (ST)

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Doskonałość naukowa od początku działalności NCN pozostaje kluczowym kryterium oceny wniosków grantowych. W ramach prowadzonych działań ewaluacyjnych monitorowana jest obecność naukowców w systemie grantowym z uwzględnieniem takich czynników jak: dyscyplina naukowa, płeć, wiek metrykalny i naukowy oraz miejsce afiliacji. Wyniki tych analiz pozwalają dostosować warunki konkursowe do rzeczywistych potrzeb środowiska naukowego.

Konkursy organizowane przez NCN koncentrują się na finansowaniu badań podstawowych, a wykaz paneli dziedzinowych określony przez Radę NCN pozwala na składanie wniosków w każdej dyscyplinie naukowej. Analiza finansowania w przeliczeniu na liczbę etatów naukowych ujawnia istotne różnice występujące pomiędzy grupami dyscyplin – najwięcej grantów oraz najwyższe finansowanie na jednego badacza przypada na nauki ścisłe i przyrodnicze.

Podstawą procesu kwalifikacji i oceny projektów jest podział na panele dziedzinowe, obejmujące cały zakres badań w trzech głównych grupach dyscyplin: HS – Nauki Humanistyczne, Społeczne i o Sztuce, ST – Nauki Ścisłe i Techniczne oraz NZ – Nauki o Życiu.

W trosce o najwyższe standardy oceny oraz usprawnienie kwalifikacji wniosków składanych w ogłaszanych konkursach Rada NCN sukcesywnie aktualizuje podział paneli tematycznych. Do 2022 r. obowiązywał podział na 25 paneli, jednak od 15 grudnia 2022 r. został on rozszerzony o dodatkowy panel (Inżynieria materiałowa) w grupie ST. Zmiana ta objęła konkursy krajowe oraz wybrane konkursy międzynarodowe, w których nabór odbywał się w 2023 r.

W 2024 r. Rada NCN dokonała kolejnego przeglądu paneli tematycznych, wprowadzając istotne zmiany w grupach HS i NZ. Nowy wykaz paneli stał się podstawą oceny projektów badawczych w konkursach krajowych ogłaszanych od 16 grudnia 2024 r., a także w międzynarodowych konkursach z naborem w 2025 r.

Konkursy NCN nie narzucają tematyki składanych wniosków badawczych, co oznacza, że badacze mogą uzyskać finansowanie na projekty we wszystkich dyscyplinach naukowych.

Analizując liczbę oraz wartość wniosków, które otrzymały finansowanie ze środków Narodowego Centrum Nauki (NCN) w latach 2011-2024 w odniesieniu do liczby etatów naukowych w poszczególnych dyscyplinach naukowych⁴⁰, można dostrzec wyraźne zróżnicowanie pomiędzy nimi.

Prezentowane zestawienie w podziale na dyscypliny naukowe oraz artystyczne (zgodnie z klasyfikacją MNiSW) stanowi propozycję spojrzenia na aktywność grantową wnioskodawców NCN w kontekście liczby zatrudnionych w poszczególnych dyscyplinach pracowników, deklarowanej przez wnioskodawców składających wnioski w ramach danej jednostki. Przyporządkowanie jednostek do dyscypliny naukowej lub artystycznej MNiSW nastąpiło według wskazanej we wniosku tematyki badawczej na podstawie pomocniczego określenia identyfikacyjnego, zwanego deskryptorem lub podpanelem dziedzinowym NCN. Prezentowana klasyfikacja ma wyłącznie charakter statystyczny

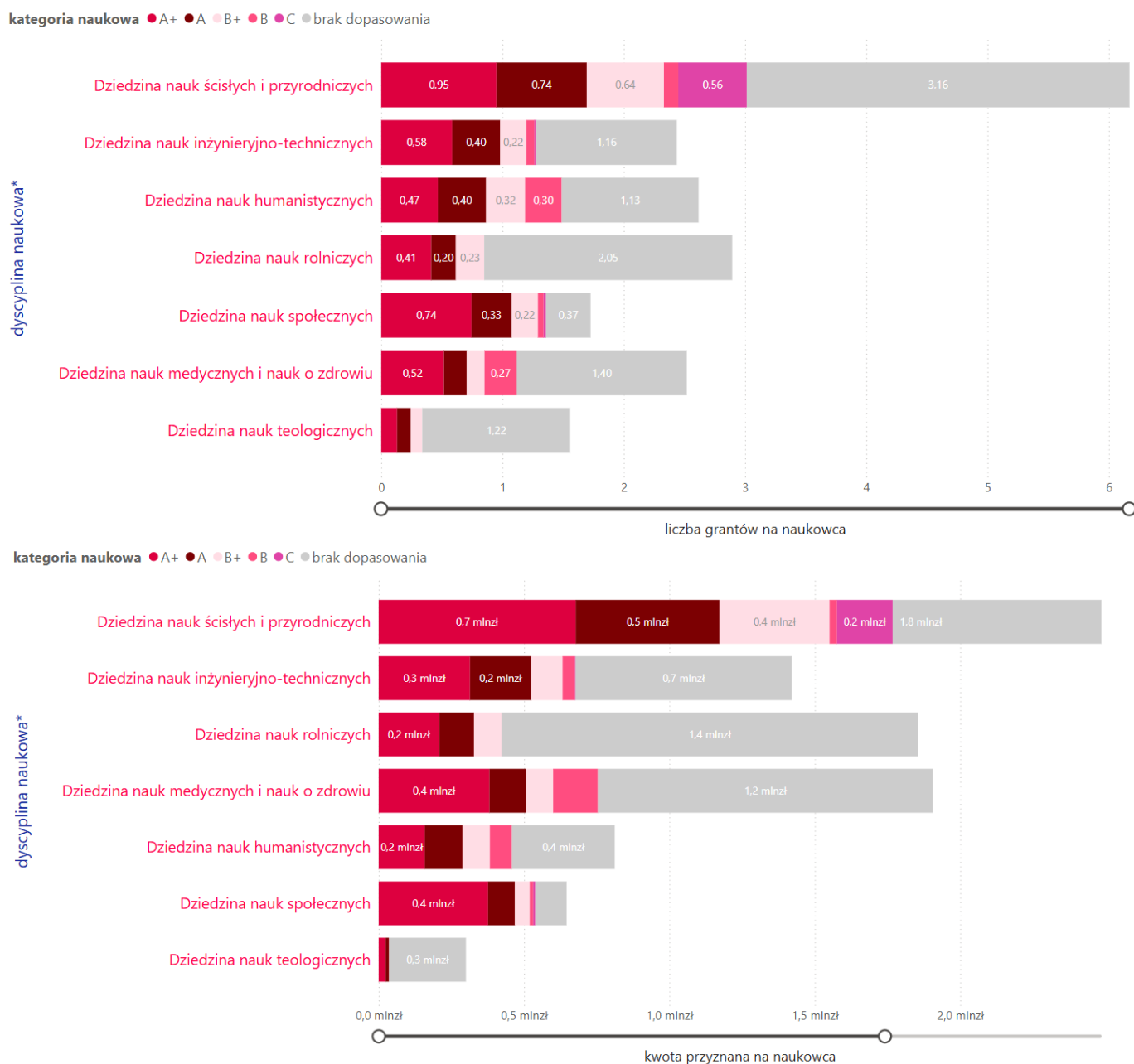
⁴⁰ Suma etatów w dyscyplinie (dotyczy sumy etatów w dyscyplinie zgodnie z danymi MNiSW z dnia 31.01.2024 r. oraz wykazu kategorii naukowych przyznanych w 2022 r. podmiotom systemu szkolnictwa wyższego i nauki w poszczególnych dyscyplinach naukowych przez MEiN (obecnie MNiSW) wg stanu z dnia 31.01.2024 r.) oznacza liczbę pracowników podmiotów prowadzących działalność naukową w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, z uwzględnieniem udziału czasu pracy poszczególnych osób związanych z prowadzeniem działalności naukowej w danej dyscyplinie. Liczba N jest określana na podstawie informacji zawartych w systemie POL-on (wykaz nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia, osób prowadzących działalność naukową oraz osób biorących udział w jej prowadzeniu) z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Podstawą do ustalenia liczby N jest oświadczenie pracownika upoważniającego zatrudniający go podmiot do zaliczenia go do liczby pracowników prowadzących w podmiocie działalność naukową w określonej dyscyplinie lub maksymalnie dwóch dyscyplinach naukowych. Oświadczenie to pracownik składa w terminie 14 dni od dnia zatrudnienia, nie później niż do dnia 31 grudnia roku, w którym został zatrudniony. W przypadku podjęcia przez pracownika decyzji o zmianie dyscypliny naukowej powinien on niezwłocznie złożyć nowe oświadczenie (możliwość zmiany osobnego oświadczenia o reprezentowanej dyscyplinie lub dyscyplinach przysługuje pracownikowi nie częściej niż co dwa lata; tym samym konieczność dokonania zmiany oświadczenia o zaliczeniu do liczby N również ma miejsce najczęściej co dwa lata). Oświadczenie upoważniające podmiot do zaliczenia do liczby N można złożyć tylko w jednym podmiocie.

i stanowi próbę odnalezienia dyscypliny najbardziej odpowiadającej danemu deskryptorowi, co oznacza, że w niektórych przypadkach wybór może być dyskusyjny lub nie możliwości dopasowania.

Na rysunku 5.10 przedstawiono dane dotyczące przyznanego finansowania w przeliczeniu na liczbę etatów naukowych w poszczególnych dyscyplinach, zgrupowanych w odpowiednie dziedziny naukowe. Najwięcej grantów w przeliczeniu na etat przypada na naukowców reprezentujących nauki ścisłe i przyrodnicze – średnio 6,17 na jednego zatrudnionego badacza. W przypadku nauk rolniczych, humanistycznych, medycznych i nauk o zdrowiu, a także nauk inżynieryjno-technicznych wskaźnik ten przekracza wartość 2. Najniższe wartości odnotowano natomiast w naukach społecznych (1,73) oraz teologicznych (1,56).

Znaczące różnice występują również w wysokości przyznanego finansowania. W naukach ścisłych i przyrodniczych na jednego naukowca przypada średnio ponad 3,5 mln zł z budżetu NCN, podczas gdy w naukach teologicznych wartość ta wynosi 300 tys. zł. Różnice te wynikają z odmiennych potrzeb finansowych poszczególnych dziedzin, które są zależne od kosztów prowadzonych badań (Rys. 5.2, Rys. 5.7-5.9) i ulegają zmianie w odniesieniu do kategorii naukowych. Jednostki posiadające wyższe kategorie w dyscyplinach są skuteczniejsze w pozyskiwaniu środków finansowych z NCN. Niemniej jednak niezależnie od tych różnic, najwyższy poziom finansowania oraz największą liczbę grantów w przeliczeniu na etat naukowca odnotowuje się w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych.

Rysunek 5.10 Liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania i wysokość wypłaconych środków w odniesieniu do liczby etatów na uczelniach wyższych, w instytutach naukowych PAN i instytutach badawczych w poszczególnych dyscyplinach naukowych, w krajowych konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 i Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i MNiSW

W latach 2011-2024 ponad 58,6 tys. naukowców złożyło wnioski w konkursach NCN, z czego 39% otrzymało przynajmniej jeden grant. Skuteczność w pozyskiwaniu środków różni się w zależności od grupy dyscyplin – największy sukces w uzyskaniu finansowania odnoszą naukowcy z obszaru ST i NZ, podczas gdy badacze z HS napotykają większe trudności.

Aktywność naukowców startujących w krajowych konkursach NCN, jak również ich skuteczność w pozyskiwaniu grantów jest na bieżąco monitorowana w zakresie przynależności do danej grupy dyscyplin. W ramach ewaluacji prowadzonej w 2024 r. kontynuowano badanie identyfikacyjne osób wnioskujących o finansowanie projektów badawczych. Na podstawie numeru PESEL lub, w przypadku osób bez numeru PESEL, na podstawie imion, nazwiska oraz daty urodzenia w latach 2011-2024 zidentyfikowano 58 664 naukowców (stan na 31.12.2024 r.), którzy złożyli przynajmniej jeden wniosek w konkursach NCN (Rys. 5.11). Wśród nich wyróżniono wnioskodawców skutecznych, czyli takich, którzy otrzymali przynajmniej jeden grant (39%) oraz nadal nieskutecznych, którzy nie otrzymali żadnego finansowania od NCN (61%).

Wśród osób, które uzyskały finansowanie można wyróżnić trzy grupy. Pierwszą stanowią naukowcy, którzy za każdym razem, gdy składali wniosek otrzymywali grant (13%). Kolejna grupa, obejmująca 18% wnioskodawców, uzyskała finansowanie po pierwszej nieudanej próbie. Zmiennej skuteczności doświadczyło natomiast 8% osób, co oznacza, że ich pierwsza próba zakończyła się sukcesem, jednak następne aplikacje miały różne rezultaty.

Naukowców, którzy nie otrzymali finansowania, również można podzielić na trzy kategorie. Ponad 33% naukowców po pierwszej nieudanej próbie nie składało ponownie wniosków. Kolejne 28% aplikowało więcej niż raz, jednak bez powodzenia. Niewielki odsetek, poniżej 1%, stanowią osoby, których status skuteczności pozostaje nieznanym ze względu na ocenę projektu w toku.

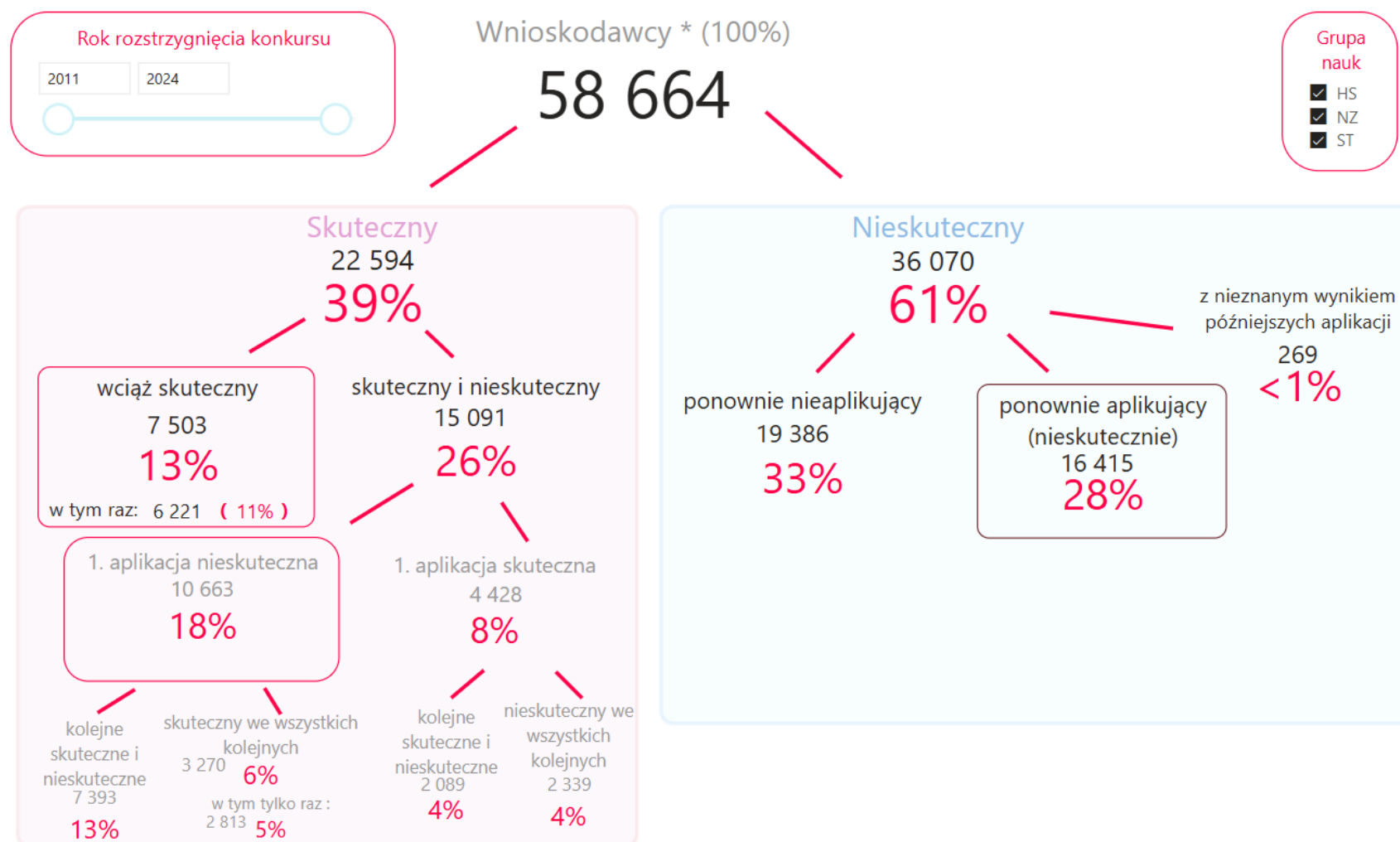
Najwięcej wniosków złożono w grupie dyscyplin ST, w której aplikowało 20 992 naukowców. Niewiele mniej wnioskodawców pochodziło z grupy HS – 20 737 osób, natomiast najmniejsza liczba naukowców ubiegała się o finansowanie w grupie NZ, gdzie wnioski złożyło 18 880 osób.

Pod względem skuteczności grantowej, najwyższy odsetek osób, którym przyznano finansowanie, odnotowano w grupach ST i NZ, gdzie wyniósł on odpowiednio 43% i 42%. W grupie HS skuteczność była nieco niższa i wyniosła 32%. Wśród naukowców składających wnioski w grupie ST aż 14% za każdym razem uzyskiwało finansowanie, podczas gdy w grupie NZ odsetek ten wyniósł 13%, a w grupie HS – 11%. Zmienny rezultat wnioskowania, w tym przynajmniej jedna próba zakończona sukcesem, był najbardziej widoczny w grupach NZ i ST, gdzie dotyczył odpowiednio 30% i 29% naukowców. W grupie HS odsetek ten wyniósł 21%.

Wśród naukowców, którzy nie uzyskali finansowania, 29% badaczy z grup ST i NZ po pierwszej nieudanej próbie nie podejmowało kolejnych starań, natomiast w grupie HS odsetek ten był wyższy i wyniósł 38%. Może to sugerować większe trudności w ponownym aplikowaniu w naukach humanistycznych, społecznych i o sztuce, co warto poddać dalszej analizie oraz rozważyć działania wspierające powrót tych naukowców do systemu grantowego NCN. Z kolei odsetek osób, które ponownie aplikowały, lecz bez powodzenia, był zbliżony we wszystkich grupach dyscyplin i wynosił 28-29%.

Szczegółowe dane dotyczące skuteczności grantowej naukowców w poszczególnych grupach dyscyplin przedstawiono na rysunkach 5.12 (HS), 5.13 (NZ) i 5.14 (ST).

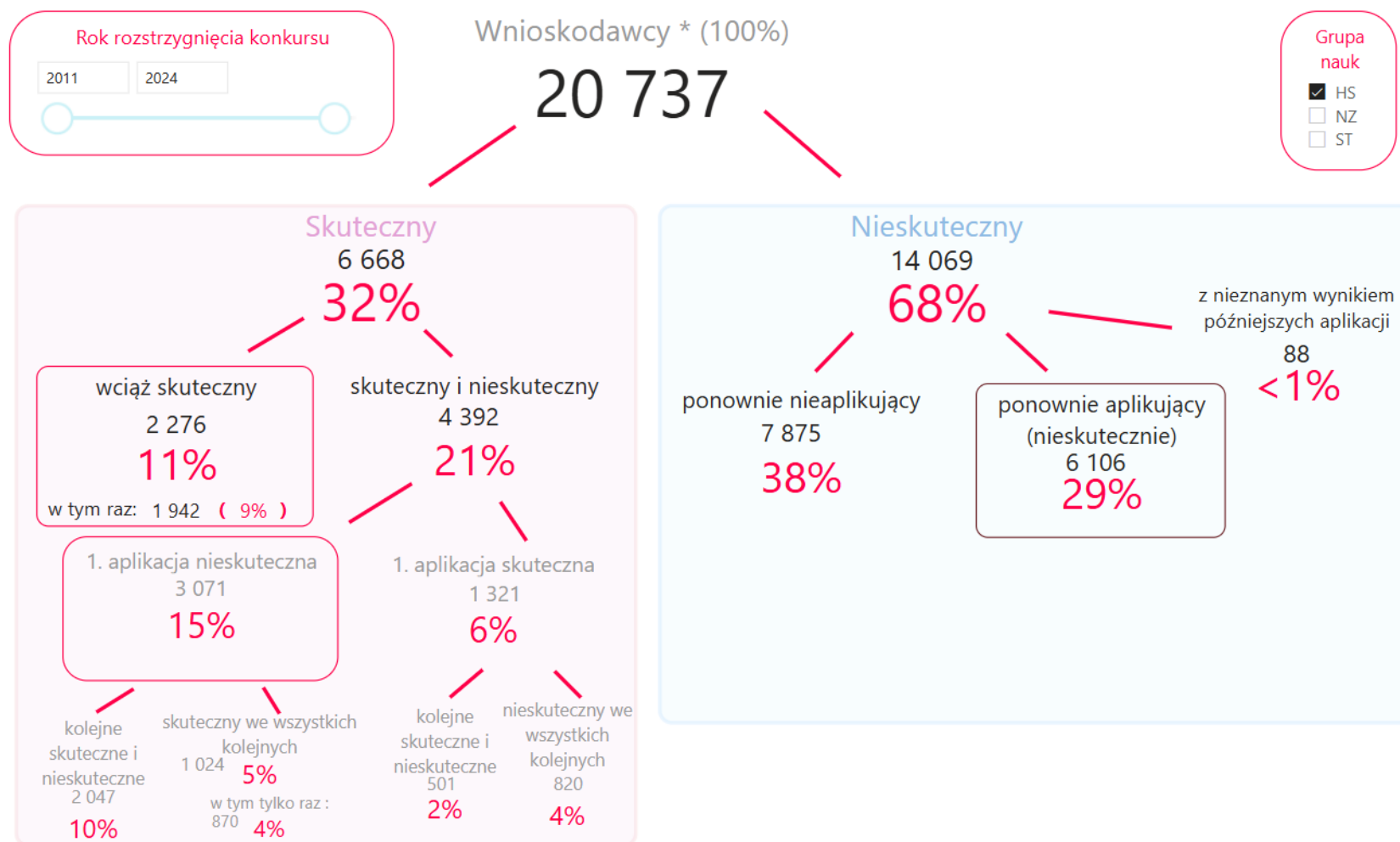
Rysunek 5.11 Skuteczność grantowa wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

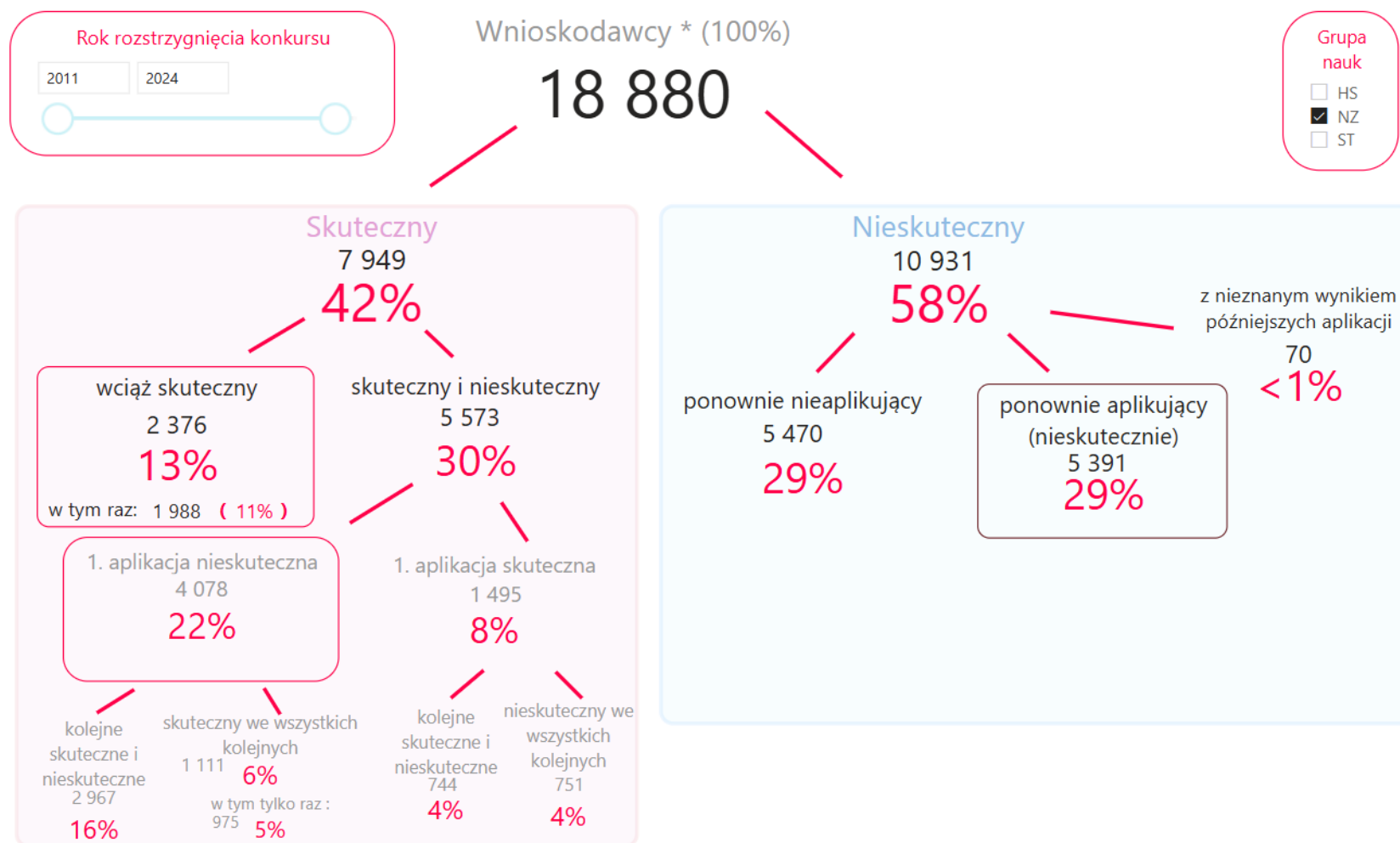
Rysunek 5.12 Skuteczność grantowa wnioskodawców w grupie Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce (HS) w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

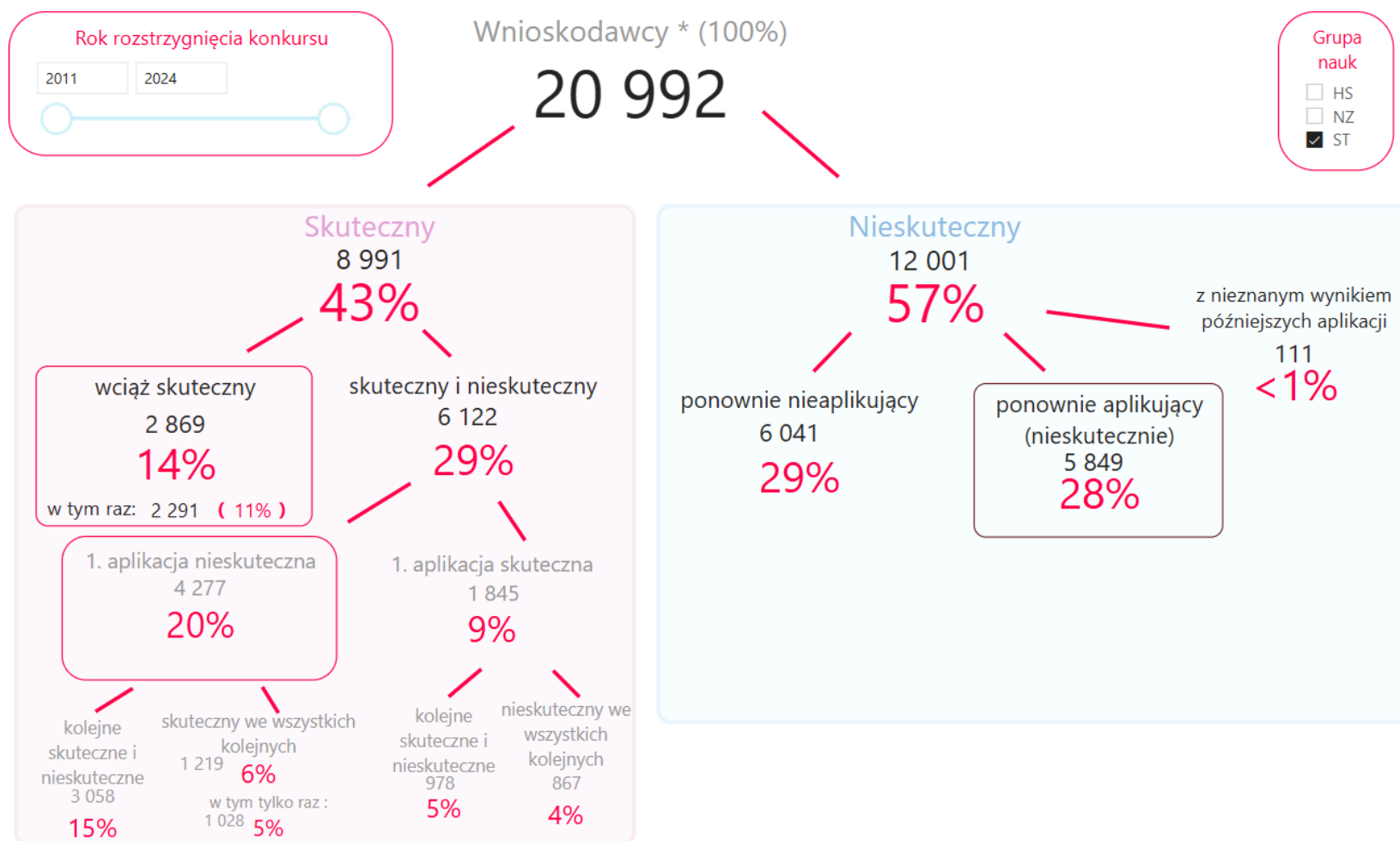
Rysunek 5.13 Skuteczność grantowa wnioskodawców w grupie Nauk o Życiu (NZ) w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrąglenia.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.14 Skuteczność grantowa wnioskodawców w grupie Nauk Ścisłych i Technicznych (ST) w krajowych konkursach NCN ogłoszonych w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Regulacja dotycząca obniżenia pensum dydaktycznego dla kierowników projektów w konkursach SONATA i SONATA BIS cieszy się dużą popularnością w jednostkach prowadzących działalność dydaktyczną. Dane wskazują, że projekty realizowane z wykorzystaniem tej regulacji częściej otrzymują wyższe oceny raportów końcowych.

Wychodząc naprzeciw postulatom środowiska naukowego, Rada NCN wprowadziła rozwiązanie ułatwiające realizację projektów badawczych poprzez możliwość obniżenia pensum dydaktycznego w dwóch konkursach skierowanych do młodych naukowców. Finansowanie tego mechanizmu z budżetu projektu pozwala kierownikom na ograniczenie liczby godzin dydaktycznych, co przekłada się na większą ilość czasu poświęconego pracy naukowej.

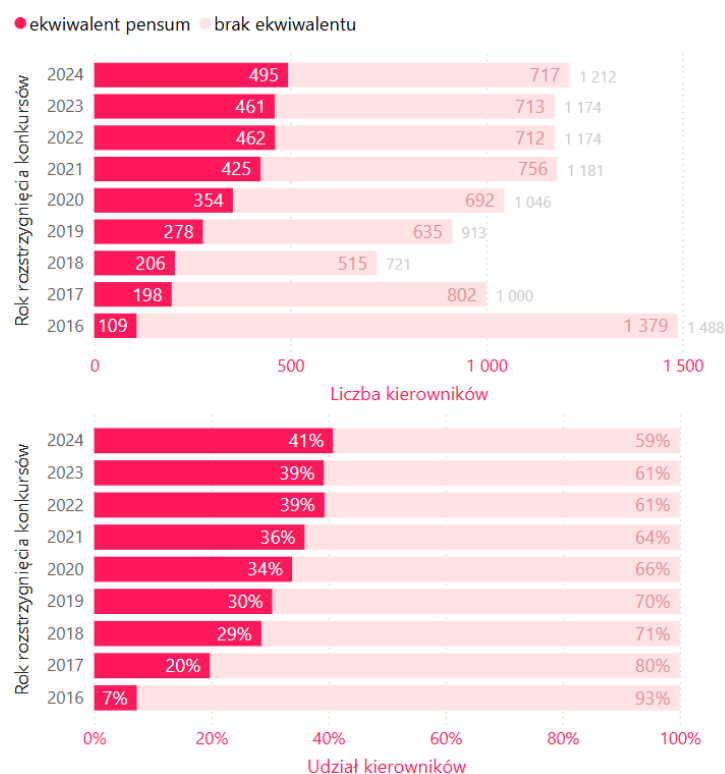
Regulacja została wprowadzona w 2016 r. w konkursach SONATA i SONATA BIS skierowanych do badaczy na wczesnym etapie kariery⁴¹. Jej celem jest stworzenie warunków umożliwiających rozwój naukowy i poszukiwanie własnej tematyki badawczej po uzyskaniu stopnia naukowego doktora (SONATA) oraz budowanie i prowadzenie własnego zespołu badawczego (SONATA BIS). Niższe pensum dydaktyczne ma również ułatwić realizację zadań związanych z kierowaniem projektem badawczym.

Od momentu wprowadzenia regulacji jej popularność systematycznie rosła (Rys. 5.15). Początkowo jedynie 7% wnioskodawców z uczelni wyższych aplikowało o obniżenie pensum dydaktycznego, w latach 2022-2023 odsetek ten wynosił już 39%, natomiast w 2024 r. osiągnął poziom 41%. W sprawozdawczym roku rozwiązanie to było nieznacznie częściej wybierane w konkursie SONATA BIS (46% wnioskodawców z uczelni wyższych) niż w konkursie SONATA (39%). Nie zaobserwowano istotnych różnic w zależności od dyscypliny naukowej ani płci wnioskodawców.

Analiza danych dotyczących laureatów obu konkursów wskazuje, że już po dwóch latach od wprowadzenia regulacji ustabilizował się odsetek osób z niej korzystających. Od 2018 r. liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania, które uwzględniają to rozwiązanie utrzymuje się na stałym poziomie około 40% przyznanych grantów. W 2024 r. odnotowano najwyższy odsetek laureatów korzystających z tej możliwości w całej historii konkursów (46%) (Rys. 5.16).

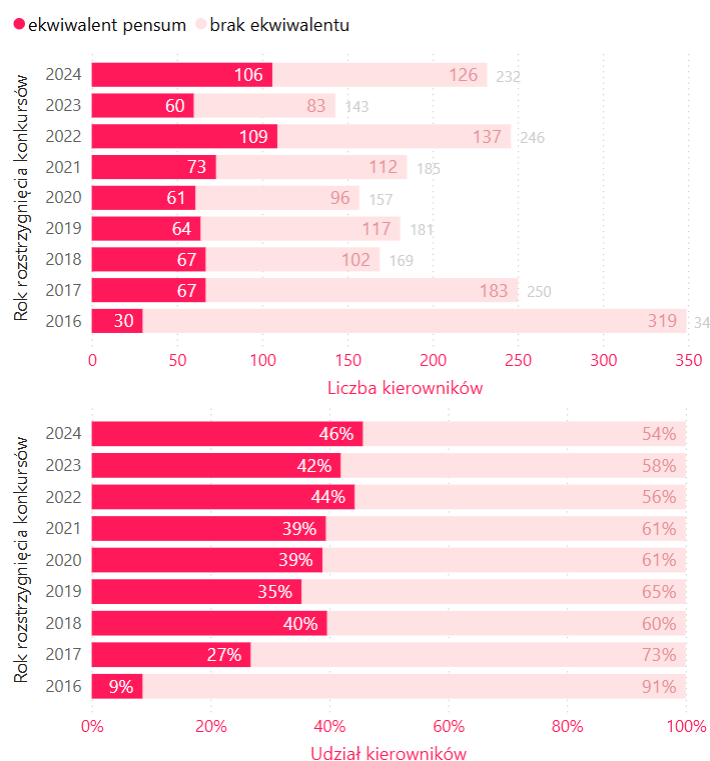
⁴¹ Regulacja została wprowadzona uchwałą Rady NCN nr 17/2016 z dnia 3 marca 2016 r. Zgodnie z Regulaminem przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez NCN w zakresie projektów badawczych w konkursach SONATA i SONATA BIS (począwszy od 11. edycji konkursu SONATA, rozstrzygniętej w 2016 r. oraz 6. edycji konkursu SONATA BIS, rozstrzygniętej w 2017 r.), podmiot zatrudniający kierownika projektu na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu może otrzymać dofinansowanie na obniżenie pensum dydaktycznego kierownika projektu o 50%, w wysokości 100 zł za każdą godzinę obniżenia pensum.

Rysunek 5.15 Liczba i odsetek kierowników projektów z uczelni wyższych wnioskujących o obniżenie pensum dydaktycznego w konkursach SONATA i SONATA BIS w latach 2016-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

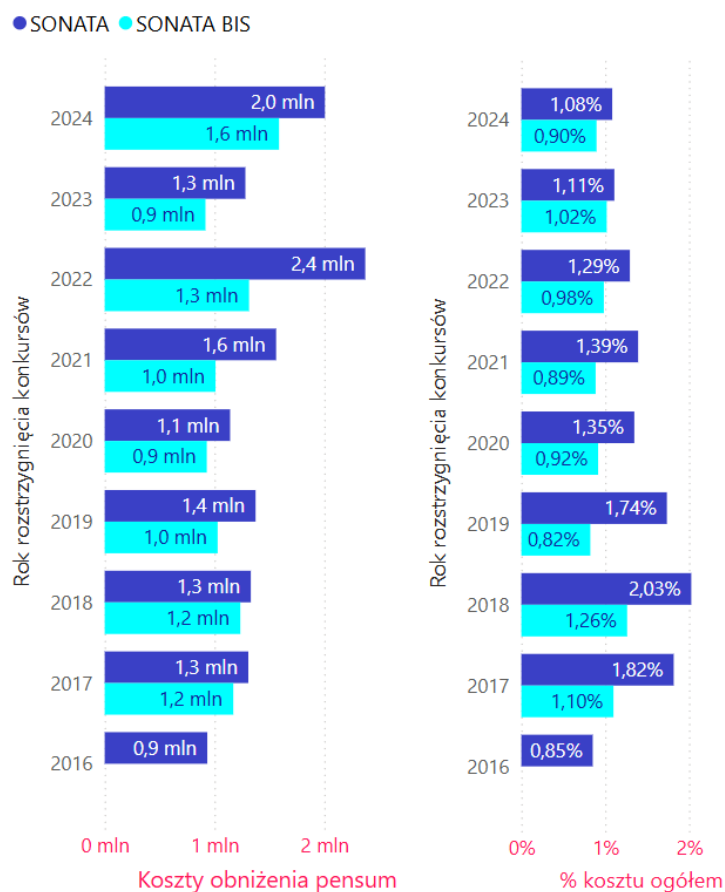
Rysunek 5.16 Liczba i odsetek kierowników projektów z uczelni wyższych korzystających z obniżenia pensum dydaktycznego w konkursach SONATA i SONATA BIS w latach 2016-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Z perspektywy NCN rozwiązanie to ogranicza się wyłącznie do przeznaczenia dodatkowych środków na pokrycie kosztów godzin dydaktycznych, które kierownik projektu byłby zobowiązany realizować na uczelni. Całkowite obciążenie budżetu NCN wynikające z tej regulacji jest niewielkie. Jego roczny udział nie przekroczył 2% wartości wniosków zakwalifikowanych do finansowania w analizowanych konkursach, a w 2024 r. wyniósł on zaledwie około 1% (Rys. 5.17). Ponadto regulacja ta nie generuje dodatkowych obciążeń organizacyjnych związanych z procesem oceny i obsługą projektów badawczych.

Rysunek 5.17 Koszt obniżenia pensum dydaktycznego kierownikom projektów afiliowanym w uczelniach wyższych będących laureatami w konkursach SONATA i SONATA BIS rozstrzygniętych w latach 2016-2024

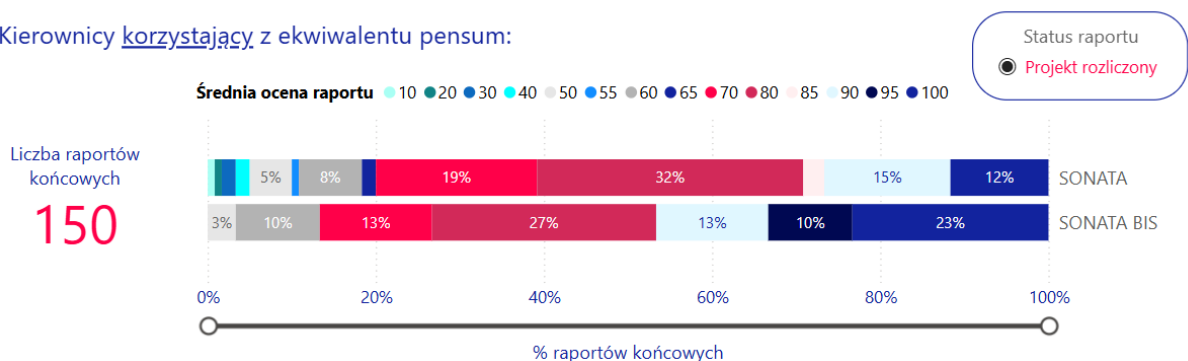
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Obecnie trudno sformułować jednoznaczne wnioski dotyczące efektów prezentowanego rozwiązania ze względu na ograniczoną liczbę zakończonych i rozliczonych projektów badawczych (697 w konkursach SONATA i SONATA BIS). Analiza dostępnych danych wskazuje jednak, że odsetek raportów końcowych ocenionych na 100% jest wyższy wśród projektów, w których kierownik korzystał z obniżenia pensum dydaktycznego, niż w przypadku projektów, gdzie z tego rozwiązania nie skorzystano. Przewaga ta wynosi 3 p.p. na korzyść kierowników uwzględniających ekwiwalent w obu konkursach. Trend ten staje się jeszcze bardziej wyraźny przy rozszerzeniu zakresu oceny raportu do 80%. W konkursie SONATA 62% projektów, w których kierownik korzystał z ekwiwalentu na pensum dydaktyczne, uzyskało ocenę na poziomie co najmniej 80%, podczas gdy wśród pozostałych projektów odsetek ten wyniósł 46%. W konkursie SONATA BIS różnica ta jest mniej wyraźna, lecz nadal zauważalna – 73% projektów z obniżonym pensum dydaktycznym osiągnęło ocenę na poziomie co najmniej 80%, w porównaniu do 69% projektów realizowanych bez tego wsparcia (Rys. 5.18).

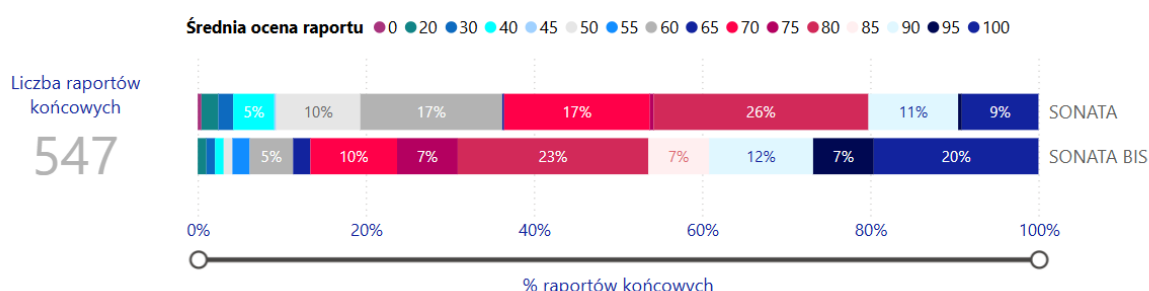
NCN będzie kontynuować monitorowanie oceny uzyskanej w efekcie rozliczenia kolejnych projektów w celu weryfikacji czy podobna tendencja utrzyma się w kolejnych latach.

Rysunek 5.18 Średnia ocena raportów końcowych kierowników projektów pochodzących z uczelni wyższych w konkursach SONATA i SONATA BIS w kontekście regulacji dotyczącej obniżenia pensum dydaktycznego

Kierownicy korzystający z ekwiwalentu pensum:

Kierownicy niekorzystający z ekwiwalentu pensum:

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

System grantowy NCN jest otwarty dla badaczy na różnych etapach kariery naukowej, co świadczy o jego elastyczności i dostosowaniu do zróżnicowanych potrzeb środowiska akademickiego. Najliczniejszą grupę wnioskodawców stanowią naukowcy na początkowym etapie kariery, co podkreśla istotną rolę NCN we wspieraniu tej grupy w pozyskiwaniu środków finansowych na badania naukowe.

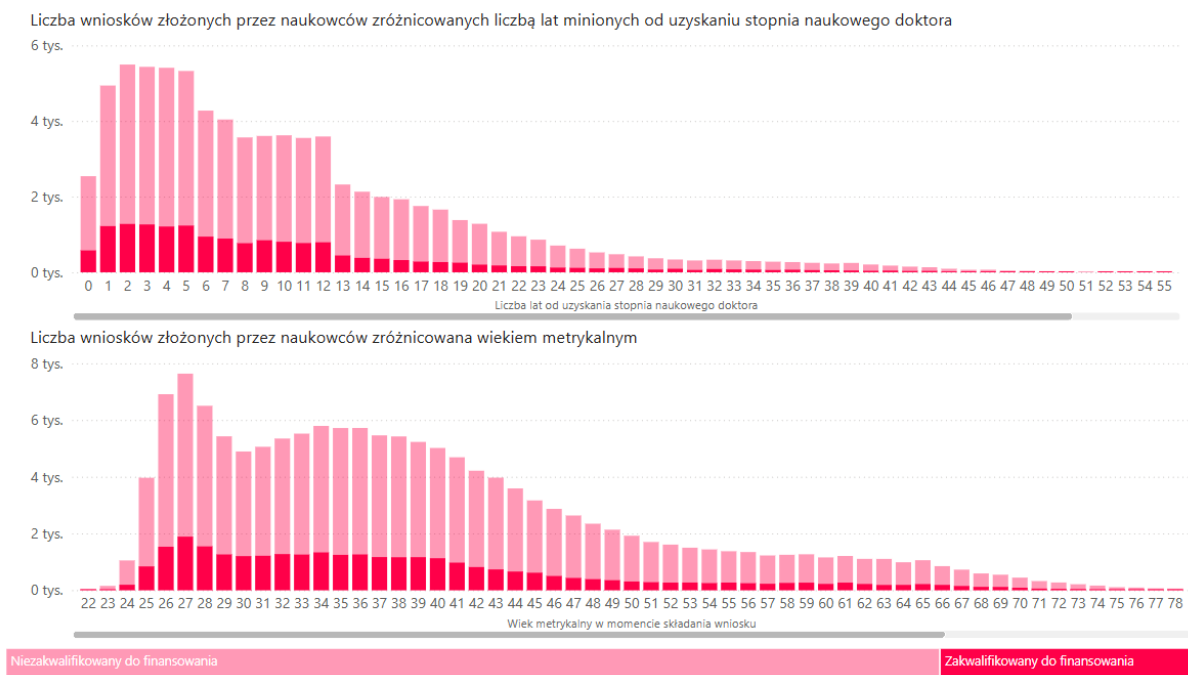
Dostosowanie oferty NCN do potrzeb naukowców na różnych etapach kariery naukowej można przeanalizować biorąc pod uwagę rozkład wieku kierowników składających wnioski w konkursach NCN z dwóch perspektyw: wieku naukowego, mierzonego liczbą lat od uzyskania stopnia naukowego doktora w momencie złożenia wniosku oraz wieku metrykalnego, mierzonego liczbą ukończonych lat życia w chwili złożenia wniosku.

Uzyskane na ten temat dane (Rys. 5.19) potwierdzają, że w ciągu 14 lat działalności agencji w systemie grantowym NCN są obecni badacze na różnych etapach rozwoju kariery naukowej i żadna grupa wiekowa nie jest wykluczona. Najliczniejszą grupę stanowią naukowcy na początkowym etapie kariery (od uzyskania stopnia naukowego doktora do 7 lat po doktoracie; Rys. 6.13) oraz naukowcy do 12 lat po uzyskaniu stopnia doktora (liczni wnioskodawcy w konkursie MINIATURA). Po tym okresie krzywa obecności łagodnie się obniża, wskazując stopniowo na coraz mniejszy udział naukowców w konkursach NCN, wydłużając się aż do wieku ponad 50 lat od czasu uzyskania stopnia doktora.

Biorąc pod uwagę wiek metrykalny, również wyraźnie widać wysoką aktywność w grupie młodych naukowców (od 26 do 29 lat), przy czym nie dominują oni tak jednoznacznie, jak ma to miejsce w przypadku wieku naukowego. Badacze w przedziale wiekowym od 30 do ponad 40 lat również odznaczają się dużą aktywnością grantową, która stopniowo spada w kolejnych latach. Najstarsi wnioskodawcy NCN przekraczają 80. rok życia.

Szczegółowe informacje na ten temat (w podziale na typ konkursu) są publikowane na stronie internetowej NCN.

Rysunek 5.19 Wiek naukowy i metrykalny kierowników projektów wniosków składanych w krajowych konkursach NCN w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Wprowadzenie regulacji uwzględniających przerwy w karierze naukowej umożliwiło, zwłaszcza kobietom, wydłużenie okresu kwalifikacji do konkursów (np. czasu od uzyskania stopnia doktora) oraz rozszerzenie zakresu dorobku publikacyjnego uwzględnianego we wnioskach. Wykorzystanie tych rozwiązań nie przekłada się jednak na uzyskanie finansowania w konkursach NCN.

W 2016 r. wprowadzono regulację, zgodnie z którą przerwy w karierze naukowej nie są wliczane do okresu upływającego od uzyskania stopnia naukowego doktora. Rozwiązanie to pozwala na składanie wniosków w konkursach na projekty badawcze, w których jednym z kryteriów formalnych jest czas od uzyskania stopnia naukowego doktora (SONATINA, SONATA, SONATA BIS)⁴², a także na wykazanie publikacji starszych niż 10 lat⁴³. Ten ostatni zapis został dodany do zasad konkursowych w 2019 r.

Celem rozwiązania jest ułatwienie wnioskowania o granty osobom, które miały lub planują przerwy w karierze naukowej. Szczególnie zwiększa ono szanse pozyskania finansowania dla pomysłów badawczych, których autorkami są kobiety wracające z urlopów macierzyńskich, rodzicielskich i wychowawczych.

Należy zaznaczyć, że przerwy w karierze traktowane są jako kryteria formalne, co oznacza, że eksperci oceniający wnioski na etapie merytorycznym nie mogą odrzucić wniosku ze względu na długość przerwy naukowej lub wykazanie starszych publikacji. Rolą koordynatorów dyscyplin NCN jest przeszkolenie ekspertów w zakresie oceny tego aspektu wniosku. Wprowadzenie tej regulacji wiązało się z koniecznością dostosowania systemu OSF do nowych wytycznych.

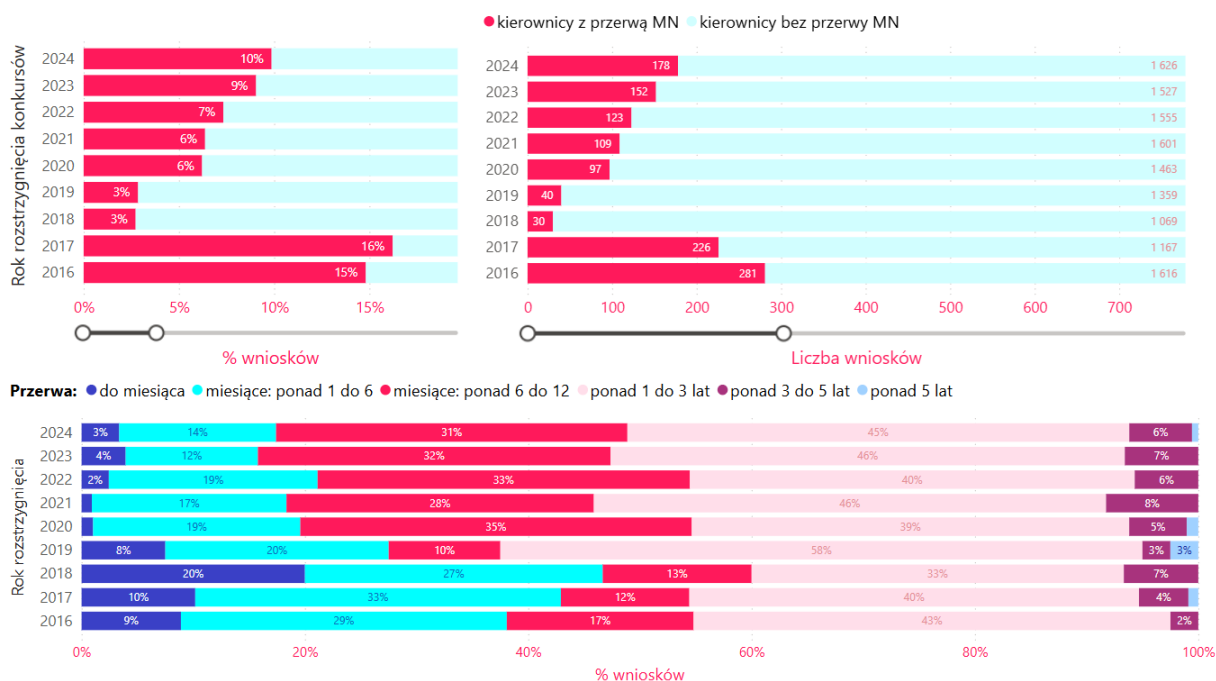
Zainteresowanie rozwiązaniem było największe w pierwszych dwóch latach po jego wprowadzeniu, następnie spadło, by od 2020 r. ponownie stopniowo wzrastać. W 2024 r. z możliwości przedłużenia okresu od uzyskania stopnia naukowego doktora na podstawie wykazanych przerw w karierze skorzystało 10% wnioskodawców w konkursach SONATINA, SONATA i SONATA BIS. Udział laureatów przedłużających status młodego naukowca w tej grupie wynosi 8%. Nie odnotowano znaczących różnic pomiędzy poszczególnymi grupami dyscyplin. Statystyki dotyczące osób wnioskujących oraz laureatów wykazujących przerwy w karierze przedstawiono na rysunkach 5.20 i 5.21.

Na podstawie prezentowanych danych można obliczyć i porównać wartość liczbowego wskaźnika sukcesu dla kierowników projektów korzystających oraz niekorzystających z możliwości przedłużenia statusu młodego naukowca w konkursach rozstrzygniętych w 2024 r. (SONATINA, SONATA, SONATA BIS). Wyniki nie potwierdzają, że wykazywanie przerw zwiększa szanse na otrzymanie finansowania. Kierownicy przedłużający status młodego naukowca osiągają niższy o 3 p.p. liczbowy wskaźnik sukcesu w porównaniu do pozostałych wnioskujących (odpowiednio 17% i 20%).

⁴² Do okresu, który upłynął od uzyskania stopnia naukowego doktora (oraz do przedziału czasowego z którego oceniany jest dorobek naukowy) nie wlicza się przerw związanych z urlopem macierzyńskim, dodatkowym urlopem macierzyńskim, urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowym urlopem na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopem ojcowskim, urlopem rodzicielskim lub urlopem wychowawczym, które zostały udzielone na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy albo pobierania zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego w związku z niezdolnością do pracy, w tym spowodowaną chorobą wymagającą rehabilitacji leczniczej. W przypadku kobiet okres po uzyskaniu stopnia naukowego doktora można przedłużyć o 18 miesięcy za każde urodzone bądź przysposobione dziecko. Kobieta może wybrać bardziej korzystny sposób wskazania przerw w karierze naukowej. W przypadku mężczyzn wyłączeniu podlegałby okres związany z urlopem ojcowskim, rodzicielskim lub wychowawczym.

⁴³ W 2019 r. uwzględniono przerwy długoterminowe w wydłużeniu 10-letniego okresu oceniania dorobku naukowego kierowników projektów (powyżej 90 dni), tj. udokumentowanych zasiłków chorobowych lub świadczeń rehabilitacyjnych w związku z niezdolnością do pracy w okresie ostatnich 10 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem.

Rysunek 5.20 Wnioskodawcy w konkursach SONATINA, SONATA, SONATA BIS przedłużający status Młodego Naukowca w latach 2016-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.21 Laureaci konkursów SONATINA, SONATA, SONATA BIS przedłużający status Młodego Naukowca w latach 2016-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Choć regulacja nie zwiększa szans na zdobycie finansowania w konkursach NCN, pomaga naukowcy, które stanowią zdecydowaną większość wnioskodawców uwzględniających przerwy w karierze (89% wszystkich osób korzystających z tej regulacji w konkursach SONATINA, SONATA, SONATA BIS) w godzeniu planów zawodowych i osobistych. Najczęściej wykazywane przerwy trwały od 6 miesięcy do 3 lat, co ma prawdopodobnie związek z urlopem macierzyńskim, rodzicielskim lub wychowawczym. Mężczyźni korzystający z tego uprawnienia najczęściej wykazywali przerwy do 1 miesiąca, rzadziej powyżej 1 roku.

Tylko niewielka grupa naukowców (mniej niż 2% rocznie) korzysta z możliwości uwzględnienia publikacji sprzed ponad 10 lat w związku z przerwą w pracy naukowej. Wśród laureatów konkursów odsetek ten jest jeszcze niższy i wynosi około 1% finansowanych wniosków rocznie (Rys. 5.22 i 5.23). Korzystanie z tej regulacji jest na zbliżonym poziomie we wszystkich grupach dyscyplin. Niewielkie zainteresowanie rozwiązaniem sugeruje, że starsze publikacje rzadko odgrywają kluczową rolę w ocenie dorobku naukowego.

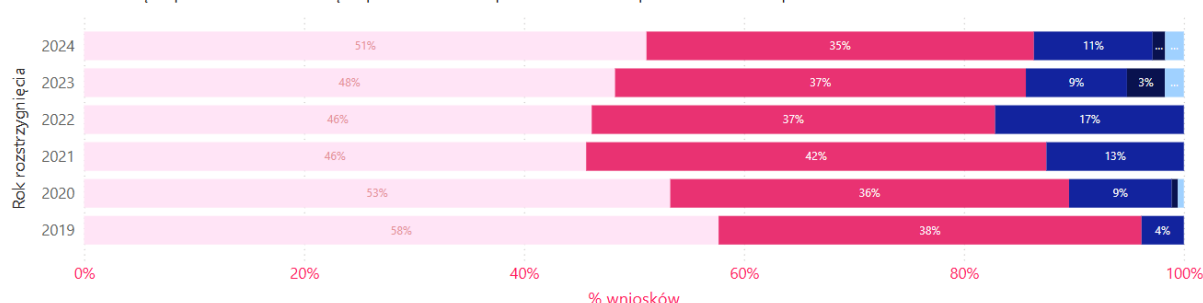
Wydłużenie okresu wykazywania dorobku naukowego w formularzu wniosku nie zwiększa szans na przyznanie finansowania. Liczbowy wskaźnik sukcesu w grupie kierowników korzystających z tej regulacji w konkursach rozstrzygniętych w 2024 r jest niższy o 12 p.p. w porównaniu do grupy wnioskodawców, którzy z niej nie korzystali (odpowiednio 9% i 21%). Ze względu na duże różnice w liczebnościach analizowanych grup, należy zachować ostrożność w interpretacji danych. NCN będzie kontynuować monitorowanie tej regulacji w celu sprawdzenia, czy podobna tendencja utrzyma się w kolejnych latach.

Rysunek 5.22 Wnioskodawcy uwzględniający publikacje sprzed ponad 10 lat w konkursach rozstrzygniętych w latach 2019-2024

Kierownicy przedłużający okres wykazywania dorobku naukowego ze względu na przerwy w karierze*

Przerwa: ● miesiące: ponad 1 do 6 ● miesiące: ponad 6 do 12 ● ponad 1 do 3 lat ● ponad 3 do 5 lat ● ponad 5 lat

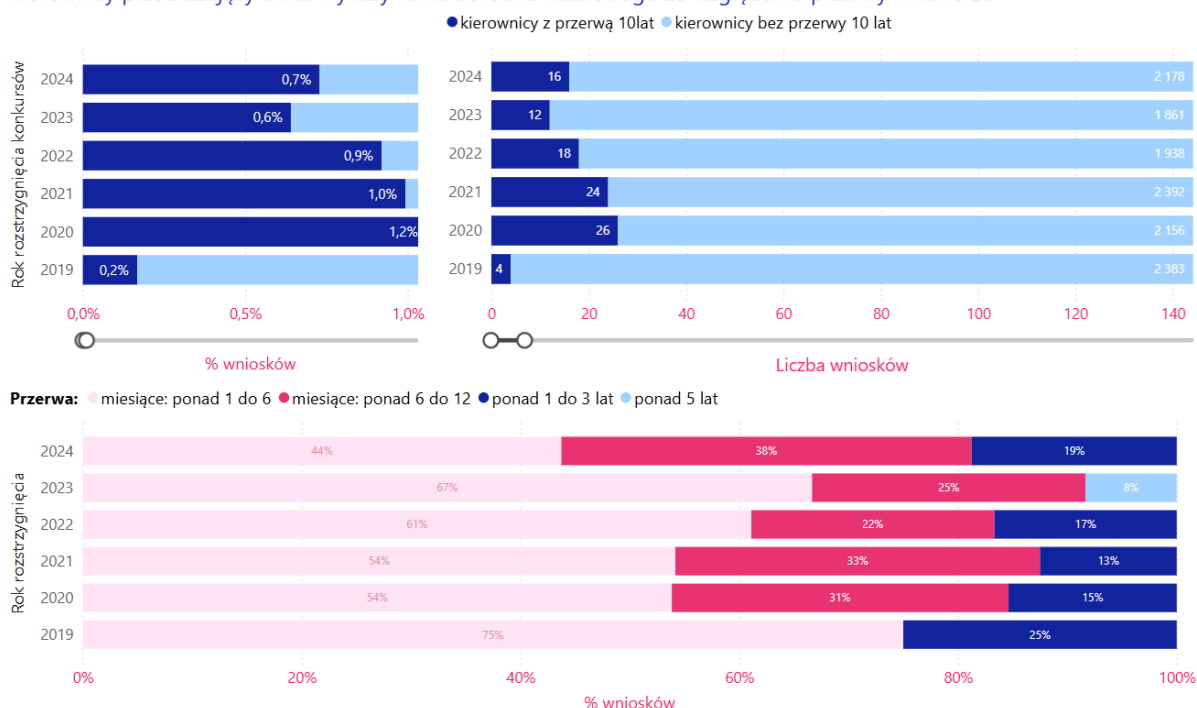

*Ze względu na brak danych z wizualizacji wyłączono konkursy: ALPHORN, MOZART, TANGO, konkursy specjalne (COVID-19 oraz konkursy dedykowane Ukrainie) oraz międzynarodowe konkursy wielostronne.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.23 Laureaci uwzględniający publikacje sprzed ponad 10 lat w konkursach rozstrzygniętych w latach 2019-2024

Kierownicy przedłużający okres wykazywania dorobku naukowego ze względu na przerwy w karierze*

*Ze względu na brak danych z wizualizacji wyłączono konkursy: ALPHORN, MOZART, TANGO, konkursy specjalne (COVID-19 oraz konkursy dedykowane Ukrainie) oraz międzynarodowe konkursy wielostronne.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Analiza aktywności grantowej naukowców w konkursach NCN pod względem płci wskazuje, że system grantowy jest równie dostępny dla kobiet i mężczyzn, a ich udział w procesie aplikacyjnym jest niemal identyczny. Różnica w skuteczności na korzyść mężczyzn (40% vs. 37%) sugeruje, że kobiety mogą napotykać pewne bariery w pozyskiwaniu finansowania.

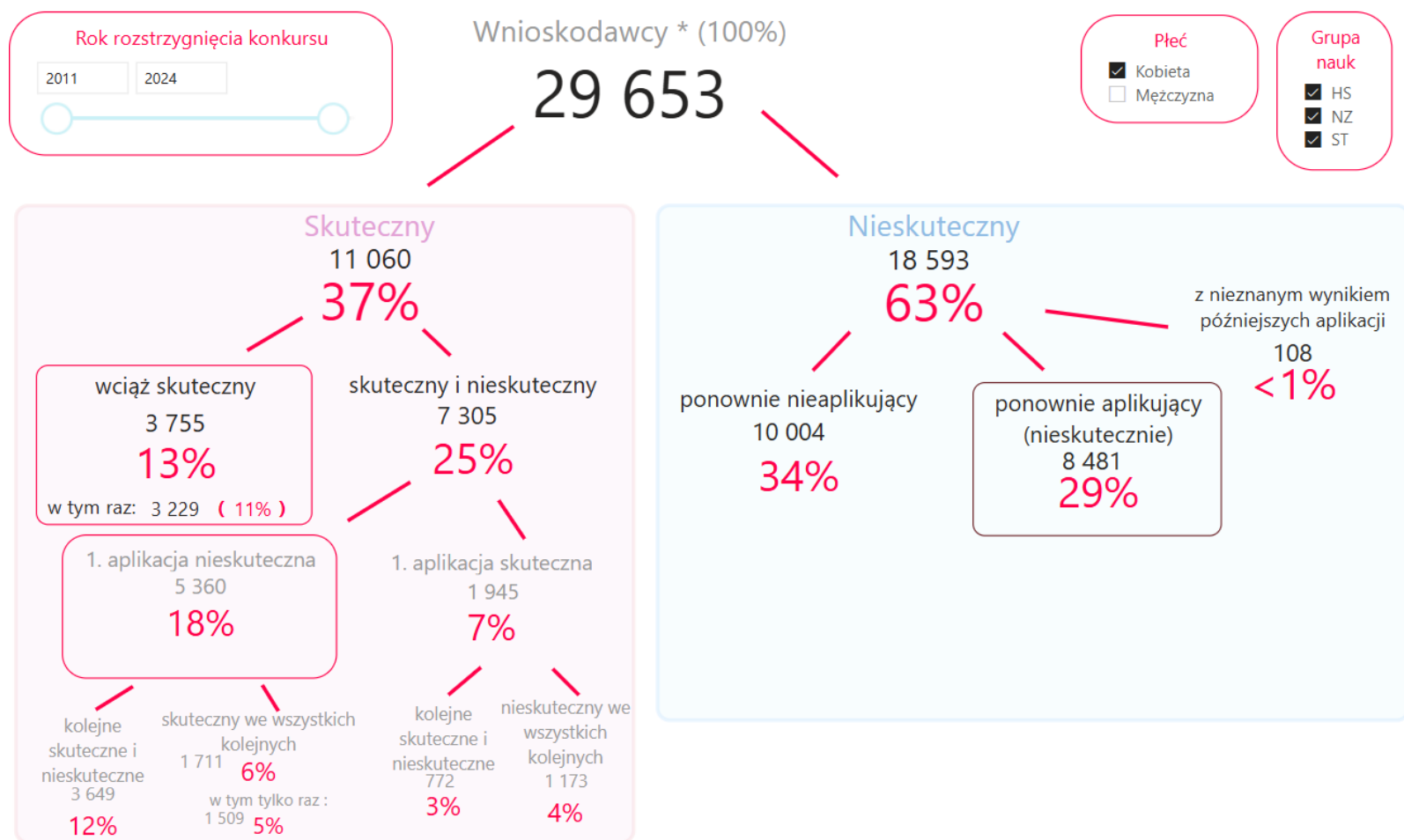
W ciągu 14 lat działalności agencji w systemie grantowym uczestniczyła podobna liczba kobiet i mężczyzn – ponad 29 tys. naukowczyń i naukowców. Mężczyźni okazali się nieznacznie skuteczniejsi w pozyskiwaniu finansowania – 40% z nich uzyskało grant, z czego 13% było zawsze skutecznych, a 27% osiągało zmienne rezultaty w kolejnych konkursach. W przypadku kobiet, 37% zdobyło finansowanie, przy czym 13% było zawsze skutecznych, a 25% składało wnioski ze zmiennym rezultatem (Rys. 5.24 i Rys. 5.25).

Zarówno kobiety, jak i mężczyźni w podobnym stopniu rezygnowali z dalszego aplikowania w konkursach NCN po otrzymaniu negatywnej decyzji, co może wskazywać na podobny poziom determinacji w ubieganiu się o środki finansowe (34% kobiet i 32% mężczyzn). Różnica w podejmowaniu decyzji o ponownym aplikowaniu po niepowodzeniu (29% kobiet vs. 27% mężczyzn) może wynikać z odmiennych strategii decyzyjnych w obu grupach, jednak nie jest ona na tyle duża, aby jednoznacznie wskazywała na istotne nierówności.

Biorąc pod uwagę zebrane dane można wnioskować, że NCN zapewnia równe szanse wszystkim aplikującym niezależnie od płci. Pewne różnice w skuteczności są sygnałem do dalszego monitorowania i podejmowania ewentualnych działań wspierających.

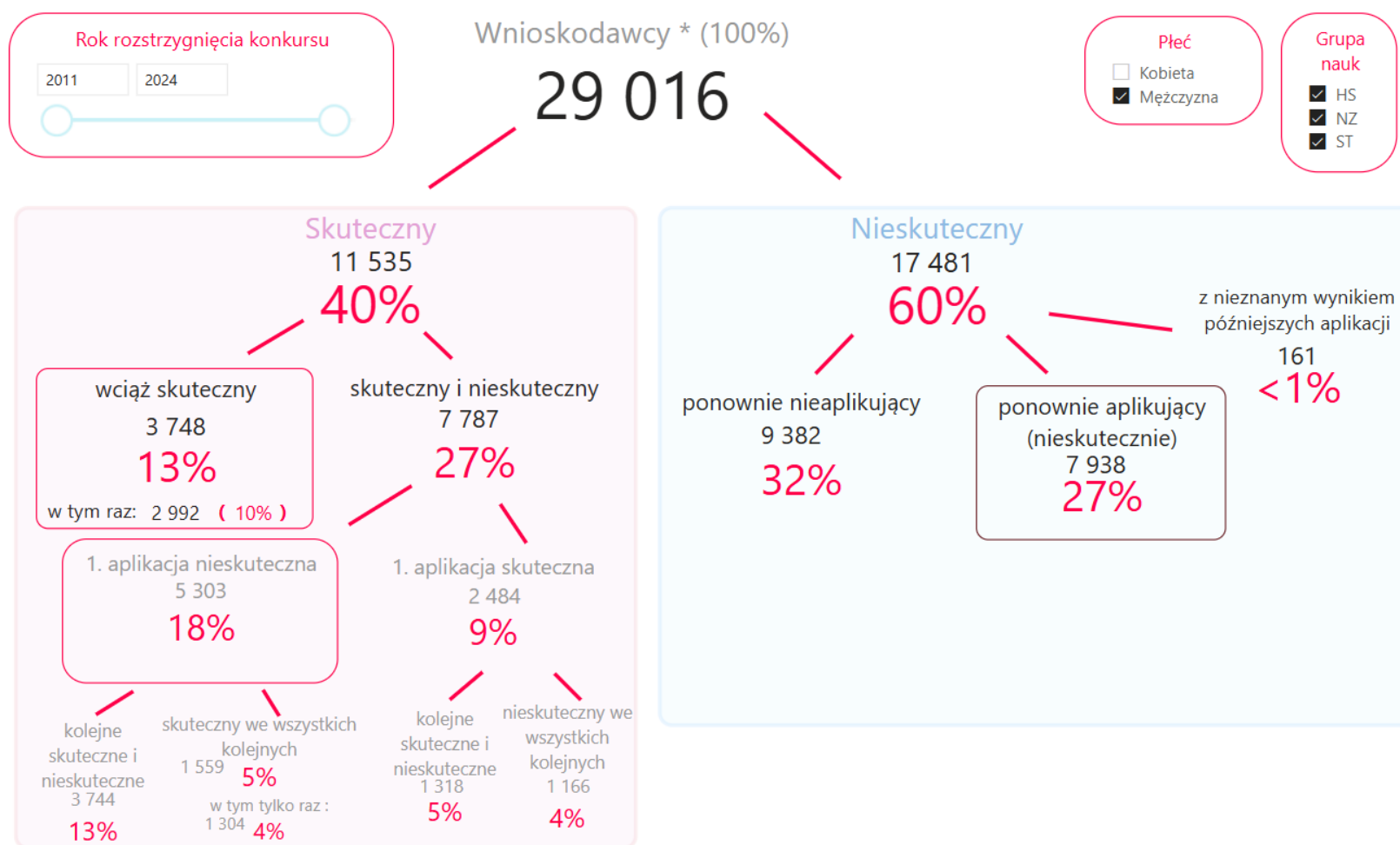
Szczegółowe informacje na temat skuteczności grantobiorców w podziale na płeć są publikowane na stronie internetowej NCN.

Rysunek 5.24 Skuteczność grantowa kobiet składających wnioski w konkursach krajowych NCN w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.25 Skuteczność grantowa mężczyzn składających wnioski w konkursach krajowych NCN w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Dystrybucja środków finansowych NCN jest zróżnicowana terytorialnie, co ma związek z rozmieszczeniem jednostek naukowych, skalą ich działalności badawczej oraz jakością prowadzonych badań w poszczególnych regionach.

W przeprowadzonych działaniach ewaluacyjnych poddano analizie aktywność grantową z czterech perspektyw: wniosków badawczych, podmiotów naukowych, naukowców obecnych w systemie grantowym NCN oraz badaczy zatrudnionych w sektorze nauki. Każda z nich jest istotna jako fragment szerszej rzeczywistości w kontekście zróżnicowania przestrzennego.

Najbardziej oczywiste ujęcie obecne w przekazach medialnych dotyczy aktywności naukowej w kontekście liczby wniosków złożonych i zakwalifikowanych do finansowania w 14-letniej historii NCN. Wzięto tu pod uwagę wyłącznie konkursy krajowe ze względu na ich stabilną obecność w ofercie agencji. Konkursy krajowe konsumują ponad 90% całości środków finansowych NCN (dotacji celowej) w skali roku, przy czym ponad połowę z nich przeznacza się na konkurs OPUS.

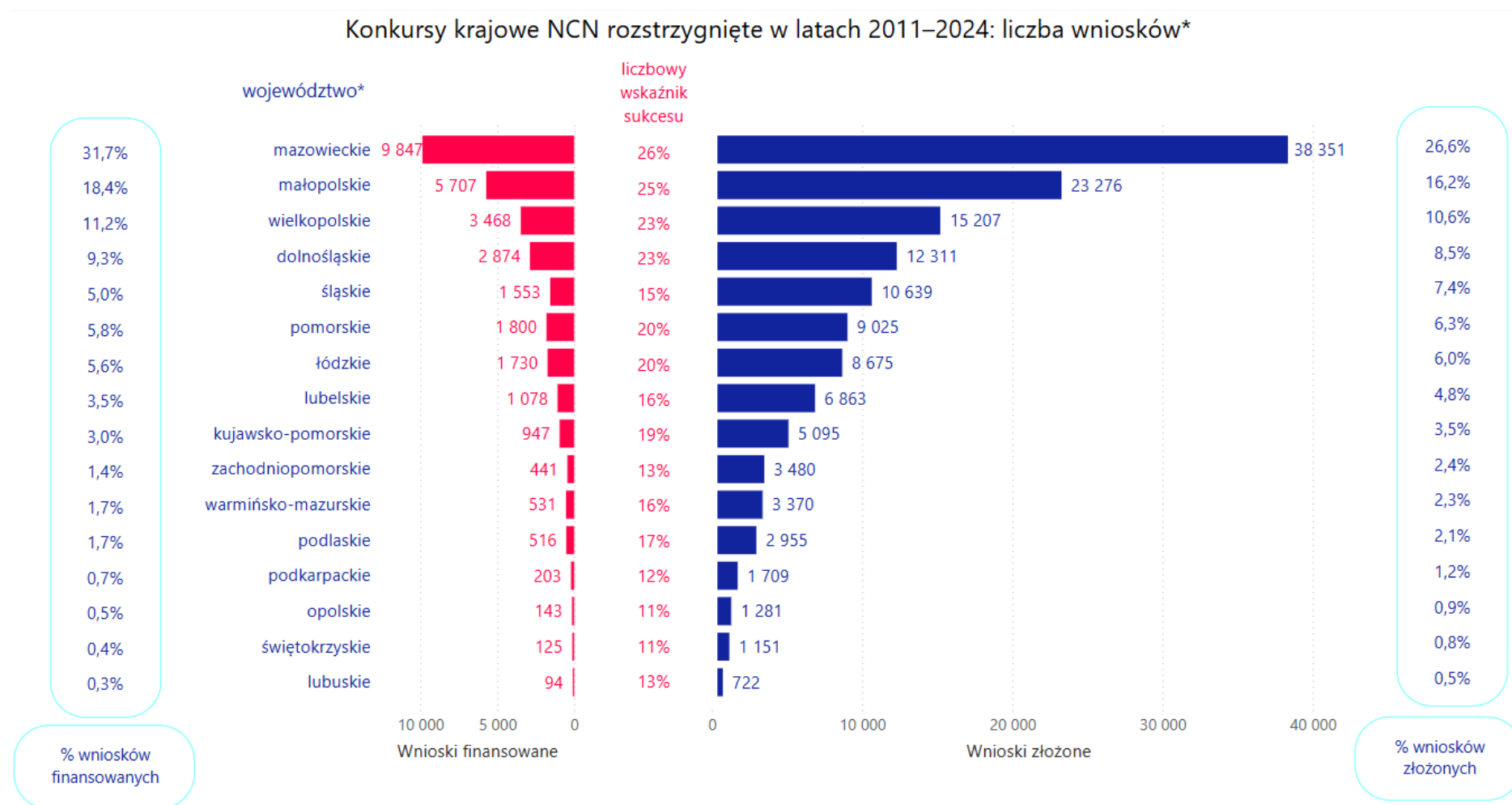
Dane dotyczące aktywności grantowej i finansowania badań przez NCN wskazują na istotne zróżnicowanie regionalne, które odzwierciedla koncentrację potencjału naukowego w kraju. Największą liczbę wniosków składają jednostki naukowe z województw mazowieckiego i małopolskiego, które dominują również pod względem przyznanego finansowania. Z województwa mazowieckiego pochodzi 27% wszystkich złożonych wniosków i 32% wniosków zakwalifikowanych do finansowania, natomiast z województwa małopolskiego odpowiednio 16% i 18% (Rys. 5.26). Z kolei województwa takie jak lubuskie, świętokrzyskie i opolskie wykazują najmniejszą aktywność, a ich udział w ogólnej liczbie składanych wniosków i uzyskanego finansowania wynosi poniżej 1%. Sytuacja ta pozostaje stabilna na przestrzeni lat, co oznacza, że województwa o wysokiej aktywności utrzymują swoją pozycję, natomiast te o niższym udziale w systemie grantowym nie notują znaczącej poprawy.

Skuteczność we wnioskowaniu o finansowanie badań naukowych mierzona liczbowym wskaźnikiem sukcesu jest najwyższa w województwach: mazowieckim (26%), małopolskim (25%), wielkopolskim i dolnośląskim (po 23%). Na drugim biegunie znajdują się województwa opolskie i świętokrzyskie z najniższymi wskaźnikami sukcesu na poziomie 8%.

Biorąc pod uwagę powyższe dane wyraźnie widać, że najwyższe oczekiwania finansowe odnotowano w województwie mazowieckim (ponad 21,5 mld zł) i tam też przyznano najwięcej środków na realizację badań naukowych (blisko 5,9 mld zł) (Rys. 5.27). Na drugim miejscu jest województwo małopolskie z wnioskami na blisko 14 mld zł i uzyskanym finansowaniem w wysokości 3,2 mld zł. Kolejne trzy miejsca zajmują województwa: wielkopolskie (9,2 mld zł vs. 1,9 mld zł), dolnośląskie (7,3 mld zł vs. 1,6 mld zł) i pomorskie (5,5 mld zł vs. 981 mln zł). W grupie województw z udziałem zbliżonym do 1% oraz poniżej tej wartości w odniesieniu do całości kwoty wnioskowanej, a także przyznanego finansowania znajdują się województwa: podkarpackie, świętokrzyskie, opolskie i lubuskie.

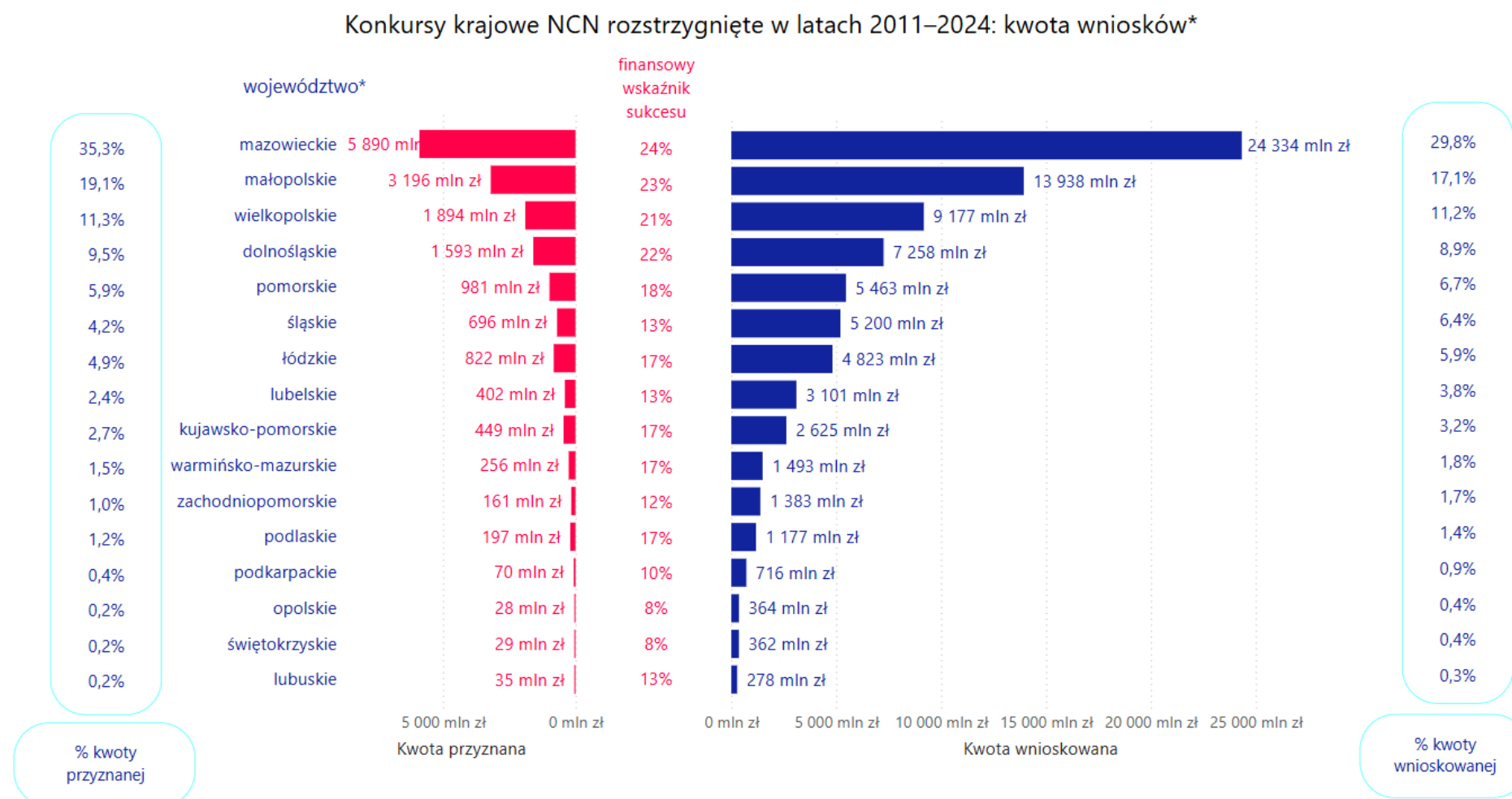
Uzyskany finansowy wskaźnik sukcesu ma wartości zbliżone do liczbowego wskaźnika sukcesu i odznacza się dużym zróżnicowaniem, tj. od 8% w województwach opolskim i świętokrzyskim do 23% w województwie małopolskim i 24% mazowieckim.

Rysunek 5.26 Liczba wniosków złożonych i zakwalifikowanych do finansowania w krajowych konkursach NCN w podziale na województwa w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.27 Wysokość wnioskowanego i przyznanego finansowania w krajowych konkursach NCN w podziale na województwa w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Zróżnicowanie skuteczności grantowej występuje również w odniesieniu do typów instytucji. Największą skuteczność w pozyskiwaniu grantów odnotowano wśród naukowców zatrudnionych w jednostkach PAN. Uczelnie wyższe, choć dominują liczebnie, wykazują większą różnorodność w tej kwestii, co może być związane ze zróżnicowanym zakresem obowiązków pracowników poszczególnych jednostek. Instytuty badawcze oraz podmioty zaliczane do kategorii „inne” charakteryzują się niższą skutecznością, a w niektórych regionach dotychczas nie uzyskały finansowania w konkursach NCN.

Zróżnicowanie przestrzenne składanych wniosków oraz przyznanych przez NCN środków finansowych jest ściśle powiązane z koncentracją podmiotów ubiegających się o granty. Analizując ich skuteczność uwzględniono jednostki, które choć raz złożyły wniosek w systemie OSF. Omawiane kryterium nie obejmuje liczby aplikacji, jak ma to miejsce w przypadku liczbowego wskaźnika sukcesu. Skuteczność grantowa w tym ujęciu jest równoznaczna z uzyskaniem co najmniej jednego finansowania na realizację projektu badawczego w danym podmiocie naukowym.

Liczba podmiotów składających wnioski do NCN różni się znacząco w zależności od województwa – od zaledwie 8 w woj. opolskim do 284 w woj. mazowieckim. Co istotne, w województwie mazowieckim liczba instytucji, w których pracują wnioskujący naukowcy, jest trzykrotnie wyższa niż w zajmującym drugą pozycję województwie małopolskim. Znaczący wpływ na ten wynik ma obecność licznych instytutów Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów badawczych (Rys. 5.28).

Pod względem skuteczności grantowej wyraźnie wyróżniają się województwa wielkopolskie, mazowieckie, lubelskie i opolskie, gdzie co najmniej połowa jednostek naukowych aplikujących o środki otrzymała finansowanie na przynajmniej jeden projekt badawczy. Najniższy odsetek skutecznych wniosków odnotowano w województwie podkarpackim, gdzie jedynie 12% podmiotów kiedykolwiek zdobyło grant NCN.

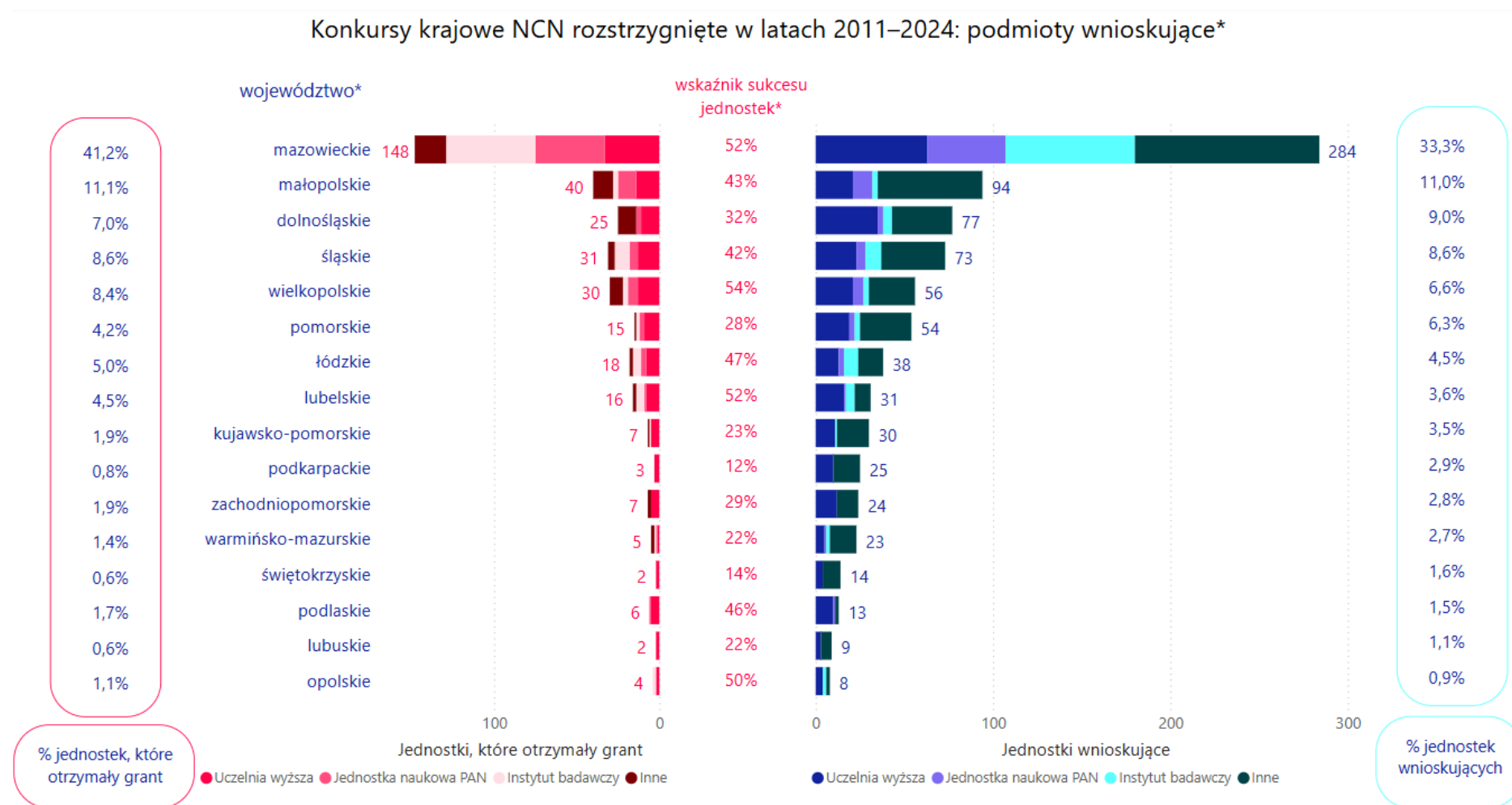
Różnice w skuteczności wnioskowania widoczne są także w zależności od typu jednostek naukowych (Tabela 5.1). Instytuty Polskiej Akademii Nauk oraz jednostki badawcze wyróżniają się w tym względzie najwyższą efektywnością, która w niektórych województwach sięga nawet 100%. Pomimo iż podmiotów w tych dwóch grupach jest mniej niż uczelni wyższych i nie występują we wszystkich regionach, są one jednymi z najważniejszych beneficjentów środków NCN. W przypadku uczelni wyższych skuteczność grantowa jest zróżnicowana i waha się od 20% w województwie warmińsko-mazurskim do ponad 60% w województwach małopolskim, lubuskim i wielkopolskim. Znacznie niższe wyniki osiągają jednostki innego typu (szpitale, fundacje, stowarzyszenia etc.), których skuteczność nie przekracza 32%. W tej grupie najwyższe wartości odnotowano w województwach dolnośląskim i wielkopolskim. Tutaj również częściej obserwuje się brak sukcesów w staraniach o finansowanie badań.

Tabela 5.1 Skuteczność grantowa wyróżnionych typów podmiotów naukowych w poszczególnych województwach w latach 2011-2024

Województwo	Uczelnia wyższa	Jednostka naukowa PAN	Instytut badawczy	Inne
dolnośląskie	31%	100%	0%	32%
kujawsko-pomorskie	45%	-	100%	6%
lubelskie	50%	100%	100%	22%
lubuskie	67%	-	-	0%
łódzkie	62%	100%	63%	14%
małopolskie	67%	100%	100%	20%
mazowieckie	52%	95%	74%	18%
opolskie	50%	-	100%	0%
podkarpackie	30%	-	-	0%
podlaskie	50%	100%	-	0%
pomorskie	47%	100%	67%	3%
śląskie	57%	100%	100%	11%
świętokrzyskie	50%	-	-	0%
warmińsko-mazurskie	20%	100%	50%	13%
wielkopolskie	62%	100%	100%	31%
zachodniopomorskie	42%	-	-	17%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

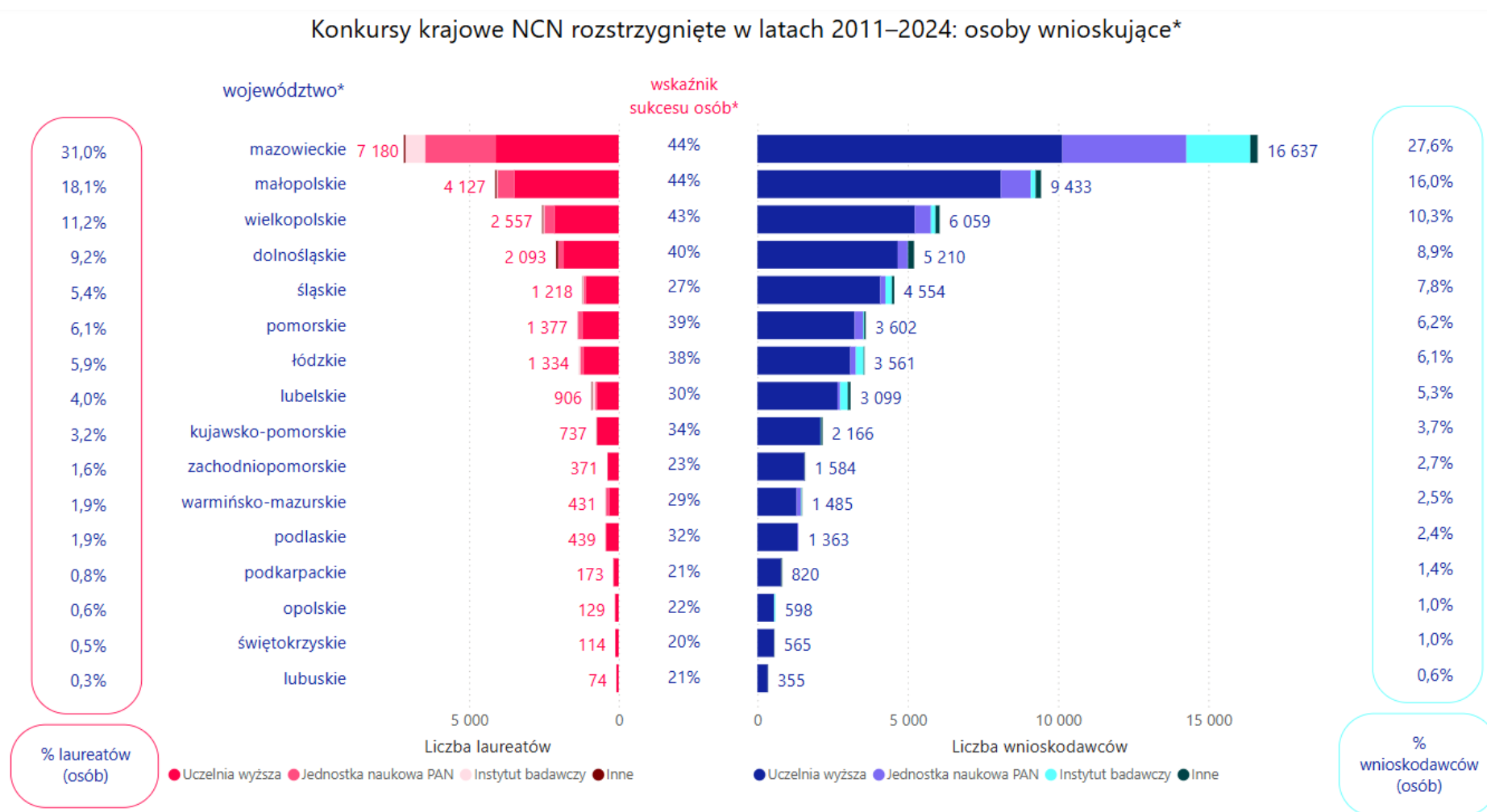
Rysunek 5.28 Jednostki naukowe wnioskujące o finansowanie w krajowych konkursach NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem konkursów TANGO, COVID-19 i UKRAINA oraz wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski. Podmiot (jednostka) w danym województwie jest liczony jeden raz.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 5.29 Naukowcy wnioskujący o finansowanie w krajowych konkursach NCN w poszczególnych województwach w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem konkursów TANGO, COVID-19 i UKRAINA oraz wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski. Zestawienie obejmuje osoby, które wykazały PESEL lub datę urodzenia. Osoba w danym województwie jest liczona jeden raz.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Podobnie jak w przypadku skuteczności grantowej podmiotów naukowych, analiza skuteczności grantowej osób oznacza uzyskanie przez naukowca co najmniej raz finansowania na realizację projektu badawczego w danym podmiocie naukowym (Rys. 5.29).

W latach 2011-2024 ponad 58 tys. naukowców zatrudnionych w różnych jednostkach naukowych ubiegało się o środki na prowadzenie badań, składając wnioski w krajowych konkursach NCN, z czego ponad 22 tys. osób przynajmniej raz otrzymało finansowanie (Rys. 5.11). Skuteczność w aplikowaniu o granty różni się znacząco w zależności od regionu. Najślabszy wynik w tym zakresie odnotowano w województwie świętokrzyskim (20%), podczas gdy najwyższy, wynoszący 44%, osiągnęli naukowcy z województw mazowieckiego i małopolskiego. Wysoką skuteczność uzyskano również w województwach wielkopolskim (43%) oraz dolnośląskim (40%).

Tabela 5.2 przedstawia skuteczność grantową naukowców zatrudnionych w różnych typach jednostek naukowych w poszczególnych województwach. Największą grupę wnioskodawców stanowią badacze związani z uczelniami wyższymi, przy czym ich skuteczność w pozyskiwaniu grantów waha się od 21% w województwach świętokrzyskim i lubuskim do 40% w mazowieckim, 41% w wielkopolskim oraz 43% w małopolskim. Jeszcze wyższe wyniki osiągają naukowcy zatrudnieni w jednostkach Polskiej Akademii Nauk – w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim ich skuteczność przekracza 70%.

Pracownicy instytutów badawczych stanowią mniej liczną grupę wnioskodawców, jednak w niektórych regionach mają wysoką skuteczność sięgającą nawet 38% (woj. lubelskie). Na drugim biegunie w tej kategorii znalazło się województwo dolnośląskie, w którym żadnemu z przedstawicieli instytutów badawczych nie udało się dotychczas zdobyć finansowania NCN. W przypadku naukowców zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do kategorii „Inne”, najwyższą skuteczność odnotowano w województwie dolnośląskim (33%). W pięciu województwach (podlaskim, opolskim, lubuskim, podkarpackim i świętokrzyskim) żadna z osób pracujących w podmiotach naukowych zaliczanych do tej grupy nie uzyskała dotąd grantu.

Tabela 5.2 Skuteczność grantowa naukowców pracujących w wyróżnionych typach podmiotów naukowych w poszczególnych województwach w latach 2011-2024

Województwo	Uczelnia wyższa	Jednostka naukowa PAN	Instytut badawczy	Inne
dolnośląskie	39%	59%	0%	33%
kujawsko-pomorskie	35%	-	18%	15%
lubelskie	28%	51%	38%	31%
lubuskie	21%	-	-	0%
łódzkie	38%	66%	18%	8%
małopolskie	43%	57%	20%	27%
mazowieckie	40%	57%	31%	20%
opolskie	22%	-	15%	0%
podkarpackie	22%	-	-	0%
podlaskie	31%	79%	-	0%
pomorskie	38%	52%	27%	4%
śląskie	27%	53%	14%	13%
świętokrzyskie	21%	-	-	0%
warmińsko-mazurskie	25%	74%	20%	13%
wielkopolskie	41%	64%	25%	24%
zachodniopomorskie	24%	-	-	13%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Skuteczne wnioskowanie o finansowanie projektów badawczych jest silnie powiązane z koncentracją potencjału naukowego w Polsce mierzoną m.in. liczbą etatów badawczych, badawczo-dydaktycznych i naukowych w poszczególnych województwach (Tab. 5.3). Rozkład tych etatów nie jest równomierny – największy udział mają województwa mazowieckie (23%) i małopolskie (14,5%), co znajduje odzwierciedlenie w ich wysokiej aktywności w pozyskiwaniu środków NCN.

Tabela 5.3 Liczba etatów naukowych (dotyczy instytutów naukowych PAN lub instytutów badawczych) oraz badawczych i badawczo-dydaktycznych (dotyczy uczelni wyższych) w podziale na województwa (stan na 31.01.2024 r.)

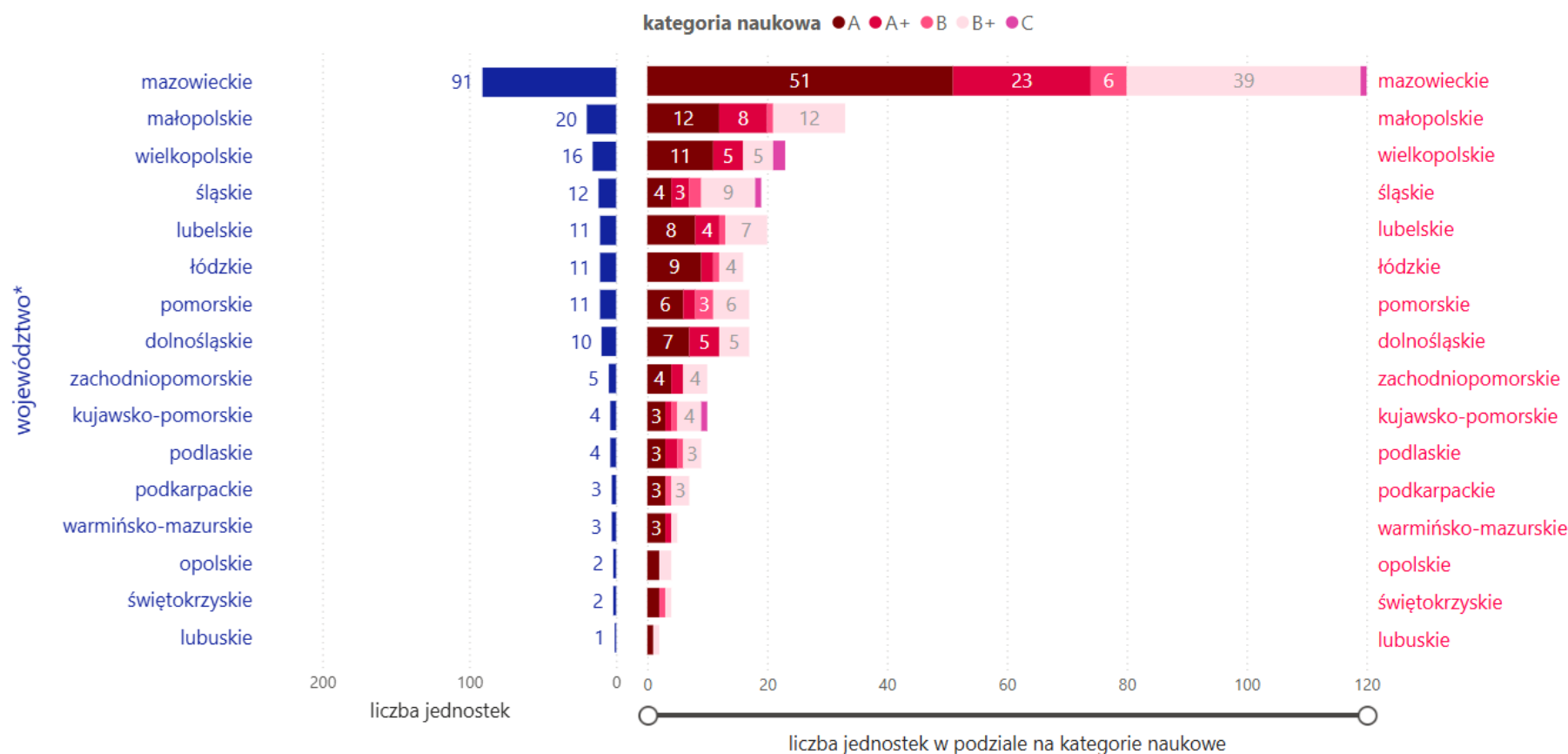
Województwo	Liczba etatów w grupie pracowników naukowych	Liczba etatów w grupie pracowników badawczych i badawczo-dydaktycznych	Sumaryczna liczba etatów naukowych, badawczych i badawczo-dydaktycznych	Udział etatów w danym województwie w ogólnej liczbie etatów naukowych, badawczych i badawczo-dydaktycznych
dolnośląskie	294,6	5938,86	6233,46	8,70%
kujawsko-pomorskie	0	2913,96	2913,96	4,07%
lubelskie	266,01	4036,42	4302,43	6,00%
lubuskie	0	586,96	586,96	0,82%
łódzkie	375,15	3953,03	4328,18	6,04%
małopolskie	821,02	9555,9	10376,92	14,48%
mazowieckie	4380,28	12069,19	16449,47	22,95%
opolskie	11	859,44	870,44	1,21%
podkarpackie	0	1655,54	1655,54	2,31%
podlaskie	21	1659,77	1680,77	2,35%
pomorskie	219,85	4387,7	4607,55	6,43%
śląskie	316,73	5915,5	6232,23	8,70%
świętokrzyskie	0	937,6	937,6	1,31%
warmińsko-mazurskie	110,3	1414,67	1524,97	2,13%
wielkopolskie	462,95	6033,58	6496,53	9,07%
zachodniopomorskie	1	2467,74	2468,74	3,44%

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych z MNiSW

Koncentrację potencjału badawczego można analizować również pod kątem kategorii naukowej przyznanej danej dyscyplinie w jednostkach naukowych, które uzyskały finansowanie w krajowych konkursach NCN. Liczbę takich podmiotów z podziałem na kategorie naukowe w poszczególnych województwach przedstawiono na rysunku 5.30. Na tle wszystkich województw wybitnie wyróżnia się mazowieckie zarówno pod względem liczby jednostek naukowych, jak i najwyższych kategorii naukowych. Kolejne miejsca zajmują województwa małopolskie i wielkopolskie, które także należą do najbardziej aktywnych w systemie grantowym NCN (Rys. 5.26 i 5.27). W każdym z nich funkcjonują uczelnie posiadające status uczelni badawczych w ramach programu „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” (IDUB).

Rysunek 5.30 Uczelnie wyższe, instytuty naukowe PAN, instytuty badawcze i inne jednostki, którym co najmniej raz przyznano finansowanie w krajowych konkursach NCN w poszczególnych województwach w latach 2011–2024 wraz z kategoriami naukowymi przyznanymi dyscyplinom

Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2024: liczba jednostek, które otrzymały grant*

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 i Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i danych z MNiSW

Porównanie liczby przyznanych grantów do liczby etatów w dyscyplinach, którym nadano określoną kategorię naukową, pozwala na rzeczywistą ocenę aktywności grantowej w poszczególnych województwach. Takie podejście normalizuje zróżnicowanie terytorialne widoczne przy analizie samej liczby zakwalifikowanych do finansowania wniosków (Rys. 5.26 i 5.27).

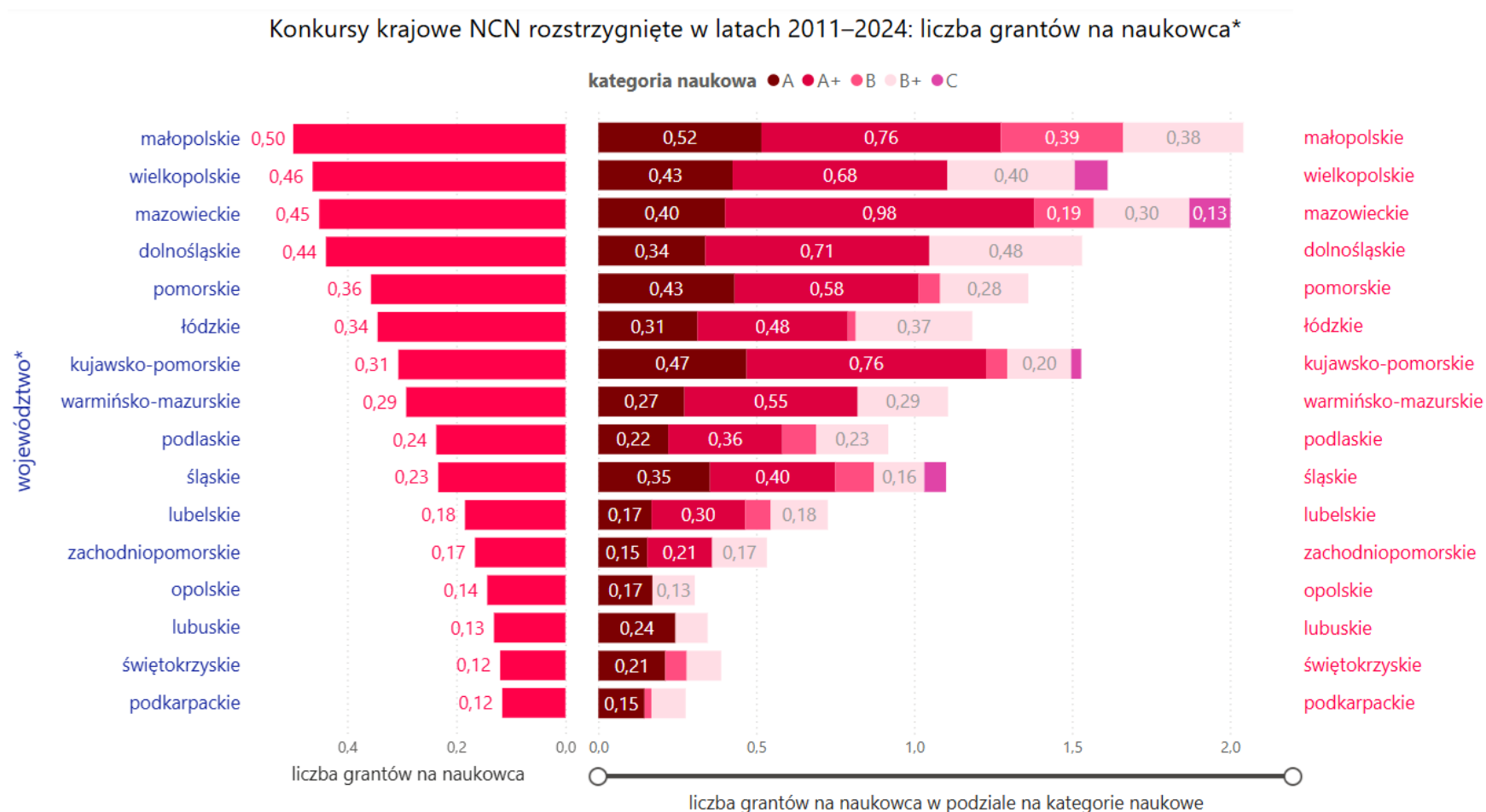
Na rysunkach 5.31 i 5.32 przedstawiono dane dotyczące liczby pozyskanych grantów oraz wysokości ich finansowania w poszczególnych województwach, uwzględniając kategorie naukowe przyznane dyscyplinom oraz liczbę etatów naukowych. Otrzymane wyniki wskazują, że najwyższą liczbę pozyskanych grantów na jednego naukowca odnotowano w województwie małopolskim i wyniosła ona 0,5. Na kolejnych miejscach znalazły się województwa: mazowieckie, wielkopolskie i dolnośląskie, które osiągnęły nieznacznie niższe wartości. Podobnie kształtuje się ranking województw w odniesieniu do wysokości pozyskanych środków finansowych. W wymienionych czterech województwach na każdy etat przypada ponad 200 tys. zł z budżetu NCN. Kolejne miejsca zajmują województwa: pomorskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie, gdzie kwota ta wynosi ponad 100 tys. zł.

Biorąc pod uwagę skuteczność grantową w zależności od kategorii naukowej poszczególnych dyscyplin, obserwowane jest większe zróżnicowanie pomiędzy województwami.

- **Dyscypliny w kategorii A+:** Najwięcej grantów na jednego pracownika naukowego przypada w województwach mazowieckim (0,98), kujawsko-pomorskim i małopolskim (po 0,76) oraz dolnośląskim (0,71). Wysokość finansowania na jednego badacza waha się tu od około 400 do 680 tys. zł, przy czym najwyższą wartość odnotowano w województwie mazowieckim.
- **Dyscypliny w kategorii A:** Najwięcej grantów na jednego pracownika w dyscyplinie przypada w województwach małopolskim (0,52), kujawsko-pomorskim (0,47), pomorskim i wielkopolskim (po 0,43) oraz mazowieckim (0,34). Województwo lubuskie, mimo niewielkiej liczby etatów, osiąga wynik 0,24. Wysokość finansowania na jednego naukowca w woj. małopolskim wynosi 309 tys. zł, natomiast w lubuskim niespełna 100 tys. zł.
- **Dyscypliny w kategorii B+:** Największą liczbę grantów na jednego badacza odnotowano w województwach dolnośląskim i wielkopolskim (powyżej 0,4). W dolnośląskim przekłada się to na 267 tys. zł finansowania na jednego naukowca, a w wielkopolskim – 194 tys. zł.

Powyższe analizy wskazują, że skuteczność w pozyskiwaniu finansowania na badania podstawowe z NCN jest skorelowana zarówno z koncentracją potencjału badawczego, jak i z jakością naukową, mającą odzwierciedlenie w kategoriach naukowych przyznanych ewaluowanym dyscyplinom.

Rysunek 5.31 Liczba grantów pozyskanych w krajowych konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2024 przez uczelnie wyższe, instytuty naukowe PAN, instytuty badawcze i inne jednostki w przeliczeniu na liczbę etatów w dyscyplinach w poszczególnych województwach wraz z przyznanymi kategoriami naukowymi

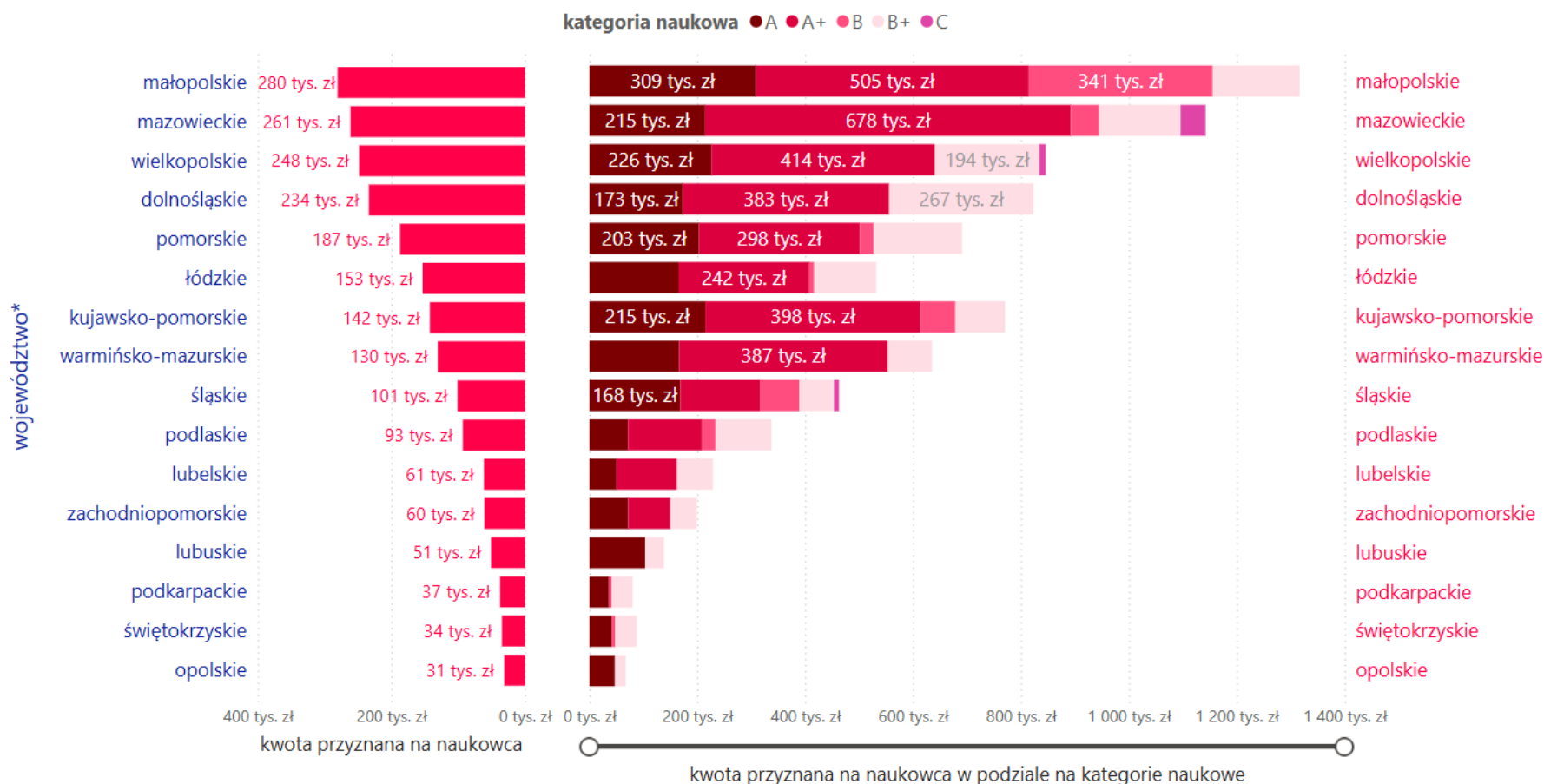

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 i Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i danych z MNiSW

Rysunek 5.32 Wysokość przyznanego finansowania w krajowych konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2024 dla uczelni wyższych, instytutów naukowych PAN, instytutów badawczych i innych jednostek w przeliczeniu na liczbę etatów w dyscyplinach w poszczególnych województwach wraz z przyznanymi kategoriami naukowymi

Konkursy krajowe NCN rozstrzygnięte w latach 2011–2024: kwota przyznana na naukowca*

* Z wyłączeniem wniosków złożonych w konkursie TANGO oraz konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 i Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce. Zestawienie nie obejmuje również wniosków jednostek z siedzibą poza granicami Polski.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych własnych i danych z MNiSW

Z uwagi na zróżnicowany poziom aktywności naukowej osób wnioskujących w konkursach NCN, podejmowane są działania mające na celu włączanie do systemu grantowego badaczy dotychczas w nim nieobecnych. Centrum w swojej ofercie uwzględnia konkursy służące stymulowaniu środowiska naukowego do większego zaangażowania w pozyskiwanie środków na projekty badawcze poprzez zwiększenie liczby składanych wniosków. Są to inicjatywy zmierzające do poszerzenia grona beneficjentów i wspierania rozwoju nauki w Polsce.

Laureaci konkursu MINIATURA rozpoczynają samodzielną działalność naukową i przygotowują się do wnioskowania o finansowanie bardziej zaawansowanych projektów badawczych. Uzyskanie wsparcia w ramach tego konkursu stanowi istotny etap w ich karierze naukowej, jednak realizacja działania badawczego to dopiero początek dalszej ścieżki. Aby skutecznie wnioskować w innych konkursach NCN, laureaci konkursu MINIATURA niejednokrotnie potrzebują dodatkowej pomocy zarówno w zakresie doskonalenia umiejętności aplikacyjnych, jak i długofalowego planowania kariery naukowej. Wsparcie ze strony doświadczonych badaczy, którzy pozyskali finansowanie w konkursach NCN, może odegrać kluczową rolę w ich dalszym rozwoju, wskazując właściwe kierunki działania i zwiększając szanse na zdobycie kolejnych grantów badawczych.

Konkurs MINIATURA uruchomiony w 2016 r. powstał w odpowiedzi na potrzeby środowiska naukowego związane z niedoborem środków na działania przygotowawcze niezbędne do złożenia wniosku w konkursach NCN. Umożliwia on finansowanie pojedynczych działań naukowych, takich jak badania wstępne lub pilotażowe, kwerendy, staże naukowe, wyjazdy badawcze oraz konsultacyjne. Osoba ubiegająca się o finansowanie w tym konkursie nie może być wnioskodawcą ani kierownikiem projektu w żadnym innym złożonym lub zakwalifikowanym do finansowania projekcie w konkursach NCN.

Budżet konkursu MINIATURA przewiduje dofinansowanie w wysokości od 5000 zł do 50 000 zł, a realizacja projektu może potrwać maksymalnie 12 miesięcy. Głównym jego celem jest wsparcie działań umożliwiających badaczom przygotowanie wniosków o większe granty zarówno w konkursach NCN, jak i w innych krajowych lub międzynarodowych programach finansowania badań.

Dotychczas rozstrzygnięto osiem edycji tego konkursu. Laureaci najnowszej edycji ogłoszonej w 2024 r. nadal realizują swoje projekty, dlatego dalsze analizy będą koncentrowały się na pierwszych siedmiu edycjach. Przygotowanie wysokiej jakości wniosku badawczego wymaga czasu, dlatego też monitorowanie aktywności grantowej laureatów MINIATURY jest prowadzone w podziale na poszczególne edycje, uwzględniając okres, który upłynął od zakończenia realizacji działań naukowych.

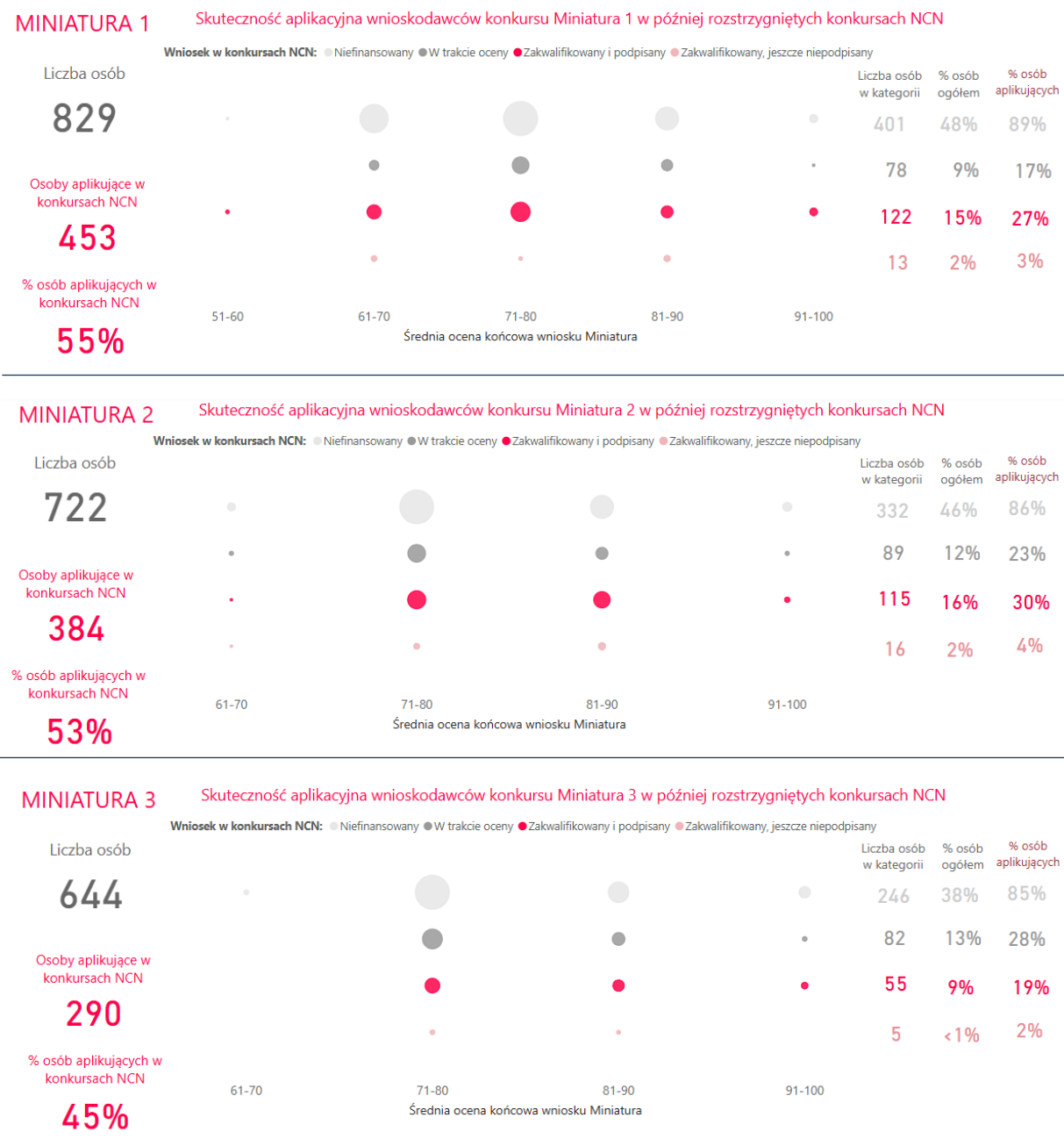
Ponad połowa laureatów dwóch pierwszych edycji konkursu MINIATURA złożyła wnioski w innych konkursach NCN. W kolejnych edycjach odsetek ten zmniejszył się wraz ze skróceniem czasu, który upłynął od momentu przyznania finansowania. W edycjach 3. i 4. wynosił około 45%, w edycjach 5. i 6. – 30%, a w edycji 7. osiągnął poziom 23% (Rys. 5.33).

Uzyskane wyniki nie pozwalają na jednoznaczne konkluzje, jednak wskazują, że znaczna część laureatów MINIATURY nie decyduje się na dalsze wnioskowanie o granty NCN. Może mieć to związek z różnorodnymi trudnościami, z jakimi mierzą się naukowcy na tym etapie kariery. Wsluchając się w zgłaszane postulaty i zapotrzebowania środowiska naukowego, wśród członków Rady NCN pojawił się pomysł wdrożenia działań wspierających, których mogliby się podjąć doświadczeni naukowcy, laureaci grantów NCN oraz ERC. Celem udzielonej pomocy ma być zwiększenie szans laureatów konkursu MINIATURA na dalszy aktywny rozwój kariery naukowej poprzez zdobywanie kolejnych funduszy na badania.

Aby oszacować skalę gotowości udzielenia wsparcia przez przedstawicieli środowiska naukowego, którzy otrzymali już finansowanie badań z NCN, Rada NCN w 2024 r. we współpracy z biurem zdecydowała o przeprowadzeniu sondażu wśród kierowników trwających i zakończonych projektów realizowanych w ramach konkursów MAESTRO, OPUS, SONATA BIS i SONATA. Miał on na celu

ocenę zainteresowania udziałem w programie Mentoring w MINIATURZE, którego wdrożenie wstępnie zaplanowano na 2025 r.

Rysunek 5.33 Aktywność grantowa laureatów edycji konkursu MINIATURA rozstrzygniętych w latach 201-2023 w innych konkursach NCN

MINIATURA 4

Skuteczność aplikacyjna wnioskodawców konkursu Miniatura 4 w później rozstrzygniętych konkursach NCN

MINIATURA 5

Skuteczność aplikacyjna wnioskodawców konkursu Miniatura 5 w później rozstrzygniętych konkursach NCN

MINIATURA 6

Skuteczność aplikacyjna wnioskodawców konkursu Miniatura 6 w później rozstrzygniętych konkursach NCN

MINIATURA 7

Skuteczność aplikacyjna wnioskodawców konkursu Miniatura 7 w później rozstrzygniętych konkursach NCN

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

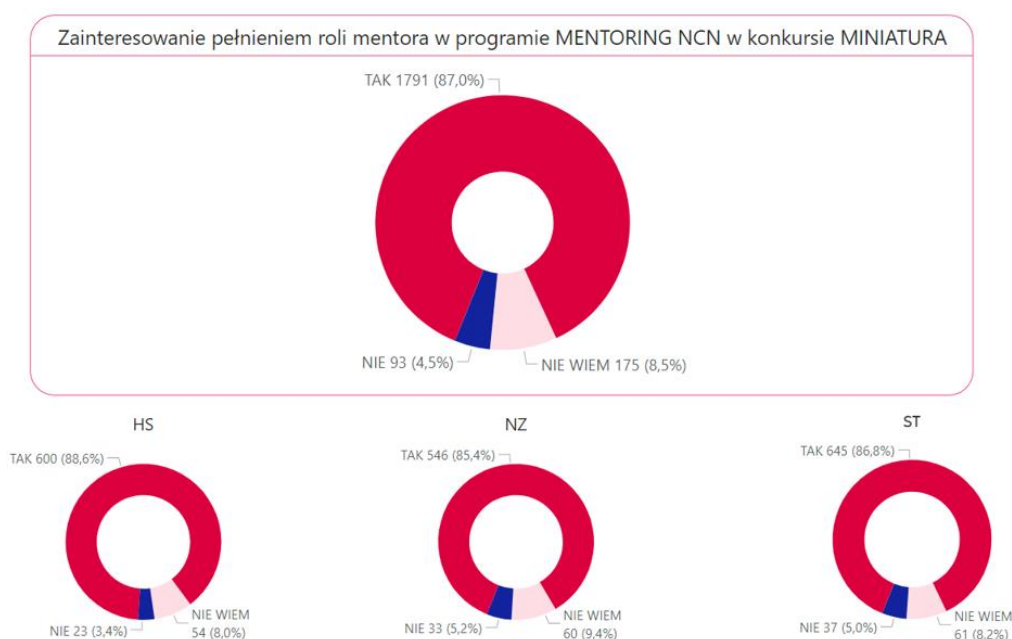
Mentoring NCN to inicjatywa mająca na celu zapewnienie merytorycznego wsparcia osobom realizującym działania naukowe w ramach konkursu MINIATURA w przygotowaniu przyszłych wniosków badawczych, planowanych do złożenia w innych konkursach NCN⁴⁴.

Wyniki przeprowadzonego sondażu wykazały duże zainteresowanie programem Mentoring w MINIATURZE. Aż 87% respondentów (z 2059 uczestników badania) zadeklarowało chęć pełnienia roli mentora, co potwierdziło zasadność wprowadzenia tego programu. Uzyskane wyniki pokazują również, że we wszystkich grupach dyscyplin istnieje wysoki potencjał mentorskiego wsparcia, co może przyczynić się do dalszego rozwoju kariery młodych naukowców w Polsce (Rys. 5.34).

Uczestnicy sondażu mieli możliwość uzasadnienia swojego stanowiska. Zainteresowani wyrażali zdecydowane poparcie dla inicjatywy. Jako motywację wymieniano chęć podzielenia się doświadczeniem w przygotowaniu wniosku oraz gotowość do udzielenia wsparcia w kwestiach administracyjnych. Ponadto zwracano uwagę na poczucie odpowiedzialności za kształcenie młodego pokolenia naukowców oraz obustronne korzyści ze współpracy, w tym możliwość nawiązania nowych kontaktów. Część respondentów w tej grupie wyraziła również zadowolenie z możliwości usankcjonowania już istniejącego nieformalnego mentoringu.

Osoby, które nie były zainteresowane udziałem w programie (średnio 5% w każdej z grup dyscyplin) motywowały swoją decyzję niewystarczającą ilością wolnego czasu z powodu innych zobowiązań naukowych. Pojawiły się głosy na temat braku potrzeby formalizacji koleżeńskiego mentoringu, a także niewystarczających kompetencji do pełnienia roli mentora. Zdaniem części osób w tej grupie badanych, nie ma potrzeby włączania do niskobudżetowego działania naukowego opcji mentoringu.

Rysunek 5.34 Liczba oraz udział respondentów w sondażu dotyczącym zainteresowania pełnieniem roli mentora w konkursie MINIATURA przeprowadzonym w II kwartale 2024 r. wraz z podziałem na grupy dyscyplin

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

⁴⁴ Regulamin inicjatywy Mentoring NCN jest załącznikiem do uchwały Rady NCN nr 101/2024 z dnia 10 października 2024 r.

W odpowiedzi na wyniki sondażu Centrum rozpoczęło budowę bazy mentorów NCN, do której mogą zgłaszać się kierownicy trwających i zakończonych projektów finansowanych w ramach konkursów MAESTRO, OPUS, SONATA BIS, SONATA, międzynarodowych konkursów z oferty NCN oraz konkursu ERC.

Od dziewiątej edycji konkursu MINIATURA (ogłoszonej w lutym 2025 r.) mentorem NCN może być osoba, która: a) jest wpisana do bazy mentorów NCN dostępnej na stronie internetowej NCN, b) wyraziła zgodę na udzielenie merytorycznego wsparcia osobie realizującej działanie naukowe w przygotowaniu projektu badawczego planowanego do złożenia w konkursach NCN, c) nie jest zatrudniona przez wnioskodawcę na podstawie umowy o pracę, d) nie jest członkiem Rady NCN.

Koszty Mentoringu NCN można zaplanować w ramach kosztów bezpośrednich w łącznej wysokości nie wyższej niż 1500 zł. Będą one finansowane ze środków przyznanych na realizację działania naukowego.

Skutki wprowadzenia tej regulacji będą monitorowane na bieżąco i poddane ocenie w ramach działań ewaluacyjnych realizowanych przez NCN.

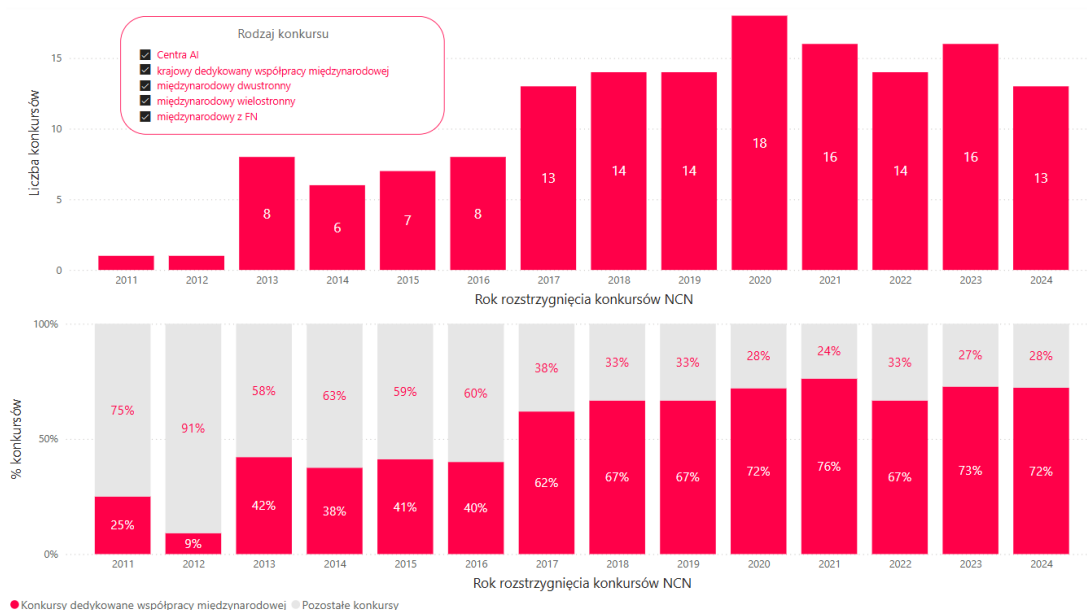
VI. Kryterium trwałości efektów i ich wpływu na rozwój nauki w Polsce

Jednym z najważniejszych zadań naukowców tworzących gremia odpowiedzialne za rozwój nauki w Polsce jest stałe, konsekwentne zaangażowanie na rzecz wzmacniania potencjału środowiska naukowego. Kluczowe aspekty służące temu celowi to zacieśnianie współpracy międzynarodowej w zakresie inicjowania i prowadzenia badań oraz szeroko rozumiane wsparcie młodych naukowców. Zaprezentowane poniżej wnioski dotyczące rozwoju środowiska naukowego zostały sformułowane na podstawie analizy danych NCN oraz danych zaczerpniętych ze źródeł zewnętrznych, w odniesieniu do efektów badań naukowych finansowanych przez Centrum.

NCN konsekwentnie rozwija i wspiera międzynarodową współpracę naukową polskich badaczy. Wprowadzane przez lata konkursy, takie jak HARMONIA, ETIUDA, SONATINA czy UWERTURA, umożliwiały nawiązywanie i wzmacnianie relacji z zagranicznymi ośrodkami badawczymi. Stopniowo ewoluująca oferta NCN, uwzględniająca m.in. ścieżkę Lead Agency Procedure (LAP) w konkursie OPUS oraz programy dwustronne i wielostronne, skutecznie zwiększa udział polskich naukowców w międzynarodowych projektach badawczych. Szczególne znaczenie mają programy koordynowane przez NCN, takie jak QuantERA i CHANSE, a także inicjatywy wspierające naukowców z Ukrainy. Działania NCN przyczyniają się do wzrostu potencjału polskiej nauki i jej integracji z globalnym środowiskiem badawczym.

Narodowe Centrum Nauki od początku swojej działalności wspiera współpracę polskich naukowców z międzynarodowymi grupami badawczymi. W ofercie konkursowej agencji znajdują się programy umożliwiające finansowanie zarówno nowych, jak i kontynuowanych badań realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi (Rys. 6.1). W latach 2017-2024 ich udział we wszystkich konkursach NCN rozstrzyganych w skali roku utrzymywał się na wysokim poziomie, wynosząc od 62% do 76%, a w 2024 r. osiągnął aż 72%.

Rysunek 6.1 Liczba edycji konkursów rozstrzygniętych przez NCN uwzględniających możliwość współpracy międzynarodowej oraz ich udział procentowy w ogólnej ofercie konkursów NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Już w pierwszej edycji konkursów ogłoszonej w 2011 r. znalazł się konkurs HARMONIA, którego celem było nawiązanie współpracy pomiędzy polskimi i zagranicznymi naukowcami. W 2019 r. decyzją Rady NCN konkurs ten został zawieszony, ponieważ od 2020 r. w ramach konkursu OPUS (edycja jesienna) umożliwiono składanie wniosków realizowanych we współpracy międzynarodowej, w tym według procedury Lead Agency Procedure (LAP)⁴⁵.

W 2012 r. do oferty NCN wprowadzono konkurs ETIUDA, którego celem było finansowanie stypendiów doktorskich oraz kilkumiesięcznych staży w zagranicznych ośrodkach naukowych. W 2020 r., w związku ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, decyzją Rady NCN wstrzymano nabór wniosków w tym konkursie. Był on skierowany do doktorantów tzw. "starego trybu", czyli uczestników studiów doktoranckich lub osób mających otwarty przewód doktorski w polskim podmiocie uprawnionym do nadawania stopnia naukowego doktora. Rada NCN uznała, że utrzymywanie tego konkursu jest bezzasadne ze względu na przyjęcie podobnych założeń w warunkach konkursu PRELUDIUM BIS⁴⁶, obecnego w ofercie NCN w latach 2019-2024. Ponadto założenia konkursu ETIUDA znajdują swoje odzwierciedlenie w programach agencji NAWA, która wspiera wymianę akademicką i współpracę międzynarodową.

W 2016 r. do oferty NCN dodano konkurs SONATINA, umożliwiający kierownikom projektów ze stopniem naukowym doktora wyjazd na staż zagraniczny oraz konkurs UWERTURA, finansujący staże w prestiżowych ośrodkach naukowych realizujących granty ERC. Ze względu na niskie zainteresowanie konkursem UWERTURA (w ostatniej edycji wpłynęło zaledwie 8 wniosków), decyzją Rady NCN nie jest on ogłaszany od 2020 r.

Narodowe Centrum Nauki aktywnie uczestniczy w licznych programach międzynarodowych oraz sieciach współpracy. Od 2012 r. wśród ogłaszanych konkursów znajdują się inicjatywy realizowane z zagranicznymi instytucjami partnerskimi w programach dwustronnych (w 2024 r. rozstrzygnięto trzecią edycję konkursu DAINA na projekty badawcze realizowane przez zespoły polsko-litewskie) i wielostronnych, w tym według ścieżki agencji wiodącej (LAP), gdzie rolę agencji wiodącej pełni zagraniczna instytucja partnerska⁴⁷. Wykaz międzynarodowych programów i inicjatyw wielostronnych, w ramach których ogłaszane są konkursy, przedstawia Załącznik B.

Na szczególną uwagę zasługuje program QuantERA, w którym NCN pełni rolę koordynatora. QuantERA to międzynarodowa sieć skupiająca 39 instytucji z 31 krajów, która od 2016 r. wspiera badania naukowe z zakresu technologii kwantowych. Jego głównym celem jest finansowanie badań i innowacji poprzez organizację konkursów na międzynarodowe projekty badawcze.

Kolejnym programem koordynowanym przez NCN jest CHANSE (Collaboration of Humanities and Social Sciences in Europe) realizowany przez 27 instytucji finansujących badania naukowe z 24 krajów Europy. Jego zadaniem jest finansowanie wysokiej jakości międzynarodowych projektów badawczych z zakresu humanistyki i nauk społecznych oraz inspirowanie współpracy między naukowcami a różnymi grupami interesariuszy. Konsorcjum jest beneficjentem grantu w wysokości 10 mln EUR z Programu

⁴⁵ Ścieżka agencji wiodącej (LAP) jest standardem oceny wniosków stosowanym w europejskich instytucjach finansujących naukę. Ma ona ułatwić międzynarodowym zespołom naukowym wnioskowanie o środki na realizację wspólnych projektów badawczych oraz usprawnić proces oceny wniosków przez instytucje finansujące badania naukowe. Kluczowe zasady tej procedury to: a) wykorzystanie krajowych konkursów prowadzonych przez instytucje partnerskie do oceny merytorycznej nie tylko wniosków krajowych, ale także dwustronnych i wielostronnych konkurujących na równych zasadach z wnioskami krajowymi; b) zaufanie co do jakości oceny wniosków w gronie instytucji podejmujących taką współpracę. Wnioski o finansowanie projektów angażujących co najmniej dwie grupy badawcze z różnych krajów w celu realizacji wspólnych badań są oceniane tylko w jednej instytucji (agencji wiodącej) właściwej dla jednego z zaangażowanych w dany projekt zespołów, w obrębie konkursu stanowiącego stały element oferty. Wyniki oceny merytorycznej dokonanej przez agencję wiodącą podlegają zatwierdzeniu przez pozostałe instytucje współorganizujące konkurs, które przyznają finansowanie na realizację projektów badawczych rekomendowanych w wyniku tej oceny.

⁴⁶ Konkurs PRELUDIUM BIS, w ramach którego finansowany jest kilkumiesięczny staż zagraniczny ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej skierowany jest do uczestników szkół doktorskich.

⁴⁷ Program CEUS-UNISONO ogłoszony w 2020 r. i program Weave-UNISONO ogłoszony w 2021 r. z naborami ciągłymi.

Ramowego UE Horyzont 2020. Program CHANSE powstał w wyniku współpracy sieci HERA i NORFACE, a jego pierwsza edycja została ogłoszona w 2021 r.

W latach 2019-2020 NCN ogłosiło trzy edycje konkursów finansowanych z Funduszy Norweskich i EOG. W 2022 r. ogłoszono specjalny program stypendialny finansowany ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej skierowany do studentów i naukowców z Ukrainy bez stopnia naukowego doktora (Candidate of Science), którzy w następstwie napaści Rosji na ich kraj znaleźli schronienie w Polsce.

NCN intensyfikuje działania na rzecz współpracy międzynarodowej, wspierając odbudowę potencjału naukowego Ukrainy oraz integrację jej badaczy ze środowiskami naukowymi w Stanach Zjednoczonych i krajach bałtyckich. Jednym z kluczowych projektów w tym zakresie jest konkurs IMPRESS-U, ogłoszony w 2023 r. Jego inicjatorem i agencją wiodącą odpowiedzialną za ocenę merytoryczną wniosków jest amerykańska National Science Foundation (NSF).

Pod koniec 2024 r. NCN zawarło również porozumienie dotyczące organizacji konkursu na finansowanie projektów badawczych w dziedzinie nauk matematycznych. Inicjatywa ta realizowana jest we współpracy z NSF oraz agencjami zrzeszonymi w ramach Central European Science Partnership (CEUS), w tym z: NCN (Polska), FWF (Austria), GAČR (Czechy), ARIS (Słowenia) oraz MTA (Węgry). Ogłoszenie konkursu planowane jest na pierwszą połowę 2025 r., a ocenę merytoryczną wniosków ponownie przeprowadzi NSF, jako agencja wiodąca.

Wzmocnieniu współpracy z USA służy także Program Fulbright Senior Award, ogłoszony na początku 2024 r., organizowany przez Polsko-Amerykańską Komisję Fulbrighta. Konkurs ten umożliwia jego stypendystom kontynuację współpracy z amerykańskimi naukowcami po powrocie do Polski. Dzięki porozumieniu NCN będzie finansować komponenty badawcze, czyli badania podstawowe realizowane w ramach projektów, które uzyskają finansowanie w programie Senior. Wniosek o ich finansowanie składać będzie instytucja zatrudniająca stypendystę po jego powrocie ze stypendium.

NCN aktywnie wspiera mobilność międzynarodową naukowców oraz wzmacnia potencjał polskich jednostek badawczych poprzez finansowanie programów umożliwiających zatrudnienie badaczy z zagranicy. Inicjatywy, takie jak POLONEZ, POLONEZ BIS, *Dioscuri*, POLS czy ARTIQ sprzyjają napływowi wysoko wykwalifikowanych specjalistów, tworzeniu międzynarodowych zespołów badawczych oraz podnoszeniu konkurencyjności polskiej nauki. Dodatkowo współpraca z NAWA i NCBR pozwala na efektywne wykorzystanie dostępnych środków i włączenie polskich naukowców w globalny obieg naukowy.

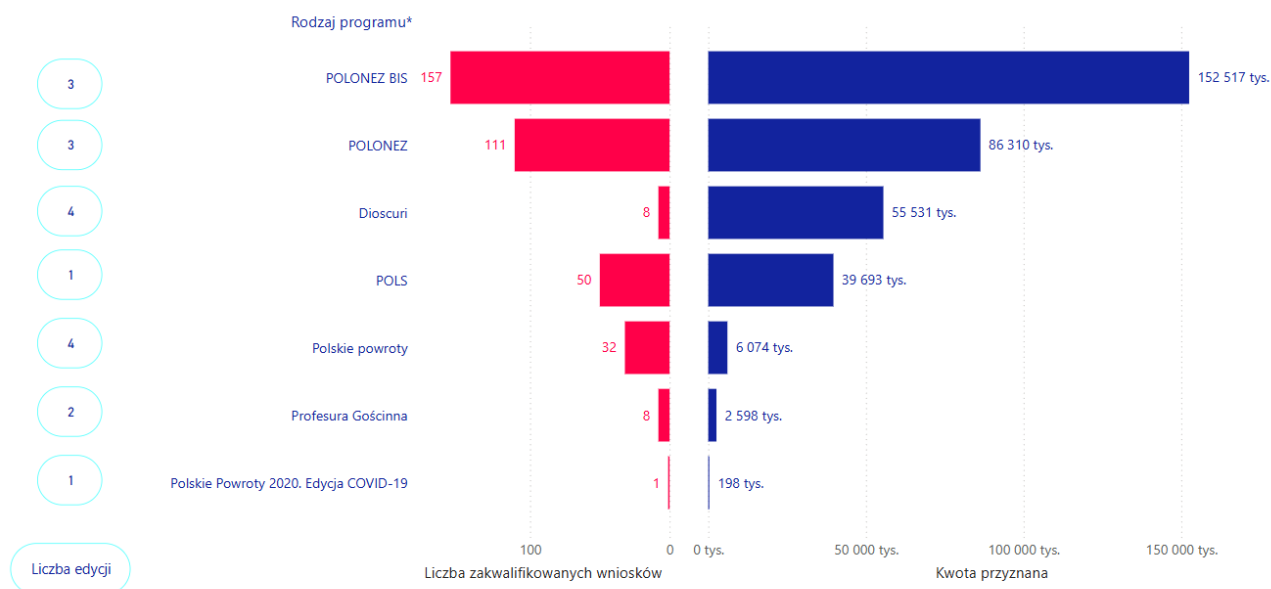
Narodowe Centrum Nauki finansuje inicjatywy umożliwiające naukowcom z zagranicy podjęcie pracy w polskich jednostkach naukowo-badawczych, przyczyniając się tym samym do wzmocnienia potencjału naukowego rodzimych instytucji naukowych (Rys. 6.2).

Zakończony w 2021 r. program POLONEZ współfinansowany ze środków europejskich miał na celu zachęcenie zagranicznych naukowców do prowadzenia badań w Polsce. W latach 2015-2016 ogłoszono trzy edycje konkursów skierowanych do badaczy ze stopniem doktora lub co najmniej czteroletnim doświadczeniem naukowym w pełnym wymiarze czasu pracy. Uczestnicy nie mogli mieszkać, pracować ani studiować w Polsce przez ponad 12 miesięcy, w ciągu trzech lat poprzedzających ogłoszenie konkursu.

W 2021 r. uruchomiono program POLONEZ BIS będący kontynuacją POLONEZA i realizowany we współpracy z Komisją Europejską w ramach grantu Marie Skłodowska-Curie COFUND. Program obejmował trzy edycje konkursów, w których laureaci prowadzili badania podstawowe przez 24 miesiące w wybranych instytucjach publicznych lub prywatnych w Polsce. Zapewniał on pełnoetatowe zatrudnienie, dodatkowe środki na realizację projektów badawczych oraz możliwość odbycia staży międzysektorowych, a także cykl szkoleń. W latach 2021-2023 ogłoszono i rozstrzygnięto trzy edycje tego programu.

Program *Dioscuri* powstały z inicjatywy niemieckiego Towarzystwa im. Maxa Plancka ma na celu tworzenie w Polsce zespołów badawczych konkurencyjnych na arenie międzynarodowej. Zgodnie z założeniami konkursu wyłonieni liderzy budują grupy badawcze osiągające znaczące wyniki w danej dziedzinie naukowej. Każde centrum *Dioscuri* otrzymuje finansowanie w wysokości 300 tys. euro rocznie na okres pięciu lat. Centra powstają na polskich uniwersytetach lub w instytutach badawczych, które zapewniają im infrastrukturę i dodatkowe środki na działalność. W latach 2017-2022 przeprowadzono cztery edycje tego konkursu.

Rysunek 6.2 Programy mające na celu finansowanie zatrudnienia naukowców z zagranicy w polskich jednostkach naukowo-badawczych w latach 2016-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rozstrzygnięty w 2020 r. konkurs POLS był kolejną inicjatywą skierowaną do naukowców z zagranicy, umożliwiającą prowadzenie badań w Polsce. Finansowany z Funduszy Norweskich na lata 2014-2021 w ramach programu Badania Podstawowe, wspierał realizację projektów o wysokim potencjale naukowym.

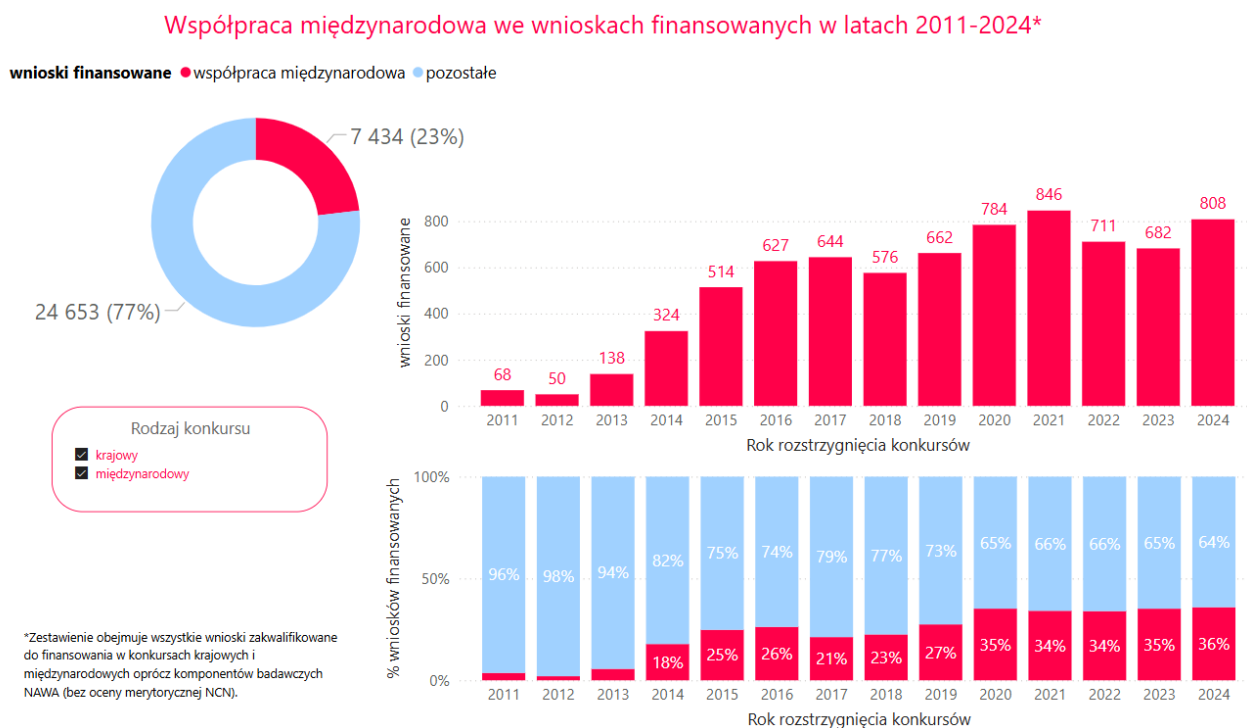
Narodowe Centrum Nauki współfinansuje również programy prowadzone przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA). Należą do nich Profesura Gościenna, program umożliwiający polskim jednostkom naukowym zapraszanie wybitnych zagranicznych specjalistów oraz Polskie Powroty, program wspierający powrót polskich naukowców pracujących za granicą. NCN finansuje komponenty badawcze projektów wyłonionych w ramach tych programów.

W 2021 r. we współpracy z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) został ogłoszony konkurs ARTIQ, którego rozstrzygnięcie nastąpiło w 2023 r. Celem konkursu było zwiększenie potencjału naukowego Polski w dziedzinie sztucznej inteligencji poprzez utworzenie Centrów Doskonałości AI (CD AI). Projekty realizują zespoły pod kierownictwem naukowca o międzynarodowej renomie, który w ciągu dwóch lat przed zamknięciem naboru wniosków nie mieszkał, nie pracował ani nie studiował w Polsce.

Współpraca międzynarodowa w projektach badawczych realizowanych przez polskich naukowców zyskuje na znaczeniu, czego dowodem jest ich rosnący udział w ogólnej liczbie wniosków finansowanych przez NCN. Polscy naukowcy najczęściej współpracują z zespołami z USA, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch i Francji, natomiast zagraniczni liderzy, szczególnie z Ukrainy, Indii, Włoch i Niemiec, coraz częściej kierują badaniami w Polsce.

Polskie zespoły badawcze składają wnioski zarówno w programach dedykowanych podejmowaniu współpracy międzynarodowej, jak i w innych krajowych konkursach NCN, które również ją umożliwiają (Rys. 6.3). W latach 2011-2024 Centrum przyznało fundusze na blisko 7,5 tys. projektów badawczych realizowanych we współpracy z międzynarodowymi zespołami, co stanowi 23% wszystkich zakwalifikowanych do finansowania wniosków. Odsetek tych projektów w ogólnej liczbie finansowanych wniosków wzrastał stopniowo na przestrzeni lat, szczególnie od 2014 r., osiągając w 2020 r. 35%, a następnie stabilizując się na podobnym poziomie w kolejnych latach, z niewielkim wzrostem do 36% w roku 2024.

Rysunek 6.3 Liczba i udział wniosków zakwalifikowanych do finansowania w konkursach umożliwiających nawiązanie współpracy międzynarodowej rozstrzygniętych w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Zebrane dane wskazują, że polscy naukowcy najczęściej współpracują z zespołami ze Stanów Zjednoczonych Ameryki (14% projektów z międzynarodową współpracą), Niemiec (12%), Wielkiej Brytanii (9%), Włoch (8%) oraz Francji (7%). Szczegółowe dane na ten temat przedstawiono na rysunku 6.4.

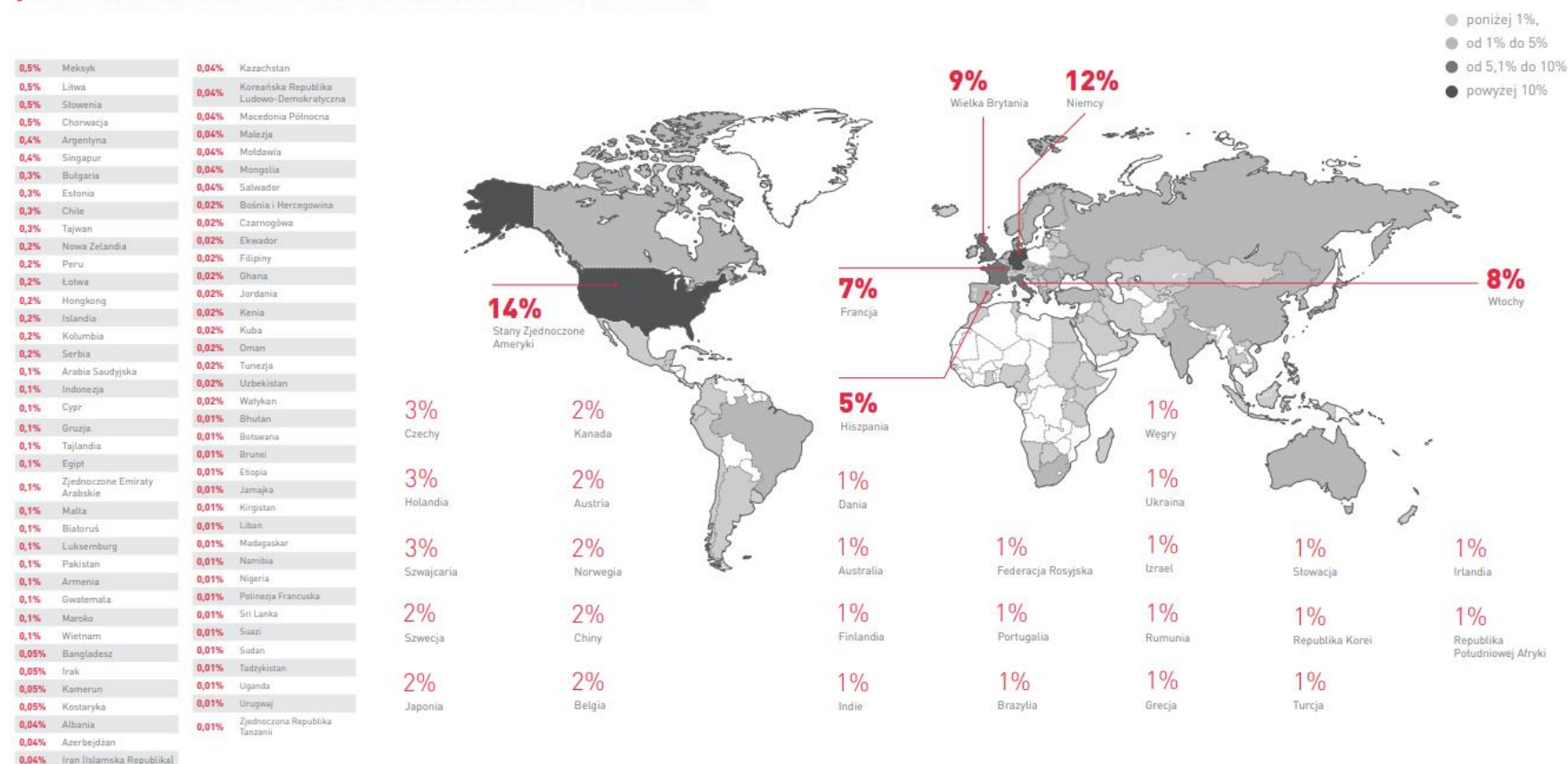
Warto podkreślić, że naukowcy z zagranicy mogą ubiegać się o granty we wszystkich konkursach NCN, a nie tylko w programach przeznaczonych dla obcokrajowców (Rys. 6.5). W latach 2011-2024 zagraniczni kierownicy stanowili 4% wszystkich kierowników projektów, którzy pozyskali finansowanie dla swoich badań. Do 2019 r. (z wyjątkiem 2016 r.) ich udział wynosił poniżej 3%, jednak w kolejnych latach nastąpił wyraźny wzrost, osiągając niemal 14% w 2022 r., głównie dzięki specjalnemu konkursowi dla naukowców z Ukrainy. W 2024 r. zagraniczni badacze stanowili nieco ponad 6% kierowników projektów z przyznanym finansowaniem.

Analizując krajową ofertę NCN z perspektywy 14 lat działalności agencji, największy odsetek projektów prowadzonych przez naukowców z zagranicy dotyczył konkursów SONATINA (10%), SYMFONIA (9%) i SONATA BIS (6%). Pod względem liczby przyznanych grantów dominują konkursy OPUS (331 projektów) i PRELUDIUM (266 projektów), które są nie tylko najdłużej obecne w ofercie NCN, ale także zapewniają największą skalę finansowania.

Najwięcej zagranicznych kierowników projektów pochodzi z Ukrainy (18%), Indii (10%), Włoch (9%) i Niemiec (7%).

Rysunek 6.4 Kraje, z którymi najczęściej nawiązywano współpracę* w ramach realizacji badań naukowych finansowanych przez NCN w latach 2011-2024

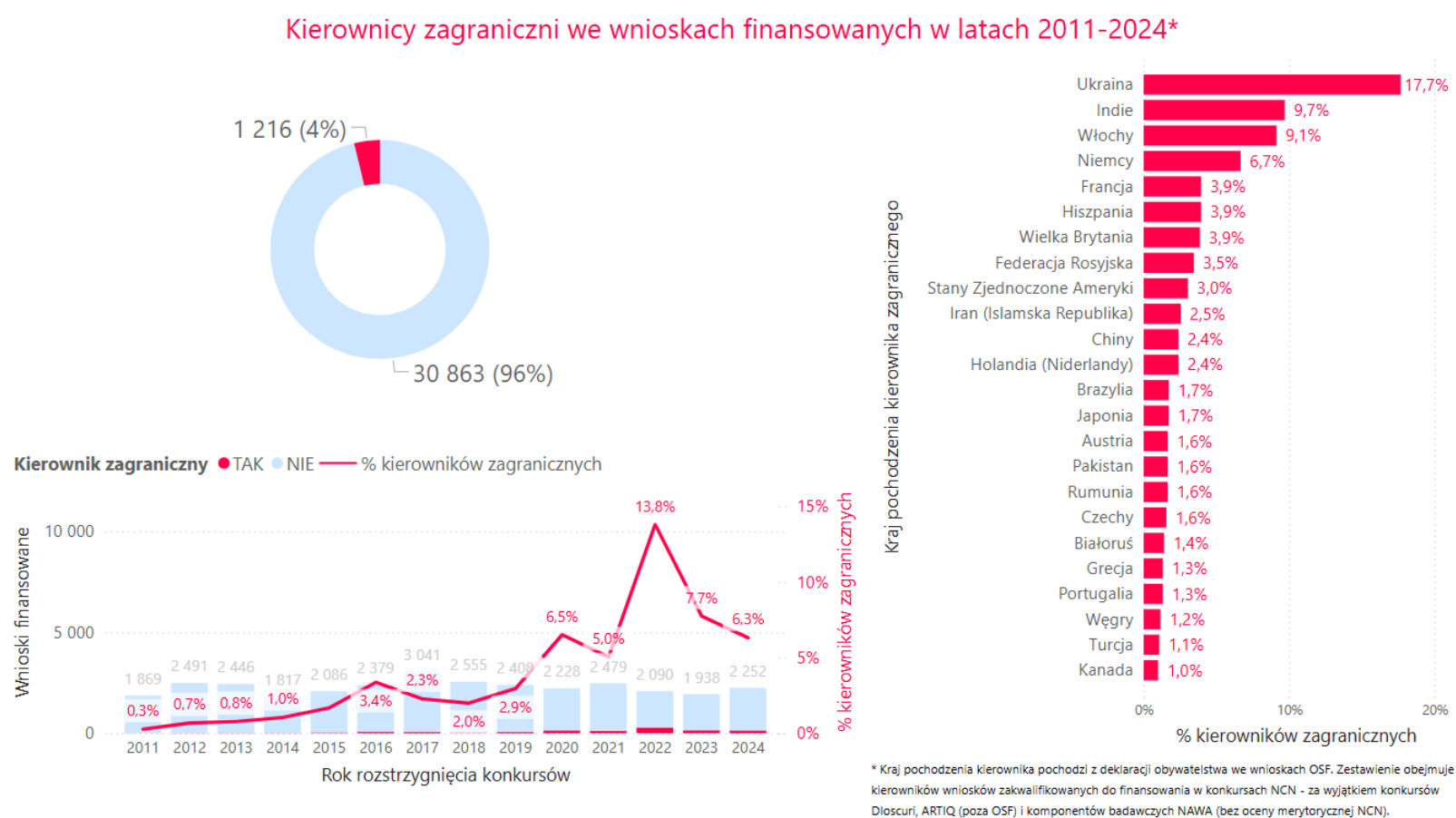
Zestawienie krajów współpracy międzynarodowej zadeklarowanych jako partner we wnioskach zakwalifikowanych do finansowania przez NCN w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024)

*Liczba projektów, w których wykazano współpracę z ośrodkiem naukowym z danego kraju w stosunku do całkowitej liczby projektów, w których wykazano współpracę międzynarodową. Na rysunku umieszczono dane dla krajów, których udział procentowy wyniósł minimum 1%.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.5 Liczba i udział kierowników pochodzących z zagranicy realizujących projekty zakwalifikowane do finansowania w konkursach NCN w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Analiza rocznego udziału środków finansowych przekazywanych przez NCN na realizację badań pokazuje, że chociaż głównym zadaniem Centrum jest wspieranie konkursów krajowych, programy międzynarodowe zyskują na znaczeniu w strukturze finansowania badań.

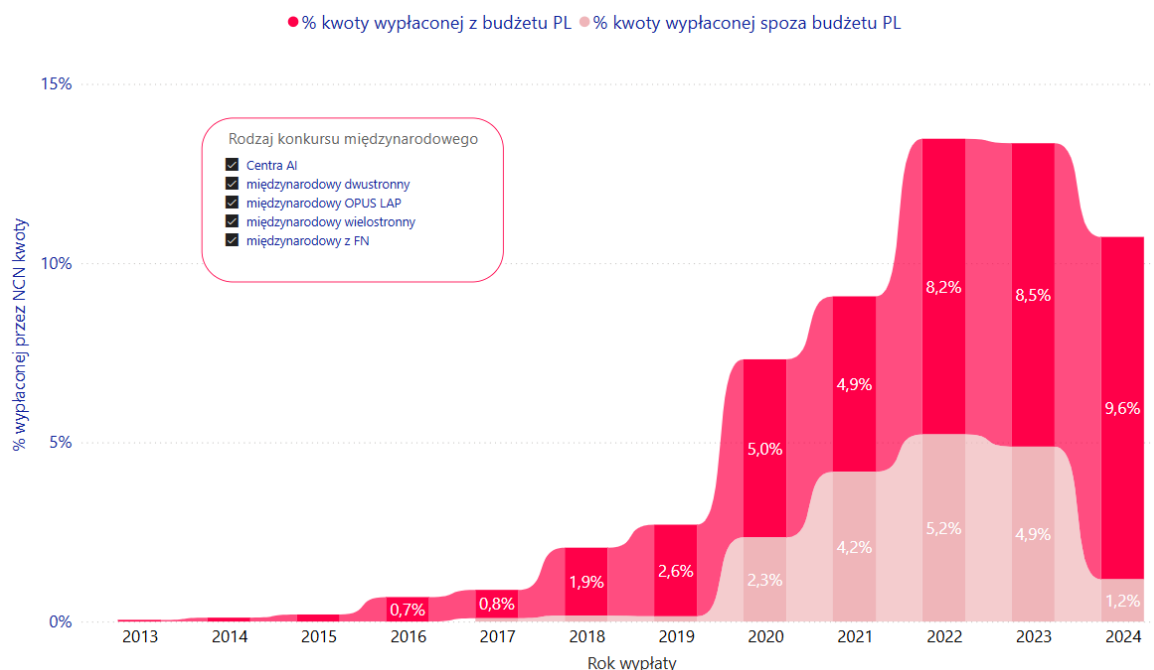
Znaczenie programów międzynarodowych w ofercie konkursowej NCN znajduje odzwierciedlenie także w wysokości środków wypłacanych na realizację projektów badawczych w skali roku. Udział tych środków w stosunku do całości funduszy przeznaczonych na badania w latach 2013-2024 przedstawiono na rysunku 6.6.

Zdecydowana większość funduszy przeznaczonych na finansowanie badań naukowych jest corocznie rozdysponowywana w ramach konkursów krajowych. Analiza udziału środków wypłacanych na projekty międzynarodowe wskazuje jednak, że od 2018 r. nastąpił ich wyraźny wzrost. W latach 2022-2023 udział ten przekroczył 13%, natomiast w 2024 r. wyniósł blisko 11%.

Większość środków finansujących konkursy międzynarodowe pochodzi z budżetu państwa. Wzrost udziału innych środków w latach 2020-2023 był związany przede wszystkim z przyjęciem przez NCN roli operatora Programu Badania Podstawowe w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (2014-2021) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego (2014-2021). Większość tych funduszy została wypłacona w 2023 r., co tłumaczy spadek ich udziału w 2024 r.

Perspektywy dalszego wzrostu finansowania badań międzynarodowych są obiecujące, ponieważ NCN otrzymało potwierdzenie kontynuacji pełnienia roli operatora programu w kolejnej edycji funduszy norweskich i EOG. W związku z tym można oczekiwać, że w nadchodzących latach udział środków spoza budżetu państwa ponownie wzrośnie, wzmacniając pozycję NCN w międzynarodowym ekosystemie grantowym i zwiększając atrakcyjność Polski jako miejsca prowadzenia badań naukowych.

Rysunek 6.6 Procentowy udział środków wypłaconych przez NCN na badania realizowane w konkursach międzynarodowych w całkowitej kwocie przeznaczonej na finansowanie badań w latach 2013-2024

*Zestawienie nie uwzględnia kwot wypłacanych w ramach konkursu HERA CE rozstrzygniętego w 2013 r.⁴⁸

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

⁴⁸ HERA to program międzynarodowy, w którym jednostką nadzorującą realizację projektów badawczych oraz wypłacającą beneficjentom środki finansowe była agencja Irish Research Council (IRC). NCN przekazywało do IRC środki łącznie dla wszystkich zakwalifikowanych do finansowania projektów w ramach danej edycji konkursu.

Wysoki poziom umiędzynarodowienia procesu recenzji wniosków składanych w konkursach NCN świadczy o dążeniu agencji do zapewnienia rzetelnej, obiektywnej i niezależnej oceny projektów badawczych. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa język angielski. Umożliwia on współpracę z zagranicznymi ekspertami zgodnie ze standardami renomowanych agencji grantowych na całym świecie. Takie podejście nie tylko minimalizuje ryzyko uwikłania oceny w lokalne uwarunkowania, ale także zwiększa rozpoznawalność polskich badań i wzmacnia ich pozycję w globalnym środowisku naukowym. Stabilnie niski poziom odwołań wskazuje, że proces oceny wniosków w NCN nie budzi istotnych wątpliwości formalnych.

Wnioski badawcze składane w konkursach NCN są na drugim etapie oceny analizowane przez recenzentów – ekspertów specjalizujących się w danej tematyce badawczej, pochodzących z różnych ośrodków naukowych na świecie. Wybór recenzentów odbywa się na podstawie kryteriów merytorycznych, z zachowaniem zasady unikania konfliktu interesów (szerzej na ten temat w rozdziale I). Sporządzanie wniosków w języku angielskim ułatwia współpracę międzynarodową w zakresie ich oceny, a także niesie liczne dodatkowe korzyści, w tym promuje polskich naukowców na arenie międzynarodowej oraz umożliwia ocenę projektów w szerokim, globalnym kontekście, co pozwala lepiej identyfikować projekty o najwyższym potencjale badawczym.

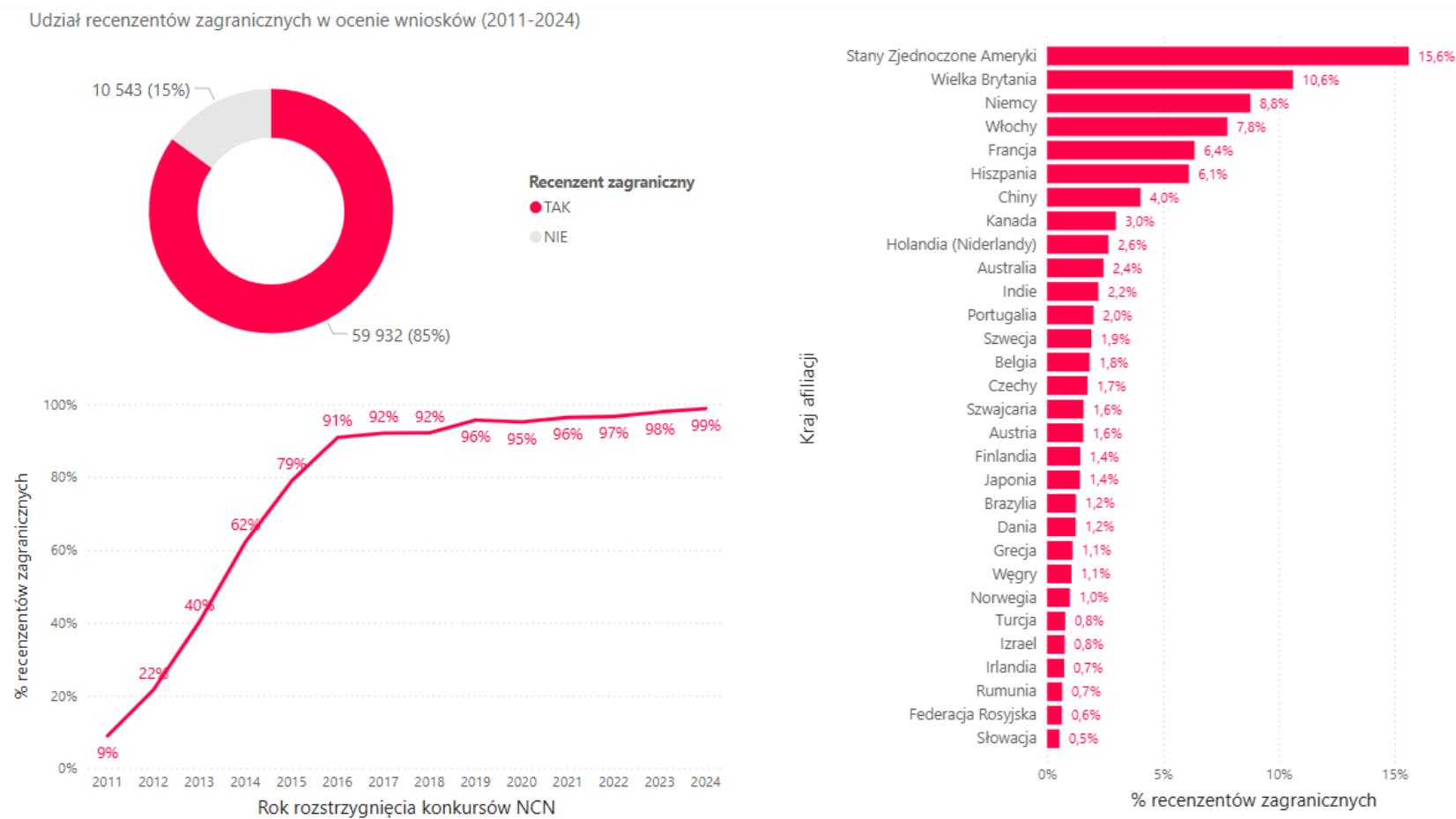
Dane wskazują na wysoki stopień umiędzynarodowienia procesu recenzji. Od 2011 r. liczba zagranicznych recenzentów sukcesywnie rośnie – ich udział w ogólnej liczbie ekspertów przekroczył w 2016 r. 90%, osiągając w 2024 r. 99%. Największą grupę zagranicznych recenzentów stanowili naukowcy z USA, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Włoch, Francji i Hiszpanii (Rys. 6.7).

Poza wynikami badań ewaluacyjnych przedstawionymi w rozdziałach I-IV niniejszego dokumentu, w tym analizą opinii ekspertów oceniających wnioski na II etapie, istotnym wskaźnikiem jakości procesu oceny projektów badawczych może być liczba odwołań zgłaszanych do NCN.

Zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy o NCN, odwołanie od decyzji dyrektora NCN przysługuje wnioskodawcy wyłącznie w przypadku naruszenia procedury konkursowej lub innych uchybień formalnych. Oznacza to, że odwołania nie mogą dotyczyć treści merytorycznej oceny lecz jedynie ewentualnych błędów proceduralnych, takich jak niezastosowanie lub błędne zastosowanie przepisów regulujących organizację i przebieg konkursu.

Od 2016 r. liczba zgłoszonych odwołań utrzymuje się na poziomie około 2% wszystkich wniosków, co wskazuje na stabilnie niski poziom formalnych zastrzeżeń wnioskodawców wobec procesu oceny wniosków (Rys. 6.8).

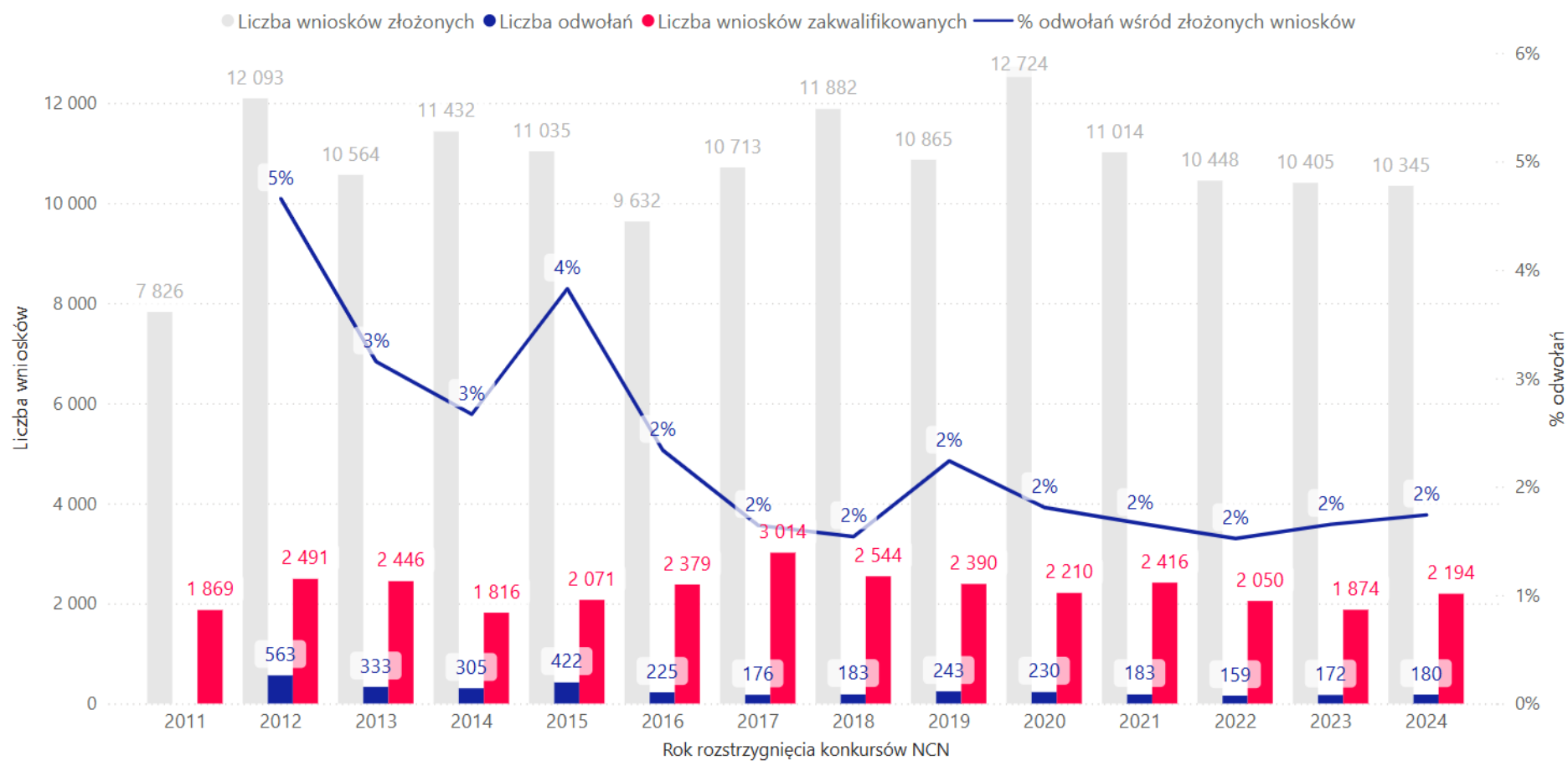
Rysunek 6.7 Liczba i udział recenzentów oceniających wnioski w konkursach NCN* rozstrzygniętych w danym roku wraz z udziałem recenzentów zagranicznych oraz ich afiliacją naukową w latach 2011-2024

*Zestawienie nie obejmuje konkursów MINIATURA, POLS, GRIEG, Idea Lab, SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz konkursów dedykowanych naukowcom z Ukrainy, ze względu na inną specyfikę oceny wniosków. Na wykresie wyszczególniono kraje afiliacji recenzentów, których udział jest większy lub równy 0,5%.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.8 Liczba i udział odwołań od decyzji dyrektora NCN wśród wszystkich złożonych wniosków w konkursach NCN* rozstrzygniętych w latach 2011-2024

*Z wyłączeniem konkursów wielostronnych oraz konkursu TANGO.

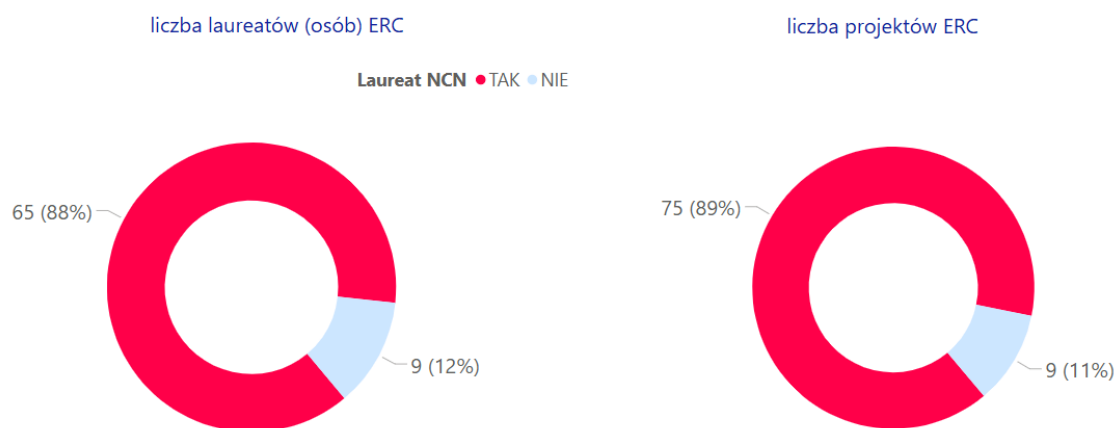
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Laureaci konkursów NCN zdobywają granty w konkursach ogłaszanych przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych (ERC).

Działania wzmacniające międzynarodową współpracę i budujące renomę zespołów naukowych z Polski wpisują się w strategiczny cel Narodowego Centrum Nauki, czyli zwiększenie skuteczności rodzimych naukowców w ubieganiu się o finansowanie projektów badawczych w międzynarodowych systemach grantowych, m.in. w Europejskiej Radzie ds. Badań Naukowych (ERC).

Granty ERC, których motto przewodnie brzmi „high risk – high gain” służą finansowaniu nowatorskich badań naukowych w dowolnej dyscyplinie, gdzie jedynym kryterium oceny jest doskonałość naukowa. Cenione są projekty interdyscyplinarne, prowadzące do ważnych odkryć i przełomowych wyników przekraczających dotychczasowe granice wiedzy. Z oferty konkursowej mogą skorzystać badacze na każdym etapie kariery naukowej pochodzący z całego świata, zamierzający realizować granty na terenie UE. Europejska Rada ds. Badań Naukowych przyznała dotąd 84 granty naukowcom pracującym w Polsce. ERC finansuje projekty w konkursach Starting Grant (dla początkujących naukowców), Consolidator Grant (dla naukowców 7-12 lat po doktoracie), Advanced Grant (dla doświadczonych naukowców) oraz w konkursach ERC Synergy i Proof of Concept. Przeważająca większość laureatek i laureatów ERC pracujących w polskich ośrodkach realizowała lub realizuje granty NCN (Rys. 6.9).

Rysunek 6.9 Liczba i udział laureatów NCN wśród laureatów ERC afiliowanych w polskich podmiotach naukowych

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN na podstawie danych opublikowanych na stronie internetowej ERC (<https://erc.europa.eu>)

Narodowe Centrum Nauki konsekwentnie wspiera rozwój badań naukowych w Polsce, zachęcając badaczy do ubiegania się o prestiżowe granty Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERC). W tym celu podejmuje różnorodne inicjatywy motywujące do aplikowania, m.in. uwzględniając dotychczasowy dorobek w tym zakresie u naukowców wnioskujących w krajowym konkursie MAESTRO.

Naukowcy realizujący granty NCN mogą od połowy 2022 r. uczestniczyć w programie ERC Mentoring Initiative, uruchomionym przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych (European Research Council).

Program w Polsce jest koordynowany przez Krajowy Punkt Kontaktowy we współpracy z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, Narodową Agencją Wymiany Akademickiej oraz Fundacją na Rzecz Nauki Polskiej. Agencje umożliwiły swoim laureatom skorzystanie z niego i pokrycie kosztów udziału ze środków już realizowanych projektów krajowych.

ERC Mentoring Initiative skierowany jest do naukowców z krajów, które dotychczas osiągały mniejsze sukcesy w konkursach ERC, w tym do badaczy z Polski. W ramach programu utworzono bazę mentorów składającą się z osób mających doświadczenie w panelach oceniających ERC oraz laureatów tych konkursów. Ich zadaniem jest wsparcie naukowców w procesie przygotowywania wniosków badawczych.

Osoby zainteresowane udziałem mogą zgłaszać się do Działu Krajowego Punktu Kontaktowego (DKPK) w NCBR, wskazując realizowany krajowy grant. Po weryfikacji DKPK dobierze odpowiedniego mentora z bazy ERC i zainicjuje kontakt. Następnie badacz we współpracy z mentorem ustali zakres mentoringu zgodnie z zasadami programu określonymi w jego szczegółowym opisie.

W latach 2023-2024 z możliwości udziału w programie skorzystało 19 laureatów konkursów NCN. Na moment sporządzenia tego dokumentu żaden z nich nie uzyskał jeszcze finansowania z ERC, należy jednak pamiętać, że wsparcia udzielono stosunkowo niedawno, a proces aplikowania wymaga czasu i starannego przygotowania. Efekty funkcjonowania programu będą na bieżąco monitorowane, aby ocenić jego skuteczność i długofalowy wpływ na sukcesy naukowców z Polski w konkursach ERC.

Innym działaniem zachęcających laureatów konkursu MAESTRO do składania wniosku do ERC jest nowy wymóg wprowadzony decyzją Rady NCN w 2022 r. Od 14. edycji konkursu (ogłoszonej w czerwcu 2022 r.) kierownik projektu, który obecnie prowadzi lub prowadził badania finansowane w ramach MAESTRO, może ubiegać się o kolejne dofinansowanie w tym konkursie tylko pod warunkiem spełnienia co najmniej jednego z następujących kryteriów: a) jest laureatem konkursu organizowanego przez ERC, b) w ciągu ostatnich pięciu lat złożył wniosek do ERC, który uzyskał ocenę co najmniej w pierwszym etapie konkursu.

Wprowadzenie nowego wymogu dotyczącego ponownego ubiegania się o finansowanie w konkursie MAESTRO nie wpłynęło na ogólną liczbę składanych wniosków. Nadal oscyluje ona w granicach 60-70 na jedną edycję. Spośród 166 doświadczonych naukowców ubiegających się o granty w 14., 15. i 16. edycji konkursu MAESTRO, 27% aplikowało do tego konkursu już wcześniej. Dziewięciu badaczy (5% wnioskujących) otrzymało finansowanie w poprzednich edycjach. Dwoje z nich zdobyło granty ERC, a siedmioro złożyło wnioski do ERC w ciągu ostatnich pięciu lat, uzyskując ocenę co najmniej w pierwszym etapie konkursu. Jedna z tych osób ponownie otrzymała finansowanie w ramach MAESTRO, a wnioski sześciu innych są nadal oceniane przez NCN.

Ze względu na niewielką liczbę przypadków, skutki tej regulacji będą monitorowane na bieżąco i poddawane ocenie w ramach działań ewaluacyjnych realizowanych przez NCN.

Narodowe Centrum Nauki nie tylko wspiera współpracę międzynarodową i dąży do zwiększenia obecności polskich badaczy w globalnej nauce, ale także kładzie duży nacisk na tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi naukowców na wczesnym etapie ich drogi zawodowej. Budowanie atrakcyjnych ścieżek kariery, zapewnianie dostępu do prestiżowych programów badawczych oraz oferowanie stabilnych warunków pracy to działania niezbędne, aby przyciągnąć do nauki najzdolniejsze umysły i umożliwić im pełne wykorzystanie swojego potencjału.

NCN konsekwentnie wspiera młodych naukowców poprzez ogłaszanie przeznaczonych dla nich krajowych konkursów umożliwiających realizację projektów badawczych, zdobywanie doświadczenia w zarządzaniu projektami oraz rozwój mobilności naukowej. Pomimo, że programy te nie dominują w ofercie NCN, poziom ich finansowania w ostatnich latach znacząco wzrósł, osiągając w 2024 r. rekordowe 374 mln zł. Działania te wspierają rozwój kariery młodych badaczy i umacniają ich pozycję w polskim środowisku naukowym.

Narodowe Centrum Nauki organizuje konkursy skierowane do naukowców na różnych etapach kariery. W ofercie znajdują się programy dedykowane osobom rozpoczynającym działalność naukową, doświadczonym badaczom oraz takie, w których młodzi naukowcy rywalizują z uznanymi ekspertami w swoich dziedzinach. Dzięki uzyskanemu finansowaniu młodzi uczeni z całej Polski mogą realizować własne projekty badawcze, tworzyć zespoły naukowe, ubiegać się o stypendia w szkołach doktorskich lub podejmować zatrudnienie w polskich jednostkach naukowych. Współpraca NCN z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej dodatkowo umożliwia im odbycie staży w renomowanych ośrodkach naukowych za granicą.

Zgodnie z zaleceniami Rady NCN oraz zapisami ustawy o Narodowym Centrum Nauki (art. 20 pkt 4) oferta Centrum uwzględnia konkursy dedykowane naukowcom na wczesnym etapie kariery. Ponadto agencja zobowiązana jest do przeznaczenia co najmniej 20% dostępnych środków na wspieranie rozwoju młodych naukowców⁴⁹.

Spośród trzynastu krajowych typów konkursów⁵⁰, które w latach 2011-2024 zostały ogłoszone przez NCN, w poszczególnych latach maksymalnie sześć było przeznaczonych wyłącznie dla naukowców na wczesnym etapie kariery akademickiej. W 2024 r. oferta ta obejmowała trzy konkursy, co wskazuje, że programy te nie stanowią dominującej części oferty Centrum w danym roku (Rys. 6.10). Konkurs PRELUDIUM jest przeznaczony dla naukowców na wczesnym etapie kariery, którzy nie mają jeszcze stopnia naukowego doktora, natomiast konkursy SONATINA i SONATA są dedykowane młodym doktorom.

Wprowadzenie w 2016 r. na zlecenie organu nadzorującego (MNiSW) do oferty NCN konkursu SONATINA skutkowało wstrzymaniem naboru wniosków w konkursie FUGA. Jego ostatnia edycja została ogłoszona w 2015 r. Powodem decyzji Rady NCN o wycofaniu z oferty Centrum tego konkursu była ich znacząca zbieżność tematyczna, zwłaszcza w zakresie mobilności naukowej. Konkurs FUGA

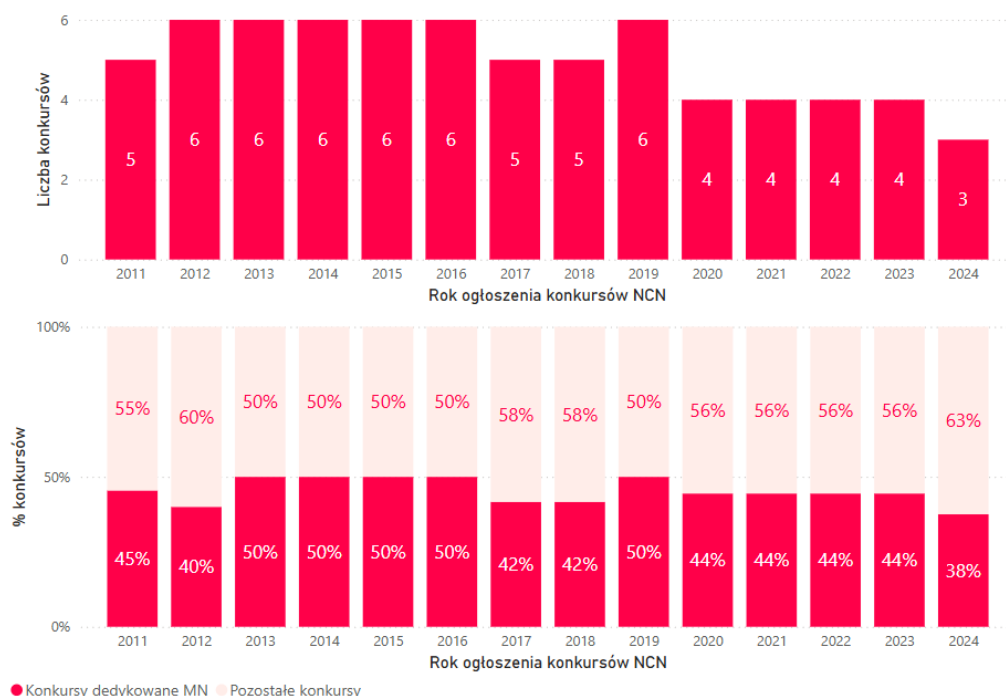
⁴⁹ W zależności od rozpatrywanego okresu młodych naukowców identyfikowano w następujący sposób:

1. konkursy NCN ogłoszone przed dniem 1.10.2018 r. skierowane były do osób rozpoczynających karierę naukową w rozumieniu art. 2 pkt 3 z dnia 30 kwietnia 2010 r. *Ustawy o Narodowym Centrum Nauki* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1071 oraz Dz.U. z 2017 r. poz. 1089 i 1556) czyli takich, które nie wcześniej niż 7 lat przed rokiem złożenia wniosku o przyznanie środków finansowych uzyskały stopień naukowy doktora; dotyczyło to konkursów PRELUDIUM, ETIUDA, FUGA, SONATINA i SONATA;
2. konkursy ogłoszone po dniu 1.10.2018 r. skierowane były do osób, które spełniają definicję młodego naukowca w rozumieniu ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* – art. 360 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619, 1630, 2141, 2232), zgodnie z którą jest to osoba prowadząca działalność naukową (doktorant lub nauczyciel akademicki) i nie ma stopnia naukowego doktora (dotyczy konkursów PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS i ETIUDA), albo uzyskała stopień naukowy doktora nie później niż 7 lat przed rokiem złożenia wniosku i jest zatrudniona w podmiocie, o którym mowa w art.7 ust.1 cytowanej ustawy (dotyczy konkursów SONATINA i SONATA).

⁵⁰ Dotyczy konkursów krajowych (w kolejności alfabetycznej): ETIUDA, FUGA, HARMONIA, MAESTRO, MINIATURA, OPUS, PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS, SONATA, SONATA BIS, SONATINA, SYMFONIA i UWERTURA.

dawał możliwość sfinansowania krajowych staży podoktorskich realizowanych w jednostkach naukowych znajdujących się w innym województwie niż jednostka macierzysta wnioskodawcy⁵¹.

Rysunek 6.10 Liczba ogłaszanych krajowych edycji konkursów NCN* skierowanych do młodych naukowców oraz ich udział w ogólnej ofercie Centrum w latach 2011-2024

* Z wyłączeniem konkursu TANGO, SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Programu dla naukowców z UKRAINY na kontynuowanie badań w Polsce⁵².

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Konkurs SONATINA wspiera rozwój młodych badaczy, oferując pełnoetatowe zatrudnienie i możliwość prowadzenia badań w Polsce, a także zdobywanie wiedzy i doświadczenia podczas staży w renomowanych ośrodkach naukowych za granicą. Warunkiem udziału w konkursie jest zatrudnienie w jednostce innej niż ta, w której przyszedł kierownik projektu uzyskać stopień naukowy doktora, co sprzyja zarówno mobilności krajowej, jak i międzynarodowej. Warto tu nadmienić, że staże podoktorskie (zatrudnienie na stanowiskach typu post-doc) mogą być realizowane również w ramach innych konkursów NCN.

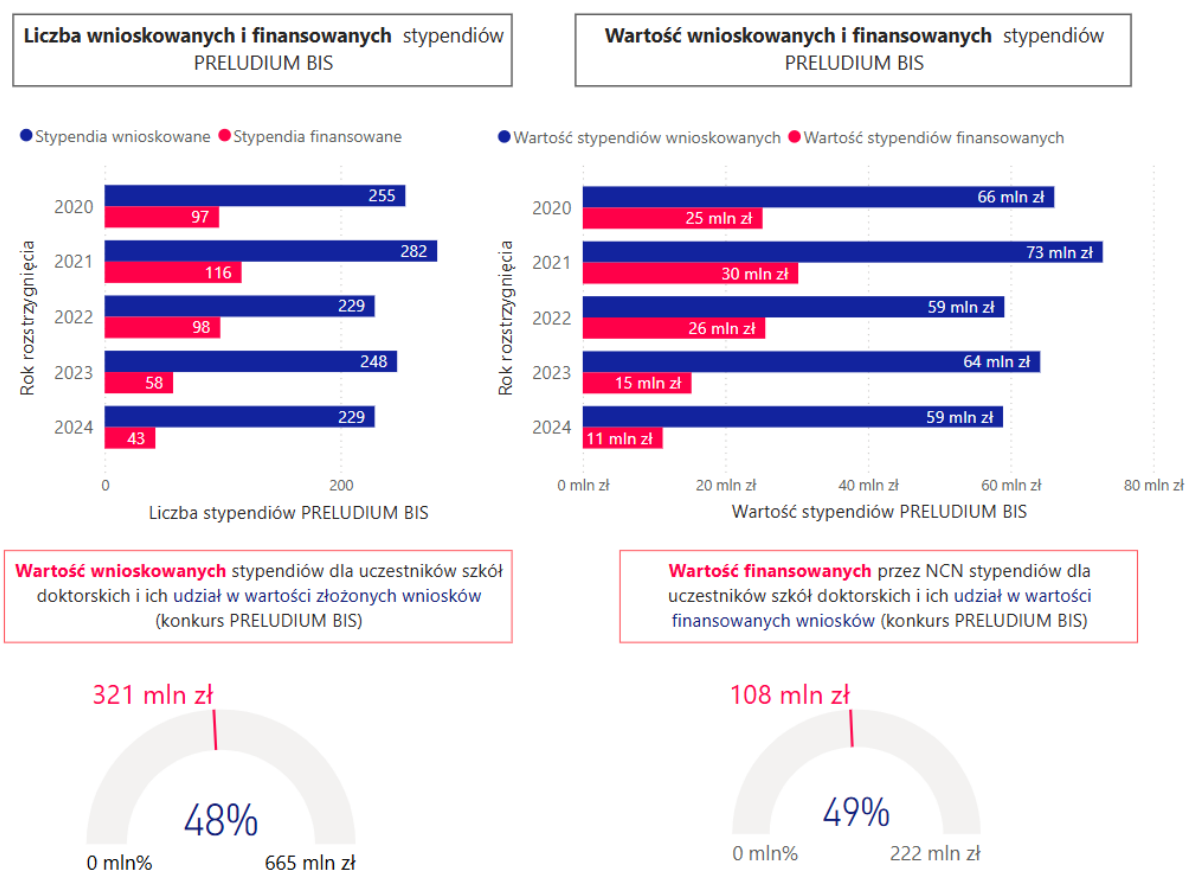
Konkurs PRELUDIUM BIS zapewnia wsparcie finansowe uczestnikom szkół doktorskich. Jak już wcześniej wspomniano, jego utworzenie miało związek z wprowadzeniem zmian legislacyjnych w sektorze nauki. Rysunek 6.11 ilustruje skalę zapotrzebowania na finansowanie stypendiów

⁵¹ Do konkursu zakwalifikowano tylko te wnioski, w których jednostka naukowa będąca miejscem odbycia planowanego stażu podoktorskiego spełniała trzy poniższe warunki: a) znajdowała się w innym województwie niż to, w którym wnioskodawca ukończył lub odbywa studia trzeciego stopnia (studia doktoranckie), b) nie była zlokalizowana w województwie, w którym znajduje się ośrodek akademicki, w którym wnioskodawca uzyskał lub uzyska stopień naukowy doktora, c) nie była zlokalizowana w województwie, w którym wnioskodawca był zatrudniony w okresie dwóch lat przed datą wystąpienia z wnioskiem lub faktycznie wykonuje pracę naukową, lub dydaktyczno-naukową na podstawie umowy o pracę, lub umowy o charakterze cywilno-prawnym.

⁵² Konkurs TANGO jest koordynowany przez NCBR. Konkurs SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 został ogłoszony w 2020 r. w reakcji na światową pandemię. Program dla naukowców z Ukrainy na kontynuowanie badań w Polsce (w skrócie: UKRAINA) ogłoszono w 2022 r. w odpowiedzi na potrzeby naukowców ukraińskich spowodowane agresją Rosji na Ukrainę. Ze względu na przyspieszony proces naboru prowadzony poza systemem OSF i przyspieszony proces oceny wniosków w ramach tych konkursów, nie było możliwości weryfikacji warunku przynależności do grupy młodych naukowców.

doktorskich w ramach tego konkursu. W 2024 r. Rada NCN podjęła decyzję o jego czasowym zawieszeniu.

Rysunek 6.11 Liczba i wartość wnioskowanych stypendiów dla uczestników szkół doktorskich w edycjach konkursu PRELUDIUM BIS rozstrzygniętych w latach 2020-2024

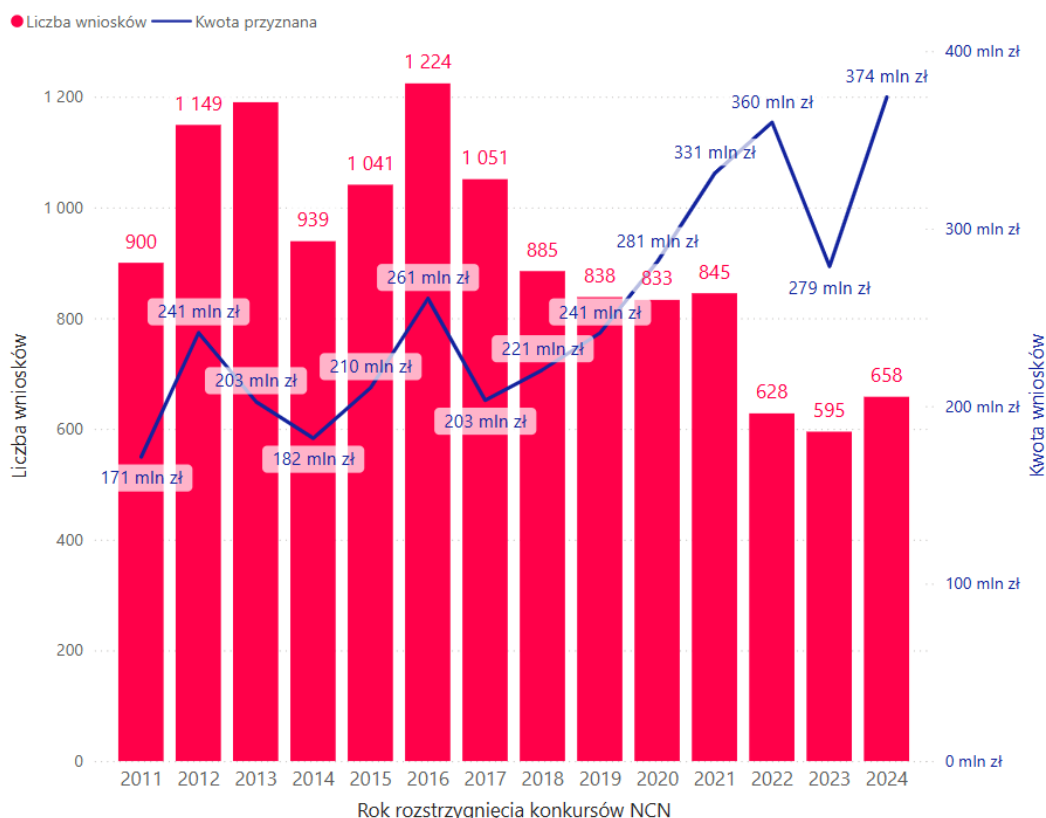
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Podsumowując działania na rzecz młodych naukowców, Narodowe Centrum Nauki w latach 2011-2024 przyznało finansowanie na realizację blisko 12,8 tys. projektów badawczych, o łącznej wartości przekraczającej 3,5 mld zł (Rys. 6.12).

Od 2018 r. kosztochłonność projektów realizowanych przez młodych naukowców systematycznie rosła, osiągając w latach 2020-2022 rekordowe wartości w porównaniu do wcześniejszych okresów. W 2023 r. zarówno liczba finansowanych projektów, jak i wartość przyznanych środków uległy zmniejszeniu, zgodnie z trendem obserwowanym w innych konkursach rozstrzygniętych w tym czasie.

Po zwiększeniu wartości dotacji celowej w 2024 r. nakłady na projekty realizowane przez młodych naukowców wzrosły, osiągając najwyższy poziom w historii NCN, tj. 374 mln zł (szczegółowe informacje dotyczące sytuacji finansowej NCN w 2024 r. znajdują się w rozdziale V sprawozdania).

Rysunek 6.12 Liczba projektów naukowych finansowanych w ramach krajowych konkursów NCN przeznaczonych dla młodych naukowców oraz ich wartość w latach 2011-2024

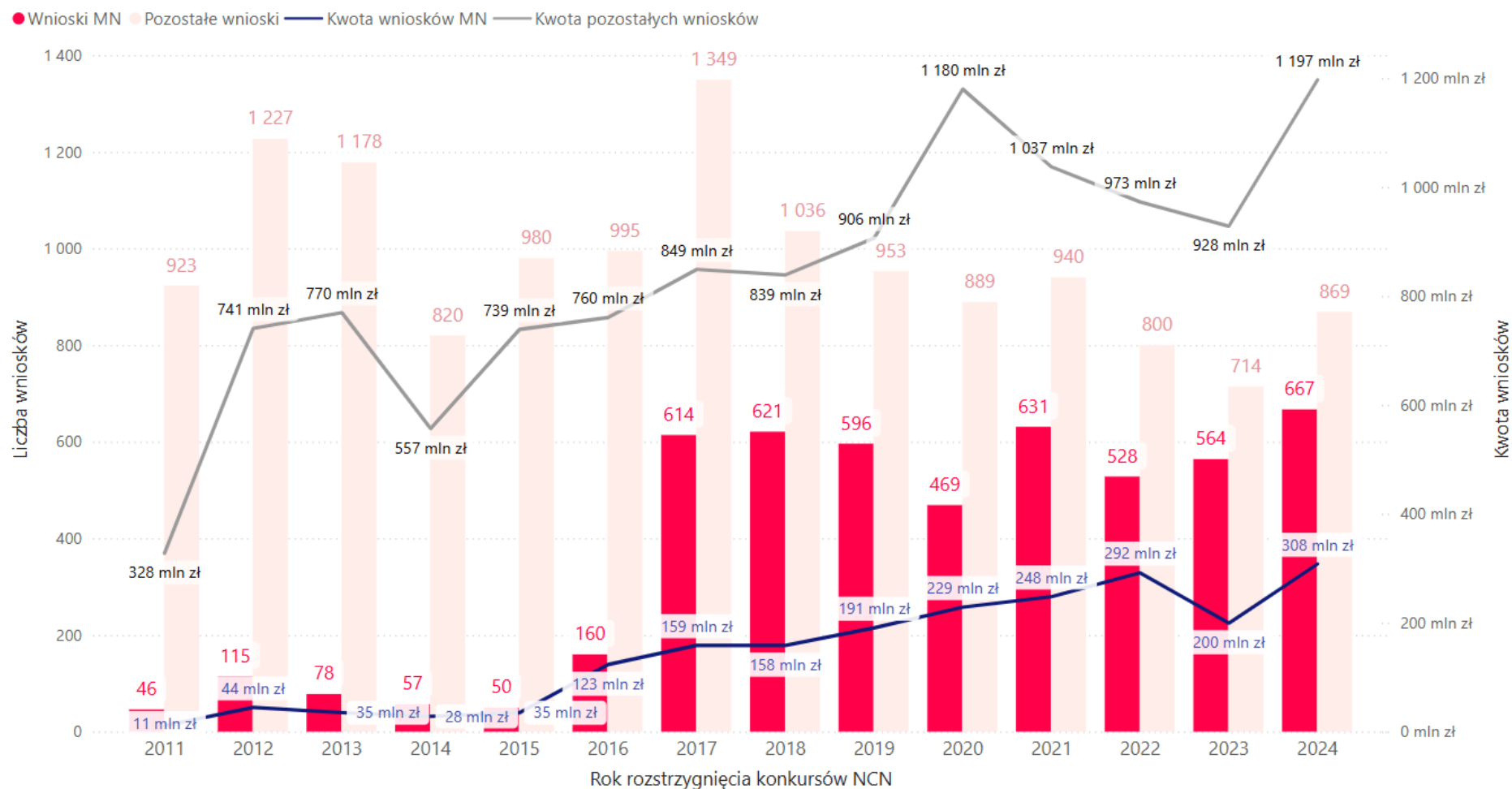
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Mimo rosnącej skuteczności młodych naukowców w konkursach otwartych dla wszystkich badaczy, bardziej doświadczeni nadal pozyskują większość dostępnego finansowania. Wynika to z większej skali oraz liczby projektów dotychczas zrealizowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery.

Młodzi badacze aktywnie uczestniczą w krajowych i międzynarodowych konkursach grantowych otwartych dla naukowców na różnych etapach kariery. Rysunek 6.13 ilustruje ich skuteczność w pozyskiwaniu finansowania w zestawieniu z badaczami na dalszych etapach kariery. Od 2017 r. liczba projektów kierowanych przez młodych naukowców, które otrzymały dofinansowanie w otwartej konkurencji znacząco wzrosła. Ich udział zwiększył się z 14% do ponad 43% w 2024 r., co było m.in. efektem wprowadzenia do oferty NCN konkursu MINIATURA.

Pomimo wzrostu liczby sfinansowanych projektów kierowanych przez młodych naukowców, badacze na dalszych etapach kariery nadal pozyskują większość dostępnych środków. W konkursach otwartych dla wszystkich naukowców ponad 80% alokowanych funduszy trafia do tej grupy, co potwierdza znaczenie ich doświadczenia w pozyskiwaniu środków na badania. Trend ten utrzymuje się z niewielkimi wahaniami w kolejnych latach. Przykładowo w konkursie OPUS rozstrzygniętym w 2024 r., 85% finansowanych projektów było kierowanych przez doświadczonych naukowców, którzy otrzymali 84% dostępnych środków.

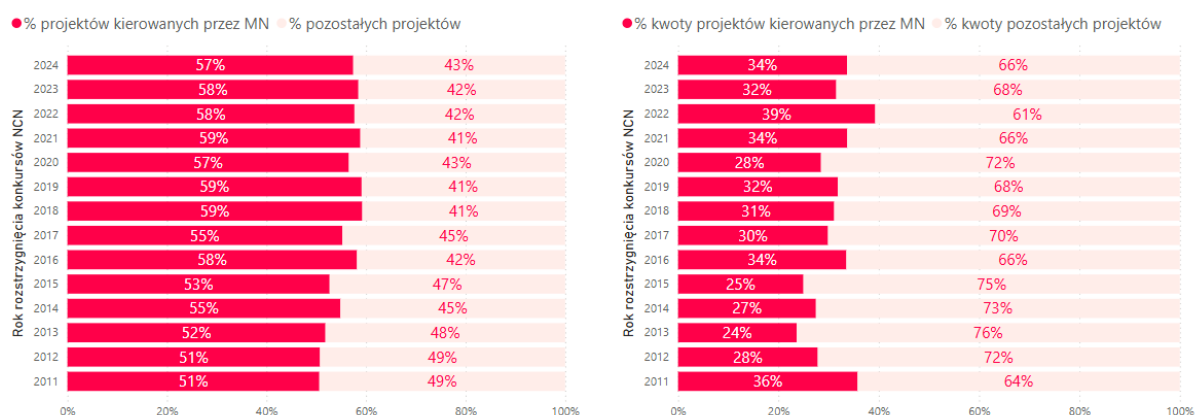
Rysunek 6.13 Liczba i wartość projektów badawczych kierowanych przez młodych naukowców oraz doświadczonych badaczy finansowanych przez NCN w konkursach otwartych dla naukowców na różnych etapach kariery w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Analiza konkursów NCN rozstrzygniętych w 2024 r. zarówno dedykowanych młodym naukowcom, jak i otwartych dla wszystkich badaczy, wskazuje na przewagę pierwszej grupy pod względem liczby wniosków, którym przyznano finansowanie. Młodzi naukowcy zdobyli 57% grantów, jednak to bardziej doświadczeni badacze otrzymali większość środków finansowych. W 2024 r. przypadło im 66% całkowitej kwoty finansowania. Ten podział utrzymuje się od lat z niewielkimi zmianami (Rys. 6.14).

Rysunek 6.14 Udział wniosków zakwalifikowanych do finansowania oraz udział przyznanych środków finansowych na projekty kierowane przez młodych naukowców we wszystkich konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2011-2024

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

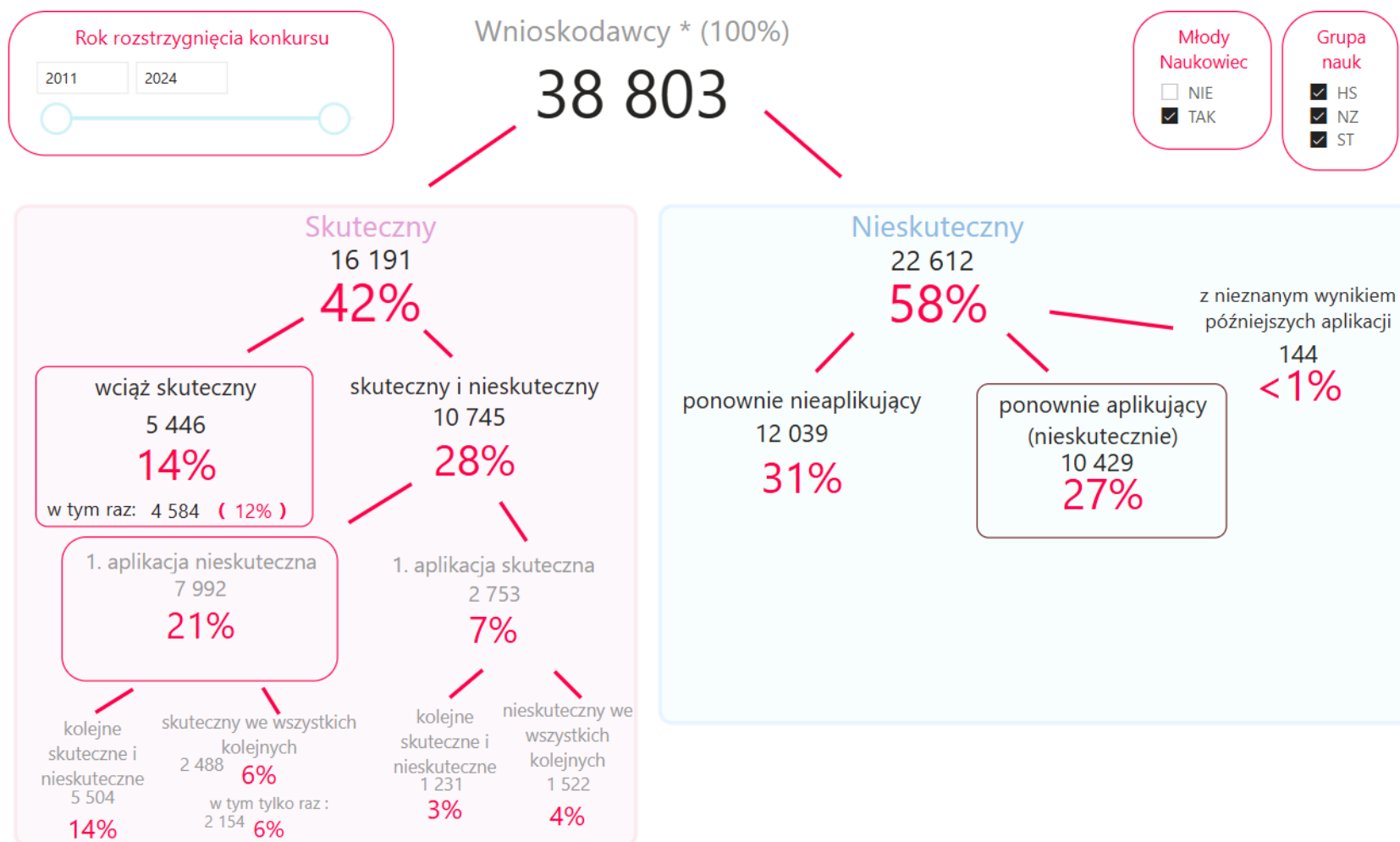
Analiza skuteczności grantowej młodych naukowców pokazuje, że osoby te osiągają nieco wyższą skuteczność w pozyskiwaniu finansowania NCN w porównaniu do bardziej doświadczonych badaczy. Mimo to po niepowodzeniu w uzyskaniu grantu, częściej rezygnują z ponownego wnioskowania. Taka postawa wskazuje na większą podatność tej grupy na zniechęcenie, co w dłuższej perspektywie może negatywnie wpłynąć na ich aktywność grantową oraz rozwój kariery naukowej.

Wyniki analizy skuteczności grantowej skoncentrowanej na aktywności poszczególnych osób, a nie na liczbie złożonych wniosków, potwierdzają istotną rolę młodych naukowców w systemie grantowym NCN (Rys. 6.15 i Rys. 6.16). Więcej informacji na temat zastosowanej metodologii znajduje się w rozdziale V sprawozdania.

Spośród 38 803 młodych naukowców ubiegających się o finansowanie w NCN, 42% uzyskało przynajmniej jeden grant, z czego 14% było zawsze skutecznych, a 28% miało zmienne rezultaty. W przypadku 27 906 naukowców na dalszych etapach kariery, sukces osiągnęło 40%, przy czym 8% było zawsze skutecznych, a 32% uzyskało finansowanie w niektórych konkursach, a w innych spotkało się z oceną negatywną.

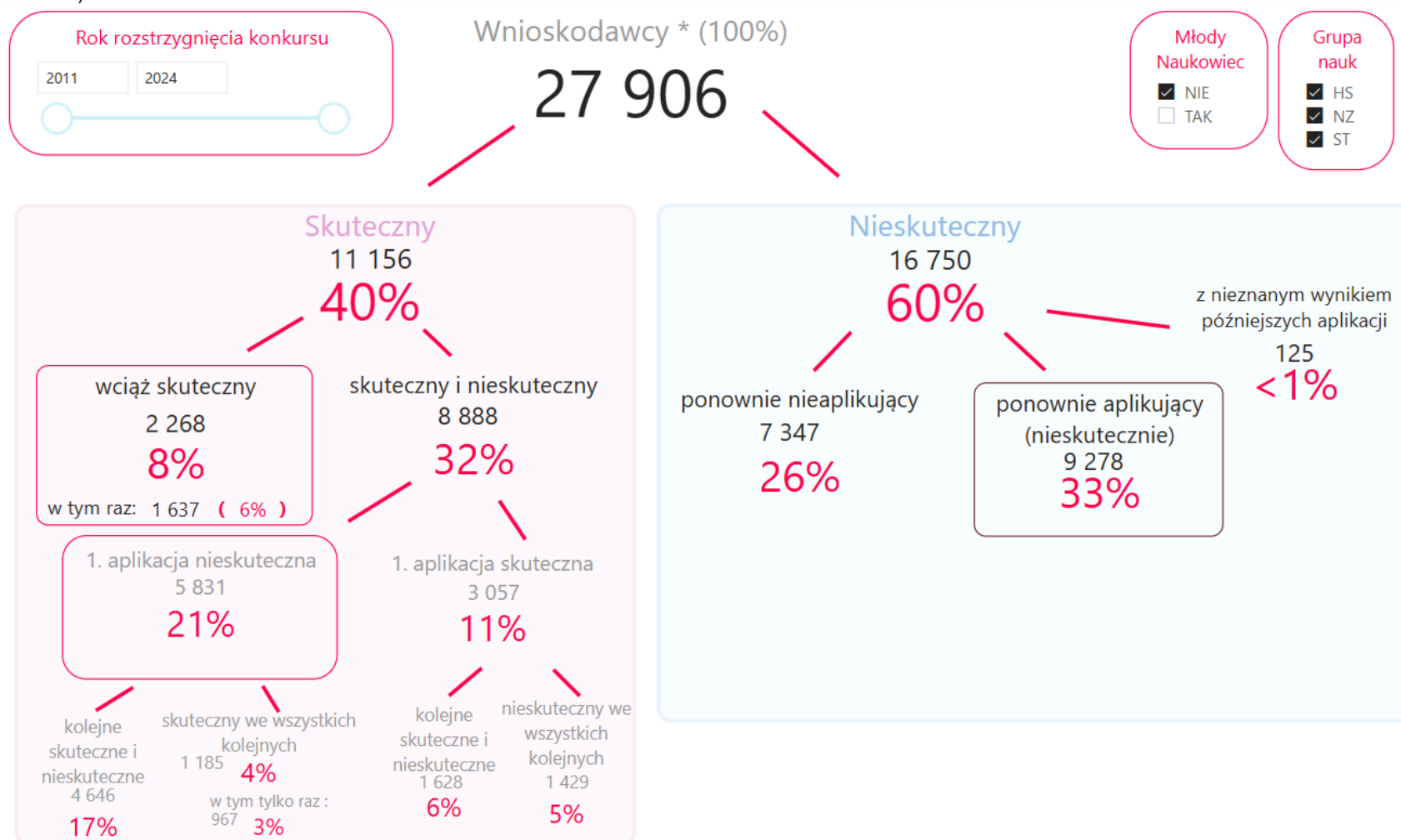
Młodzi badacze częściej niż doświadczeni naukowcy rezygnowali z kolejnego wnioskowania po otrzymaniu decyzji negatywnej. Ponownej próby nie podjęło 31% z nich, podczas gdy wśród starszych badaczy odsetek ten wyniósł 26%. Z kolei, pomimo wcześniejszej porażki, ponownie ubiegało się o grant 27% młodych naukowców, jednak nie odnieśli oni sukcesu. Analogiczna sytuacja dotyczyła 33% badaczy na dalszych etapach kariery.

Rysunek 6.15 Skuteczność grantowa młodych naukowców składających wnioski w krajowych konkursach NCN w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Rysunek 6.16 Skuteczność grantowa naukowców niezaliczanych do grupy młodych naukowców składających wnioski w krajowych konkursach NCN w latach 2011-2024 (stan na 31.12.2024 r.)

*Dotyczy wnioskodawców startujących w krajowych konkursach NCN, którzy we wniosku wpisali numer PESEL lub datę urodzenia (z wyjątkiem konkursów specjalnych SZYBKA ŚCIEŻKA DOSTĘPU DO FUNDUSZY NA BADANIA NAD COVID-19 oraz Specjalny program NCN dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce, a także konkursów realizowanych przy współpracy z NAWA i NCBR). Wnioskodawcy bez numeru PESEL lub daty urodzenia stanowią 0,1% ogółu w bazach NCN. Różnice w sumowaniu procentów wynikają z zastosowanej zasady zaokrągleń.

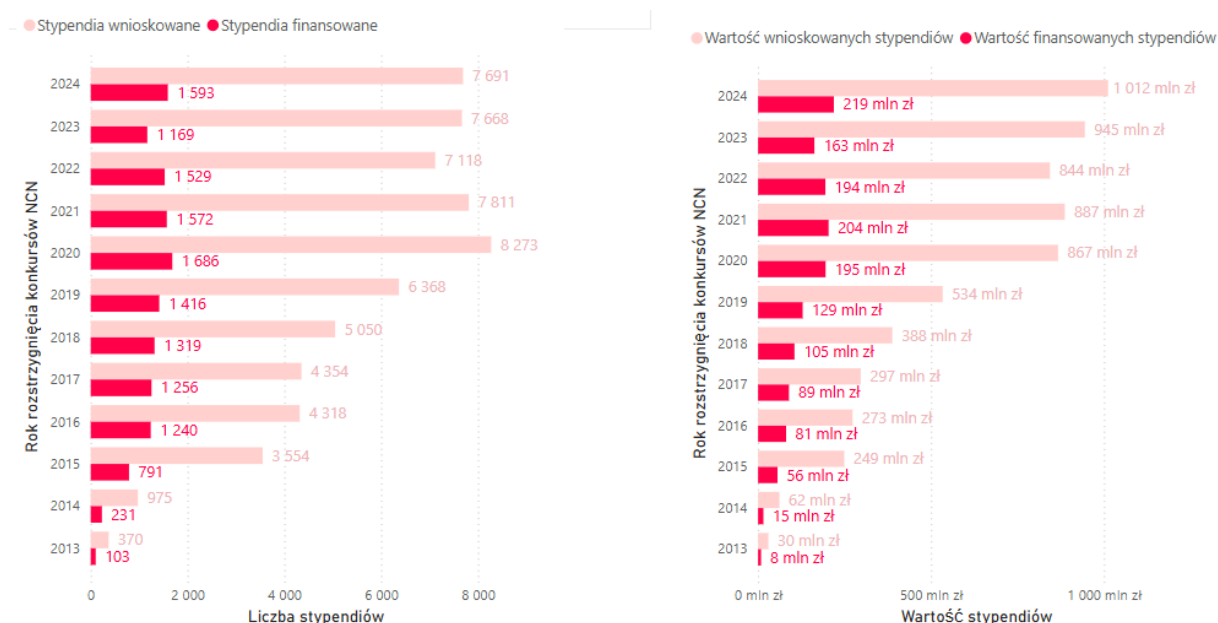
Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji

Młodzi naukowcy mają szerokie możliwości udziału w projektach finansowanych przez NCN – mogą aplikować o granty jako kierownicy projektów lub być zatrudniani na stanowiskach stypendysty naukowego i stanowiskach typu *post-doc*. Możliwość realizacji zadań badawczych u boku doświadczonych naukowców stanowi nie tylko szansę na poszerzenie wiedzy, ale także okazję do zdobycia cennego doświadczenia w zakresie planowania i organizacji badań. Umiejętności te mogą znacząco zwiększyć ich szanse na skuteczne wnioskowanie o środki na realizację własnych projektów badawczych.

Mimo systematycznego wzrostu liczby finansowanych stypendiów i ich wartości, popyt zgłaszany w tym zakresie nadal się zwiększa. W latach 2014-2024⁵³ NCN przyznało finansowanie na ponad 13,9 tys. stypendiów naukowych o łącznej wartości przekraczającej 1,45 mld zł, podczas gdy w projektach badawczych zgłoszono zapotrzebowanie na ponad 65,5 tys. takich stanowisk (Rys. 6.17). Od 2014 r. liczba stypendiów rosła, osiągając w 2020 r. rekordową liczbę, po czym ustabilizowała się na poziomie ponad 7 tys. wnioskowanych i około 1,5 tys. finansowanych stypendiów rocznie.

Nakłady na stypendia również rosły z roku na rok. W 2024 r. przyznane środki osiągnęły najwyższą wartość w historii NCN, tj. 219 mln zł, co było efektem m.in. podwyższenia maksymalnej wysokości stypendium doktoranckiego dla doktorantów szkół doktorskich, które można zaplanować i wypłacić po pozytywnej ocenie śródkresowej⁵⁴.

Rysunek 6.17 Liczba oraz wartość wnioskowanych i finansowanych przez NCN stypendiów naukowych* w konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2014-2024

*Począwszy od 13. edycji konkursów NCN, po wprowadzeniu regulacji zapewniającej finansowanie stypendiów naukowych

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

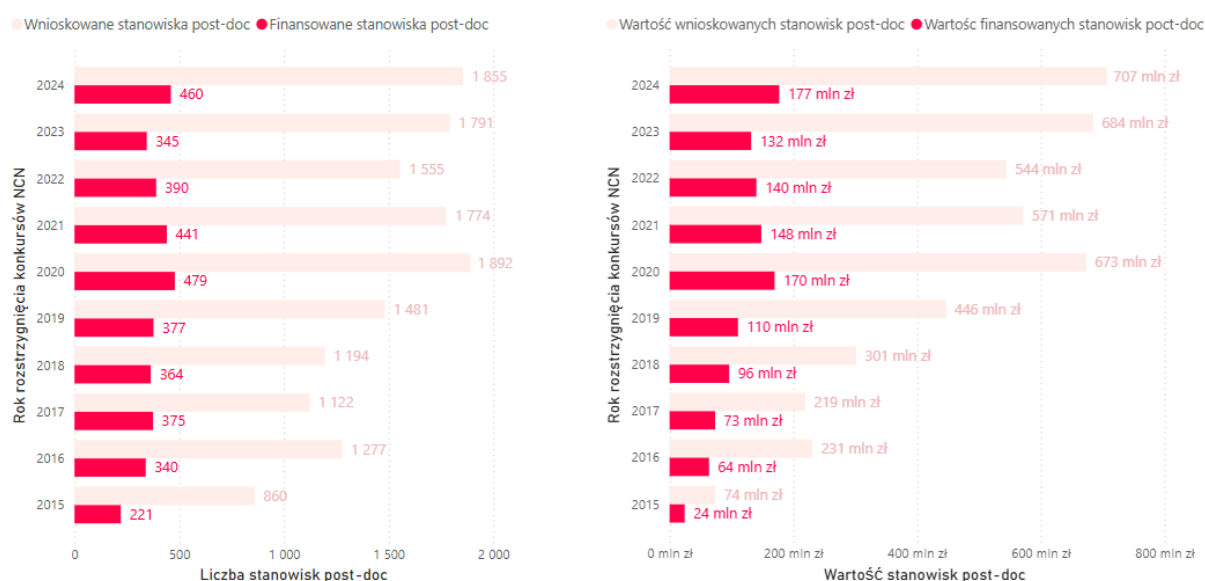
⁵³ Uwzględniono wszystkie stypendia od momentu wprowadzenia regulacji, tj. od 13. edycji konkursów NCN ogłoszonej w marcu 2014 r. i rozstrzygniętej w listopadzie 2014 r.

⁵⁴ Od konkursów ogłaszanych w 2024 r. zmianie ulega maksymalna wysokość stypendium doktoranckiego dla doktoranta w szkole doktorskiej, które można zaplanować i wypłacić po ocenie śródkresowej. Jeżeli kierownik projektu na etapie składania wniosku planuje zaangażowanie doktoranta będącego uczestnikiem szkoły doktorskiej, to może zaplanować stypendium doktoranckie w ramach budżetu wynagrodzeń oraz stypendiów dla studentów i doktorantów w maksymalnej wysokości.

Podobny, choć mniej wyraźny trend wzrostowy można zaobserwować analizując stanowiska typu post-doc⁵⁵ (Rys. 6.18). W 2020 r. odnotowano najwyższą w historii NCN liczbę finansowanych stanowisk tego typu, a także rekordową wartość przyznanych na nie środków. W kolejnych latach zarówno liczba finansowanych stanowisk, jak i wartość przeznaczona na nie budżetu zaczęły spadać, ponownie wzrastając w 2024 r.

Łącznie w latach 2015-2024 NCN sfinansowało ponad 3,8 tys. stanowisk typu post-doc o łącznej wartości przekraczającej 1,15 mld zł, przy zgłoszonym zapotrzebowaniu na ponad 14,8 tys. takich stanowisk. Oznacza to, że w ramach dostępnych środków NCN było w stanie sfinansować niespełna 25% zgłoszonych potrzeb zatrudnieniowych tego typu.

Rysunek 6.18 Liczba oraz wartość wnioskowanych i finansowanych przez NCN stanowisk typu post-doc* w konkursach NCN rozstrzygniętych w latach 2014-2024

*Począwszy od 17. edycji konkursów NCN, po wprowadzeniu regulacji zapewniającej finansowanie stanowisk typu post-doc

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

W latach 2016-2024 prawie połowa środków przyznanych przez NCN trafiła do młodych naukowców, co potwierdza ich istotną obecność w systemie grantowym. Rekordowe wsparcie udzielone w 2024 r, kiedy to młodzi badacze otrzymali 51% całkowitej kwoty finansowania, wskazuje na rosnące zaangażowanie NCN w rozwój ich kariery naukowej.

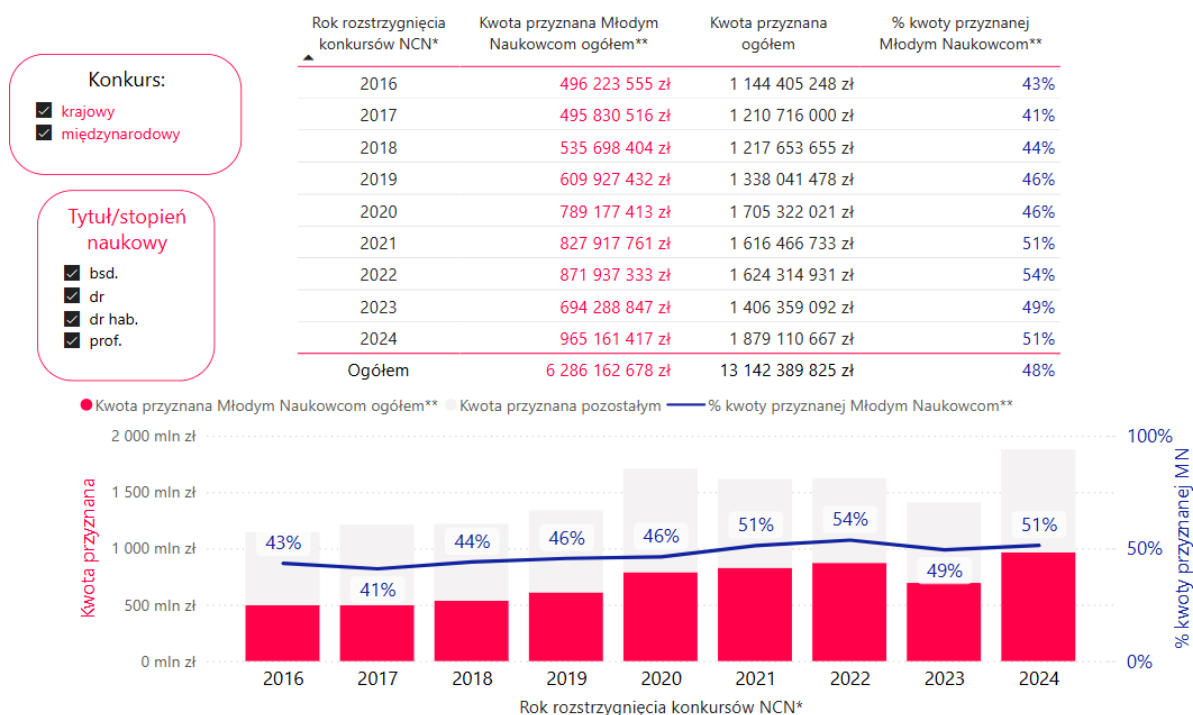
Aby lepiej zobrazować skalę wsparcia NCN dla młodych naukowców, przeanalizowano łączną kwotę środków przeznaczonych zarówno na realizację projektów kierowanych przez tę grupę badaczy, jak i na ich zatrudnienie w ramach stanowisk typu post-doc oraz stypendiów w projektach prowadzonych przez doświadczonych naukowców (Rys. 6.19).

⁵⁵ Stanowisko typu post-doc jest formą tymczasowego zatrudnienia, które umożliwia młodym naukowcom doskonalenie warsztatu pod okiem doświadczonych liderów zespołów badawczych, będąc tym samym okresem przygotowawczym do przyszłej, samodzielnej pracy naukowej. Jednym z formalnych kryteriów zatrudnienia jest czas, jaki minął od uzyskania stopnia doktora. W konkursach poprzedzających edycję wrześniową w 2024 r. obowiązywał wymóg upływu maksymalnie 7 lat przed rokiem zatrudnienia w projekcie, natomiast w późniejszych konkursach okres ten został wydłużony do 12 lat (przed pierwszym styczniem roku, w którym następuje zatrudnienie w projekcie). Ze względu na formę zatrudnienia stanowiska te nie zastępują umowy na czas nieokreślony i należy je traktować jako rodzaj pracy na rzecz realizacji konkretnego projektu badawczego. Rekrutacja na stanowiska typu post-doc odbywa się w trybie otwartego konkursu.

W latach 2016-2024⁵⁶ NCN przeznaczyło prawie 6,29 mld zł na wsparcie rozwoju naukowego osób bez stopnia doktora lub do 7 lat po jego uzyskaniu, co stanowiło 48% ogólnej kwoty przyznanej naukowcom w tym okresie. Wyniki te wskazują, że działania agencji w znacznym stopniu przyczyniają się do rozwoju kariery młodych badaczy.

Pod względem skali wsparcia rok 2024 był rekordowy. W krajowych i międzynarodowych konkursach młodzi naukowcy otrzymali ponad 965 mln zł na badania, stypendia i staże podoktorskie, co stanowiło 51% całkowitej kwoty przyznanej w tym czasie wszystkim badaczom.

Rysunek 6.19 Wartość i udział finansowania przyznanego młodym naukowcom w ogólnej kwocie środków przyznanych w konkursach krajowych i międzynarodowych NCN rozstrzygniętych w latach 2016-2024

* Rok rozstrzygnięcia obejmuje pełne lata, w których wprowadzono regulacje dotyczące stypendiów i stanowisk typu post-doc.

** Kwota przyznana młodym naukowcom została obliczona jako suma:

- kwoty przyznanej w całości w konkursach skierowanych do młodych naukowców,
- kwoty przyznanej projektom kierowanym przez młodych naukowców w konkursach, które nie były przeznaczone wyłącznie dla nich,
- kwoty przyznanej na finansowanie stanowisk typu post-doc i stypendiów w projektach badawczych kierowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

Mając na uwadze zapotrzebowanie informacyjne zgłoszone przez gremia opiniujące dokumenty sprawozdawcze Centrum, na rysunku 6.20 przedstawiono podział środków przyznanych młodym badaczom w odniesieniu do tytułu lub stopnia naukowego kierownika projektu. Analizując poniższe dane widać, że największy udział mają w tej grupie naukowcy ze stopniem naukowym doktora, później kolejno ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, bez stopnia lub tytułu naukowego oraz z tytułem profesorskim.

Szczegółowe dane na ten temat w podziale na grupy dyscyplin i panele tematyczne są publikowane na stronie internetowej NCN.

⁵⁶ Na podstawie analizy danych z ostatnich dziewięciu lat, tj. okresu obowiązywania zarówno regulacji zapewniającej finansowanie stanowisk typu post-doc, jak i stypendiów naukowych we wszystkich edycjach konkursów NCN rozstrzygniętych w danym roku, w których możliwe było zatrudnianie na takich warunkach w ramach zespołu badawczego.

Rysunek 6.20 Wartość i udział finansowania* przyznanego młodym naukowcom w ogólnej kwocie środków przyznanych w konkursach krajowych i międzynarodowych NCN rozstrzygniętych w latach 2016-2024 w podziale na tytuł lub stopień naukowy kierownika projektu

Konkurs:		Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
☒ krajowy	☒ międzynarodowy	2016	85 013 054 zł	87 913 467 zł	97%
		2017	101 022 344 zł	101 022 344 zł	100%
		2018	104 471 044 zł	104 471 044 zł	100%
		2019	99 251 588 zł	101 363 364 zł	98%
		2020	88 757 499 zł	90 738 022 zł	98%
		2021	85 017 890 zł	85 017 890 zł	100%
		2022	52 546 579 zł	52 546 579 zł	100%
		2023	67 069 030 zł	68 058 888 zł	99%
		2024	68 638 737 zł	69 999 023 zł	98%
		Ogółem	751 787 765 zł	761 130 621 zł	99%

Konkurs:		Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
☒ krajowy	☒ międzynarodowy	2016	291 871 435 zł	450 948 172 zł	65%
		2017	260 261 870 zł	412 728 543 zł	63%
		2018	275 868 215 zł	396 792 849 zł	70%
		2019	334 892 073 zł	467 933 031 zł	72%
		2020	379 448 785 zł	573 771 329 zł	66%
		2021	411 690 371 zł	575 263 033 zł	72%
		2022	536 019 193 zł	702 504 555 zł	76%
		2023	402 339 418 zł	593 962 107 zł	68%
		2024	605 307 443 zł	843 436 094 zł	72%
		Ogółem	3 497 698 803 zł	5 017 339 713 zł	70%

Konkurs:		Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
☒ krajowy	☒ międzynarodowy	2016	70 961 882 zł	329 012 503 zł	22%
		2017	81 185 946 zł	364 000 939 zł	22%
		2018	84 583 469 zł	357 655 937 zł	24%
		2019	106 283 871 zł	427 384 867 zł	25%
		2020	218 662 725 zł	635 366 945 zł	34%
		2021	213 932 507 zł	559 123 492 zł	38%
		2022	189 345 827 zł	535 115 679 zł	35%
		2023	143 276 125 zł	451 281 181 zł	32%
		2024	182 263 204 zł	568 047 698 zł	32%
		Ogółem	1 290 495 556 zł	4 226 989 241 zł	31%

Konkurs: ☒ krajowy ☒ międzynarodowy Tytuł/stopień naukowy ☐ bsd. ☐ dr ☐ dr hab. ☒ prof.	Rok rozstrzygnięcia konkursów NCN*	Kwota przyznana Młodym Naukowcom ogółem**	Kwota przyznana ogółem	% kwoty przyznanej Młodym Naukowcom**
	2016	48 377 184 zł	276 531 106 zł	17%
	2017	53 360 356 zł	332 964 174 zł	16%
	2018	70 775 676 zł	358 733 825 zł	20%
	2019	69 499 900 zł	341 360 216 zł	20%
	2020	102 308 404 zł	405 445 725 zł	25%
	2021	117 276 993 zł	397 062 318 zł	30%
	2022	94 025 734 zł	334 148 118 zł	28%
	2023	81 604 274 zł	293 056 916 zł	28%
	2024	108 952 033 zł	397 627 852 zł	27%
	Ogółem	746 180 554 zł	3 136 930 250 zł	24%

* Kwota przyznana młodym naukowcom została obliczona jako suma:

- kwoty przyznanej w całości w konkursach skierowanych do młodych naukowców,
- kwoty przyznanej projektom kierowanym przez młodych naukowców w konkursach, które nie były przeznaczone wyłącznie dla nich,
- kwoty przyznanej na finansowanie stanowisk typu post-doc i stypendiów w projektach badawczych kierowanych przez naukowców na dalszych etapach kariery.

Źródło: Opracowanie Zespołu ds. Analiz i Ewaluacji NCN

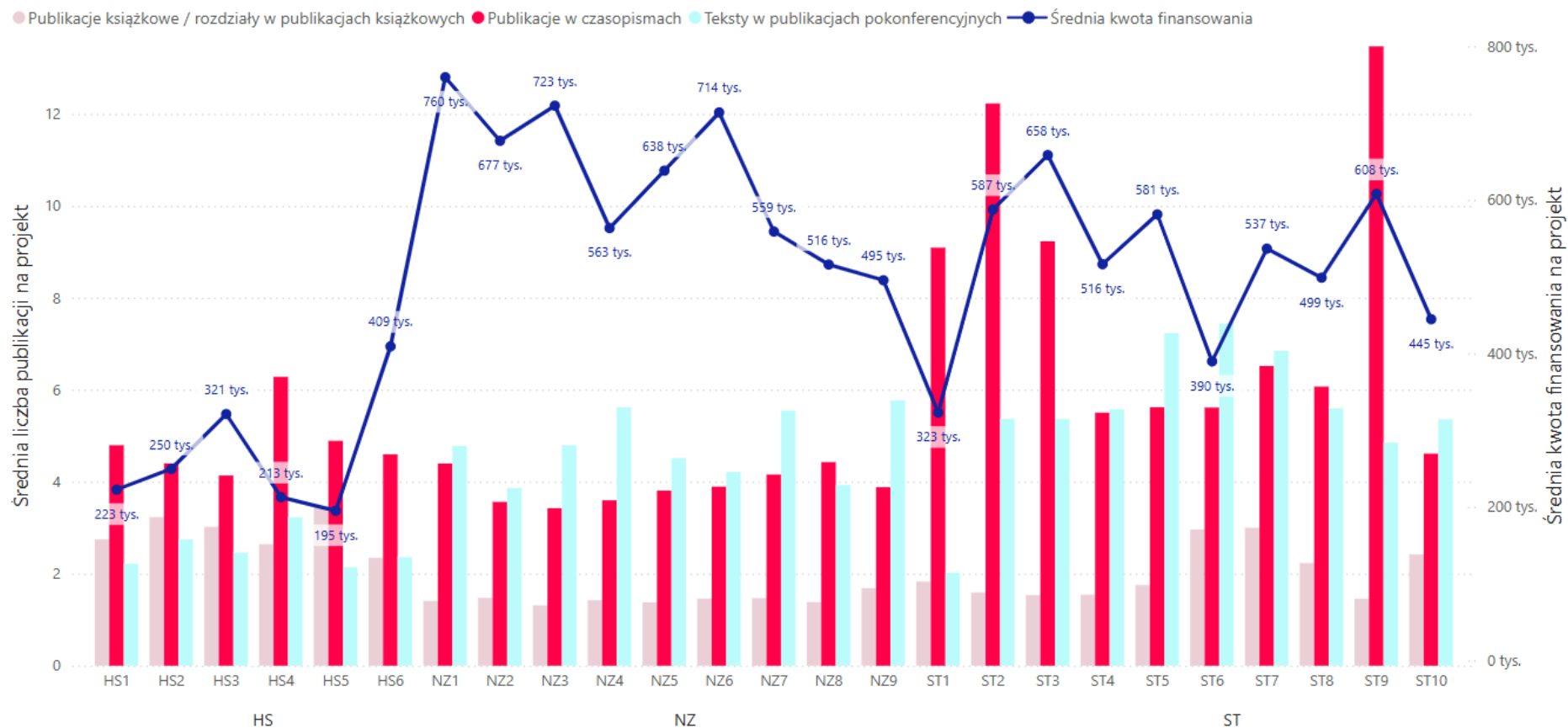
Załącznik A. Liczba publikacji wykazanych w rozliczonych raportach końcowych w podziale na panele tematyczne NCN i typ publikacji

Tabela do Załącznika A. Liczba publikacji* wykazanych w rozliczonych raportach końcowych do 31.12.2024 r. w podziale na panele tematyczne NCN i typy publikacji

Panel	Publikacje książkowe/ rozdziały w publikacjach książkowych	Publikacje w czasopiśmie	Teksty w publikacjach pokonferencyjnych	Razem
HS1	819	1 716	206	2 741
HS2	1 951	2 652	750	5 353
HS3	1 867	2 948	699	5 514
HS4	1 981	7 035	1 633	10 649
HS5	2 059	2 939	370	5 368
HS6	755	3 428	217	4 400
HS	9 432	20 718	3 875	34 025
NZ1	103	2 277	717	3 097
NZ2	59	1 200	375	1 634
NZ3	76	1 695	1 050	2 821
NZ4	64	1 896	1 624	3 584
NZ5	55	2 159	1 228	3 442
NZ6	35	1 187	514	1 736
NZ7	94	3 200	2 275	5 569
NZ8	65	2 333	558	2 956
NZ9	219	3 434	2 469	6 122
NZ	770	19 381	10 810	30 961
ST1	192	4 527	196	4 915
ST2	70	6 627	1 529	8 226
ST3	86	4 605	606	5 297
ST4	207	4 203	1 048	5 458
ST5	254	7 771	3 016	11 041
ST6	388	2 307	2 887	5 582
ST7	414	3 565	2 986	6 965
ST8	810	8 078	4 826	13 714
ST9	32	3 542	815	4 389
ST10	375	3 458	2 357	6 190
ST	2 828	48 683	20 266	71 777
Razem	13 030	88 782	34 951	136 763

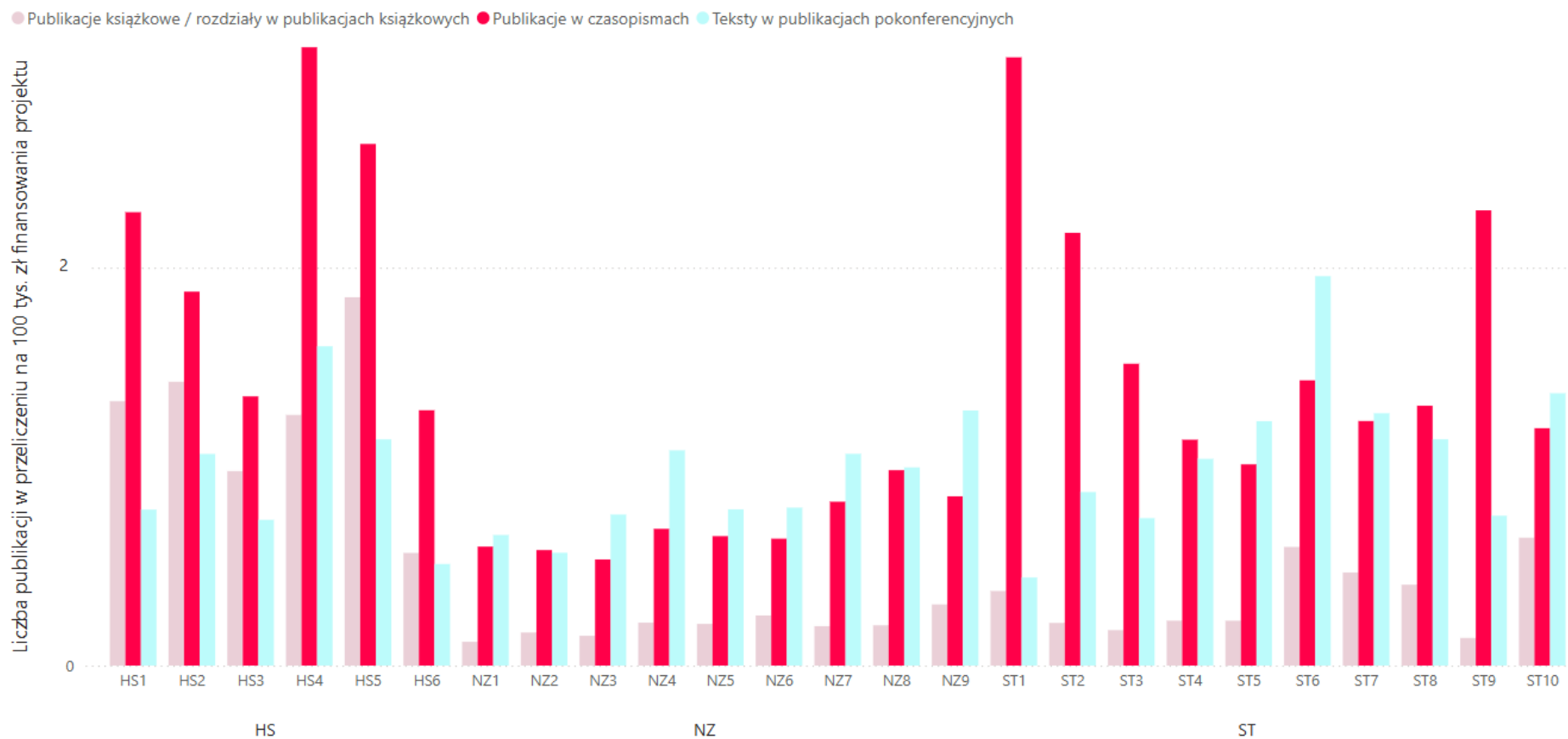
* Dotyczy publikacji ze statusem: opublikowana i przyjęta do publikacji

Rysunek 1. Średnia liczba publikacji* danego typu wykazanych w rozliczonych raportach końcowych do 31.12.2024 r. i średnia kwota finansowania projektów (w tys. zł), w których te publikacje wykazano w podziale na panele tematyczne NCN

* Wykazane zostały publikacje opublikowane lub przyjęte - ze względu na rzetelność danych ich liczba została określona na podstawie danych pochodzących tylko z rozliczonych raportów końcowych.

Rysunek 2. Średnia liczba publikacji* danego typu wykazanych w rozliczonych raportach końcowych do 31.12.2024 r. w przeliczeniu na 100 tys. zł przyznanego finansowania w podziale na panele tematyczne NCN

* Wykazane zostały publikacje opublikowane lub przyjęte - ze względu na rzetelność danych ich liczba została określona na podstawie danych pochodzących tylko z rozliczonych raportów końcowych.

Załącznik B. Wykaz konkursów międzynarodowych ogłaszanych przez NCN w latach 2011-2024

Rodzaj współpracy	Grupa dyscyplin HS	Grupa dyscyplin NZ	Grupa dyscyplin ST	Rok ogłoszenia konkursu
Współpraca wielostronna			ASPERA ⁵⁷	2012
		JPND ⁵⁸ Call 2012		2012
	HERA Cultural Encounters (sieć HERA ⁵⁹)			2012
	NORFACE ⁶⁰ Welfare State Futures			2012
		JPND Call 2013		2013
	JPI Cultural Heritage Call 2013 ⁶¹			2013

⁵⁷ ASPERA to europejska sieć instytucji koordynująca i finansująca badania z dziedziny astrofizyki cząstek. Astrofizyka cząstek to bardzo szybko rozwijająca się dziedzina nauki sytuująca się na pograniczu fizyki i astronomii. Przedmiotem jej badań są zjawiska wysokoenergetyczne w kosmosie i w laboratoriach, w tym detekcja fal grawitacyjnych, a w szczególności ciemna materia i ciemna energia. Głównym osiągnięciem edycji programu ASPERA był rozwój ogólnoeuropejskiej strategii w zakresie astrofizyki cząstek oraz przygotowanie tzw. mapy drogowej tej dyscypliny. Sieć ASPERA ogłosiła trzy konkursy na międzynarodowe projekty badawcze. Przystępując do konsorcjum w 2011 r., NCN włączyło się w organizację trzeciego konkursu pt. Targeted R&D and design studies in view of realisation of future Astroparticle Physics research infrastructures. Działalność sieci została zakończona w 2012 r.

⁵⁸EU Joint Programme – Neurodegenerative Disease Research (JPND) jest międzynarodową inicjatywą, która wspiera badania naukowe nad chorobami neurozwyrodnieniowymi. Cel sieci JPND stanowi zbadanie przyczyn występowania chorób, takich jak choroba Alzheimera czy choroba Parkinsona, na które coraz częściej zapada starzejące się europejskie społeczeństwo. Najważniejszym założeniem JPND jest inspirowanie międzynarodowych badań, które umożliwią wczesne wykrycie objawów chorób neurozwyrodnieniowych oraz pozwolą na opracowanie odpowiednich form terapii dla osób dotkniętych tymi chorobami. Konsorcjum ogłasza konkursy na międzynarodowe projekty realizowane wspólnie przez zespoły badawcze pochodzące z co najmniej trzech krajów należących do sieci. NCN przystąpiło do sieci w 2011 r. i do chwili obecnej ogłosiło 5 konkursów w ramach tej sieci.

⁵⁹ Humanities in the European Research Area (HERA) to sieć europejskich instytucji partnerskich wspierających badania naukowe z dziedziny humanistyki. Od 2009 konsorcjum realizuje program, którego misją jest inicjowanie współpracy naukowców z różnych europejskich ośrodków badawczych oraz zwrócenie uwagi na społeczne, kulturowe oraz polityczne wyzwania współczesnej Europy. Dotychczas zostały ogłoszone dwa konkursy na międzynarodowe projekty badawcze realizowane wspólnie przez zespoły składające się z naukowców pochodzących z co najmniej 3 krajów należących do sieci HERA. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do konsorcjum w 2011 r., włączając się w organizację konkursu Cultural Encounters (Spotkania kulturowe)

⁶⁰ New Opportunities for Research Funding Agency Co-operation in Europe (NORFACE) jest siecią typu ERA-NET wspierającą badania w zakresie nauk społecznych poprzez finansowanie międzynarodowych projektów badawczych oraz organizowanie seminariów i konferencji. Dotychczas konsorcjum ogłosiło trzy konkursy na międzynarodowe projekty badawcze. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do sieci NORFACE w 2012 r., włączając się w organizację konkursu Welfare State Futures (Przyszłość państwa opiekuńczego)

⁶¹ The Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change: a new challenge for Europe (JPI Cultural Heritage) jest siecią wspierającą badania naukowe na temat dziedzictwa kulturowego. Jej misją jest finansowanie projektów badawczych, których cel stanowi uchronienie spuścizny pokoleń przed rozpadem oraz inspirowanie prac pozwalających na wypracowanie narzędzi i metodologii służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego. Ponadto do zadań sieci należy opracowanie strategicznych i naukowych priorytetów dotyczących dziedzictwa kulturowego, finansowanie wspólnych projektów badawczych oraz rozpowszechnianie wyników badań wśród szerokiego grona odbiorców. W 2012 r. Narodowe Centrum Nauki włączyło się w organizację konkursu *Increasing understanding of cultural values, valuation, interpretation, ethics and identity around all forms of cultural heritage (tangible, intangible and digital heritage).*

CHIST-ERA Call 2013 ⁶²	2013
INFECT-ERA Call 2013 (sieć INFECT-ERA ⁶³)	2013
INFECT-ERA Call 2014 (sieć INFECT-ERA)	2014
CHIST-ERA Call 2014	2014
INFECT-ERA Call 2015 (sieć INFECT-ERA)	2015
CHIST-ERA Call 2015	2015
Intestinal Microbiomics (sieć JPI HDHL ⁶⁴)	2015
Nutrition and Cognitive Function (sieć JPI HDHL)	2015
ENSUF (sieć JPI Urban Europe) ⁶⁵	2015
BiodivERSa Call 2016 (sieć BiodivERSa ⁶⁶)	2015
HERA <i>Uses of the past</i> (sieć HERA)	2015
CHIST-ERA Call 2016	2016
ERA-CAPS ⁶⁷	2016

⁶²Celem sieci CHIST-ERA jest wspieranie badań z zakresu technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych ICST (Information and Communication Science and Technologies). Dotychczas CHIST-ERA ogłosiła 10 konkursów na międzynarodowe projekty badawcze realizowane wspólnie przez zespoły z krajów należących do sieci. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do konsorcjum CHIST-ERA w 2013 r.

⁶³ W 2012 r. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do konsorcjum Infect-ERA (ERA-NET on human infectious diseases), do którego należą europejskie agencje finansujące badania naukowe. Misją sieci jest rozwijanie działalności naukowej w zakresie chorób zakaźnych. Do celów konsorcjum należy m.in. organizowanie konkursów na międzynarodowe projekty badawcze, wspieranie młodych naukowców, a także opracowywanie strategii i dokumentacji na temat stanu badań we wspomnianym zakresie.

⁶⁴ Sieć JPI "A Healthy Diet for a Healthy Life" (JPI HDHL) to międzynarodowe konsorcjum organizacji wspierających badania naukowe powstałe w odpowiedzi na społeczne wyzwania związane ze zdrowiem i odżywianiem na poziomie ogólnoeuropejskim. Narodowe Centrum Nauki włączyło się w prace konsorcjum w 2014 r.

⁶⁵ Sieć JPI Urban Europe, z którą Narodowe Centrum Nauki współpracuje od 2015 r., wspiera naukowców realizujących międzynarodowe, interdyscyplinarne projekty badawcze odpowiadające na wyzwania współczesnych miast i obszarów zurbanizowanych. Szczegółowe informacje na temat sieci: <http://jpi-urbaneurope.eu/>

⁶⁶ BiodivERSa to sieć współpracujących ze sobą organizacji finansujących naukę, utworzona w celu promowania ogólnoeuropejskich badań poświęconych ochronie środowiska naturalnego i zrównoważonemu zarządzaniu bioróżnorodnością. Sieć realizuje ten cel poprzez organizowanie konkursów na międzynarodowe projekty badawcze. Do tej pory BiodivERSa przeprowadziła pięć konkursów.

Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do sieci w 2014 r., przystępując do konkursu na międzynarodowe projekty dotyczące dynamiki zmian bioróżnorodności.

⁶⁷ ERA-CAPS (ERA-Net for Coordinating Action in Plant Sciences) jest siecią agencji finansujących badania naukowe w dziedzinie biologii molekularnej roślin. Do obszarów priorytetowych wspieranych przez ERA-CAPS należą: zdrowa i bezpieczna żywność, produkty pochodzenia roślinnego – związki chemiczne i energia oraz zrównoważone leśnictwo, rolnictwo i krajobraz.

INFECT-ERA Call 2016 (sieć INFECT-ERA)	2016
JPI -EC-AMR Call 2016 (sieć JPIAMR ⁶⁸)	2016
NORFACE DIAL Call 2016	2016
PIRE ⁶⁹ (wszystkie grupy dyscyplin)	2016
SUGI (sieć JPI Urban Europe)	2016
M-ERA.NET 2 Call 2016 (sieć M-ERA) ⁷⁰	2016
ForestValue Call 2017 ⁷¹	2017
CHIST-ERA Call 2017	2017
EQUIP ⁷²	2017
BioDivScen (sieć BiodivERsa)	2017
JPI -EC-AMR Call 2017 (sieć JPIAMR)	2017
HERA <i>Public spaces</i> (sieć HERA)	2017
M-ERA.NET 2. Call 2017 (sieć M-ERA)	2017
QuantERA Call 2017 ⁷³ (koordynator programu)	2017

⁶⁸ Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPIAMR) to międzynarodowa platforma współpracy, angażującą 28 państw w celu ograniczania antybiotykooporności (AMR). Sieć wspiera badania naukowe realizowane przez międzynarodowe konsorcja stosujące podejście One Health w 6 priorytetowych obszarach - terapia, diagnostyka, nadzór, transmisja, środowisko i interwencje. Narodowe Centrum Nauki przystąpiło do sieci w 2015 r.

⁶⁹ Partnerships for International Research and Education (PIRE) to program wspierający projekty międzynarodowe we wszystkich dziedzinach nauki finansowanych przez NSF. Głównym celem programu jest wspieranie wysokiej jakości projektów badawczych, które nie mogą być realizowane bez współpracy międzynarodowej. W 2016 NCN podpisało list intencyjny i zostało oficjalnym partnerem programu PIRE.

⁷⁰ M-ERA jest siecią 43 organizacji z 32 krajów finansującą badania z zakresu nauk o materiałach oraz inżynierii materiałowej. Konsorcjum ogłasza wspierane przez Komisję Europejską konkursy na projekty realizowane przez międzynarodowe zespoły badawcze. Narodowe Centrum Nauki jest członkiem sieci M-ERA od 2015 r.

⁷¹ ForestValue to inicjatywa, której misją jest wspieranie innowacyjności i konkurencyjności sektora leśnego w Europie oraz jego przekształcenie w sektor wykorzystujący zasoby leśne na podstawie badań naukowych. Do celów ForestValue należy również finansowanie międzynarodowych projektów badawczych z zakresu gospodarki leśnej wyłonionych w konkursie dofinansowanym przez Unię Europejską. Inicjatywa ForestValue ERA-NET Cofund jest współfinansowana przez Komisję Europejską w programie ramowym Horyzont 2020.

⁷² EQUIP (EU-India Platform for Social Sciences and Humanities) to inicjatywa, której misją jest wspieranie współpracy z Indiami w zakresie humanistyki i nauk społecznych. Do celów EQUIP należą monitorowanie europejsko-indyjskich inicjatyw w tym obszarze nauk, a także inspirowanie nowych przedsięwzięć badawczych prowadzonych przez naukowców z Europy i Indii.

⁷³ QuantERA jest siecią 32 organizacji finansujących naukę w 26 krajach, koordynowaną przez Narodowe Centrum Nauki, wspierającą badania naukowe z zakresu technologii kwantowych. Budżet programu QuantERA wynosi 34 miliony euro, w tym ponad 11 milionów pochodzących z Komisji Europejskiej i zostanie przeznaczony na sfinansowanie projektów badawczych wyłonionych w międzynarodowym konkursie. Ponadto do celów QuantERA należą również: wspieranie współpracy międzynarodowej w dziedzinie technologii kwantowych, zacieśnienie współpracy z przemysłem, opracowanie wytycznych dotyczących odpowiedzialnego prowadzenia badań naukowych oraz kształtowanie polityki naukowej związanej z tworzeniem instrumentów finansowania nauki.

	CHIST-ERA Call 2018	2018
	BiodivERSa Call 2018 (sieć BiodivERSa)	2018
	JPI -EC-AMR Call 2018 (sieć JPIAMR)	2018
	JPI -EC-AMR Call 2019 (sieć JPIAMR)	2018
	NORFACE Governance Call 2018	2018
	JPI UE-China (sieć JPI Urban Europe)	2018
	M-ERA.NET 2. Call 2018 (sieć M-ERA)	2018
	QuantERA Call 2019 (koordynator programu)	2018
	Solar-Driven Chemistry ⁷⁴	2018
	BiodivClim (sieć BiodivERSa)	2019
	CHIST-ERA Call 2019	2019
	JPcofuND2 Call 2019 (sieć JPND)	2019
	M-ERA.NET 2. Call 2019 (sieć M-ERA)	2019
	ENUAC (sieć JPI Urban Europe)	2019
	BiodivRestore (sieć BiodivERSa)	2020
	JPco-fuND 2 Call 2020 (sieć JPND)	2020
	M-ERA.NET 2. Call 2020 (sieć M-ERA)	2020
	CEUS-UNISONO ⁷⁵ (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
	CHIST-ERA IV Call 2020	2021
	JPco-fuND 2 Call 2021	2021

⁷⁴ Solar-Driven Chemistry to inicjatywa niemieckiej agencji finansującej badania – Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) dotycząca przeprowadzenia pilotażowego międzynarodowego konkursu na projekty z zakresu badań podstawowych w obszarze *solar-driven chemistry*. W inicjatywie biorą udział agencje finansujące badania z Finlandii, Francji, Niemiec, Polski oraz Szwajcarii.

⁷⁵ Program CEUS jest organizowany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencjami z Austrii *Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung*, Czech *Grantová agentura České republiky* i Słowenii *Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije* według ścieżki agencji wiodącej LAP. Konkurs CEUS-UNISONO jest skierowany do polskich zespołów badawczych, które wspólnie z jednym (w przypadku współpracy dwustronnej) lub z dwoma (w przypadku współpracy trójstronnej) wybranymi partnerskimi zespołami badawczymi wystąpią z wnioskiem o finansowanie projektu z zakresu badań podstawowych. Projekty mogą obejmować badania naukowe we wszystkich dyscyplinach nauk.

JPIAMR-ACTION Call 2021 (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
Forest Value Joint Call 2021	2021
EN-UTC Call 2021 (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
CHANSE	2021
QuantERA Call 2021	2021
M-ERA.NET 3 Call 2021 (sieć M-ERA)	2021
Trans-Atlantic Platform (T-AP): RRR Call 2021 ⁷⁶	2021
Solar-Driven Chemistry Call 2021	2021
BiodivERsA+ Call 2021 (sieć Biodiversa)	2021
CHIST-ERA IV Call 2021	2021
JPco-fuND2 Call 2022	2022
JPIAMR-ACTION Call 2022	2022
EN-UAC China Call 2022	2022
M-ERA.NET 3 Call 2022 (sieć M-ERA)	2022
CHIST-ERA ORD Call ⁷⁷ (wszystkie grupy dyscyplin)	2022
CHIST-ERA Call 2022	2022
BiodivMon ⁷⁸	2022

⁷⁶ T-APP to konkurs obejmujący 5 głównych zakresów tematycznych: zmniejszanie słabości i nierówności, budowanie odporniejszego, bardziej aktywizującego i zrównoważonego społeczeństwa, wspieranie demokratycznych rządów i zaangażowania politycznego, rozwijanie odpowiedzialnych i sprzyjających społeczeństwu innowacji cyfrowych oraz zapewnianie skutecznej i precyzyjnej komunikacji (w tym komunikacji medialnej).

⁷⁷ Konkurs CHIST-ERA ORD CALL obejmuje następujący temat: Open & Re-usable Research Data & Software (ORD) (Otwarte i wielokrotnego użytku dane i oprogramowanie badawcze) który, zgodnie z intencją konsorcjum, jest adresowany do przedstawicieli wszystkich dyscyplin naukowych, nie tylko bezpośrednio związanych z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi. Temat może być również podjęty z perspektywy interdyscyplinarnej. Konkurs dotyczy wyzwań związanych z otwartymi danymi i oprogramowaniem badawczym* z perspektywy ich możliwego wielokrotnego użytku. Jego celem jest stworzenie warunków dla realizacji badań w środowisku otwartych i współdzielonych danych i oprogramowania. W szczególności, naukowcy powinni zaproponować, w jaki sposób zastosowanie zasad Otwartej Nauki może promować powtórne zastosowanie danych i oprogramowania badawczego.

⁷⁸ Konkurs obejmuje następującą tematykę: Innovation and harmonization of methods and tools for collection and management of biodiversity monitoring data, addressing knowledge gaps on biodiversity status, dynamics, and trends to reverse biodiversity loss, making use of available biodiversity monitoring data. Wnioskodawcy są proszeni o składanie wniosków dotyczących co najmniej jednego z trzech tematów przedstawionych powyżej lub do składania projektów łączących aspekty z kilku zaprezentowanych tematów. Konkurs obejmuje również opracowanie i zastosowanie nowych lub ocenę i udoskonalenie istniejących metod, technologii i podejść w zakresie monitorowania różnorodności biologicznej, w tym gromadzenia danych, zarządzania nimi i ich analizy. Proponowane

	M-ERA.NET 3 C3all 2023 (sieć M-ERA)	2023
	JPND Call 2023	2023
	JPIAMR-ACTION Call 2023	2023
	QuantERA Call 2023	2023
	JPI HDHL Call 2023 (Healthy Diet for a Healthy Life)	2023
	EN-UTC Call 2023	2023
	M-ERA.NET 3 Call 2023	2023
	ForestValue2 Joint Call 2023	2023
	CHANSE & HERA/ CHANSE & NORFACE	2023
	T-AP DGT	2023
	BiodivNBS	2023
	JPND Call 2024	2024
	JPIAMR ACTION Call 2024	2024
	CHIST-ERA Call 2023	2024
	BiodivTransform	2024
	M-ERA.NET 3 Call 2024	2024
Współpraca dwustronna lub trójstronna		2014
	BEETHOVEN 2 (wszystkie grupy dyscyplin)	2016
	DAINA ⁷⁹ 1 (wszystkie grupy dyscyplin)	2017
	Dioscuri ⁸⁰ 1 (wszystkie grupy dyscyplin)	2017

badania we wnioskach grantowych powinny uzupełniać braki w wiedzy z zakresu taksonów, typów ekosystemów, regionów i częstotliwości pobierania próbek oraz w stosownych przypadkach, uwzględniać konkretne powiązania z operacyjnymi sieciami monitorowania, infrastrukturami badawczymi i innymi istniejącymi działaniami na poziomie krajowym, europejskim i światowym.

⁷⁹ DAINA to konkurs na polsko-litewskie projekty badawcze realizowane przez zespoły polsko-litewskie we wszystkich dyscyplinach naukowych. Do konkursu mogą przystępować wnioskodawcy realizujący badania podstawowe.

⁸⁰ Program zainicjowany przez Towarzystwo Maxa Plancka (MPG), zarządzany wspólnie z Narodowym Centrum Nauki (NCN) i współfinansowany przez polskie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) oraz Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Niemiec (BMBF). Dioscuri to program opracowany przez MPG w celu wspierania rozwoju latarni doskonałości naukowej w Europie

SHENG ⁸¹ 1 (NZ, ST oraz wybrane dyscypliny HS)	2018
BEETHOVEN LIFE ⁸²	2018
BEETHOVEN CLASSIC 3 (wszystkie grupy dyscyplin)	2018
Dioscuri 2 (wszystkie grupy dyscyplin)	2018
ALPHORN ⁸³ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
MOZART ⁸⁴ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
Dioscuri 3 (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
ALPHORN COVID 19 ⁸⁵ (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
BEETHOVEN CLASSIC 4	2020
DAINA 2 (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
SHENG 2 (NZ oraz wybrane dyscypliny HS i ST)	2020
Dioscuri 4 (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
Weave-UNISONO (wszystkie grupy dyscyplin)	2021
SHENG 3 (ST oraz wybrana dyscyplina HS)	2022
IMPRESS-U (wszystkie grupy dyscyplin))	2023
DAINA 3	2023

Środkowo-Wschodniej poprzez promowanie wybitnych naukowców, którzy chcą prowadzić swoje badania w tym regionie. Kierując się oddolnym i zrównoważonym podejściem, dąży do ustanowienia zorientowanych na przyszłość dziedzin badawczych i międzynarodowych standardów jakości naukowej. Dioscuri służy wzmocnieniu całej europejskiej przestrzeni badawczej i poszerzeniu podstaw długoterminowego dobrobytu gospodarczego i społecznego w Europie.

⁸¹ Konkurs SHENG jest organizowany przez Narodowe Centrum Nauki z chińską agencją National Natural Science Foundation of China, zgodnie z procedurą oceny równoległej. W konkursie SHENG można otrzymać środki na wynagrodzenie dla zespołu badawczego, stypendia dla studentów lub doktorantów, zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej oraz pokryć inne koszty związane z wydatkami niezbędnymi do realizacji polskiej części projektu badawczego.

⁸² **BEETHOVEN LIFE to konkurs na polsko-niemieckie projekty badawcze w zakresie nauk o życiu.** Konkurs jest skierowany do polskich zespołów naukowych, które wspólnie z niemieckimi zespołami naukowymi wystąpią z wnioskiem o finansowanie projektu badawczego.

⁸³ Konkurs ALPHORN jest przeprowadzany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencją Swiss National Science Foundation, zgodnie z procedurą agencji wiodącej *Lead Agency Procedure*. Konkurs jest skierowany do polskich zespołów badawczych, które wspólnie z partnerskim zespołem szwajcarskim wystąpią z wnioskiem o sfinansowanie projektu.

⁸⁴ Konkurs MOZART jest przeprowadzany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencją Austrian Science Fund (Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung, zgodnie z procedurą agencji wiodącej *Lead Agency Procedure*. Konkurs jest skierowany do polskich zespołów badawczych, które wspólnie z partnerskim zespołem austriackim wystąpią z wnioskiem o sfinansowanie projektu.

⁸⁵ Konkurs ALPHORN-COVID-19 jest przeprowadzany przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z agencją Swiss National Science Foundation. W konkursie ALPHORN-COVID-19 rolę agencji wiodącej pełni SNSF. Celem jest wsparcie innowacyjnych projektów, które mogą przynieść rezultaty tak szybko, jak to możliwe oraz przedstawienie odpowiednich zaleceń i rozwiązań w walce z kryzysem Covid-19.

	SHENG 4 (wybrane dyscypliny HS, NZ i ST)	2024
Program POLONEZ	POLONEZ 1 ⁸⁶	2015
	POLONEZ 2	2016
	POLONEZ 3	2016
	POLONEZ BIS 1 ⁸⁷	2021
	POLONEZ BIS 2	2022
	POLONEZ BIS 3	2022
Fundusze Norweskie i EOG	IdeaLab ⁸⁸ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
	GRIEG ⁸⁹ (wszystkie grupy dyscyplin)	2019
	POLS ⁹⁰ (wszystkie grupy dyscyplin)	2020
	Stypendia dla naukowców z Ukrainy bez stopnia naukowego doktora	2022

⁸⁶ POLONEZ to konkurs adresowany do naukowców przyjeżdżających z zagranicy, którzy chcą prowadzić badania naukowe w polskich jednostkach. Do programu może przystąpić osoba mająca stopień naukowy doktora lub przynajmniej 4 lata doświadczenia badawczego w pełnym wymiarze czasu pracy, która w okresie 3 lat przed terminem ogłoszenia konkursu nie mieszkała, nie pracowała ani nie studiowała w Polsce dłużej niż 12 miesięcy.

⁸⁷ POLONEZ BIS jest skierowany do naukowców zainteresowanych rozwojem w środowisku najlepszych instytucji naukowych w Polsce. Program jest otwarty dla wszystkich kandydatów niezależnie od reprezentowanej dyscypliny naukowej, narodowości, wieku oraz płci. Laureaci wybrani w transparentny, bezstronny i rzetelny sposób, w dwuetapowej procedurze prowadzonej przez krajowych i międzynarodowych ekspertów, sami wybiorą instytucję przyjmującą, w której poprowadzą swoje projekty, a także będą mieli okazję stworzyć własne plany rozwoju zawodowego.

⁸⁸ IdeaLab to jeden z trzech konkursów finansowanych z funduszy norweskich i funduszy EOG na lata 2014-2021 w ramach programu „Badania podstawowe”. NCN jest operatorem programu, który jest realizowany we współpracy z Norweską Radą Badań. Celem programu jest wzmacnianie współpracy badawczej pomiędzy Polską a Norwegią, Islandią i Liechtensteinem oraz rozwój wiedzy opartej na badaniach. Konkurs IdeaLab zostanie przeprowadzony zgodnie z formułą „sandpit” opracowaną przez Radę Nauk Ścisłych i Technicznych Wielkiej Brytanii i stosowaną przez Norweską Radę Badań pod nazwą IdeaLab. Głównym elementem konkursu są warsztaty IdeaLab, podczas których uczestnicy reprezentujący instytucje badawcze, organizacje pozarządowe czy inne instytucje publiczne lub prywatne zmierzają się z wyzwaniem dla społeczeństwa opisanym w ogłoszeniu konkursowym. Nowatorska formuła warsztatów wspiera opracowanie przełomowych, interdyscyplinarnych i innowacyjnych koncepcji projektów badawczych.

⁸⁹ GRIEG to drugi z trzech konkursów finansowanych z funduszy norweskich i funduszy EOG na lata 2014-2021 w ramach programu „Badania podstawowe”. NCN jest operatorem części programu poświęconej badaniom podstawowym. Celem programu jest rozwój wiedzy opartej na badaniach, wzmacnianie polsko-norweskiej współpracy badawczej, podnoszenie jakości publikacji, szczególnie w naukach humanistycznych, wspieranie rozwoju młodych naukowców oraz budowanie pozytywnego odbioru badań naukowych w społeczeństwie. GRIEG obejmuje wszystkie dziedziny nauki (paneje dyscyplin NCN), ze szczególnym uwzględnieniem badań polarnych i badań z zakresu nauk społecznych.

⁹⁰ POLS to trzeci z konkursów finansowanych z funduszy norweskich na lata 2014-2021 w ramach programu „Badania podstawowe”. NCN jest operatorem części programu poświęconej badaniom podstawowym. POLS jest konkursem wspierającym mobilność realizowanym w formule małych grantów dla naukowców z zagranicy (z całego świata), chcących prowadzić badania w Polsce. Przyjazd zarówno uznanych, jak i obiecujących naukowców, mających co najmniej stopień naukowy doktora, przyczyni się do wzmocnienia potencjału naukowego polskich jednostek badawczych.

Załącznik C. Wartości wskaźników monitorujących ocenę oferty konkursowej oraz jakość wdrażania konkursów NCN w latach 2011-2024

Tabela 1. Wartości wskaźników służących do monitorowania oferty konkursowej NCN w latach 2011-2024

Wartości miernika w poszczególnych latach:

1a. Wysokość dotacji przekazana NCN na realizację zadań ustawowych (dotacja ogółem)

2011	500 473 tys. zł
2012	833 371 tys. zł
2013	879 993 tys. zł
2014	885 050 tys. zł
2015	906 881 tys. zł
2016	1 027 172 tys. zł
2017	1 149 440 tys. zł
2018	1 334 369 tys. zł
2019	1 268 371 tys. zł
2020	1 277 032 tys. zł
2021	1 307 873 tys. zł
2022	1 432 744 tys. zł
2023	1 435 556 tys. zł
2024	1 639 335 tys. zł

1b. Dotacja celowa na zadania (po zmianach w trakcie roku)

2011	471 021 tys. zł
2012	808 745 tys. zł
2013	847 315 tys. zł
2014	841 122 tys. zł
2015	871 122 tys. zł
2016	991 122 tys. zł
2017	1 110 951 tys. zł
2018	1 226 122 tys. zł
2019	1 226 122 tys. zł
2020	1 238 772 tys. zł
2021	1 269 000 tys. zł
2022	1 392 144 tys. zł
2023	1 392 144 tys. zł
2024	1 589 144 tys. zł

1c. wysokość dotacji celowej w stosunku do poprzedniego roku

2011	100%
2012	172%
2013	105%
2014	99%
2015	104%
2016	114%
2017	112%
2018	110%
2019	100%
2020	101%
2021	102%
2022	110%
2023	100%
2024	114%

1d. Wysokość środków przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych, staży, stypendiów i innych działań naukowych w konkursach NCN rozstrzygniętych w danym roku (dotacja celowa)

2011	470 021 tys. zł
2012	808 239 tys. zł
2013	847 315 tys. zł
2014	841 122 tys. zł
2015	871 122 tys. zł
2016	991 122 tys. zł
2017	1 110 951 tys. zł
2018	1 226 122 tys. zł
2019	1 226 122 tys. zł
2020	1 238 772 tys. zł
2021	1 269 000 tys. zł
2022	1 392 144 tys. zł
2023	1 392 144 tys. zł
2024	1 589 144 tys. zł

1e. wysokość środków przeznaczonych na obsługę konkursów NCN (dotacja podmiotowa)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
28 652 tys. zł	24 705 tys. zł	32 147 tys. zł	35 347 tys. zł	34 347 tys. zł	34 638 tys. zł	37 077 tys. zł	37 077 tys. zł	33 801 tys. zł	33 400 tys. zł	36 700 tys. zł	37 670 tys. zł	40 133 tys. zł	46 748 tys. zł

1f. udział dotacji celowej w dotacji ogółem - 1d w 1a (%)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
94%	97%	96%	95%	96%	96%	97%	92%	97%	97%	97%	97%	97%	97%

1g. udział dotacji podmiotowej w dotacji ogółem - 1e w 1a (%)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
6%	3%	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%

2a. Liczba ogłoszonych konkursów, w których zaangażowane jest NCN w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
11	19	17	15	21	23	22	26	23	20	25	21	21	14	278

2b. Liczba konkursów krajowych ogłoszonych przez NCN w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
11	15	13	12	13	12	12	13	13	11	9	10	9	8	161

2c. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych w ramach konkursu POLONEZ i POLONEZ BIS

2015	2016	2021	2022	Suma
1	2	1	2	6

2d. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych, w których NCN jest zaangażowane w ramach współpracy dwustronnej w danym roku

2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
1	1	2	4	3	4	1	1	1	1	19

2e. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych, w których NCN jest zaangażowane w ramach współpracy wielostronnej w danym roku

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
4	4	2	7	8	8	9	5	4	13	7	11	5	87

2f. Liczba ogłoszonych konkursów międzynarodowych w ramach Funduszy Norweskich

2019	2020	2022	Suma
2	1	1	4

2g. Liczba ogłoszonych konkursów - pozostałe (ArtiQ)

2021	Suma
1	1

3a. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów, w których NCN jest zaangażowane, rozstrzygniętych w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
7 826	12 093	10 599	11 452	11 261	9 808	10 781	11 981	10 978	12 856	11 358	10 699	10 644	10 627

3b. Liczba wniosków złożonych w ramach krajowych konkursów NCN rozstrzygniętych w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
7 826	12 093	10 564	11 432	11 149	8 980	10 178	11 584	10 424	12 281	10 661	10 020	10 043	10 186

3c. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów POLONEZ rozstrzygniętych w danym roku

2016	2017	2022	2023
771	380	304	230

3d. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych dwustronnych, w których NCN jest zaangażowane, rozstrzygniętych w danym roku

2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
96	155	298	474	88	403	23	125	159

3e. Liczba wniosków (z udziałem Polaków) złożonych w ramach konkursów międzynarodowych wielostronnych rozstrzygniętych w danym roku

Rok rozstrzygnięcia	Liczba wniosków złożonych	w tym full proposals
2013	184	35
2014	81	20
2015	34	16
2016	221	57
2017	187	68
2018	173	99
2019	116	80
2020	202	78
2021	399	294
2022	470	251
2023	349	239
2024	564	282

3f. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych finansowanych w obrębie Funduszy Norweskich

2020	2022
409	101

3g. Liczba wniosków złożonych w konkursach rozstrzygniętych w danym roku - pozostałe (ArtiQ)

2023
7

4a. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów, w których NCN jest zaangażowane, dla których nabór zakończył się w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
14 869	10 003	11 458	12 066	9 799	9 908	10 356	12 344	11 362	11 795	11 005	10 739	10 485	10 503

4b. Liczba wniosków złożonych w ramach krajowych konkursów NCN, dla których nabór zakończył się w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
14 869	9 986	11 440	11 950	9 289	9 021	10 023	11 737	10 915	11 303	10 328	10 066	10 090	10 108

4c. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów POLONEZ, dla których nabór zakończył się w danym roku

2015	2016	2021	2022
452	699	151	383

4d. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych dwustronnych, w których NCN jest zaangażowane, dla których nabór zakończył się w danym roku

2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	2024
96	155	253	495	54	258	226	125	159

4e. Liczba wniosków (z udziałem Polaków) złożonych w ramach konkursów międzynarodowych wielostronnych, dla których nabór zakończył się w danym roku

Rok zakończenia naboru	Liczba wniosków złożonych	w tym full proposals
2012	149	17
2013	35	18
2014	81	20
2015	192	58
2016	137	33
2017	143	80
2018	195	112
2019	178	83
2020	209	135
2021	558	293
2022	278	189
2023	402	270
2024	534	236

4f. Liczba wniosków złożonych w ramach konkursów międzynarodowych finansowanych w obrębie Funduszy Norweskich, dla których nabór zakończył się w danym roku

2019	2020	2022
310	99	101

4g. Liczba wniosków złożonych, dla których nabór zakończył się w danym roku - pozostałe (ArtiQ)

2021
7

Tabela 2. Wartości wskaźników służących do monitorowania jakości wdrażania procedur konkursowych NCN w latach 2011-2024

1a. Łączny liczbowy wskaźnik sukcesu dla krajowych konkursów NCN rozstrzygniętych w danym roku

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	24%	21%	23%	16%	19%	26%	29%	22%	22%	17%	22%	19%	18%	21%

1b. Liczbowy wskaźnik sukcesu w poszczególnych grupach nauk w danym roku

GRUPA NAUK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
HS	27%	22%	22%	15%	15%	23%	23%	19%	19%	15%	19%	16%	17%	20%
NZ	22%	18%	22%	16%	20%	27%	31%	22%	23%	18%	25%	20%	18%	21%
ST	23%	21%	25%	17%	21%	28%	32%	24%	24%	19%	23%	20%	19%	23%

1c. Liczbowy wskaźnik sukcesu dla poszczególnych typów konkursów w danym roku

Typ konkursu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
COVID-19										7%				
ETIUDA			28%	32%	33%	39%	25%	42%	42%	19%				
FUGA		18%	28%	24%	25%	30%								
HARMONIA	22%	18%	21%	19%	15%	21%	26%	26%	27%					
MAESTRO		13%	19%	6%	9%	13%	16%	13%	12%	19%	16%	14%	7%	34%
MINIATURA							39%	19%	30%	21%	37%	28%	35%	40%
OPUS	24%	23%	24%	15%	19%	25%	25%	20%	17%	15%	17%	16%	13%	16%
PRELUDIUM	25%	19%	23%	16%	20%	27%	30%	24%	21%	16%	22%	12%	17%	17%
PRELUDIUM BIS										38%	41%	43%	23%	19%
SONATA	20%	21%	23%	14%	16%	25%	25%	25%	19%	16%	16%	21%	13%	19%
SONATA BIS		23%	15%	14%	14%	22%	25%	26%	25%	19%	18%	22%	15%	24%
SONATINA							28%	30%	27%	22%	33%	20%	21%	15%
SYMFONIA			15%	10%	10%	13%								
UKRAINA												24%		
UWERTURA							29%	38%	24%	50%				

1d. Liczba wniosków złożonych w konkursach w danym roku

Typ konkursu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
COVID-19										262				
ETIUDA			370	320	280	332	389	355	381	448				
FUGA		268	177	210	214	238								
HARMONIA	312	283	614	290	350	242	196	202	206					
MAESTRO		755	357	142	156	110	88	87	93	64	68	73	72	56
MINIATURA							2 120	3 728	2 179	2 255	1 898	1 815	1 786	1 809
OPUS	3 691	4 939	4 200	4 898	4 640	3 638	3 617	3 806	3 930	4 557	4 436	3 849	4 105	4 184
PRELUDIUM	2 408	4 060	3 189	3 362	3 121	2 366	2 351	2 286	2 182	2 818	2 217	2 163	2 153	2 104
PRELUDIUM BIS										255	282	229	248	229
SONATA	1 415	1 518	1 287	1 780	1 702	1 489	882	607	858	990	1 123	1 139	1 094	1 148
SONATA BIS		270	330	371	414	408	388	338	351	404	427	382	400	420
SONATINA							123	154	190	166	160	157	185	236
SYMFONIA			40	59	62	38								
UKRAINA												213		
UWERTURA							24	21	21	8				

1e. Liczba wniosków zakwalifikowanych w konkursach w danym roku

Typ konkursu	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
COVID-19										19				
ETIUDA			103	101	93	130	98	148	159	87				
FUGA		49	50	51	54	72								
HARMONIA	68	50	132	54	53	52	51	53	55					
MAESTRO		99	68	9	14	14	14	11	11	12	11	10	5	19
MINIATURA							830	724	644	464	695	509	628	724
OPUS	901	1 132	1 000	756	880	918	890	758	673	706	743	617	524	676
PRELUDIUM	611	774	747	537	622	649	695	538	468	452	496	259	360	362
PRELUDIUM BIS										97	116	98	58	43
SONATA	289	326	290	250	272	373	224	153	160	160	181	239	139	218
SONATA BIS		61	50	52	60	91	97	87	87	75	78	85	58	100
SONATINA							34	46	51	37	52	32	38	35
SYMFONIA			6	6	6	5								
UKRAINA												51		
UWERTURA							7	8	5	4				

2. % wniosków niezakwalifikowanych ze względu na niespełnienie kryterium badań podstawowych

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
11,0%	3,6%	1,6%	1,0%	1,1%	1,7%	0,8%	0,5%	0,5%	0,7%	0,3%	0,1%

3. % wniosków odrzuconych formalnie w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
3,0%	11,1%	5,7%	6,1%	4,1%	5,9%	4,5%	8,0%	4,3%	2,2%	3,0%	1,6%	1,6%	2,2%

4a. Liczba rozstrzygniętych konkursów, w których NCN jest zaangażowane w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
4	11	19	16	17	20	22	22	22	27	22	24	23	19	265

4b. Liczba konkursów krajowych rozstrzygniętych w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
4	11	14	12	12	12	12	12	12	13	9	10	9	9	151

4c. Liczba konkursów międzynarodowych w ramach konkursu POLONEZ rozstrzygniętych w danym roku

2016	2017	2022	2023	Suma
2	1	2	1	6

4d. Liczba konkursów międzynarodowych dwustronnych, w których NCN jest zaangażowane rozstrzygniętych w danym roku

2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
1	1	2	4	4	3	1	1	1	18

4e. Liczba konkursów międzynarodowych wielostronnych, w których NCN jest zaangażowane, rozstrzygniętych w danym roku

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
5	4	4	6	8	8	6	7	10	10	11	9	85

4f. Liczba konkursów międzynarodowych finansowanych w ramach Funduszy Norweskich, rozstrzygniętych w danym roku

2020	2022	Suma
3	1	4

4g. Liczba rozstrzygniętych konkursów - pozostałe (ArtiQ)

2023	Suma
1	1

5a. Liczba wniosków zakwalifikowanych do finansowania w danym roku (ogółem)

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
1 869	2 491	2 452	1 819	2 073	2 390	3 035	2 557	2 411	2 228	2 478	2 093	1 939	2 252	32 087

5b. Liczba wniosków krajowych zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
1 869	2 491	2 446	1 816	2 054	2 304	2 940	2 526	2 313	2 113	2 372	1 900	1 810	2 177	31 131

5c. Liczba wniosków w ramach konkursu POLONEZ zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2016	2017	2022	2023	Suma
75	36	107	50	268

5d. Liczba wniosków we współpracy międzynarodowej dwustronnej zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
17	38	18	77	9	44	3	13	17	236

5e. Liczba wniosków we współpracy międzynarodowej wielostronnej zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Suma
6	3	2	11	21	13	21	18	62	43	65	58	323

5f. Liczba wniosków finansowanych w obrębie Funduszy norweskich, zakwalifikowanych do finansowania w danym roku

2020	2022
88	40

5g. Liczba wniosków finansowanych w obrębie ArtiQ

2023
1

6. Liczba projektów realizowanych we współpracy międzynarodowej zakwalifikowanych w konkursie HARMONIA w danym roku

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Suma
68	50	132	54	53	52	51	53	55	568

7. % zaangażowanych w proces oceny projektów recenzentów zagranicznych

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
9%	22%	40%	62%	79%	91%	92%	92%	96%	95%	96%	97%	98%	99%

8. Stosunek liczby wykonanych recenzji zagranicznych do wszystkich recenzji zewnętrznych

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
6%	14%	31%	57%	75%	91%	92%	92%	96%	95%	96%	97%	98%	99%

Tabela 3. Wartości wskaźników służących do monitorowania efektów finansowanych przez NCN badań naukowych**1. Liczba złożonych i rozliczonych raportów końcowych z realizacji projektów**

19 022

Liczba złożonych raportów końcowych

16 790

Liczba rozliczonych projektów

Typ konkursu	Liczba złożonych raportów końcowych	Liczba rozliczonych projektów
OPUS	7 842	6 960
PRELUDIUM	5 870	5 224
SONATA	2 383	2 147
ETIUDA	901	824
HARMONIA	550	508
SONATA BIS	498	402
FUGA	269	268
MAESTRO	223	213
SONATINA	168	105
BEETHOVEN	73	49
UNISONO	57	42
GRIEG	35	
POLS	35	
POLONEZ BIS	28	
SHENG	26	12
SYMFONIA	23	21
DAINA	18	11
PRELUDIUM BIS	11	4
BEETHOVEN LIFE	5	
UWERTURA	4	
IDEALAB	3	

GRUPA NAUK	Liczba złożonych raportów końcowych	Liczba rozliczonych projektów
HS	5 333	4 603
NZ	5 797	5 025
ST	7 892	7 162

PANEL	Liczba złożonych raportów końcowych	Liczba rozliczonych projektów
HS1	460	399
HS2	811	722
HS3	988	827
HS4	1 316	1 167
HS5	828	692
HS6	930	796
NZ1	623	538
NZ2	396	344
NZ3	605	510
NZ4	599	535
NZ5	691	575
NZ6	369	311
NZ7	872	780
NZ8	638	536
NZ9	1 004	896
ST1	566	511
ST2	611	557
ST3	553	505
ST4	867	780
ST5	1 527	1 406
ST6	509	462
ST7	602	560
ST8	1 484	1 345
ST9	295	267
ST10	878	769

2. Liczba stanowisk w sektorze nauki finansowanych ze środków NCN*

1) liczba stanowisk ogółem

126 267

2) zatrudnienie w formie etatu

12 308

3) zatrudnienie w pełnym wymiarze etatu

6 997

4) Średnia liczba stanowisk na projekt

5,4

* Oszacowano na podstawie złożonych raportów rocznych i końcowych z realizacji projektów badawczych

3. Liczba publikacji naukowych*

Rodzaj publikacji	HS	NZ	ST
Publikacje książkowe / rozdziały w publikacjach książkowych	9 432	770	2 828
Publikacje w czasopismach	20 718	19 381	48 683
Teksty w publikacjach pokonferencyjnych	3 875	10 810	20 266

* Wykazane zostały publikacje opublikowane lub przyjęte - ze względu na rzetelność danych ich liczba została określona na podstawie danych pochodzących tylko z rozliczonych raportów końcowych.

4. Liczba uzyskanych tytułów/stopni naukowych*

Stopień/tytuł naukowy	HS	NZ	ST
dr	1 123	1 867	2 983
dr hab.	386	426	739
prof.	67	107	207
tytuł zawodowy	466	2 887	4 241

* Dane dotyczą pozycji wykazanych w złożonych raportach końcowych.